

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

600047734V

B 239.

~~P. 11. 5.~~

TAYLOR INSTITUTION.

—
BEQUEATHED

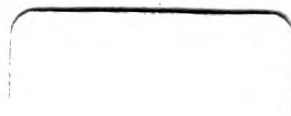
TO THE UNIVERSITY

BY

ROBERT FINCH, M. A.

OF BALLIOL COLLEGE.

29162 d. 12

P O R P H Y R I U S

D E

A N T R O N Y M P H A R U M

Graece cum Latina L. HOLSTENII Versione
& Animadversionibus

R. M. V A N G O E N S.

E J U S D E M

D E A B S T I N E N T I A A B E S U A N I M A L I U M

L I B R I Q U A T U O R

Cum Notis integris

PETRI VICTORII ET JOANNIS VALENTINI,

Et Interpretatione Latina

JOANNIS BERNARDI FELICIANI.

Editionem curavit & suas itemque

JOANNIS JACOBI REISKII

Notas adjecit

J A C O B U S D E R H O E R.

Accedunt IV. Epistolae de Apóstafia Porphyrii.

LUGDUNI BATAVORUM

APUD A. ET J. HONKOOP,

ET

AMSTELODAMI

APUD PETRUM DEN HENGST,

MDCXCII.

CELSISSIMO. PRINCIPI.

GULIELMO. V.

PRINCIPI. ARAGONENSIS.

ET. NASSAVIO.

COMITI. IN. CAT-ZENELLEBOGEN. VIANDEN. DIETS. SPIEGEL.
BERG. BVVREN. LEERDAM. ET. CVYLENBVRG. MARCHIONI.
VERÆ. ET. FLESSINGÆ. BARONI. IN. BRED. BEILSTEIN.
URBEM. GRAVE. ET. TERRAM. CVYCK. YSSELSTEYN. KRA-
NENDONK. EYNDHOVEN. ET. LIESVELD. DOMINO. IN. BRE-
DENVOORD. TVRNHOVT. S. GEERTRVDÆBERG. WILLEMSTAD.
DE. KLVNDERT. S. MARTINIDYK. ZEVENBERGEN. SVPERIO-
REM ET INFERIOREM ZWALVWE. STEENBERGEN. NAALD-
WYK. DIEST. GRIMBERGEN. HERSTAL. S. VITH. ARLAY.
NOSEROY. BVVRGENBACH. DAASBVRG. ET. WARNETON.
LIBERO. DOMINO. IN. MONSTER. TER HEYDE. POELDYK.
HALFLOOSDVYNEN. ET. DITIONES. DE. POLANEN.

DOMINO. INDEPENDENTI. INSVLÆ. AMELAND. BVRG-GRAVIQ.
HEREDITARIO. ANTVERPIÆ. ET. VESONTIONIS. EQVITI. OR-
DINIS. DICTI. DE. KOVSSEBAND.

GVBERNATORI. HEREDITARIO.
ET. COPIARVM. BELGII. FOEDERATI.
ÆQVE. TERRESTRIVM. AC. MARITIMARVM. DVCI.
SVPRIMO.

ETC. ETC. ETC.

CIVIVM. SPEI.

PATRIÆ. FVLORO. ET. PRÆSIDIO.

DVLCI. BONARVM. ARTIVM. DECORI.

BONORVM. OMNIVM. DELICIIIS.

FELICITATIS. TEMPORVM.

AVSPICI

PIO. FELICI. AVGVSTO.

CEL-

D E D I C A T I O

CELSISSIME PRINCEPS

 *atere auspiciis TVIS tenuem tenuis
auctoris emitti conatum, quique
hoc solo nomine commendabitur,
quod præsidio TVO & tutela augustissima mu-
nitus prodierit.*

DEDICATIO.

Neque enim ea opellæ nostræ est dignitas, ut quidquam habeat, quod in se spectatum TIBI mereatur obferri, aut TIBI gratum esse possit. Aliæ sunt causæ, PRINCEPS SERENISSIME, quæ, quidquid patria nostra profert laborum, sive ingenii fuerit sive operæ, TIBI unice deberi clamant.

Respiciamus præsentem Reipublicæ nostræ conditionem: facile adparebit, quibus potissimum otii nobis facti ratio sit reddenda.

Nonne hæc omnia lætissimæ, qua perfruimur, Pacis sunt bona? Quod agricola fundum hilaris

DEDICATIO.

*colat, quod primitias fertilis agelli lætus col-
ligat: quod egenus liberalitate divitis munifici
sustentetur: quod miser ipse miser non sit: nonne
omne id pacatissima patriæ nostræ conditio facit?*

*Paci sociam addamus Libertatem. Utraque
tranquillitatis, utraque fœcunditatis, felicitatis
omnis utraque nobis suprema atque unica est
caussa.*

*Tuto & tranquille bonis nostris uti nos posse,
Paci debemus. Libertas facit, ita posse uti,
ut non de præsentis solum re, sed & futura secun-
dum Leges certi simus.*

Pa-

DEDICATIO.

Pax sapientibus viris liberum meditandi otium permittit. Libertatis donum est, publice opiniones suas profiteri ut liceat. Illa facit, ut ipsi sapientiæ incrementa capiamus; hæc, ut fructum ejus aliis impertiamus.

*Quæ sapientiæ est ratio, eadem est eruditio- nis. Deferbuit belli furor: silent arma; Sta- tim Literator in Museum secedit: tutus & tranquillus per monumenta antiquitatis & ve- terum libros vagatur: totum se deliciis suis tra- dit; Non illum patriæ suæ cura, non belli me- tus imminentis, non hostium minæ, non populi movet indignatio. Paci hæc debet. At & aliis
pro-*

DEDICATIO.

*prodesse cupit ; Inde , quæ meditatus est , publico
examine subjicit : Eodem jure etiam erga alios
utitur. En Libertatem.*

*Libertas Aurea ! quanta & quot non bona
mortalibus elargiris ? At quanto tamen beatior
is populus , cui tranquillum Libertatis usum cer-
ta ac diuturna Pax concedit ; quem ambæ quasi
certatim ad summum felicitatis culmen evehere
student.*

*Nos , quibus invidenda hæc conditio obtigit ,
agnoscamus grato animo inmensam SUPREMI
rerum ARBITRI benignitatem : adoremus li-
ber-*

DEDICATIO.

berrimam EIVS dispositionem: at veneremur EOS, QVORVM opera uti voluit, ad tantam felicitatem in nos conferendam.

Si verum sit, quod nemo ignorat, DEVM T. O. M., a primis inde Reipublicæ initiis, patribus nostris velut præsentem adfuisse; quid de IIS credendum erit, QVORVM ope Libertas nobis & Pax fuit restituta: QVOS duces Respublica & Governatores habuit: QVIBVS datum est gravissima pericula, imo mortem ipsam intrepido animo contemnere? Aut cœcutiamus, Cives, aut grati fateamur, divinitus HOS ad auxilium opemque nobis ferendam fuisse missos.

At-

DEDICATIO.

Atque hæc est ILLUSTRISSIMÆ ARAVSIONENSIVM GENTIS conditio. Observemus unicum in historia exemplum. EADEM jugum tyrannicum excutere ausa est: EADEM patriæ suæ libertatem restituit: EADEM restitutam defendit feliciter.

Quid vero quantumque debemus, aut quæ grati animi monumenta IIS exhibebimus, QUI patriam SVAM tantis beneficiis SIBI obstrinxerunt? Signa ILLIS erigemus, ac statuas: aut lauros parabimus? Non, PRINCEPS. Merita Heroum ARAVSIONENSIVM marmoribus non commendabimus, caduco & pereunti; verum

DEDICATIO.

*animis nostris inscribemus æternam EORVM
memoriam.*

TE gentemque **TVAM** venerabimur : **TIBI**
primitias & fructus Libertatis, Pacis, ac se-
curitatis nostræ, strenarum loco, dicabimus : in
TE *omne honorum cultusque genus lubentes me-*
ritum conferemus.

Fungit his votis populus vota sua ; atque ar-
denti desiderio felicem & jam propinquum
expectat diem : quo TE, patriæ TVÆ tu-
torem, Unionis nostræ vindicem, Pacis ac
Libertatis statorem, & bonarum Artium ac
sa-

DEDICATIO.

*Sapientiae patronum, BELGICA VIRGO
sinu excipiet.*

*Faxit benignissimum NVMEN, ut commu-
nibus universi populi votis feliciter satisfiat ;
Faxit, ut TIBI posterisque TVIS, tantumdem
detur de Belgio mereri, defensione acquisitæ
Libertatis : quantum GVLIELMVS I. &
MAVRICIVS B. M. meruerunt ejus vindica-
tione. Ita vigeat, floreat GENS ARAVSIA-
CA: omnia IPSI cedant ex animi sententia:
& augustissima EIVS memoria civibus semper
sit cara! Hæc precor. Trajecti ad Rhenum,
Kalendis Octobris A. S. MDCCLXV.*

(XIV.)

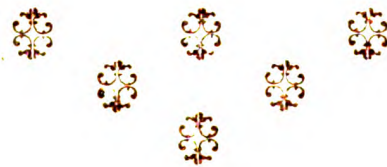
PRÆFATIO

FRANCISCI ASVLANI.

Editioni ejus *Questionum Homericarum* & libelli
de Antro Venet. 1521. præmissâ.

FRANCISCVS ASVLANVS LECTORI S.

Minima quæque quo digniora sunt, eo & majora, & gratiora ab omnibus haberi solent. Quod cum multis in rebus manifestum videamus: tum vel hoc in libello clarius intueri licet. Quippe qui, ut minimus est, ita tibi plurimam Lector amate frugem, ac maximos afferret proventus. Hic ille est Porphyrius, qui, cum celeberrimos omnes suæ ætatis sapientis longe excelluerit, mox ab humanioribus raptus camœnis, innumeros divini poëtae locos, perpaucis hercle, & fortasse nemini cognitos, non scite minus, quam diserte aperuit. Hunc igitur ex antiquis excerptum exemplaribus, & solerti nostra (ut vides) repurgatum, opera, tibi nunc damus, daturi propediem & Didymum & Aristarchum (NB.) & quosquos alios hujusmet Authoris optimos interpretes, ex imis librorum sepulcris eximere poterimus. Hunc lege interim: & nobis pro tot, quos indies magis arduos exanclamus labores, aliquas (si lubet) babe gratias. Sis felix.

PRÆ-

P R Æ F A T I O

E D I T O R I S.

Statueraſſem longa TE præfatione morari Lector; ut ſcilicet communi editorum conſuetudini obſequerer. At varia ſunt, quæ ab hoc conſilio me abduxerunt. Maxime illud, quod præfationem ideo ſcribendam arbitrer, ut legatur; & bene novi, verboſa hujusmodi proœmia a paucis legi.

Neque opus eſt, multa, quæ memoriã auctoris mei ſpectent, TEcum diſputare. Luculentiffima ejus biographia, quam L. HOLSTENIVS (*) dedit, otium nobis hac in re facit. Verbo dicendum eſt de editionibus libelli, quem TIBI exhibemus: Nemo eam rem, quod mireris, accurate tractavit.

Prima omnium & princeps editio Romana eſt, typis luculentiffimis in Gymnaſio Mediceo edita A. S. MDXVIII.
for-

(*) Doctum hoc L. Hoſſenii opusculum de vita & ſcriptis Porphyrii, primum in editione Romana, quam hic Rom. 2. appellamus, fuit editum, dein Cantabrigienſibus typis in ampliffima operum Porphyrii editione repetitum, demum cura diligentiffimi viri J. A. Fabricii in Bibliothecã ejus Græcam vol. 4. fecerit.

(XVI.) *PRAEFATIO.*

forma tertia, five octava. Continet hoc volumen nihil, præter *Quæstiones Homericas* & libellum hunc de *Antro Nympharum*, figillatim edita. In fronte sic legitur.

Πορφύριου Φιλοσόφου ὁμηρικὰ Ζητήματα.

Τοῦ αὐτοῦ πορφύριου. περὶ τοῦ ἐν ὀδυσσεΐα τῶν νυμφῶν ἄντρου.

Porphyrîi philosophi *Homericarum quæstionum liber.*
Et de *Nympharum Antro* in *Odyssæa*: opusculum.
Leonis decimi Pon. Max. beneficio e tenebris erutum. impressumque Romæ in gymnasio Mediceo ad Caballinum montem. cum Privilegio ut in ceteris.

M. D. XVIII.

in averfa tituli parte *Elogium Lascaris* exstat: mox ipsæ sequuntur quæstiones: tum libellus de *Antro*: omnia absque paginarum numeris. Rarissima est hæc editio, & notatu digna, quod reliquis fere accuratior sit; At a nemine tamen, qui editiones hujus libelli recensuerunt, memorata. Unde factum ut notitia ejus *Fabricium ipsum*, at quantum hujusmodi rerum scrutatorem! fugerit. Copiam hujus cimelii ex amplissima sua Bibliotheca cel. JO. JAC. SCHVLTENSIVS mihi fecit: Vir, quem videre & admirari, audire & venerari, noscere & amare, individua sunt: mihi vero inprimis carus, & parentum loco habendus: cui si dicam tantum me debere quantum homo homini potest, credat Lector nihil a me dici, quod meritis ejus non perfecte respondeat.

Altera editio Veneta est A. 1521. vel potius 1528. 8°. sumtibus *Aldi* & soceri ejus *A. Asulanî*; nam una hæc eademque est,

PRAEFATIO. (XVII.)

est, ut mox adparebit. Fabricius duas inde fecit, primam *A. Asulani* 1521. secundam Aldi 1528. at Fabricium verosimile est editionem hanc non vidisse. Ipse eam habui e Biblioth. Acad. LBat. neque difficulter adeo causam hujus erroris detexi. Continet autem Collectio, cui insertus est Porphyrii libellus, *Scholia* quæ *minora* appellant in *Iliadem* & *Odyseam*, ac postea *Quæstiones Homericas* Philosophi nostri & *dissertationem de Antro Nympharum*. In fronte sic legitur: ΣΧΟΛΙΑ ΠΑΛΑΙΑ ΤΕ ΚΑΙ ΠΑΝΤ ΩΦΕΛΙΜΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ὍΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΥΣΣΕΑ. (Sic) ALDVS. Titulum sequitur præfatio *A. Asulani*, in qua de barbarie primum temporis queritur; mox propriam in instaurandis literis operam jactat, editis variis scriptoribus: ut Argonauticis Orphei, paullo ante evulgatis, nunc vero Scholiis in Homeri Iliada, quæ laudat. — Præfationem sequuntur Scholia ipsa, notatis foliis. In fine nulla typographi mentio. — Mox sequuntur *P. quæstiones HH. & liber de Antro Nympharum*, novo titulo, qui rursus non anni notam sed *Aldi* anchoram & nomen præfert. Titulum excipit præfatio *A. Asulani*, quam modo dedimus: hanc Epigramma Lascaris, in Porphyrium: illud *Quæstiones ipsæ & libellus de A. N.* omnia absque paginarum numeris. In fine hæc leguntur: *Venetiis in ædibus Aldi & Andreae soceri* (h. e. *A. Asulani*) *mensè Majo MDXXI.* Demum in eodem volumine novus occurrit titulus, in quo ita: ΔΙΑΡΜΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΤΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑΝ ΕΞΗΓΗΣΙΣ. DIDYMI ANTIQVISSIMI AVCTORIS INTERPRETATIO IN ODYSSEAM. Mox signum nomenque ALDI, infra: *Ne quis alius, qua Venetorum ditio patet, impune hunc librum inprimat.*

† † †

S. V.

(XVIII.) PRAEFATIO.

S. V. decreto cautum est. Titulum excipit brevis iterum praefatio *Afulani*; praefationem Scholia, paginis ut in *Iliade* notatis. In fine ita: VENETIIS IN AEDIBVS ALDI ET ANDREAI (*Sic*) ASVLANI SOCERI MENSE IVNIO. M.D.XXVIII. — Unde patet editionem hanc, si proprie dicas, 2 voll. constare; quorum prius A. 1521. posterius 1528. publicatum fuit; at una tamen eademque est editio: & Porphyrri libellus, qui primo volumini subjunctus est, semel adeo *Aldi & Afulani* sumtibus editus potest dici.

Tertia est Argentoratensis A. 1539. 8°. itidem cum *Scholiis minoribus*; hoc titulo, ὍΜΗΡΟΥ ΕΖΗΓΗΤΗΣ. Eandem Fabricius memorat; sed e Venetis expressa videtur & non magni est momenti. (*)

Prodierant paullo ante hoc tempus Homeri Opera Basilënsibus typis, Græce, adjectis *Scholiis*: A. 1535. Fol. quorum cum cito divendita essent exemplaria, auctore magno Jo. Camerario, novam editionem priori similem Basilënses moliti sunt & A. 1541. in lucem emiserunt eadem forma; Editio hæc, quam Fabricius non memoravit, locupletata fuit *Questionibus Homericis* philosophi nostri & *libello de Antro Nympharum*. Vidi eam & contuli in Bibl. LBat. a F. Junio hic illic in margine notatam. Atque hæc prima est Basilënsis editio libelli nostri.

Biennio vero post eadem editio novo titulo instructa prodiit, Anno quippe 1543. quæ priorem *κατα ποδα* sequitur; ac forte titulus solum renovatus est, & residuis aliquot exemplaribus ad-

(*) Memorat eam C. Gesnerus quoque in Bibliotheca p. 569. ubi *Porphyrri libellum* editum testatur *Argentor. 1539.* & *seorsim 4. Romæ aut Florentiæ.* Harum altera procul dubio princeps est Romana editio in 8°. edita, non 4°. quod dein etiam a *Simlero* in *Epitome Gesnerianæ Bibliothecæ* fuit omissum.

PRAEFATIO. (XIX)

adpositus. Usum ejus amicitiae Cel. Viri & præceptoris mei insigniter de me meriti, Chr. Saxii, acceptum habeo referendum.

Demum quartam Operum Homeri editionem Basilëenses dederunt A. 1551. Fol. prioribus neque auctiorem, neque emendatiorem: sed, ut fit, aliis in locis correctius, aliis vero vitiosius evulgatam, quod idem quoque fatum Porphyrii libellus subiit.

Feliciores ipsi fors obtigit sæculo subsequente septimo decimo. Lucas enim Holstenius, accuratæ vir eruditionis & variis jam ante scriptis clarus, dum Vaticanis Codd. evolvendis Romæ occupabatur, consilium sumpsit *vitam Pythagoræ*, a Philosopho nostro scriptam, cum aliis ejus opusculis, *Dissertationem* puta *de Antro Nympharum* & *Fragmentum de Styge*, denuo recensere. Prodiit hæc editio Gr. & Lat. Romæ A. 1630. 8°. sed illam non vidi: neque credo quidquam Holstenium addidisse, quod operæ fuisset a me repeti.

Viginti enim & quinque post annis, Anno videlicet 1655. Cantabrigienses, edito Epicteti Enchiridio cum Arriani Commentariis forma 8^a., statuerunt eodem volumine celebriora Porphyrii Opera complecti. Quam in rem luculentissimos ejus Commentarios de *Abstinentia ab animalium esu*, cum paucis Joannis alicujus Valentini notulis, tum *Vitam Pythagoræ*, *Diss. de A. Nympharum*, & *F. de Styge*, secundum Romanam Holstenii editionem typis suis repetierunt.

Sub initium vero hujus seculi *Jos. Barnesius*, vir male sedulus, & in quo nihil laudes præter voluntatem bene de literis merendi, postquam consilium iniisset, grandem, qua jam tum eruditus orbis premebatur, inutilium librorum molem nova Homeri editione augere, in limine primi voluminis, quod A. 1711. Cantabrigiæ, forma secunda vel quarta

(xx.) *PRAEFATIO.*

prodiit, opuscula quædam ad lectionem Homeri spectantia & in his Porphyrii etiam de *Antro Nympharum* libellum recudi iussit. Deest in hac editione Latina Holstenii versio: alioquin ea sic satis accurate fuit recensita, & reliquis correctior potest haberi.

Hæc de editionibus libelli nostri: verbum de Codd. ejus MSS. Equidem nullum habui; sed & nullus exstat, quod sciam. Ubi primus exstiterit Codex, secundum quem Romana princeps fuit expressa, non dixerim. Sed verosimile est Vaticanum fuisse. Reliqui editores primam hanc expressisse videntur omnes. Solum Conr. Gesnerum in Latina, de qua mox dicemus, versione alio Codice usum fuisse, crediderim. At nec is verbum de eo dignatus est addere. Hoc credo, in amplissima Codicum MSS. collectione Scorialensi, quæ Madriti est, MS. exstare hunc libellum. Eduardus enim Clarkius (*) in brevi, quod dedit, specimine hujus thesauri, etiam Codicem MS. memoravit *Porphyrii de Antro Nympharum*. Certiora tamen ab eruditis Hispanis etiam nunc exspectamus, qui publicato priore Catalogi Bibl. Scorialensis volumine, spem secundi etiam fecerunt, quod notitiam Græcorum Codicum continebit.

Supereff, ut de hac editione pauca Lectori dicam: En ordinem, quem in ea disponenda secutus sum:

Dedicatio ad GVLIELMVM V. Arausionensem & Nassavium Principem. pag. (III) — (XIII.)

Præfatio A. Asulani. p. (XIV.)

Præfatio mea. p. (XV.) sqq.

Dissertatio Homerica ad Porphyrium ad V A. Nic. ten Hoven. p. I — XXXVI.

Por.

(*) *Edw. Clarke's Letters concerning the Spanish Nation* p. 160. (Lond. 1763. 4°.)

PRAEFATIO. (XXI.)

Porphyrus de Antro Nympharum Græce, cum Latina L. Holstenii versione & variis Lectionibus. p. 1—32.

Indices in Porphyrium: primus Auctorum p. 32.* alter verborum & rerum. p. 32.* & 32.**

Latina libelli Porphyriani versio a Conr. Gesnero facta. p. 33—48.

Notulæ meæ in præcedentem versionem. p. 49—52.

Collectanea ad libellum Porphyrii de Antro Nympharum.

Pars prima, quæ est Homérica. p. 55. speciatim

Brevis introductio. p. 55. 56.

Locus Homeri. p. 56.

In eundem variæ lectiones. p. 56. 57.

Versiones loci Homericæ metricæ, & quidem

Latina L. Holstenii. p. 57.

Anglica, Popii. p. 57. 58.

interpretes ejusdem veteres:

Scholia minora. p. 58.

Eustathii commentatio. p. 58—60.

& recentiores:

Spondanus. p. 60—64.

Barnesius. p. 64. 65.

Mad. Dacier. p. 65. 66.

Pope. p. 66—68.

Editor. p. 68. 69.

et excerpta, quæ eundem locum spectant,

e Scaligeri Poëtice. p. 69. 70.

Mottéi Hexaëmero rustico. p. 70. 71.

Wowerio de Polymathia. p. 71.

(XXII.) *P R A E F A T I O.*

Sequitur altera Collectaneorum pars, quæ Porphyrium illustrat, & continet

excerpta

e Marshami Canone Chronico. p. 72. 73.

Petito de Sibylla. p. 73 — 80.

G. Canteri novis Lectionibus p. 80 — 82.

tum Animadversiones meas ad libellum Porphyrii de Antro Nympharum. p. 83 — 122.

Agmen claudunt tres Indices: primus criticus. p. 123. 124.

alter grammaticus. p. 125. 126. tertius rerum. p. 127. sq.

Pauca de his sigillatim dicere habeo. Ac primum Dissertationem quod adinet Homericam, in ea id egi, quod e præmissa Epistola intelligi potest, ut rejectis Porphyrii mei nugis, quibus locum Poëtæ tenebris involverat potius quam illustraverat, novam Antri Nympharum explicationem proponerem, pulcræque Homeri descriptioni quam potui lucem adfunderem. Sed non alienum est hic monere, amicium meum cel. Ruhnkenium hac in re nonnihil a me dissentisse. Credebat is, ἵσως Homericos (*) aliter accipiendos esse, atque a me accepti fuerant: Videlicet non de *malis navium*, sed (quod æque vox exprimit) de lignis illis, quibus veteres *telas* adfigebant, quæque ipsæ etiam *tela* nonnunquam a Latinis appellantur: *stamen* enim ἰδιως opus est quod textitur. Favet huic opinioni ambigua verborum Poëtæ ratio, si de *malis* vocem intelligas; cum enim Φαρεων mentio mox subsequatur a Nymphis in Antro textorum, duplex τῶν ἵσων sensus ipsi videbatur postulare, ut non de *malis navium* hi intelligerentur, sed de instrumentis illis textoriis quibus *stamen* adfigitur. Huc

ac-

(*) v. Dissert. ad Porph. Cap. II. §. 10.

P R A E F A T I O. (XXIII.)

accédit, nullum exstare disertum exemplum *malorum* a nautis dedicatorum. Fateor, speciosissimam esse observationem; at isunt tamen, quæ in contrarium me rapiant. Memoratis enim ὑφασμασι seu Φαρσι, *textis* ipsis, sponte Lector intelligit, ἴσως etiam adfuisse, quibus hæc texta possent adfigi: alioquin etiam *acus* & *fila* memorari debuissent, quod in brevi ejusmodi descriptione merito supervacuum & abs re haberetur. Contra necessarium videri posset, aliqua in hoc Antro donaria nautarum inveniri: cum aquis præsiderent hæ Nymphæ, nautæque eo jam tempore, vel pro salute navis suæ voti loco, vel grati animi pro evitatis naufragii & tempestatum periculis documenta, varias navium suarum partes Diis marinis vovere & dicare adsuevissent; ut in Dissertatione copiosius enarravimus. Videat Lector, utra ipsi opinio magis arrideat. Æque lubens Amici mei sententiam videbo præferri, quam si meam amplexus fuerit: & judicio Lectoris ipse dein non ægre subscribam. (*)

In

(*) Opportune sub hæc incidit mihi in manus editio Operum *Procli* Archiepisc. Cpolit. a *Vinc. Riccardo* Romæ A. 1630. 4°. curata, & luculentissimis ejus Commentariis instructa. Quoniam liber valde est infrequens & paucis notus, licet multa bonæ frugis contineat, non vereor in gratiam Lectoris hic transcribere, etiamsi longiora, quæ de *ἰσοις* habentur p. 82. 83. Appellaverat S. Proclus, mirus allegoriarum amator, *matrem Dei* post varia alia nomina, etiam τὸν Φρικτὸν τῆς οἰκονομίας ἸΣΤΟΝ, ἐν ᾧ ἀβή-
τως ὑφάνθη ὁ τῆς ἐνώσεως χιτῶν ὡς περ ἰσοργὸς μὲν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔριδος δὲ, ἡ
ἐξ ὕψους ἐπισκιάσασα δύναμις ἔριον δὲ, τὸ ἀρχαῖον τοῦ Ἀδάμ κώδιον κρόκη δὲ, ἐκ τῆς παρθένου
ἀμόλυτος σὰρξ κερκίς δὲ ἡ ἀμέτρητος, τοῦ Φορέσαντος χάρις κ. τ. λ. *Sacrosanctæ economiæ*
textorium jugum, in quo ineffabili quodam modo unitiois illius tunica confecta est; cu-
jus quidem textor exstitit Spiritus Sanctus; netrix virtus obumbrans ex alto; Lana;
vetusta, villosaque Adami pellis; trama, impolluta ex Virgine caro; textorius radius,
immensa gestantis gratia; artifex vero &c. Orat. I. in laudem V. Deiparæ p. 60. ad quem
locum sic commentatur *Vinc. Riccardus* Comment. p. 82.

Pag. 60. vs. 26. Ἰσὶς. *Telam* vertit Peltanus, & Interpres Var. Lat. Impropiè. Quamvis non inficior Ἰσὶν *Telam* significare. Isai. 59. Ἰσὶν ἀράχνης ὑφαίνουσιν. *Telam araneæ texuerunt.* Hic tamen nequit *telam* significare. Subdit enim ἰν ᾧ. Tela autem non est ἰν ᾧ, in qua fit vestis; sed ἰξ ᾧ, ex qua. Præterea enumerat hic S. Proclus omnia instrumenta textoris, ad telam

con-

(XXIV.) PRAEFATIO.

In constituendo textu Græco, optimas editionum lectiones secutus sum: nusquam vero auctorem meum pro arbitrio in-

conficiendam necessaria, & inter ea ἴσον. Quocirca puto hic significasse, τὸ ἔργαλιον ὕφαντικόν ut vocabulum exponit hoc Eustath. in Odyf. ω. à similitudine Mali nautici sic dictum. Ovid. lib. 6. Metamorphos. hoc instrumentum appellat *Jugum. Tela jugo juncta.* Et asseritur a Seneca epist. 90. ubi mire artem universam explicat. Est textorium lignum, jugum, seu malum, in quo textoribus convolvitur tela. Pollux lib. 6. Onomast. cap. 10. ait, Κίλοντας vocari, τοὺς ἰσόποδας ἴσοῦ, hoc est, *Pedes textorii Jugi.* Eurip. Iphig. in Tauris. Οὐδ' ἴσοις ἐν καλλιφθόγγοις Κίρκιδι Παλλάδος ἀτθίδος εἰκὼ Τιτάνων ποικίλλουσα. *Nec Jugis in pulcherronis radio Palladis Cecropiæ itaginem Titanum picturatum effingo.* Hesiod. ἡμέραι. Τῆ δ' ἴσον εἴσαιτο γυνή, προβάλοιτο τε ἔργον. *Tunc ad Jugum stabit mulier proponetque opus.* Et παρὰ τὸ ἴσασθαι a stando ἴσοῦ notionem ducit Eustath. Non itaque Telam, sed Jugum telæ intelligit S. Proclus. In eodem errore lapsus est etiam Interpres sermonum S. Theodoretī de Providentia serm. 4. quem locum, quia faciem Proclo præfert, cum singula textoria artis instrumenta, modumque explicet, libet exscribere. Τὰ γὰρ ἔργα κειρόμενα, καὶ τοῖς ὕδασι καθαιρόμενα, διαζάινεται μὲν πρῶτον, καὶ εἰς λεπτά διακρίεται, εἴτα τὸ καταγµα, μέγιστα γίνεται, ἔπειτα ἡ θαλασσιουργία λαβοῦσα, τὸ μὲν ἀκραιφνὲς καὶ οἰοῖται εὐθείας ἔχει τὰς ἰσας, τῶν λοιπῶν ἀποκρίνει· καὶ τὰ λοιπὰ δὲ στυπνίθισα, κρόκην κατασκευάζει τῷ σήμονι· εἴτα γυναικῶν χεῖρες λαβοῦσαι, τὰ λεπτά ἤθουσι, καὶ ταῦτα πρότερον οἶον τίνες χορδὰς κατὰ τάξιν, ἐν τοῖς ἴσοις διατείνεται, ἐκβάλλουσι μὲν τὴν κρόκην, ταῖς δὲ χεῖρσι τὸν σήμονα διακρίνασαι, καὶ τῶν ἔμβεβληµένων κρηθῆναι τὰς μὲν χαλῶσαι τὰς δὲ τείνουσαι· εἴτα τοῖς εἰς τούτο συντεθηµενοῖς ὀργάνοις οἶον ἀθεῶσαι, καὶ πλοῦσαι τὴν κρόκην. ὕτως ἀποτελεῖται τὸ ὕφασµα. *Lana enim ubi detonsa, aquis abluta & purgata sunt, reduntur primo, & minutim distrahuntur: deinde quod distrahitum est, denuo in cumulum globumve colligitur. Quem accipiens lanifica, quod in hoc sincerum & purum est, & quasi venis quibusdam, & redum protensis fibris distinguitur, a reliquis fecernit. Alteram vero ejusdem partem colligens stamini subtegmen parat. Ubi autem paratas jam lanas mulierum manus acceperunt, tenuissima ex iis fila ducunt: & hæc primo quidem veluti chordas quasdam ordine in telis extendunt, & quod subtegmini destinatum est fecernunt, radiis autem intermediis stamen dirimunt, & funiculos, qui illis innexi sunt alios quidem laxant, alios vero intendunt, simulque instrumentis que in hunc usum fabrefacta sunt, subtegmen propellunt & constringunt; omnemque hoc modo texturam absolunt.* At quomodo vertit in ἴσοις, in telis, si tela nondum absoluta, sed adhuc texenda describitur? Invertit etiam sensum. Verterem itaque: *Et hæc quidem primo, veluti chordas quasdam, ordine in jugo distendunt, radium vero jaciunt, stamis autem stamina discriminant.* Verum de hoc latius infra Orat. 4.

Pagin. ead. vs. 27. Ἐνώσις χιτῶν. In schedulis quibusdam nostri Anton. Agellii Episcopi Acer-nensis reperi partem hujus Orationis sua manu descriptam, in qua ita legitur: ἐν ᾧ ἀρρήτως ὁ τῆς σαρκώσεως ὕφανθι χιτῶν. *In quo ineffabiliter Incarnationis tunica confecta est.* Ceteri omnes habent ἐνώσις. Latinus Interpres Cod. Vat. etiam σαρκώσεως legit, nam vertit: *Ineffabilis Incarnationis texta est tunica.* Lepide nimis explicat S. Proclus hanc translationem Incarnationis; Et videtur eam a S. Paulo mutuasse, qui indumento & vestī Christum comparat. Rom. 13. *Induite Dominum Jesum Christum.* Galat. 3, 27. *Christum induistis.* Et recte quidem, nam corpus humanum non secus ac tela, nervis, arteriis, cartilaginibus, veluti filis quibusdam textum est. Ideo Porphyrius de Antro Nympharum, telas purpureas a Nymphis in Antro textas, corpora significare exponit, dicens: ἐν ὁμοίᾳ μὲν γὰρ καὶ πρὸς ἐστὶ ἡ σαρκοποιΐα· λίθος δὲ ταῦτα ἐν ζώοις, λίθω ἰοικέτα· διο καὶ ἼΣΤΟΙ οὐκ ἀπ' ἄλλης ὕλης, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ λίθου ἐξηθήσαν· τὰ δ' ἀλιπέφυρα φάσιν ἄντικρυς ἢ ἐξ αἱμάτων &c. *Caro namque in ossibus, & circum ossa compingitur. Hæc autem ossa in animalibus lapides sunt, lapidique simillima. Idcirco textoria jugæ, non alia materia quam lapide constabant, & telæ purpureæ caro plane erit ex sanguine con-*

PRAEFATIO. (xxv.)

interpolavi, quod pessimum editorum nonnunquam fuisse consilium, sola Philostrati editio Lipsiensis docet. At cum ipso
ta-

contexta. Corpus etiam animæ vestis est, quo induitur, res sane mira oculis, sive compositionem ejus quis spectet, (in Græcis, quæ omisimus, ἀποβλέπεις editum: v. Var. Lect. ad h. l.) sive nexum illum quo animam sibi copulat. Sic & ab Orpheo Proserpina inducitur, quæ conceptibus nascentibus omnibus præest, telam texens. Antiqui etiam ipsum quoque celum pepulum vocaverunt, veluti caelestium Deorum indumentum & pallium. Verum ambigō num verè legendum sit: Διὸ καὶ ἴσοι οὐκ ἀπ' ἄλλης ὕλης, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ λίθου. Cum Jugum ex ligno, non lapide, formetur & constet. Siquidem textori potius officeret, & plus haberet incommodi, quam adjumenti: nec expedite, & commodè telam intexere posset. Particula item illa, διὸ, redditiva rationis difficultatem etiam auget. Quapropter fortasse legendum est non ἴσοι, sed ἴσοι, unius litterulæ inversione: ac vertendum est: *Ob id & ossa ipsa non alia materia quam lapide constant.* Firmaturque ea versio ex Platone, a quo suam doctrinam hausit omnem Porphyrius, qui in Timæo ait: *Deus ossium textura extrinsecus animæ vires fulcivit.* Ac paulo post de ossium medullis: *sic utique semen omne servavit, dum lapideo ambitu circumvallavit.* Ossa, ambitum lapideum medullæ vocat. Merito autem S. Proclus textori operi Incarnationis mysterium comparat: tum quia textilis est corporis compositio; tum etiam, quia textoriam artem ex Deorum amore, ortam probat Plato in Convivio, ex Agathonis Oratione: mysterium autem hoc ex Dei amore manavit. *Sic enim, inquit S. Joann. 3. 16. Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Et S. Paulus Ephes. 2. *Propter nimiam charitatem, qua dilexit nos Deus: & cum essemus mortui in peccatis, convivificavit nos in Christo.*

Ad Orat. vero IV. p. 172. sic habet: pag. 145. vs. 39. Ἰσῶνα. Heidelberg. S. Andr. & Palat. impress. Ἰσῶν. Quid autem sit Ἰσῶν, sive Ἰσῶς. Eustath. odyf. ω. aperit: Ἰσῶς δὲ κυρίως μὲν ἐργαλεῖον ὕφαντικὸν ἠμουνυμῶν τοῦ πλοίου ἰσῶ παρὰ τῷ ἰσασθαι. *Proprie quidem significat textrinum illud instrumentum, ejusdem nominis cum malo nautico, a stando dictus.* A quo malo nautico similitudinem, formamque trahit; ad illius enim instar formatum est. Hesych. Ἰσῶς τὸ ἰσθῶν ἐξ ὅλης τῆς νέας, καὶ ὕφαντικὸν ἀπὸ τοῦ ἰσάναι. *Lignum rectum navis significat, & textrinum a desistendo.* Verùm quodnam sit illud instrumentum non explicant, quamvis cum formam præscribant non aliud quam jugum se intellexisse declarant, supra quod tela textitur, & in quo circumvolvitur. Eustat. Ἰσῶς τὸ ὕφαντικὸν ἐργαλεῖον, καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ὕφασμα. *Significat textrinum instrumentum, & telam super id textam: ἐπ' αὐτοῦ, nam supra jugum textor telam textit.* Theocr. idyl. 15. 35. λέγε μοι πόσῳ κατέβατο ἀφ' ἰσῶ; *Dic quaeso quanti consistit tibi ut detexeres hanc vestem jugo? ἀφ' ἰσῶ.* Detexta, & compacta tela a jugo retexitur, devolvitur, deponitur. Schol. ibidem: κέκοπται ἀπὸ τοῦ ἰσοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ ἰσοῦ κατηγέθη. *Abscindit, hoc est, a jugo, vel a jugo retexit telam.* Ex quo factum credo, ut detexere perficere significet. Nam absoluta tela, a textinis instrumentis detrahitur, retexitur. Servius Eclog. Virgil. 2. *Molli detexere junco. Detexere, id est multum texere, finire, perficere.* Ac etiam auferre, quia ubi compacta est, a jugo aufertur, evacuatur colus, seu jugum. Strabo lib. 8. de Corintho: Μνημονεύεται τις ἔταιρα πρὸς τὴν ἀσιδίζουσαν ὅτι οὐ φιλεργὸς εἶη, οὐδ' ἐρίων ἄπταιτο, εἰπέειν ἰγὼ μίντοι ἢ τοιαύτη τρεῖς ἤδη καθῆλοι ἰσῶς ἐν βραχεῖ χρόνῳ ταύτῳ. *Memoratur cujusdam meretricis dictum, quæ mulieri exprobranti ei ignaviam quod operis sui parum amica foret, pensumque non reddidisset, nec traxisset lanam: responderit tamen, tria brevi temporis spatio se juga evacuasse.* Nisi ut Plaut in Curcul. Act. I. 1. *Jam ne ea fert jugum? tam a me pudica est, quasi soror mea sit.* Horat. lib. 2. Ode 5. *Non dum subacta ferre jugum valet Cervice:* sed de hoc etiam supra egimus p. 82. quo eodem dicendi charactere hinc utitur. Ἰσῶνα, ἴθα τὸν ἄρραφον χιτῶνα ἐξύφανας ἴθα ἐξύφανας instrumentum signat, in quo textitur, non telam ex qua conficitur tunica.

Hæc Riccardus. Emendationem ejus quod adinet in Porphyrio factam, eam haud

††††

pro-

(XXVI.) *PRAEFATIO.*

tamen textui conjecturas meas subjici mallet, statui eas non inter Animadversiones conferre, sed *Variis Lectionibus* potius inferere: ita, ut quidquid scripturam libelli spectaret, in his legeretur. Nova hæc *Variarum Lectionum* non est ratio, sed a Reimaro etiam in præclara Dionis Cassii editione aliisque usu trita; & propterea melior, quod sterilitatem aridæ ejusmodi variantium Codicum recensitionis non mediocriter sublevet. Notarum compendia, quibus editiones libelli nostri indicavimus, hæc fere sunt:

Rom. 1. editio libelli princeps, e Gymnasio Mediceo A. 1518.

Rom. 2. ed. Romana L. Holstenii A. 1630.

Argent. vel *Arg.* ed. Argentoratensis A. 1539. cum Scholiis in Homerum.

Ven. vel *Venet.* editio Aldi & Asulani A. 1521. cum iisdem Scholiis.

Basil. 1. 2. & 3. editiones Homeri tres, cura Jo. Camerarii Basileæ impressæ A. 1541. 1543. & 1551. cum Scholiis & libello Auctoris nostri.

Cant. 1. ed. Operum Porphyrii cum Epicteto & Arriano Cantabr. 1655. 8°.

Cant. 2. ed. Operum Homeri cura Jos. Barnesii Cantabr. 1711. 2 voll. quorum priori insertus Porphyrii commentariolus.

Quan-

probo. Ita enim bis eandem rem dixisset Philosophus vana repetitione. Hoc velim ex ejus observatis animadvertas, *juga* ejusmodi sive *ισους*, si e lapide fiant, inutilia esse ad texturam. Quod si verum sit, intelligenda apud Poëtam per *ισους* non ejusmodi *juga* sunt, verum *mali navium*, ut ego credidi, qui e lapide potuerunt fabricari, nè injuriæ temporis essent obnoxii. Reliqua, quæ congeffit, de instrumentis textoriis quibus *stamina* adfigebantur, & detextione staminum, erudita sunt & hic meruerunt repeti.

PRAEFATIO. (XXVII.)

Quantum autem Porphyrius meus accuratæ eruditioni cel. DAV. RVHNKENII debeat, ex iisdem Variis Lectionibus Lector cognoscet. Admiratus in hoc viro, ex quo ipsi innotescere contigit, imaginem fui ingenii Hemsterhusiani. Cum enim omnia habeat, quæ consummatissimum Critices cultorem constituunt: ingenium acre, perspicax, subtile: animum in devorandis laboribus, etiam molestissimis, mire constantem: demum accuratissima scientia universum literarum studium complexus sit: præclarissimis his naturæ dotibus singularem morum suavitatem junxit; adeo, ut solus sufficiat, ad vulgarem istam calumniam depellendam, quæ ingenium Critici & Litteratorum in universum difficile ac morosum habetur. Præter ejus emendationes, quæ plerumque certæ, semper cultæ sunt & ingeniose excogitatæ, & quibus velut toridem gemmis nostra hæc editio distincta est: ibidem meas etiam conjecturas proposui, quibus corrupta libelli loca si non restitui, saltem suspicionem depravatæ scripturæ movi, aliisque adeo felicioris curæ materiam & occasionem præbui.

Versionem Latinam lubens eo loco posuissem, quo, ut Tayllorus ait (*), si omnes omnino versiones fuissent positæ, melius de Græcis literis actum fuisset. At dandum aliquid esse credidi opinionibus vulgi & communi editorum consuetudini: a quibus si vel tantillum secesseris, facile invidia invenit quod carpat.

Cæterum verbo dicendum est de versione C. Gesneri, libello subjecta. Hæc cum rarissima sit & a paucis visa, editionis meæ interesse credidi, ut cum ea recuderetur; maxime quia id operam dare constitueram, ut ne quidpiam desiderare-

(*) Præf. ad editionem Lyfiæ minore.

(XXVIII.) *P R A E F A T I O.*

retur, unde elegantissimo libello ornatus aut lux adferri posset. Libellus est parvæ molis, forma tertia Tiguri editus apud Froshoverum A. 1542. ut e præfatiunculis Gesneri adparet. Continentur hoc volumine libellus de erroribus Ulyssis, a Columbo dein illustratus: tum Nostri Dissertatio de Antro Nympharum: demum Procli excursus de scito Platonis adversus Poëtas; omnia Latine e versione C. Gesneri, & tribus ejusdem præmiis instructa: quorum Porphyrio præmissum una cum versione ejus typis nostris hic iteravimus. In medio carmen Melanchthonis de Odyssæa ad Blaurerum, nescio an alibi editum, tum Macrobianus locus e *Comment. in Somm. Scip. lib. 1. cap. 12.* leguntur. Titulus voluminis sic habet:

M O R A L I S

INTERPRETATIO ER-
rorum Ulyssis Homericæ.

COMMENTATIO PORPHYRII

*Philosophi de Nympharum antro in XIII.
libro Odyssææ Homericæ, multiplici cognitio-
ne rerum variarum instructissima.*

EX COMMENTARIIS PROCLI

*Lycii, Philosophi Platonici in Libros Platonis de
Repub. apologiæ quædam pro Homero, &
fabularum aliquot enarrationes.*

Interprete Conrado Gesnero
Medico, Tigurino

*Omnia nunc primum nata, & excusa Tiguri
apud Froshoverum.*

Cum unicum, quantum sciam, exemplar hoc meum fit, quod
in his oris adservatur, non ingratham puto Lectori hanc rela-
tio-

P R A E F A T I O. (XXIX.)

tionem fore. Versioni breves subjunxi notulas, unde adparebit, non secundum editionem aliquam, quarum duæ tamen jam in Italia totidemque in Germania prodierant, sed e Codice MS. eam fuisse adornatam. Quæ res inde etiam constat, quod in fronte libelli omnia hæc *tum primum nata*, i. e. stilo ejus sæculi *nunquam ante edita*, sed *e MSS. expressa*, perhibeantur.

Transeo ad *Collectanea*, sive apparatus variarum observationum, quæ vel ipsum Poëtæ locum vel Porphyrii ad eum dissertationem illustrant. Secutus hac in re iterum Cel. Reimari consilium fui, qui ad calcem secundi voluminis Dionis Cassii farraginem adjecit observationum in hunc scriptorem e variis eruditorum libris excerptam. Cæterum valde doleo, me usû eorum caruisse, quos de hoc loco consulendos monuit Barnesius (*); puta *Doctõris Stephani Comment. ad Homeri Ogilbæan.* fol. 187. librum nemini notum, & Fabricio ipsi nusquam memoratum; tum *Kenelmii Digbyi Cabalam Epistolarum politicarum*, & *Dr. Fryar Epistolas*, utraque etiam valde obscuræ memoriæ opera: & quæ ne vel ex ipsa Anglia habere potui. Celebre *Edm. Spenseri* poëma, *the Faerie queene* dictum, consului: & editionem quidem optimam, cum glossario Lond. 1751. 3. vol. 4º. splendide promulgatam: at cum magnæ molis sit hoc opus & difficile intellectu, ob remotas hodieque fere incognitas verborum dictionumque formulas, delibavi potius quam perlegi, nihilque in hac festinatione inveni, quod Homeri locum magnopere spectaret. *Mottéi Vayerii* explicationem quod adinet, ingenio magis quam veri specie commendandam (†),

non

(*) vid. ed. nostræ p. 64. 65.

(†) v. *Collectan. P. II. p. 70. 71.*

(XXX.)   P R A E F A T I O.

non mediocriter ea illustratur eleganti & ingeniosa descriptione antri mystici, quam secundum ejus mentem effictam dixeris. Inveniet eam Lector in libro gallico recens edito & pulcre scripto, *Basiliadis* nomine, quo nova Utopiæ cujusdam ratio constituitur (*).

Agmen claudunt *Animadversiones* meæ ad *Porphyrium*. In his res magis quam verba mihi explicanda sumsi. Cum enim eruditissime scripta sit ejus dissertatio, amplissimum hic industriæ meæ exercendæ campum inveni: in his præsertim, quæ obscura Platoniorum in barbariem ruentis ævi, & Heracliti atque Empedoclis placita spectant. Linguæ Græcæ aut dictionum Porphyrii nulla mihi ratio erat habenda, nisi ridiculam eorum consuetudinem sectari voluissem, qui elegantias atticismi tractant, ubi de N. Fœdere v. c. explicando res agitur. Notum enim est, quam parum Philosophus noster elegantiam dictionis curet, & ex hoc sigillatim libello clarissime adparet: similis Theologis aut Philosophis nostræ ætatis, quorum perpauci puritatem stili a fæce tot barbare scriptorum voluminum, quæ ipsis pervolvenda sunt, integram intaminatamque conservant. Vere Ruhnkenius noster in eleganti præfatione ad Timæi λεξeis: *Porphyrius vero, inquit, qui tandem scriptor? Nempe is, cui abstrusarum rerum scientiam tribuunt omnes: scribendi elegantiam nemo. Nec quisquam, si Suidæ & Etymologi stuporem exceperis, atticæ formulas Porphyrii similitumque scriptorum auctoritate unquam probavit.*

Alioquin nimis magnifice de Te sentio, Lector, quam ut multa hic disputare in laudem auctoris mei instituerem. Qui
id

(*) *Naufrage des Isles flottantes, ou Basiliade du celebre Pilpai, poëme heroique, traduit de l'Indien par Mr. M*** a Messine (i.e. Paris) 1753. 8°. 2. voll. v. ibi Tom. 1. p. 25. 26.*

PRAEFATIO. (XXXI.)

id desideraverit, eum neque Lectorem mihi cupio. Tam celebris est iste Porphyrii libellus de Antro Nympharum, ut usus ejus neminem vel mediocriter in his studiis versatum fugiat. Nam etiamsi ipsa Philosophi opinio absurda sit & ridicula, facile tamen hanc sæculi sui contagionem ipsi condonare possumus, si insignem illum eruditionis adparatum spectemus, qua sententiam suam tam præclare exornavit. Valet hic Itolorum, quod frequentant, proverbium: *carpendam esse rosam, relictis spinis* (*). Et quot non alii exstant veteris ævi scriptores, quorum, etiamsi materia quam tractant futilis sit & insulsa, maximum tamen esse usum nemo negaverit!

Cæterum errores, hic illic a me commissos, excusare non tentabo. Tanta benivolentiæ publicæ documenta non semel in me expertus sum; ut puderet Lectori meo plenum de me judicandi arbitrium non permittere. Id solum ago, ut veritatem cum eo quæram, non ut opiniones meas defendam easque pertinaciter teneam. Et cur non idem etiam aliis jus concederemus, quo vicissim in eorum scripta ipsi quotidie utimur?

Restat ut eorum beneficia celebrem, qui consilio mihi & re adfuerunt in editione hac adornanda. Ac primum manibus litandum est immortalis & cœlestibus adscripti viri, PETRI WESSELINGII, præceptoris mei & patroni olim præcipui, cujus memoriam dici non potest quam caram habeam. Utinam mihi licuisset editionem hanc sub auspiciis ejus feliciter ad finem perducere! Nunc dura fortis lege nobis erepto, nihil præter *Dissertationis* meæ particulam ipsumque consilium de edendo Porphyrii libello, cognoscere licuit.

Mo-

(*) *Cogli la rosa, e lascia star le spine.*

(XXXII.) *PRAEFATIO.*

Mora vero illa, quam Leidæ feci, occasionem mihi præbuit familiaritate **TIB. HEMSTERHVSII** & colloquiis fruendi: quibus me beare dignatus est **vir** vere **SVMMVS**: & non eruditione adeo, qua neminem tamen sibi parem habet aut habebit facile, quam humanitatis sensu spectandus: iudicio ipsorum, non ejus, nam nullos habuit unquam, sed universæ nationis nostræ inimicorum (*). Id lubens testor, si quid unquam in me fuit eritque humanitatis, me omne id exemplo hujus **VIRI** debiturum. Utinam illis, qui moroso suo ac difficili ingenio **Humanis Literis** dedecori sunt, incomparabilem hunc **Virum** vel semel videre contingeret! Quam amabilis est humanitas in illius ore, qui merito **Oraculum** hujus **Sæculi** habetur: quam grata ejus iudicia, quam caute, quam sapienter prodita, etiam de iis, quorum perexigua in literas sunt merita: quam perplacet modestiæ exemplum ab illo petere, cujus singula verba totidem sunt sapientiæ & eruditionis præcepta! **Dicas** duram sortem canam hujus **Viri** senectutem venerari, ut per integrum ferme saeculum bono publico ipsum conservaverit.

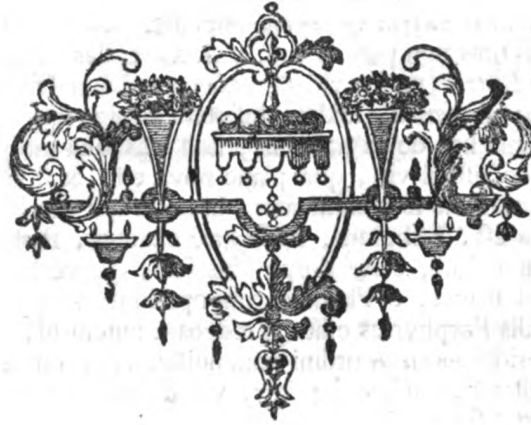
TIBI vero, cel. **RVHNKENI**, quas aut quantas agam gratias? Quam dulcis mihi amicitia **TVA**, quam utilis fuit! **Fortunatum TE**, cui licet quotidie præceptore **TVO** uti: cujus ingenium **ILLE** ad exemplum moresque suos formavit: **Cui** datum est, tantum ab incomparabili hoc & plane singulari homine proficere, ut novum in **TE** **Hemsterhusium** renasci laetemur. Faxit votis meis secundum **Numen**, ut diu
TE

(*) Præclaram inno *Supplicum Euripidis* editionem ab eruditissimo Viro & Literarum Græcarum in Anglia statore **Jer. Marklando** ipsi ac **Wesselingio** inscriptam: quæ sola sufficit importunis **Smolleti** aliorumque ejus furfuris hominum calumniis in **Belgas** depellendis.

PRAEFATIO. (XXXIII.)

TE sospite Resp. Literaria gaudeat; faxit, ut non hoc solum
sæculum sed & proximum nonum decimum initia sua meritis
TVIS illustrari videat.

Tu, Lector, cui illustria hæc nomina noscere non conti-
git, memoriam ipsorum mecum venerare, & præclaris eorum
dotibus imaginem hanc meam longe inferiorem crede. Ita
vale & tenues meos conatus benivulus respice. Scribebam
Trajecti ad Rhenum, Idibus Octobris A. S. MDCCLXV.

++++

AD.

ADDENDUM.

Vacante plagula, visum est aliquid hic addere, quod locum libelli Nostri maxime controversum spectat. Memorat Porphyrius cap. 6., testimonio Eubuli alicujus, speluncam a Zoroastre structam, *εις τιμην του παντων ποιητου και πατρος Μιθρου* in honorem creatoris patrisque omnium Mithræ. Variæ hoc de loco variorum fuere opiniones, quas in Animadversionibus recensere supersedi. Tantum Martino quædam opposui p. 91. 92. qui acrius in auctorem meum invectus fuerat. Uti autem longe abest, me Hydei partes sequi, quod cultum Persarum spectat (*), ita nolim omnia adoptare, quæ Adriensis Præsul secundum Occidentales nobis dictavit. Unde etiam citato loco concessi, Porphyrium in eo falsum videri, quod Mithram *ποιητην και πατερα του παντος* appellet. — Non prodierat tum adhuc, saltem in has oras non pervenerat, Vol. xxix. des *Memoires de l'Acad. des Inscript. & des Belles Lettres*, neque videram adeo eruditam Dissertationem S. V. A. Foucher de *Religione Persarum*, ibidem insertam p. 87. sqq. — Cum vero illic p. 103. sqq. copiose hac de re tractetur, non ingratum me puto Lectori facturum, si opinionem doctissimi viri, quæ plane nova est, & si vera non sit, saltem ab ingenio atque eruditione se commendat, breviter ipsi explicuerim. Ponit autem, quod verosimile est, Eubulum, unde hæc citantur, Philosophum fuisse Platonium; Et si hic non fuit, certe Porphyrius fuit, qui verba ista de suo addere potuit. Ut fuerit, id manet, e Platoniorum opinionibus ea explicanda esse: recentiorum puta, qualis Porphyrius erat. Credebant autem hi, supremum Numen curam creationis inferiori *δυναμειων* ordini commississe. Ac proinde, cum hic Mithras *creator universi* appelletur, minime sequitur, vel Eubulum vel Porphyrium credidisse, Mithram a Persis summi Numinis loco fuisse habitum. *Oromasdes* Persarum erat *Zeus*, vel *δημιουργος*, sensu Platoniorum; *Sol*, seu Mithras, *δυναμεις* Oromasdi inferior & subiecta. — Hæc eruditi Abbatis est opinio. Conferre ad eam Lector poterit D. Chrysoctomi Orat. 36. Borystenicam, ubi egregie de Zoroastre ejusque placitis disputatur.

(*) Conferri de ejus opinione meretur vir egregie doctus, *Renaudot*, in Præf. ad Itinerarium vetustum & maximæ frugis, *Anciennes Relations des Indes & de la Chine, traduites d'Arabe* a Paris 1718. p. xxvi.

D I S S E R T A T I O
H O M E R I C A
A D P O R P H Y R I V M

A D
V I R V M A M P L I S S I M V M
N I C O L . T E N H O V E N .

VIRO AMPLISSIMO
NICOLAO TEN HOVEN

S. D.

R. M. v. G.

Hagam Comitum.

Diu est VIR AMPLISSIME, ex quo serio circumspicere coepi, si quid obveniret tam dignum, ut acutissimis TVIS oculis sisti commode posset. Et circumspicerem forte etiamnum, nisi benivolentiæ erga me TVAE, quæ perinsignis est & qua me a prima inde ætatula non destitisti continuo prosequi, iterum atque iterum recordatus, longioris inde moræ impatiens, quidquid primum occurreret, TIBI statuissem sacrum facere. Unde boni consules etiam, pro ea qua es humanitate, nihil cultius TIBI vel ornatius obferri, aut quod otio TVO magis fuerit dignum. Interim cum ipse Homerum summe ames, & Græcæ Linguae accuratam TIBI notitiam comparaveris, quem potui meliorem conjecturis nostris arbitrum constituere? vel potius, quem sibi tutorem nostra hæc opelula potiore optaverit? Id credas, longe confidentius me explicationem loci Homerici adornasse, quoties TE patrono prodituram in publicum cogitavi. CVI si vel leviter satisfecerit hic noster labor, facile equidem omnes malevolorum conatus ridebo, pulcre memor Plautini moniti:

Unus tibi dum hic propitius sit Jupiter,
Tu istos minutos facito Deos floccifeceris.

Nè vero propositi mei plane ignarus sis, aut quid occasionem

dederit huic *Dissertationi*, patere ut brevibus pretiosum otium TVVM morari liceat.

Cum libellum *Porphyrii*, qui de antro *Nympharum* est, prima vice legerem: hoc est, eo animo legerem, ut copiosius aliquando dataque opera illustrandum: primarium mihi officium duxi, ut inquirerem, qua mente ad explicationem *Nymphaei Homericæ Philosophus* accesserit, & quid potissimum hoc in negotio visus sibi met fuerit præstitisse. Quæ quidem res, tum consideratis viri studiis & statu *Philosophiæ* ejus tempore, tum repetita etiam *Opusculi* lectione, comparatis insuper *Marshami* & *Petiti* disputationibus (*), non magno mihi labore constitit.

Cognitis *Porphyrii* placitis, mox sensi onus longe gravius mihi incumbere, quam initio credidissem: Neque enim desiderio meo satisfactum iri, intellecta hac explicatione, nisi simul de veritate ejus aut errore certus evaderem. Uti autem in his fere fit, instituta disquisitione, haud difficulter novos opinionum dicam an detorsionum *Porphyrii*, imo manifestam earum futilitatem, perspexi. Hinc natum *Dissertationis*, quam sisto, primum caput.

At facile & tum vidi, maximam illi etiam num deesse partem: neque satis me *Lectori* facturum, improbata, etsi idoneis de causis, *Porphyrii* interpretatione, nisi simul aliam veritati propiorem sententiam proponerem. Cui negotio dum intentus hæreo, variisque meditationibus descriptionem sacri *Dearum antri*, *Ulyssæide* XIII. ab *Homero* exhibitam, volvo ac revolvo, orta sensim congeries fuit opinionum probabilium, quibus ordine dispositis posteriori hujus *Dissertationis* capiti materia crevit.

In

(*) Exhibebimus illas *Lectorum* oculis in *Apparatu* ad *Porphyrium* Parte II.

In eo nihil aliud actum, quam ut, omni obscuritatis sensu longissime remoto, id probarem quod Philosophi mei placitis prorsus est contrarium: Quippe Homerum captata occasione, ut solent Poetae imaginibus locorum delectari, antrum hoc Nymphis Najadibus consecratum descripsisse, variis ejus partibus pro ratione poeseos, hoc est eleganter & ornate, expositis: Quarum nulla quidquam habet, quod, si recte examine- tur, aut naturæ loci, aut illi carminis virtuti, quam Galli vraisemblance appellarunt, aliqua parte contrarium depre- hendatur.

His absque præjudicata opinione examinatis, de consilio qui- dem ipso, quod hac in re secutus sum, vix dubito quin bene ple- rique constituerint. Illi an satis sit factum TVI, VIR AM- PLISSIME, arbitrii erit.

Cæterum hinc TVA sponte intelligis, meras esse, quas hoc opusculum promittit, conjecturas: adeoque tanto magis illud patrocinio TVO indigere. Id ut benigne in TE sus- cipere ne dedigneris, etiam a TE atque etiam con- tendo. Ita VALE, VIR AMPLISSIME, mibique favere perge. Dabam Lugduni Batavorum Kal. Octobr. A. C. c̄l̄o c̄c̄l̄x̄īi.

R. M. VAN G O E N S

DISSERTATIO HOMERICA

A D P O R P H Y R I U M.

CAPUT PRIMUM.

I. *Duplex Poëseos propositum: bonos poëtis habitus: Obscurum sapientiæ sensum carminibus inesse veteres credebant.* II. *Homerus quanto olim in honore fuerit habitus: Omnium in eo disciplinarum fons quæsitus.* III. *Præsertim Philosophicæ, unde allegorica interpretatio in Homerum inlata, in primis a Platonis & Porphyrio, summo Poëtæ admiratore.* IV. *Causse hujus studii perquiruntur. Vitatis utrimque scopulis, media via incedendum est.* V. *Neque Homero debita laus neganda cum Zoïlo & quibusdam Gallis: neque ille supra humanam conditionem evehi debet.* VI. *Aut ubi manifest in errore deprehenditur, nugaciter excusari.* VII. *Sic multa de Diis Homerus scripsit parum congrua, quæ tamen physice explicanda non sunt.* VIII. *Quod copiosius evincitur.* IX. *Cum alioquin violatarum carminis Epici legum haud injuria reus haberetur Homerus.* X. *Dictorum ἀνακεφαλαιωσις & conclusio.*

I. **P**oëticæ facultatis duplex est propositum: *utilitas & delectatio:*
Et PRODESSE volunt, & DELECTARE poëtæ,
Aut simul & IVCVNDÆ, & IDONEÆ dicere vitæ.

Utrumque in carminibus unice debet spectari, adeo ut minus recte nonnulli ^(a) finem Poëtæ in eo duntaxat positum voluerint, ut dispi-

^(a) Rapin Reflex. sur la Poétique §. X. Lett. de S. Poësi Hebr. Præled. 1. §. 3. in viam rediit ab editore Göttingensi.

dispiceret, quo modo maxime *utilis* esse possit, contra *delectatione* tantum ut medio ad id, quod sibi proposuerat, *utilitatem* puta, commode consequendum, uteretur. Carmen, quod sine jucunditate & vero Poëticae, quæ dicitur, ψυχαγωγίας sensu legere possis, carmen esse definit: imo in delectatione maxima etiam vis Poëseos cernitur, sine qua illa animi commotio, illa adfectuum turbatio, & legentium quasi εκτασις, quæ in carmine omne punctum ferunt, neutiquam excitari aut effici potest.

Oppositam his opinionibus sententiam tuetur Hermogenes, eam nunc nihil aliud habere pulcri censens, præter enarrationem rei gestæ ac descriptionem ^(a) nunc illam το πλειστον, *maximam partem*, ad voluptatem dirigi ^(b). Quæ si de vulgari Poëtarum usu intelligantur, locum fortasse tuerentur, sin vero Rhetor officium Poëtæ innuerit, parum dextre profecto aut prudenter instituit: Idem diu jam ante urserat præter alios Eratosthenes, data opera refutatus a Strabone ^(c). Sed æquales haud dubie, si non majores, *utilitati* in carmine partes sunt: sive id in memoria rei gestæ, sive, quod maximum, in præceptis morum lenique illo animorum ad virtutem ductu, quem in vetustis optimorum carminibus ubique deprehendimus, locum inveniat. Hæc una & maxima Poëtæ dos & virtus ^(d): huc omnis veterum sapientia velut ad scopum quendam propositum unice tendit: imo dici vix potest, quantum in hoc genere olim fuerit præstitum. Hinc tanta Poëtarum veneratio, etiam in aulis Principum: hinc omnis apud illos sapientiæ fons & scaturigo quæsitæ, quos non solum prudentissimos rerumque omnium credebant peritos esse, sed quibus etiam præsentissimum adesse numen vulgus opinabatur ^(e): Inde solis ferme poëtis *sapientum* nomen tributum ^(f): quorum opera quoque, uti jam dictum, omni scientiarum genere putabant refertissima esse: βαυτερος, ait Plutarchus alicubi, εστι. νους εγκεκρυμμενος τοις επεσι: cujus testimonio similia, si id opus foret, e Maximo Tyrio aliisque addi possent: Sufficit observasse, quod Strabo testatur, ότι οι αρχαιοι την παιδικην αγωγην εφυλαξαν μεχρι των τελειων ηλικιων, και δια ποιητικης ικανως σωφρονησθαι πασαν ηλικιαν υπελαβον. Quod quantus eo tempore carminibus honos fuerit habitus, satis declarat.

II. Quæ

^(a) L. III. de inventione. ^(b) L. III. περι ιδιων. ^(c) Lib. I. ^(d) Rapin l. c. §. VII.—XII. ^(e) Ovid. Epitaph. Tibulli. D. Chrysof. Orat. XXXVI. ^(f) v. Animadv. ad Porphy. de Antro Cap. ult.

VIII. DISSERTATIO HOMERICA

II. Quæ de Poëtis in genere delibavimus, uni sigillatim Homero solebant tribui. Id nisi aliunde nobis constaret, ex tot tantisque elogiorum cumulis, certatim in hunc scriptorem ab omni ævo ad nausæam fere congestis, clarissime demonstraretur: adeo ut nonnulli *divinam* hujus hominis *providentiam*, fat impie & absurde, non dubitaverint prædicare ^(a). Similiter σοφῆ jam olim ac σοφιστῆ titulus ipsi tributus a Cratino in Archilochis apud Diogenem Laërtium ^(b) *in quo*, ut Rhetor ait, *nullius non artis aut perfectæ, aut certe non dubia, vestigia reperiuntur* ^(c).

Observari autem debet, hinc evenisse, ut omnis ferme ætatis docti viri etiam singula hujus poëtæ verba adeo excusserint, ut in minimis literulis ingentia sibi mysteria viderentur invenisse: ad superstitionem usque in hoc proposito pertinaces, quasi nihil hoc homine unquam exstitisset sapientius. Unde tanta interpretum Homericorum nata est multitudo, ut si vel diligentissimam illis enumerandis operam impenderis, semper supersint, quorum vel levis tantum notitia, vel plane nulla ad nos pervenit. Quam commentariorum abundantiam quot incommoda necessario fuerint secuta, facilis est ad conjiciendum ratio, & eventus etiam abunde docuit. Dum enim opiniones in eo suas de rebus qualibuscunque, etsi a scopo Poëtæ alienissimis, investigare unus quisque studet, innumera inde hallucinationum congeries, imo ineptissimæ locorum detorsiones, & inextricabilis explicationum varietas, ultro prodierunt.

III. Præter alios autem Philosophi uberrimum in eo suæ disciplinæ fontem visi sibi sunt invenisse. Noverant illi homines vulgatum istud ac πολυθρυσσητον de Poëtis, morum ac virtutis præcepta speciosis figmentorum involucris obtectantibus: Ὡσπερ, ait Plutarchus libello aureo de audiendis a juventute Poëtis: Ὡσπερ γὰρ ὁ μανδραγορας ταις ἀμπελοις παραφουμενος, καὶ διαδίδους τὴν δύναμιν εἰς τὸν οἶνον, μαλακωτέραν ποιεῖ τὴν καταφοράν τοῖς πινουσιν, ἔγω τῆς λογῆς ἢ ποιησῆς ἐκ φιλοσοφίας ἀναλαμβάνουσα μίγνυμενος πρὸς τὸ μυθώδες, ελαφρὰν καὶ προσφιλεῖν παρέχει τοῖς νεοῖς τὴν μαθησίν. Quod etsi per se verum sit, imo verissimum, manet vel sic tamen vitiosum non minus abusum fuisse, quem recentiores Philosophi ac Sophistæ tanto studio sectati sunt, Platonicæ præsertim at-

que

(a) *Macrob. in somn. Scip.* (b) *Lib. I.* (c) *L. XII. Instit. Orat.*

que Italicæ sectæ addicti, evidentissimis Poëtæ locis absurdas abstrusasque opiniunculas, e remotissimis Philosophiæ suæ principiis repetitas, præter omnem probabilitatis speciem, adfingentes. — Et vero illud ipsum philosophandi genus, quale tertio post Christum sæculo invaluit, quantum a vetusta Socratis aut Pythagoræ disciplina distabat! quam corrupta hoc tempore Metaphysicæ facies! quæ Orphica inprimis Theologia & Cerinthi deliramentis turpiter implicata, auream, quod vere dixeris, Philosophiæ ætatem, qualis a Socrate venerat, incomparabili homine, in ferream aut si quid isto deterius convertit. — At hic tamen sæculi istius genius, Stoicis forte, qualis Imperator ipse, & paucis aliis ex hoc numero exemptis: neque alia Philosophandi tunc temporis erat ratio quam ut aliquam somniis suis & deliramentis speciem conciliaturi, vestigia eorum in Homero omnis sapientiæ velut scaturigine, quærent, Deum ex machina importune advehentes. Atque hæc est allegorica, quæ dicitur, interpretandi ratio, cui tantopere tum indultum est, præeuntibus præter alios Numenio, ejusque *ἑταίρου* Cronio, ac præsertim Porphyrio nostro, eruditissimo homine, & ad meliora, quod dicitur, nato: qui si binos, ad quos offēdit, scopulos cautius vitasset, haud difficulter summis inter gentiles philosophis palmam præripuisset: sed partim incredibili illo & diro adversus Christianos odio, partim perversis Philosophiæ placitis, in transversum raptus, nugis inutiliter se dedit, & *tantis infelix excidit ausis*.

IV. Cæterum, unde hæc potissimum studia originem acceperint, atque unde tantus huic Poëtæ honor creverit, arduum est definire: conjectari integrum erit. Atque Homerum quidem ipsum elegantia dictionis totam in universum antiquitatem quasi effascinaſſe, omniumque adeo eruditorum oculos in sui admirationem traxiſſe, haud injuria dixeris ^(a). Cui forte accessit cæcus æmulationis ardor, quo alter alteri cedere noluit in laudibus hujus viri celebrandis, maxime cum non defuerint, quos credibile est opinatos fuisse, se tum demum eruditorum numero habitum iri, si Homerum etiam suo judicio reliquis omnibus anteponendum jactitarent: cum ad ejus dotes
recte

(a) v. Rapin. *Comp. d'Hom. & de Virg.* * *

recte æstimandas ampliorem requiri doctrinæ copiam, passim clamaretur; uti fat scite observat Rapinus ^(a). Adde, quod jam diximus, qualiumcunque studiorum homines gloriæ sibi & honori duxisse, si vel novæ alicujus, quam ipsi procuderant, opinionis, vel vetustioris, quod sectabantur, placiti vestigia in Homero probabiliter censerentur invenisse. Allegorica autem interpretatio etiam hinc originem sumit: Cum enim tam infano studio Poëtam prosequerentur Philosophi, ne umbram quidem erroris aut vitii operibus ejus passi sunt adscribi, quasi is supra humanam conditionem positus errorisque omnis fuisset expers: ac proin, quidquid absurdiusculum ab eo aut contra rationem positum videbatur, omne id allegoricis suis explanationibus vindicare ausi sunt.

Sed res postulat, ut quid ipse ea in re constituendum censeam, Lectori significem. Fateor, ardua est & plenæ res aleæ, de rebus tantæ antiquitatis tantique intervalli judicium interponere: At vel sic tamen nobis pugnam doctorum hominum, Homerum vel ad cælum tollentium, vel ad infimam vulgarium versificatorum fortem detrudentium, eminus quasi & secure spectantibus, aureum illud *μειστον* tuto sectari licet.

V. Uti enim neque cum Zoilo, imo neque cum Eratosthene, ejusque adseclis recentioribus, Perralto, Mottéo Vayerio, Terraffonio, Fraynio Tremblæo, aliisque Homeri obtrectatoribus; quibus se nuper, at infelici successu, Ill. Baro Bielfeldius ^(b) comitem adjunxit; famam & laudem Poëtæ principi debitam detrahi velim, ita ab altera etiam parte, talem nolim haberi, quasi ἀψευτος omnisque erroris expers fuisset. Etsi enim fuerit sapientissimus, etsi rerum qualiumcunque peritissimus, etsi prudentissime carmina sua & doctissime scripserit, *homo* vel sic tamen fuit, neque adeo omni errore major censendus est. οὐδὲν καινον, ait aliquis, ἀνθρώποις ἡμᾶς ὄντας πολλὰ ἀγνοῦν. Majus dico: non tantum ut *hominem* nos considerare Homerum oportet, sed etiam ut ea in conditione positum, qua longe parcius sapere, longe minora scire potuerit, quam nostræ ætatis homines: Vix credo his temporibus inventum iri quempiam tam perversi judicii, quin id sua spon-

(a) Rapin. l. c.

(b) Lettres de Mr. Bielfeld.

sponte concesserit: at concessis his, actum est de allegorica interpretatione. Cum enim nimius poëtae amor occasionem allegoricæ interpretationi & originem dederit, debilitato sublatoque fundamento cadit universa superstructarum observationum congeries. — Sed alia sunt, quæ institutum istud oppugnant. Imo ipsa explicationum inde enatarum contemplatio absurdam ejus rationem satis declarat. Quam contorta illic omnia, quam longe quæsitâ! Centum diversarum nationum ritus omnis ætatis uni loco explicando advehuntur: universa veteris & mediæ Philosophiæ complexio soli alicui vocabulo in mysticum sensum rapiendo inservit: Plausura adferuntur conjecturarum, explicationum, detorsionum, atque ex his non una aliqua quæ simplicissima sit, eligitur, sed omnes inter se componuntur simulque sumtæ explicationem pariunt loci propositi. Cogitate nunc quid ab ejusmodi interpretandi ratione expectandum sit: Atqui hoc ipsum Porphyrii & Platoniorum est institutum. Lege libellum de Antro Homericò, & videbis, quam vere hæc dicantur.

VI. Præterea quid absurdius quæso, quam opiniones Poëtae tribui ridiculas, nec solum a veritate rei & ipsius quoque placitis alienas, verum diu etiam post ejus ætatem a Philosophis excogitatas? Varia possem exempla hujus abusus afferre, sed nolo *μηκυειν τον λογον*. Ne *ασυμβολος* sim, unicum sumemus, & quidem istam auctoris libelli *περι της του Ομηρου ποιησεως* (neque enim a Plutarcho scriptus, ut mox adparebit) disputationem, merito a Rapino risu exceptam. Viderat hic increpari a quibusdam Homerum suum, ut qui minus vero similiter nunc Archilochum, nunc Hectorem cum equis differentes induceret, neque defuit quod obmoveret, etsi tantum absit, excusari hac solutione poëtae audaciam, ut potius magis illam deridendam præbeat: sed obmovit tamen, & sapienter hoc optimoque consilio scriptum clamat: Quippe revocandum in memoriam dogma *μετεμψυχωσεως* esse, quod Homerus dum nosset, & ipse forsan amplecteretur, prudentissime illum sermonem ad equos instituisse, hac vel illa herois animula forte obsessos, sanæque adeo mentis ac rationis compotes. — Quid vero, Lector! potuisset ne aliquid magis joculare excogitari? Quanto melius dixisset: fateor, committit hic poëta quod absurdiusculum videri possit, at enim donandum hoc ætati ejus, donandum furori poëtico: neque levis macula tanto in-

XII. DISSERTATIO HOMERICA

genio quidquam obest (a). — Satis bene hic argumentatur Plutarchus, libello aureo de audiendis poetis: Ὅταν ἐν, inquit, ἀποπρον τι καὶ δυσχερές ἐν τοῖς ποιήμασι λέγηται περὶ τῶν Θεῶν, ἢ δαιμονίων, ἢ ἀρετῆς, ὑπ' ἀνδρὸς ἐλλογιμοῦ καὶ δόξαν ἔχοντος, ὁ μὲν ὡς ἀληθῆ προσδέξαμενος λόγον οἰχεῖται φερόμενος, καὶ διεφθάρται τὴν δόξαν. ὁ δὲ μεμνημένος αἰεὶ καὶ κατεχῶν ἐναργῶς τῆς ποιητικῆς τὴν περὶ τοῦ ψεύδους γοητείαν, καὶ δυναμένος λέγειν ἕκαστον ἐκ τῆς αὐτῆς.

ὦ μηχανήματα, σφιγγὸς ἀσιωωτέρων!

— οὐδὲν πείσεται δεινόν, ἂν δὲ πιστεύσει Φαυλόν, κ. λ. quibus geminis paullo post addit, omnino hic conferenda.

VII. Pariter etfi omnes istas de Diis narrationes, etiam quæ res tradant minus congruas, de quibus eleganter Xenophanes, vetus Poëta (b):

Πάντα Θεοῖς ἀνεθήκαν Ὅμηρος θ', Ἡσίοδος τε,
 Ὅσσα παρ' ἀνθρώποισιν οἰεῖται καὶ ψόγος ἐστίν,
 Κλέπτειν, μοιχεύειν τε, καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν.

Et quarum causa Homeri quoque animam poenas apud inferos luere, finxit ille apud Diogenem Laërtium; (c) etfi inquam omnia hæc figmenta physice explicanda esse, ipsi etiam Ciceroni visum fuerit, non possum equidem tamen aliter mihi persuadere, quam maximam eorum partem ludenti Poëtæ ingenio, aut, ut cum Plutarcho loquar, τῆς ποιητικῆς περὶ τοῦ ψεύδους γοητείας tribuendam esse.

At ut infelices ejusmodi interpretationum successus plenius edoceatis, spectata paulisper Lector, ut jam ante dixi, ingentes illos conjecturarum cumulos, quibus Homerum quasi obruerunt allegorici & phy-

(a) Hoc dici a Riccio satius fuisset, quam inanes afferri excusationes, quæ causam nihil quidquam juvant. v. Tom. II. Dissert. Homeric. p. 79. 80. (b) Apud Sext. Empiric. L. IX. liberius olim sic vertebam:

Omnia, quæ nobis inhonestaque fœdæque habentur,
 Numinibus tribuere suis & Homerus & audax
 Heriodus, furta & stuprum fraudesque nefandas.

(c) L. VII.

phyfici sensus patroni. Quanta non illarum diversitas, quanta sæpe repugnancia! neque etiam fieri aliter potuit, quin, dum contrariæ interdum opinionis adflectæ, singuli tamen suas in eo quærerent, diversa etiam & contraria illi commenta adscriberentur, quorum alterutra falsa esse necesse sit. Ne quid nunc dicam, plerumque ejusmodi explicationes aut coactas & parum probabiles, aut absurdas & nugatorias esse. Bene Tan. Faber ^(a), „si quæ ibi de Diis dicuntur”, inquit, „ea de hominibus”, (sic voluerat Longinus) „heroica „virtute præstantibus, intelligenda erunt, tanta consequetur absurditas, vix ut se Homerus tueri possit. Magnum argumentum vi- „deò, nec leviter tractandum. Nam Homerum amo, at ita tamen „ut vitia, nugas, & somnia, &c. Hem, res odiosas!” — Neque alia Plutarchi fuit opinio, cui profecto Homerus αἰετος non habebatur, uti jam vidimus. Egregia sunt ejus verba Cap. vii. libelli vere aurei: Ὁ δὲ πάντα θαυμάζων, καὶ πασὶν ἐξοικειούμενος, καὶ καταδεδουλωμένος τῇ διδασκίᾳ τὴν κρίσιν ὑπὸ τῶν ἡρωικῶν ὀνομάτων, ὥσπερ οἱ τὴν Πλάτωνος ἀπομιμούμενοι κυρτότητα, καὶ τὴν Ἀριστοτέλους τρυλοσύνην, ληστέται πρὸς πολλὰ τῶν Φαυλῶν εὐχερῆς γενομένος· οὐδὲ μὴ δαίμων, μηδὲ μετὰ δαιμονίας ἐν ἱερῷ φριττεῖν ἅπαντα, καὶ προσκυνεῖν, ἀλλὰ θάρσαλεως ἐθιζόμενον ἐπιφωνεῖν, μηδὲν ἥτιον τῷ ὀρθῶς καὶ πρεπόντως, τοῦ οὐκ ὀρθῶς καὶ οὐ προσήκου-

VIII. Præterea observari etiam oportet, ea omnia quæ de Diis aliisque ejus generis rebus, minus notis neque tam facile sub sensu cadentibus, passim Poëta adperfit, tantum ut παρεργα considerari debere, quibus si tot mysteria, tot abstrusissimas opiniones involverit, violatarum carminis legum haud injuria reus haberetur: Quid enim? nonne hæc præcipua poëtæ dos est, ut populariter scribat, servata licet gravitate dictionis & sublimitate? At nosse velim, quomodo contra hanc carminis legem peccari evidentius possit, quam si quis abstrusissima Philosophiæ placita, ex intimis Physices & Theologiæ recessibus petita, poëmati suo passim inmiscet, etiamsi historica quadam aut fabulari veste induta, quibus explicandis Oedipo aliquo aut Lynceo interprete ubique opus foret? Sed videamus porro: Prima carminis & præcipua virtus habetur *inventio*: At nonne inventionis leges id unice spectare poëtam jubent, ut prin-

(a) *Ad Longin. Sect. IX.*

XIV. DISSERTATIO HOMERICA

cipem quam tractat materiam ^(a), cum narrationibus veris, ut locorum descriptionibus, &c. tum figmentis etiam & imaginibus poëticis ^(b) passim per totum opus exornet? Concessis his, quæ controversia carent, apparet recte Homerum & pro instituti ratione egisse, cum fabulæ historias & figmenta poëtica hic illic inspergeret. — Quod si data opera naturam Deorum explicuisset, posset aliqua suspicio moveri, si forte quæ de illis fabulabatur, physice & allegorice sumi deberent: Nunc cum *παρεργα* tantum sint & ornamenta magni operis, nihil prorsus allegoriis concedimus: quantumvis enim in his ipsis excursibus maxima Epici carminis sita sit elegantia, manent tamen illi nihilo fecius excursus & *παρεργα*, neque ipso opere ornatiores, nedum obscuriores, esse debent.

IX. Majus dico: non potuit Homerus non solum in his genio indulgere, sed & debuit pro ratione instituti ornamentum operi suo a fictionibus quærere. Leges artis poëticæ in genere, sed præsertim carminis Epici, valde multum ingenio permittunt: imo carmen sine fabula aut figmentis passim inspersis non admittunt plane. *Ουκ ισμεν αυθον και αψευδη ποιησιω* ait Plutarchus ^(c), qui Socratem testatur judicasse, *ποιησιω ουκ ευαι, η ψευδος μη προσεστι* ^(d). Sive autem fabulas cum Popio & recentioribus distinguas in *probabiles* ^(e), *allegoricas* ^(f) & *mirabiles* ^(g), sive aliter de illis judices, parum refert: Hoc cavendum semper fuit, nequid verisimilitudo detrimenti caperet ^(h), cui carminis legi an ubique Homerus satisfacere, non definiverim: neque id hujus est loci disputare. Illud Lectori persuadere volui, pessime illos de Poëta mereri, qui figmenta & fabulas undique ab ejus operibus arcent, nihil relinquentes præter enarrationem fictæ historiæ, physicis quibusdam observationibus passim ornatam, quod profecto monstrum est non carmen.

X. Sed

^(a) *Tabularis hæc plerumque est in carmine Epico & in se fida, vel saltem falsitatis suspensa: quomodo excidium Troæ, & errores Ulyssis apud Homerum: adventus Æneæ in Italiam apud Virgilium. v. Rapin sur la Poët. §. XX.* ^(b) *Apparet hinc, eleganter Voltairium, in Iliade sua. hic illic ingenio indulgisse & fidias narrationes veris immiscuisse, quod non debuisset ipse citius certi a Watkinsons in opere anglico recens edito: Essay on Criticism.* ^(c) *l. c.* ^(d) *Id. Op. T. II. p. 347. sq. Lucian. de Hist. Scrib. D. Chrysostr. Orat. XI. Rapin sur la poët. §. XXII. Voltaire Essai sur le poëme Epique.* ^(e) *The probabel.* ^(f) *The allegorical.* ^(g) *The marvellous table: v. Pope's works Tom. VI. p. 270.* ^(h) *Rapin l. c.*

X. Sed manum de tabula. Vides ex his, Lector, non magni a me fieri allegoricam interpretandi rationem: Primas fabularum origines non rejicio, sed neque omnia philosophice velim explicari, quæ poëtæ narrant, ita ut quidvis e quovis pro arbitrio exsculpamus: — Non poteram commode ad examen antri Homericæ pergere, nisi præmissis hisce, quæ fundamenta subvertunt explicationis a Porphyrio datæ. Hac ruente, opus est ut nova substituatur interpretatio, Porphyriana vero similior & probatior. — Eum in finem

*Nunc in Itacam pedibus eundum est mihi,
Ut omnem hanc rem tibi ex amussim disputem.* (a)

(a) *Plaut. Menæchm.*

αεναοντες, & quid id sit: Scaliger notatur. Scaturigo fluminis in spelunca nostra fuit, quomodo saepe alibi. XIII. Confirmatur nostra explicatio. Cur haec Porphyriana sit potior. XIV. Virgiliana loci Homericæ parodia: comparatio utriusque descriptionis: conclusio.

I. **U**ltima, in quam Heros Homericus, antequam ad patrias sedes reverti licuit, delatus fuit, fertilis Phæacum erat regio ^(a), quorum Rex Alcinous, nobilissimi olim horti auctor & artifex ^(b), per aliquod temporis spatium illum apud se detinuit. At impatiens moræ Ulysses contendit a Rege, ut sibi redire in Ithacam liceret: ^(c) qua tandem impetrata venia, itineri se adcinxit, & conscensa navi fatigatus multis laboribus in somnum incidit gravem, erat enim ut Poëta ait ^(d)

Νηγρετος, ἠδίστος, θανατῷ ἀγχιτῆρα εἰκώς·

Paullo post Phæaces ad continentem adpellunt, & eo quidem loco, ubi antrum erat Nymphis sacrum, in limine portus recipiendis navibus commodissime positum. Audiamus ipsum Poëtam ^(e)

Εὐί' ἀτηρ ὑπεραχε Φααντατος, ὅτε μαλιτῆρα
 Ἐρχεται ἀγγελῶν Φαος Ηους ηριγενειης·
 Τημος δὴ νησῷ προσεπιλινατο ποιντοπορος νησῷ·
 Φορκυνος δὲ τις ἐστὶ λιμην, ἀλιοιο γερωντος,
 Ἐν δὴμῳ Ἰθακῆς· κ. τ. λ.
 Αὐταρ ἐπὶ κρατος λιμενος ταυφυλλος ελαιη,
 Ἀγχοθι δ' αὐτης ἀντρον ἐπηρατον, ηεροειδες,
 Ἴρον Νυμφαων, κ. τ. λ.
 Ἐνθ' οἱ γ' εἰσελασαν, πρὶν εἰδότες ἤμεν ἐπειτα
 Ἠπειρῷ ἐπεκελσεν, ὅσον τ' ἐπὶ ἡμισυ πασης
 Σπερχομενη· τοιων γὰρ ἐπεγετο χερσ' ἐρεταων·

Delati in continentem Phæaces dormientem etiam nunc Ulysses ingenti donorum copia dotatum deponunt in antro ^(f), qui haud diu

(a) Insula Corcyra, cujus historiam scripsit Marmora, sed obscurum ejus laborem longissime superavit Cardin. A. M. Quirini in Primordiis Corcyrae. (b) v. Diatr. nostr. de Cepotaph. (c) Odyss. i. 36. (d) v. 80. coll. v. 92. (e) v. 93-115. (f) v. 116.

XVIII. DISSERTATIO HOMERICA

diu post expergiscitur, nescius quid sibi evenisset aut ubi versaretur ^(a): mox obviam sibi Minervam sub forma pastoris alloquitur & de tractu terræ interrogat ^(b); quæ primum aliena simulans calliditatem Ulyssis explorat, dein heroi, quæ qualisque esset, significat eique situm regionis declarat ^(c), inter alia ipsum etiam illud in quo agebat antrum describens ^(d). Operæ pretium erit loquentem audivisse, sic ait:

Φορκυνος μιν ὄδ' ἐστὶ λιμνη, ἄλιον γέροντος
 Ἢ δὲ δ' ἐπὶ κρατος λιμένος τανυφυλλος ελαιῆ
 Ἀγχοθὶ δ' αὐτῆς ἀντρον ἐπηράτον, ἠεροειδές
 Ἴρον Νυμφῶων, αἱ Νηιάδες καλεοῦνται
 Τῆτο δὲ τοι σπέος εὐρυ κατηρέφες, ἐνθα σὺ πολλὰς
 Ἐρδῆσκεις Νυμφῆσι τέλῃσσας ἑκατομβᾶς
 Τῆτο δὲ Νηριτος ἐστὶν ὄρος, καταειμένον ὕλη'

Inde statim se proripit Dea ^(e), deseritque Ulyssē, qui inexpectato successu lætatus, Nymphis loci tutelaribus supplicat iisque grati animi dona obfert: ^(f)

Γῆθησεν Ἴ ἀρ' ἐπιτα πολυτλας Διὸς Ὀδυσσεύς
 Χαιρῶν ἢ γαίῃ· κῦσε δὲ ξειδάρον ἀρερᾶν
 Αὐτικὰ δὲ Νυμφῆς ἠρησατο χεῖρας ἀνασχῶν
 Νυμφαὶ Νηιάδες, κῆραι Διὸς, ὑποτ' ἐγαγε
 Ὁψέθ' ὕμμ' ἐφαμην· νῦν δ' εὐχολῆς ἀγαθῆσι
 Χαιρέ!', ἀταρ καὶ δῶρα δίδωσομεν, ὡς τοπαροσπέερ κ. λ.

Mox ad eum revertitur Dea ^(g), lustratisque quæ Phæaces apportaverant donariis, antri fores lapide obstruit ^(h), & consilia sub olivæ ramis cum Ulyssē confert, de opprimendis Penelopæ procis, regnoque avito in potestatem redigendo ⁽ⁱ⁾. Hæc narrationis Homericæ series: nunc age prius ipsum antri situm in portu Ithacensi, dein formam ejus & rationem paullo accuratius contemplemur.

II. Deductum te in Ithacam vides, Lector, quæ una est inter in-

(a) v. 187. (b) v. 221. (c) v. 236. (d) v. 345. (e) v. 362. (f) v. 353.
 (g) v. 361. (h) v. 370. (i) v. 372.

insulas magnæ Græciæ, per se quidem ignobilis & parva, at Regis sui Ulyssis & Reginae Penelopes nominibus celebratissima (a). Ab oriente Peloponnesum, ab occasu mare Jonium, a septentrionibus Leucadiam & Echinadas ac forte Dulichium quoque quam Strabo (b) inter Echniadas refert, a meridie denique Cephaleniam & Zacynthum spectat. In ipso continente πόλις est και λιμνη, ut Scylax testatur (c): urbs nimirum cognominis auctore Ptolemæo (d), & portus, Φορκυνός dictus teste Artemidoro Geographo in fragmento apud Porphyrium (e): Homerus λιμναῖα appellat Φορκυνός (f), manifesto indicio, vel Templum in hoc portu fuisse Phorcyni sacrum, secundum Scholiastem Homeri (g) & Eustathium (h), vel portum ipsum Phorcyni consecratum atque ab eo nomen mutuatum fuisse. Notus est Phorcyn, marinum Numen, locis Apollodori (i), Artemidori (k), imo ipsius jam Orphei (l) aliorumque: enimvero ipse Poëta eum ἄλιον γεροντα vocat:

Φορκυνός δὲ τις ἐστὶ λιμνη, ἌΛΙΟΙΟ ΓΕΡΟΝΤΟΣ.

Quo cognomine alibi Nereum appellaverat (m): Unde non erat cur hic scrupulum moveret Cellarius (n). Καὶ περὶ μὲν Ἰθακῆς ταῦτα.

III. In ipso portu Phorcynæ vel Phorcynide binæ erant rupes præruptæ, quas, quia continentem a mari dividebant, ακτὰς Homerus vocat (o): hæc portum commodissimum suo ambitu efficiebant, aptam tutamque recipiendis navibus stationem. In limine portus, ἐπικρατος τῆς λιμνῆς ait Homerus, ολίβα erat Minervæ sacra, eaque foliis late expansis spectanda. Notum est, veteres arborem aliquam Deo Deæve dedicantes semper insignem aliquam & præ reliquis eminentem legisse: sic in fabula Erisichthonis apud Ovidium (p), de luco Cereali:

*Stabat in his ingens annoſo tempore quercus
Una nemus: vittæ mediæ memoresque tabellæ
Sertaque cingebant, voti argumenta potentis;*

Aliud exemplum idque perinsigne est apud Lucanum; sed locus longior est quam ut hic totus describi possit.

Talis

(a) P. Mela L. II. (b) L. VIII. (c) In Periplus. (d) L. III. & Strab. L. X. (e) de Antro Nymph. (f) Odyss. i. 96. 345. (g) Ad i. c. (h) Ad Odyss. i. (i) L. I. ex emendatione Galei. (k) L. II. περιουρ. c. 43. (l) Fragm. VIII. 26. ed. Gesneri. (m) Odyss. Ω. (n) Notit. Orb. Ant. T. I. p. 1003. (o) Odyss. N. 98. (p) Metam. VIII.

XX. DISSERTATIO HOMERICA

Talis & hoc loco *τανυφυλλος ελαιη* neque enim ad folia spectat adjectum illud, ac si Homerus crediderit folia olivæ *lata* esse, sed ad cacumen arboris late expansum & foliis ramisque insigne. Unde ruit importuna Scaligeri ^(a) censura, qui erroris Poëtam reum agit, cum brevia potius olivæ folia sint quam *lata*: Ruunt etiam operosæ illorum nugæ, qui & hinc nescio quæ mysteria exsculpunt, ridicula tenuis ingenii sui somnia nobis *ὡσπερ ἐκ τριπόδος* obtrudentes. Vide locum Petiti, quem in Collectaneis ^(b) dabimus. — Cæterum uti hic oliva Nymphæo fuit apposita, ita apud Antoninum Liberalem ^(c) etiam arbores fano Nympharum additæ leguntur: sed hi proprie pastores erant a Nymphis ipsis in arbores mutati: alia exempla arborum locis sacris adpositarum alibi dedimus ^(d).

IV. Prope hanc olivam, *αρχοθι* ait Poëta vel *ερχοθι αυτης*, antrum erat, illud nempe in quo dormientem Ulyssæm una cum donariis deposuerant Phæaces ^(e), quodque nunc aliquanto copiosius describendum sibi sumit Poëta. Erat illud in genere *επηρατον και κερσευδες*, quod quomodo accipiendum sit, infra excutiemus: speciatim vero Nymphis erat consecratum earumque cultui & quidem *Najadibus*, hoc est iis quæ *fontium* curam genere credebantur. Quod ad externam ejus formam adinet, duobus ostiis instructum fingitur, boreali altero, altero australi; hoc solis Numinibus, *τοις αθανατοις*, illud non nisi mortalibus teri creditum. Intus tria potissimum memorantur notatu digna: 1. Crateres & amphoræ lapideæ, in quibus mel suum apes deponunt. 2. *Ἴσσι*, mali navium, vel textoria: & hi quidem lapidei itidem ut crateres: 3. Nymphæ, telas texentes *ἀλιπορφυρας*, quod visu mirabile esse Poëta testatur. 4. Denique aquæ continuo fluentes sive *ὕδατα αεναοντα*. Hæc antri facies.

V. Despiciamus nunc primum, extiteritne reapse ejusmodi Antrum in portu Ithacensis insulæ. Non diffiteor, paullo obscuriorem vetustatis hic esse memoriam: neque desunt tamen argumenta, quorum ope sapere in his possumus. Inprimis cum ipsi etiam adversarii, alle-

^(a) *Poëtices* L. V. ^(b) *Parte* II. ^(c) *Metam.* XXXI. ^(d) *Diatr. de Cepotaplr.*
^(e) *Supra* I. §. 1.

allegoricæ nimirum interpretationis patroni, faciles se nobis præbeant. Et in ipsa quidem poëtæ narratione, si recte intellexeris, nihil est, quod verosimilitudinis leges excedat, nihil cur improbabile credas antrum alicubi fuisse, quale ab Homero describitur. Data opera id in sequentibus contra Porphyrium demonstrabimus. Quod vero ad Geographos adinet eorumque relationes, eæ uti de hoc antro per sunt paucæ, ita valde etiam sunt diversæ: adfirmantibus aliis, aliis omnem hanc rem si non plane negantibus, saltem in dubium vocantibus. Memoratu dignum est Strabonis ^(a) testimonium, prudentissimi scriptoris & peraccurati; Is dum in eo versaretur, ut probaret situm locorum & faciem terræ suo tempore longissime differre ab ea, quam Homerus passim descripserat, imagine, in hanc rem etiam antrum adfert Nympharum, nullam ejus sua ætate memoriam exstare testatus: *Εν τε τη Ιθακη, inquit, ουδεν εστιν αντρον τοιουτο, οιον Φησιν Ομηρος Βελτιον δε αιτιασθαι μεταβολην η αγνοιαν, η καταφευσει των τοπων κατα το μυθωδες. Τυτο μεν δη ασαφες ον, εω εν κοινω σλοπειν*. Disertissimum hoc est, quod in tanta monumentorum penuria nobis restat testimonium. Porphyrius, cujus ætate plures supererant Geographi, plura etiam in hanc rem conferre potuit. Ejus judicio negligentius illi videbantur scripsisse, qui omnem in universum narrationem figmentis poëticis adnumerabant: Cum ii contra, qui situm loci accuratius & data opera descripserant, antrum ejusmodi eo in loco positum memorare non neglexissent: inprimis, inquit, Artemidorus hoc fecit Ephesius, Geographus celeberrimus ^(b), cujus insigne hanc in rem fragmentum adducit. Neque alia Strabonis fuit opinio. Etsi enim adfirmet suo tempore nulla antri ejusmodi vestigia durare, tamen certo sibi persuasum habuit ætate Homeri tale aliquid exstitisse, quod inde apparet, quia exempli loco illud adducit, ut probaret mutatam fuisse variarum regionum & locorum formam, ex quo Homerus illarum descriptiones carmine consignasset.

Conficimus itaque ex his, descriptionem Homericam figmentorum loco habendam non esse, sed revera ejusmodi antrum eo tempore in portu Ithacensi exstitisse, quod dein vitio temporis mutatoque ipso tractu pristinam primum formam amiserit, dein integrum vel terra oppletum vel prorsus destructum ac dirutum fuerit.

Restat, ut singulas ejus partes, prout ab Homero descriptas legimus,

(a) *Lib. I.* (b) *v. Animadv. ad Porphyr.*

mus, paullo accuratius contemplemur, quo facilius rejectis Porphyrii conjecturis veram ipsius Poëtæ mentem indagare possimus. Intra, Lector, Nymphæum; nam & hic Dii sunt.

VI. In genere antrum *επηρατον* erat και *ηρωειδες*. Prima vox nota est & dubium non admittit: sed *ηρωειδες* illud Porphyrium vehementer torfit: Noverat is, vulgarem vocis notionem, qua quidquid *obscurum* est & *caliginosum* indicatur, ac proin mire se adfligebat ut contraria hæc duo secum invicem conciliaret: neque enim persuadere sibi poterat, locum aliquem simul *επηρατον*, h. e. *jucundum*, ac *tenebrosum* esse posse. Hinc disputationes illæ de materia & forma, *περι της ύλης και περι της ειδης και περι της συμπλοκης της ειδης*, ex intimis Philosophiæ Platoniciæ recessibus petitiæ. Sed non videbat homo recurrendum ad ipsas voces esse, ut tenebras antri sui dispelleret. Videamus num quid exsculpi a nobis possit, quod probabilius videatur. Quod ad primum adtinet adjectum, nulla hic difficultas: *επηρατον* est, omne quod *gratum* & *jucundum*, quod *amabile* habetur. Hesychius: *Επηρατον, επερατον*. Similiter Scholiastes Homeri variis locis. Sic *πτολιεθρον επηρατον, ειματα επηρατα*, aliaque id genus apud Poëtam: *επηρατος κωμος* in Anacreonte &c. Gravior explicatio sequentis *ηρωειδης*, in qua quidem voce intelligenda mirum est quanta in animis interpretum Homericorum semper inscitia sit versata. Equidem frustra omnes ad unum evolvi, qui hunc locum illustraverant: nemo, qui non *obscuri* notionem, invito totius narrationis complexu, intrudere conatus sit: Visum est mihi evenisse ut illi apud Comicum ^(a), qui

*Abeo inquit ab illis, postquam me video sic ludificarier,
Pergo ad alios, venio ad alios, deinde ad alios, una res:
Omnes compacto rem agunt.*

Ipse Porphyrius, etsi difficultates, quæ ex hoc sensu nascebantur, pro ea qua erat sagacitate, haud difficulter perspiceret, maluit tamen ad allegorias recurrere, quam notionem communi interpretum consensu jam tum, ut videtur, receptam in dubium vocare ac deserere. Quæ res tanto magis mira videri potest, quo facilius veræ,
no-

(a) *Plant. Captiv.*

notionis sit indagatio. Quantumvis enim *tenebricosi* & *obscuri* usu passim sumatur ^(a), tamen plura in ipso Homero loca existant, ubi *obscuri* notio nullo modo potest admitti: sic ὄσσον ηεροειδες, Iliade quinta ^(b) est quatenus aër sive cælum extenditur oculisque patet ad horizontem usque, explicante ipso etiam Scholiaste ^(c). Luculenter Hesychius: Ηεροειδες] αεροειδες, μεγα, δια τε αερος εκτασι των οφθαλμων, μηδενος εμποδιζοντος, ὡς τε και τα διερωτα εκ πολλης ὄραν δηλοι τε και το ζοφωδες, και σκοτεινοι, και αεροειδες τη χροια. Novissima opportune: proprie vox *cæruleum* omne indicat; est enim ηεροειδης pro αεροειδης vel αεροεις ^(d) atque hinc explicanda sunt illa Poëtæ loca, ubi mare ηεροειδης vocat, in quibus omnibus Latini interpretes *mare nigrum* reddiderunt, fatis absurde: nisi forte quis *ampli latique* notionem maluerit intelligi ^(e), ad exemplum alius loci, ubi ipse Poëta ποντον ευρεα appellat ^(f). Nam & hunc usum vox admittit, quod hic omnino observandum. Scholiastes Homeri: Ηεροειδες, μεγα και αναπεπταμενον, ευσκιον. Hesychius: Αεροει. μελαν, βαθυ, μεγα. Hinc explicandus Apollonius Rhodius L. iv. Argonaut.

- - - - Ταδ' ΗΕΡΟΕΙΔΕΑ λευσαι
Ουρεα δολαζοντο κεραυνια.

Ubi interpres communem vulgi errorem fecutus *obscurus etiam montes* reddidit. Explica nunc eodem sensu antrum Homericum & videbis statim dispulsis tenebris, sua sponte omnes a Porphyrio motas difficultates evanescere. Neque enim pugnat, locum aliquem simul *late extensum* & *jucundum* esse, sed pugnet quodammodo *obscurum* simul & *jucundum* videri. ^(g) Τη σκοτεινη υδαμωσ επηραστ' οντος, αλλα μαλλον φοβερη, ut ait Porphyrius. Aliam nonnihil viam ingressus est Scholiastes Poëtæ, cui absurda communis sententiæ ratio videtur subulisse: Is cum ad istum Poëtæ locum pervenisset, ubi Minerva antrum cum Ulyssæ intrat, donaria Phæacum lustratura ^(b), σπικος ηεροειδες explicat το ιυν καθαρον αερα εχον. At mihi quidem prior etiamnum explicatio probatur, qua antrum intelleximus fuisse simul *μεγα και αναπεπταμενον*, *amplum lateque extensum* & *επηρατον*, h. e. *jucundum*.

VII. Erat

(a) Huc refero ηεροειδεια πιτρας, Odyss. μ'. & ταρταρον ηεροειδα Iliad. θ'. quicum convenit Apollonii ηεροειδ' εσμα βοσπορον L. I. Argon. ubi v. Schol. & Suid. v. (b) v. 770. (c) ad v. i. (d) v. Salmas. Exerc. Plin. (e) Phavorin. v. (f) Odyss. μ'. (g) v. Etyms. M. v. ηεροειδεις αντρον. (b) v. 366.

XXIV. DISSERTATIO HOMERICA

VII. Erat hoc antrum Nymphis sacrum destinatumque religioso earum cultui, speciatim illi Nympharum generi, quæ fluminum curam gerebant, Najadum nomine:

Ἴρον Νυμφῶν, αἱ Νηιάδες καλεῖνται

Observari hic meretur, Nymphas a veteribus, certe Najades, semper in antris fuisse cultas (a). Uti enim pleraque vetustissimis temporibus sacra in specubus administrabantur, qua de re quædam in animadversionibus ad Porphyrium dicemus, tum scilicet cum antra etiam ædium usus præstabant

*ac frigida parvas
Præberet spelunca domos, umbramque laremque,
Et pecus & dominos communi clauderet umbra:*

Ita sequiori quoque ævo peculiaris hic locus Najadum cultui mansit, quod inde factum videtur, quoniam in regionibus saxosis aquarum fluvialium, quibus Najades præsunt, scaturigines plerumque in antris & speluncis nascantur: Hinc ἀντριάδων ortum cognomen, quod reperitur in Epigrammate Græco (b):

Παιγνιον ΑΝΤΡΙΑΣΙΝ Διονυσιος ἀνέθετο Νυμφαῖς,
(Δῶρον δ' ἐξ ἱεράς εἰμι Πελοποννήσου)
Ἵγιος Πρωταρχε' σκολιος δ' ἐξεπτύσει πορθμος,
Ὀφρ' εἴην λιπαρῶν παιγνιον ΑΝΤΡΙΑΔΩΝ.

Insignis est glossa Phrynichi Arabii, cujus Παρασκευη Σοφιστικη MS. servat Cl. Ruhnkenius: Ἀντριάδες Νυμφαῖ] ὡς ἐν τοῖς γάμοσι διατριβουσαι, Ναιιάδες· καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν, Ὀρετιάδες· καὶ Ἀμαδρυάδες· καὶ αἱ περὶ τὰς νομασίων τετραπόδων, ἐπιμηλίδες, ὅτι μὴλα ἅπαντα τὰ τετραπόδα καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι· Dicebantur sacri hi specus *Nymphæa*, Græcis Νυμφαῖα vel Νυμφαῖα, ἀπο τῶν Νυμφῶν (c): interdum etiam Νυμφῶνες (d), proprio vocabulo. Cæterum animadverti meretur diligentia Poëtæ, qui non simpliciter Nymphis sacrum ait hoc antrum fuisse, sed cum varia essent Nympha-

(a) *Adiunt quidem exempla Templorum iis studiorum, sed perpaucæ: v. Ferret. Mus. Lapidar. p. 32.* (b) *Antholog. Reiskii p. 31. Suid. v.* (c) *v. Holsten. Explic. Vet. Picturæ Nymph. refer. Tom. IV. Theat. Ant. Rom. & Ferret. Mus. Lapidar. p. 108.* (d) *Pausan. L. II. p. 104. Spanhem. ad Callim. H. in Del. Turneb. adversar. lib. 29.*

pharum genera ^(a), Najadas speciatim nominat, earumque cultui dedicatam hanc speluncam testatur. Etiam si enim haud procul a mari antrum esset positum, magis tamen Najadibus, quam Nereidibus convenit, ideo quod aquæ fluvialis illic scaturigo oriebatur, cujus præfides Nymphas oportebat eo in loco religiosis ritibus coli. Quæ cum ita sint, apparet quam injuste iterum Scaliger ^(b) Homerum eo nomine reprehenderit, ut qui Najadas male pro Nereidibus posuisset ^(c); apparet etiam, minus caute doctum Poëtæ interpretem Popium egisse, dum, Scaligeri censuram præter rei veritatem amplexus, in Anglica sua Odyssæ versione Nereides ubique pro Najadibus substitueret. Videamus nunc, recte ne omnia Nymphis conveniant, quæ in sequentibus Poëta enumerat, antri ornamenta. Id si evicerimus, satis credo demonstratum erit, non allegorice intelligi, sed proprie accipi & ex usu antiquitatis explicari, universam hanc descriptionem debere.

VIII. Quod ad externam antri formam spectat, duobus illud ostiis instructum fuisse legimus, *Supais* ait Poëta: - - - δύο δε τε οἱ θυραὶ εἰσὶν &c. i. e. non *januis*, quæ vulgaris vocabuli est significatio, nam hæc antro non conveniunt, sed foraminibus tantum quibuscunque & ostiis *αὐτοματοῖς*, quomodo haud raro etiam vox *θυρα* solètur usurpari. Imo Porphyrius ipse in fragmento Dissertationis de Styge ostium antri Brachmanum *θυραν* appellat, etiam si illud foramen tantum fuerit in rupe excavatum, unde scaturigo aquæ profluebat. Hæc observatio quem usum præstet, mox adparebit. Neque *μυστηριώδης* haberi numerus debet *τῶν θυρῶν*, quod allegoristæ crediderunt: quid enim facilius, quam ut spelunca aliqua ab utroque latere ostium habeat vel introitum? Aut vero etiam mysteria erunt quærenda in descriptione antri illius, in quo Nymphæ Bacchum educarunt, quodque *διθυροῦν* itidem fuisse auctor est Scholiastes Apollonii ad L. IV Argonaut. *διθυραμῶν* nomen Baccho inde adhæsisse testatur, *διὰ τὸ ΔΥΟ ΘΥΡΑΣ εἶχεν τὸ αὐτὸν.* ^(d) Sed non digna sunt somnia, quæ refutentur. Major nobis difficultas objicitur in descriptione ostiorum, quam Poëta

(a) v. *Animadv. ad Porphyr.* (b) *L. V. Poëtica.* (c) Imo Najades etiam æquoreas Ovidius memorat *L. XIV. Metam.* unde patet si vel maxime Nereides voluisset Poëta, quod falsum est, tamen Najadum nomen suffecisse. (d) v. 1131. seq.

Poëta exhibet, & quæ primo intuitu nescio quas tenebras videtur præferre, quæ tamen, si recte inspexeris, haud difficulter evanescunt. Videamus quomodo loquatur:

. . . . . Δυὸ δὲ τε οἱ θυραὶ εἰσιν,
 Αἱ μὲν πρὸς βορέαο, καταβαταὶ ἀνθρωποισιν,
 Αἱ δ' αὖ πρὸς νότῃ εἰσι θεωτέραι, εἰδὲτι κείνη
 Ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδὸς ἐστίν.

Fateor absque conjecturis nihil hic potest constitui. At dicant velim, quos conjecturarum offendit mentio, quis fuerit ante nos, qui explanationem dederit hujus loci, conjecturarum nomine majorem. Num Porphyrius cum allegoriis suis? An vero Mottéus Vayerius? Neuter mehercle, si quid ego in his video. Sed adsunt loca in aucto-ribus vetustis, quæ etsi eo tempore clarissima erant, nobis tamen difficulter intelliguntur, ob diversos temporum mores, mutatas regionum formas, &c. In his qui probabilius divinaverit, propius veritati accedit, mentemque auctoris melius censetur adtigisse. Id vero solum operam dandum est in ejusmodi re, ut relictis ambagibus, non quid nos ex hoc illove loco exsculpere possimus, sed quid auctor illis ita constituendis sibi proposuerit, conjectando adsequamur. Hac via si ingressi fuissent Porphyrius & reliqui allegoristæ, mystice omnia & per figuras interpretati non fuissent. Nobis explicatio topographica, e natura loci situque insulæ derivata, ut simplicior ita probabilior veroque propinquior habenda videtur. En Lector, quomodo rem accipiendam putem.

Antrum habes Nymphis sacrum, in ipso insulæ portu positum, haud procul a mari. In antro duo ostia, Boreale alterum, alterum austro obversum: hoc solis ἀθανάτοις, illud non nisi hominibus pervium. — Hæc descriptio Poëtæ: Pone nunc portum Phorcynidem in Boreali insulæ parte structum fuisse. Verosimile hoc fit, ubi situm insulæ reputaveris: Corcyra, Phæacensium insula, Boream versus erat posita, supra Ithacam; ac proin facilius fuit Phæacibus ad Borealem Ithacæ partem navem appellere, quam in inferiora ejus latera se conferre: appulerunt autem prope ostium hujus antri, ergo illud in Boreali insulæ parte situm habuit: Constituto antri situ, portarum rationem haud difficulter investigabimur: si enim in boreali latere antrum fuerit, necesse est portam ejus borealem mare, au-
 fra-

fralem vero insulam respexisse. Prius hominum usibus serviebat: Αί μιν προς βορραο καταβαται ανθρωποισιν. Ac per illud sacrificia inferebantur & donaria, quibus Nymphis loci tutelaribus nautæ supplicabant: per illud etiam Ulyssæ Phæaces detulerunt dormientem, &c. Posterius solis *immortalibus* erat pervium: Αί δ' αυ προς Νοτου εσι θεωται· εδεται κυνας Ανδρες εσερχονται, αλλ' αθανατων οδος εστιν. Poëtica hæc dicta sunt & nonnihil obscurius, eleganter tamen, si quis recte vim intelligat verborum & mentem auctoris. Difficultas omnis latet in voce αθανατων, quæ cum *animabus* æque conveniat ac *Diis*, ambiguum videri posset quidnam ex his intelligi debeat. Prior Porphyrio placuit interpretatio, qui longa argumentorum serie nomen αθανατων *animabus* adseruit. At allegoariarum studio deditissimum oportet esse, qui *animarum* mentionem in descriptione antri Najadibus sacri quærat: maxime cum αθανατος, si absolute ponatur, semper *Divinitatem* aliquam significet. Nobis dubium non est, quin *Najadas*, fontium Deas locique tutelares, Poëta intellexerit: vel potius *aquas* ipsas, quibus Najades præerant, quæque ex antro, ubi scaturigo erat υδατων αιναοντων, haud dubie elabebantur, totam inde insulam peragrantes undisque suis irrorantes. Notum est, Numina apud antiquos sumi de rebus, quibus præerant:

ΕΡΜΗΣ δ' ερμηνευς των παντων αγγελος εστι·
 ΝΥΜΦΑΙ υδωρ· ΠΥΡ ΗΦΑΙΣΤΟΣ· ΣΙΤΟΣ ΔΗΜΗΤΗΡ·
 Ηδε θαλασσα ΠΟΣΕΙΔΑΩΝ μεγας, ηδ' Ενοσιχθων·
 Και πολεμος μιν ΑΡΗΣ, ειρηνη δ' εστ' ΑΦΡΟΔΙΤΗ· κ. τ. λ.

Ait Orpheus in fragmento apud Jo. Diaconum; aliud idque perinsigne exemplum dabimus in Animadversionibus ad Porphyrium (a). Imo exstat Platonis locus (b) a Plutarcho (c) postea citatus, ubi disertè temperandus inquit est *Bacchi ardor commercio Nympharum*. Contra apud Hesiodum in Operibus & diebus sub finem, *aquæ ipsæ de Deabus accipiuntur, quas adorari vult Poëta*:

Μηδε ποτ' αιναων ποταμων καλλιρροον υδωρ
 Ποσει περαν πριν γ' ευξη ιδων ες καλα ρεεθρα,
 Χειρας νιψαμενος πολυηρατω υδατι λευκα.

ΑΓ.

(a) Cap. XXXII. (b) L. VI. de Legibus. (c) De aud. Poët. & an sent' ger. resp. Junge Longin. πικρι υψους, &c.

XXVIII. DISSERTATIO HOMERICA

Artemidorus ποταμους, και λιμνας, και Νυμφας, jungit in Oneirocriticis (a). — Atque sic Homerus, cum Australem portam, quæ versus insulam erat posita, folis αθανατοις h. e. *Nymphis* perviam dixit, poëtica tantum dictione indicare voluit, per ostium illud alterum fontem elabi aquæ vivæ, cujus scaturigo in Antro oriebatur, quæque adeo hominibus pervia esse non potuit:

Αί δ' αυ προς Νοτου εισι θεωτεραι, εδετι κεινη
Ανδρες εσερχονται, αλλ' αθανατων οδος εστιν.

Si quis recte locum contemplatus fuerit, genio Poëtæ & dictioni paullum adsuetus, non dubito quin explicationem hanc omnium verosimillimam ultro agnoverit. Videamus nunc internam antri faciem.

IX. Hic primum, ait Poëta,

- - - Κρητηρες τε και αμφιφορες εασι
Λαινοι ενθα δ' επειτα τιθαβωσσει μελιωσαι.

Mire in his se rursus torquet Porphyrius noster: nos de eorum explicatione non admodum solliciti erimus, viam ingressi, jam ab Eustathio calcatam, qui οί δε λιθιοι, inquit, κρητηρες και αμφιφορες αναθηματα Νυμφων χειροποιητα οικειον δε προς Νηιαδας τι τοιαυτα δοχεια τε υδατος. *Crateres hi & amphoræ donaria fuerunt Nymphis fabricata: & bene etiam conveniunt aquæ receptacula Najadibus, fontium Deabus.* — Quippe receptus hic veteribus mos fuit, ut *crateras* Nymphis donariorum loco deponerent, lacte, oleo, melle, aliisque id genus primitiis plenos. Theocritus (b):

Στασω δε κρητηρα μεγαν λευκοιο γαλακτος
Ταις Νυμφαις· στασω δε και αδεις αλλον ελαιου·

Neque Nymphis solum, sed & aliis cujuslibet ordinis Numinibus, variis de causis (c). — Quod vero *Apes* etiam in hoc antro occurrant

(a) L. II. C. 43. (b) *Idyll. V.* 53. Longus L. II. p. 58. (c) *Ut Baccho: v. Porphyr. de Antro Nymph. conf. Lycophr. v. 273. Minervæ: v. eund. v. 354. & ad hæc duo loca Tzetz. & Meurs. Diis in genere omnibus, τεις μακαρισσιν v. Apollon. Rb. L. IV. v. 1128. junge Theocr. Idyll. VII. 150. Virg. Ecl. V. 68.*

rant (nam illud *επειτα* perinde est utrum cum Eustathio ad antrum ipsum, an cum reliquis interpretibus ad amphoras & crateres referas) id novum videri non debet. Solebant pastores non aquam duntaxat, quod vilis erat donum, sed & quælibet libamenta, lac, oleum, &c. ut e Theocriti loco jam observavimus, Nymphis apponere: sic Chloë apud Longum ^(a) ἡ σπενδουσα dicitur ταις Νυμφαῖς του πρώτου γαλακτος. Imo diferta etiam *mellis* mentio alibi exstat: causam rei Scholiastes Theocriti ^(b) reddit ex Aristotele, Αὐται γὰρ, inquit is de Nymphis, ἐκθρεψασαι τον Αρισταιον (Cod. MS. Lugd. B. τον Αριστα), ἐδίδαξαν την του ελαιου εργασιαν και μελιτος, ὡς φησιν Αριστοτελης. Quibus cum convenit Lactantii narratio de Melissa, e Didymi *εξηγησει Πινδαρικη* desumpta, in Lib. I. *Inst. Divin.* — Recte itaque in funere Melibæi, apud Nemesianum ^(c),

MELLA ferunt NYMPHÆ, pictas dat Flora coronas,

Tanquam ipsarum inventum, ut recte Titius interpretatur ^(d). Dixeris necessitatem quandam Najadas inter & apes hinc mansisse: Epigramma Anthologiae MS.

ΝΗΙΑΔΕΣ και ψυχρα βοαυλια ταυτα, ΜΕΛΙΣΣΑΙΣ

Οιμον επ' ειαρινη λεξατε νισσομεναις,
 'Ως ο γερων Λευκιππος επ' ασιποδεσι λαγωις
 Εφθιτο χειμερη νυκτι λοχησαμενος,
 Σμηνια δ' ουκ ετι οι νομειν Φιλον, αι δε τον ακρης
 Γειτονα ποιμεναι πολλα ποθουσι ναπαι'

Imo Apollo diferte, in Oraculo apud Eusebium in *præparatione*, & Nicephorum Synesii commentatorem servato,

Χευε, inquit, μελι Νυμφησι Διωνυσοιο τε δωρα.

Sed tædet rei diutius inhærere, cujus toties a veteribus facta est mentio. Sufficit ut Lector intelligat, quam male Platonici in re protrita & perspicua ad allegorias confugerint, quibus nihil a mente Poëtæ & vero verborum ejus sensu alienius potest excogitari.

X. Succedunt in descriptione antri

(a) L. II. p. 49. (b) l. c. (c) *Echog.* I. 69. (d) *ad Nemesian.* l. c.

- - - ἴσσι λιθεοὶ περιμηχεές· ἐνθα τε Νυμφαὶ
Φαρὲ ὕφαινουσιν ἀλιπορφυρα, θαυμα ἰδεσθαι.

Conjunxit Porphyrius, quæ separatim erant sumenda, deceptus prava, quam voci ἐνθα tribuebat, significatione. Sensus est: *aderant etiam navium mali ex ligno* (nautarum donaria): *& in antro Nymphæ telas texebant purpureas, res plane singularis & visu digna.* Non morabimur varias interpretum explicationes, id sufficit observasse, omnes quos equidem vidi, etiam commentatores, vocem ἴσος perverſe accepisse. Duplex quippe illius est usus, apud Græcos, tam de *instrumento textorio*, quibus tela adfigitur ^(a), quam de *malo navis* ^(b) Mihi dubium non est quin posterior notio unice hoc loco sit admittenda: Solebant nautæ, si vel iter essent ingressuri, vel e naufragio incolumes evasissent, partes navis, alii has alii illas, proram, puppim, antennas, aplustre, clavem, vela, malos, votorum loco vel naufragii indicia, in templis deponere: non Neptuni solum, cujus celebre apud Horatium existat exemplum, sed & omnium in genere Numinum, quæ aquarum curam gerere credebantur, adeoque Nympharum etiam, quod e vetusti marmoris titulo certo novimus ^(c): — Cæterum fuerunt hi *mali* λιθεοὶ, sive λιθινοὶ, *lapidei*, pariter ut crateres & amphoræ: quod profecto mirum videri non debet, uti visum Porphyrio fuit, qui *ligneos* maluisset; neque enim certa materiæ ratio in donariis habebatur, quæ pro facultate donantis tere pretiosiora solebant esse ^(d), ut si quis pede, brachio, aliove membro laboraverat, vel auream vel argenteam vel æream lapideamve ejus imaginem in Templo Æsculapii dedicabat ^(e). Imo convenientior etiam hic fuit lapidea materia, utpote temporis vitio minus obnoxia, & simplicitati morum ejus ætatis valde congrua: Sed hæc levioris momenti, & Porphyrii tantum causâ dicta sunt. — Erant iidem

(a) *Ælian. V. H. III. 42. XII. 17. Xenoph. Oeconom. X. 10. Sappho Fragm. X. ed. Wolfii, Pollux VII. 35. X. 125. 176. &c. inde ἴσσια, ὕφαινουσα γυνή apud Hesych. v. (b) Apoll. Rb. I. 563. D. Periæg. v. 1116. Arat. Phenom. v. 350. Lucian. T. I. p. 620. 635. T. II. 134. 404. Artemid. II. 12. & 23. Pollux I. 93. Hesych. & Suid. v. Hinc ἴσισ, aplustre Lucian. T. III. p. 252. 253. Suid. Hesych. v. & πarmor in Chisbull. Antiq. Asiat. p. 59. emendatum a R. Bentleyo, ap. Taylor. ad L. Decemv. de inope debitore p. 23. ἴσισ, ἴσων, locus ubi mali adervantur, Pbrynich. p. 66. Suid. v. τὸ ἴσισ, aliaque de quibus Schol. ad Apoll. Rb. Pollux, Suid. in ἴσισ, ἴσισ, cet. & Hesych. variis vocibus. (c) apud Thomassin. de Deuariis Cap. 25. (d). Ibid. C. 2. (e) Ibid. Cap. 35.*

iidem περιμυκτες, longi, oblongi, de qua voce ad Homeri locum diximus. Nunc ad ὑφασματα ipsa.

XI. Ipsæ enim Nymphæ, ne otiosæ sederent scilicet, in hoc antro

Φαρέ ὑφαινουσιν ἀλιπορφυρα, θαυμα ιδεσθαι.
Purpureas texunt telas, mirabile visu.

Aptissime Poëta, ratione Porphyrii, posterius illud adjecit *mirabile visu*; Tam perverse enim hic omnia intellexit, tam importune miscuit, turbavit, ut ubi initium quæras disputationis, ubi finem invenias, incertus hæreas. *Et certe*, ait, ταυτα εκ ιδεσθαι θαυμα, αλλα και ακυσαι: τις γαρ αν πιστευσαι, θεας ἀλιπορφυρα ιματια ὑφαινειν εν σκοτεινω αντρο, επι λιθινων ιστων. Haud mediocriter, ut ex his patet, auctus ipsi stupor fuit *obscuritate* antri & *malorum* usu ad texturam. At unde nata est illa obscuritas? non aliunde profecto, quam e voce ηεροειδης perverse intellecta: vide quæ supra de vero ejus sensu disputavimus. Eadem *malorum* causa: neque enim εν τοις ιστοις, sed in ipso antro Nymphas texendis *telis* vacasse, superius etiam docuimus. Restat, ut ipsius texturæ tenebras dispellamus. — Non miratus certe tantum in modum Porphyrius fuisset, Homerum Nymphis telam & stamina dedisse, si in memoriam sibi revocasset, communiter istud exercitii genus huic Dearum classi ab antiquis tribui. Rem conficit unus Virgilii locus, ubi Aristæum narrat a Nymphis laceffitum vexatumque ad matrem fluvii præsidem, Cyrenen, accessisse: mox addens^(a),

*At mater sonitum thalamo sub fluminis alti
 Sensit, eam circum Milesia VELLERA NYMPHÆ
 CARPEBANT, HΥALI saturo fucata COLORE:
 Drymoque Xanthoque, &c.*

Quo sane testimonio nescio quid in hac re disertius possit quæri: utrobique *Najades*, fluvii præsidem: uterque color ἀλιπορφυρος, sive *hyalus*^(b), &c. Interim ridiculum hic se dedit bonus Spondanus, sa-

(a) Virg. Georg. IV. Turneb. Advers. L. VIII. (b) v. not. ad Hom. I. in P. I. Collectione Junge J. M. Gesneri Diss. de Elædro vet. in T. III. Comment. Societ. Reg. Goting.

fatis alioquin feliciter hac in re versatus: „Subjicit deinde Poëta”, inquit, „descriptionem brevem loci illius in quo Nymphæ texendi „ officio defunguntur. Ecquid, rogo, Homere, non fatis est ho- „ mines ejusmodi opificiis occupari, nisi Deabus quoque idem tri- „ bueris? Docet sane Poëta, quod alias monui, ocium præcipue „ sexui femineæ non esse contentaneum: Cum non solum Regum „ & Principum uxoribus - - - sed & Deabus muliebria illa nendi „ & texendi artificia adsignet.” Non satisfacerent mehercule ejus- „ modi disputationes allegoristis, Porphyrio aliisque: quorum difficul- „ tates, qualescumque sunt, uno Virgilio loco dispelluntur omnes.

XII. Restat, ut ὕδατα illa αἰναοντα breviter consideremus, quæ Poëta ponit in ipso antro: Εν δ' ὕδατ' αἰναοντα - - - aquæ vivæ, aquæ continuo fluentes; αἰναοντα ait interpres, αἰρέοντα quicum Hefychius convenit in ea voce (a). Pessime hic cæcutivit, ut in aliis, Scaliger, dum in contentione Nymphæi Homerici cum portu Virgiliano, quem mox memorabimus, hunc illi præfert, quod hic in antro isto dulces aquas posuerit, ille non item. „Postea, inquit, cum dixit „ (Virgilius) *Nympharum domus*; non egit Grammaticum, ut ille „ ——— αἱ Νηιάδες καλεῖνται. Quanquam potius Nereides esse oportuit. Non enim posuit intus dulces aquas, quemadmodum No- „ ster, cum tamen & crateres & amphoras nominaret”: &c. Alter error alterum genuit, quem in superioribus notavimus. Interim ipsa ὕδατων αἰναοντων appellatio haud obscure indicat scaturiginem fluminis alicujus in hoc antro fuisse, quod per divinius illud ostium, Θεωτεραν ut Homerus ait Θυραν, ex antro delapsum universum insulæ tractum permeabat eamque undis suis irrigabat. Sin vero omnis antri descriptio figmentum fuerit poëticum, præclare Poëta fontis originem in antro statuit, quod Najadum erat: Aquis enim & fontibus hæ præesse credebantur, & si originem idololatriæ spectes non nisi ipsæ erant aquæ ipsique fontes divino cultu honorati, quomodo Hamadryades sæpe, non tam sylvestria Numina quam arbores ipsæ esse, easque obsidere credebantur (b). Unde apud Poëtas etiam Nympharum

no-

(a) v. not. ad H. m. l. adde Hefod. ep. 548. 593. 735. jungi ad hæc vox potest similibus cum semper. Et αἰνῶντος, quæ collegit Schottus L. I. Not. Cic. Cap. XVII. (b) v. Barb. ad Anacrisiani, Cyneg. v. 29.

nomine haud raro ipsa intelligitur aqua ^(a), & in MSS. Codd. *lymphæ* & *Nymphæ* appellatio misceri solet ^(b).

Alibi sæpius aquarum scaturigines in Antris Nympharum cultui destinatis memorantur; Theocritus ^(c):

— — — — — το δ' εγγυθεν ἱερον ὕδωρ
Νυμφων ἐξ αντροιο κατειρομενον κελαρυσθεν.

Epigramma Anthologiae MS.

Σπηλυγγες Νυμφων ευπιδακες· αἱ τοσον ὕδωρ
Λειβησαι σκολιου τυθε κατα πρενος
Πανος τ' ηχησσα πιτυσεπτοιο καλιη,
Τηνδ' ὑπο Κρισσαιης ποσσι λελογχα πετρης,
Ἴερα δ' αργρευτησι γερανδρουσ αρχευθοιο
Πρεμνα, λιθηλογεες θ' Ἑρμεω ἰδρυσιες,
Ταυται θ' ἴληκοιτε, και ευθηροιο δεχοισθε
Σωσανδρου ταχινης σκυλ' ελαφοσσοιης. ^(d)

Longus elegantem speluncæ hujusmodi descriptionem dedit in Pastoralibus ^(e): Νυμφων, inquit, αντρον ην πετρα μεγαλη, τα ενδοθεν κοιλη, εξωθεν περιφερης, τα αγαλματα των Νυμφων αυτων λιθοις επεποιητο, ποδεν ανυποδητοι, χειρες εις ωμους γυμναι, κομη μεχρι των αυχενων λελυμενη, ζωμα περι την ἴξυν· μειδιαμα περι την οφρυν; το παν σχημα χορεια ην ορχουμενων· Ἡ ωα του αντρου της μεγαλης πετρας ην το μεσαιτατον· εκ δε της πηγης ὕδωρ αναβλυζον, ρειθρον εποιοι χεομενον, ωτε και λειμων πανυ γλαφυρος εκτετατο προ του αντρου, πολλης και μαλακης ποας απο της νοτιδος τρεφομενης· ανεκειντο δε και γαυλοι, και αυλοι πλαγιοι, και συριγγες, και καλαμοι, πρεσβυτερων ποιμενων αναθηματα. — Ipsam Nympharum formam & habitum e Virgilio ^(f), Valerio Flacco ^(g), & marmoribus vetustis ^(h) petere est.

XIII. En, Lector, novam Antri Homerici explicationem: Non pro-

(a) v. supra. (b) Drakenb. ad Sil. Ital. L. XI. v. 420. DD. VV. ad Rutil. Itin. I. 265. & Seren. Sammonic. C. IX. v. 123. C. XIX. v. 341. &c. (c) Idyll. VII. 137. (d) v. Antholog. Reiskii p. 22. 41. 171. 172. 174. (e) Lib. I. (f) l. c. (g) L. III. (h) v. Spanii Miscell. p. 31. Fabretti. de Aquaductibus, & A. F. Gorium ad Monum. Deniana p. lxx. sqq.

XXXIV. DISSERTATIO HOMERICA

propono illam ὡς πέρ ἐκ Τριποδὸς ἢ Τροφῶνιου' sed quemvis potius sua hac in re sententia abundare patior: Id studui, ut qua possem simplicitati intentus veritatem ita indagarem, ut in Homeri locum me quasi transponens, quid optime & tempori, & loco, & Poëtæ etiam ipsius menti, congruum videbatur, caute dispicerem, nihilque quod ab his alienum censerī posset in explicationem meam admitterem. Tu, Benevole,

- - - - *si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti: si non, his utere mecum.*

Certe confido, neminem fore qui posthæc de Porphyriana explicatione cogitabit; In commune literarum bonum sæculi genius opera virorum vere eruditorum & sapientum in eum redactus est locum, ut ab his nugis, ita captatiunculas allegoricas vocare liceat, magis magisque alienatum, spes sit brevi ad meliorem interpretandi rationem etiam in omni studiorum genere totum sese conversurum. Par ratio est eorum, quæ vel J. Auratus, vel Motteus Vayerius, vel alii ex hoc loco exsculperunt, omnes difficiles nugæ & Homero minime dignæ. Id enim certo sibi persuadeant velim, qui ita cogitant, nihil aptius esse ad famam Poëtæ nostro sæculo carpendam minuendamque, quam si ejusmodi sapientiam ipsi tribuant, quæ merito sophistica & inanis habetur, ideo quod a proposito ejus aliena sit. Temporibus Porphyrii & Platoniorum, e re erat, a minutiis ejusmodi laudem Poëtæ principi & omnium simplicissimo captare; nunc cum illæ suo merito fordere inceperint, malo instituto Daciera sapientiam Homeri caustatur, ut explicationem Porphyrii posset tueri; vel, quod verius dixeris, explicationem Porphyrii tuctur, ut Homeri sapientiam prædicaret. At, amabo, quis etiam id in dubium vocaverit, confugiendum ad allegorias non esse, statim ac locum aliquem e naturalibus causis explicare possis? Nemo mehercle, *cui sanum est sinciput, intellego*. Imo ipse Porphyrius, quantuscunque allegoriarum patronus fuerit, non eo tamen dementiæ processit, ut illud inficias ire auferit: contra, *non refugissem ad allegorias, inquit, nisi absurdum esse verborum sensum credidissem, si simpliciter & e natura loci explicentur*: Τῶν τῶν ἐν, inquiens, ἀσαφῶν πλήρης ὄντος τῆς διηγήματος, πλάσμα μὲν ψυχῆ γωγίαν πεποιθμενον μὴ εἶναι, ἀλλ' ἔδὲ ἱστορίας τοιαύτης περιηγήσειν εἶχειν' ἀλλήγορειν δὲ τὶ δι' αὐτῶν τοῦ ποιητῆν κ. λ. Atque id solum ad causam consiciendam sufficit.

XIV. Ver.

XIV. Verbo nunc Virgiliana loci Homericæ parodia memoranda est, quæ Æneide prima exstat, his verbis:

*Defessi Æneadæ, quæ proxima, litora cursu
 Contendunt petere, & Libyæ vertuntur ad oras:
 Est in secessu longo locus: insula portum
 Efficit objectu laterum; quibus omnis ab alto
 Frangitur, inque sinus fundit sese unda reductos.
 Hinc atque hinc vastæ rupes, geminique minantur
 In cælum scopuli: quorum sub vertice late
 Æquora tuta silent. Tum silvis scena coruscis
 Desuper horrentique etiam nemus inminet umbra.
 Fronte sub adversa scopulis pendentibus antrum:
 Intus aquæ dulces, vivoque sedilia saxo:
 Nympharum domus; hic fessas non vincula naves
 Ulla tenent: unco non alligat anchora morsu.*

Ex Homeri fonte irrigatos Virgilio hortulos fuisse, universa clamat antiquitas ^(a), unde utriusque loci comparisonem instituerunt Scaliger & Rapinus; Et profecto non obscura imitationis in his vestigia deprehenduntur. At id quæritur, uter prudentius aut elegantius hic fuerit versatus. Si qua evinceretur, quod minime tamen evictum iri puto, æque Homerum ac Virgilium, de quo res certa est, ornamentum duntaxat & episodii gratia descriptionem Nymphæi ejusmodi ex ingenio finxisse, omniaque adeo illic figmentorum loco habenda esse, posset hæc forte quæstio moveri, licet non magni tamen momenti id genus discussiones sint habendæ; at donec illud in medio manet relinquendum, impar utriusque est conditio: neque enim culpam Homerus posset, si, quod verosimile est, narratio ejus topographica sit, h. e. veram loci descriptionem contineat; etiamsi aliqua addiderit quæ melius apud Virgilium fuerint efficta, cujus antrum non reapse eo in loco existisse, sed ex ingenio ejus natum fuisse constat. Quidquid sit, id certum est, quod in superioribus observavi, præjudicatam esse comparisonem quam Scaliger instituit, nimio quo Virgilium prosequeretur amore in transversum raptus. Rapinus ^(b) aliam:

(a) *Macrob. Saturn. V. 3. Turneb. Advers. L. XVIII. c. 32. Ursin. Collat. Virg. p. 235. &c. Schott. Obs. Human. III. 21.* (b) *Comp. d'Hom. & de Virg. Ch. X.*

XXXVI. DISSERTATIO HOMERICA

aliam ingressus est viam, & frequentiam descriptionum in Homero gravatus, etiam hanc Nymphæi Ithacensis explofit (a). Quid de opinione ejus in genere censendum sit, hujus loci non est discutere; id certum est valde imprudenter illum eo in loco versatum fuisse. Comparationem enim Homeri ac Virgilii cum faceret, frequentiam ut dixi descriptionum in Homero culpat, & inter alia etiam hanc quæ XVIII. constat versibus: de Virgilio, quem Homeri locum XII. versibus expressisse videmus, ne verbum quidem addit; cum justius e contrario Virgilius accusaretur, si qua hic culpa posset inveniri, ut cujus descriptio necessaria non sit ad narrationem, cum universa Ulyssis historia ita sit comparata, ut descriptionem accuratam loci, ad quem navis Phæacum appellebat, necessario Lector desideret. — Cæterum illa

- - - - - δυο δε προβλητες εν αυτω
Ακται απορρωγες, λιμεν ποτιπεπτηγυαι &c.

apud Virgilium,

- - - - - insula portum
Efficit objectu laterum, quibus omnis ab alto &c.

postea imitatus est Lucanus (b), in descriptione urbis Cretensis:

*Hinc illinc moles scopulosa rupis aperto
Opposuit natura mari, flatusque removit,
Ut tremulo starent contentæ fime carinæ.
Hinc late patet omne fretum, seu vela ferantur
In portus Corcyra tuos, seu læva petatur
Illyris Iönias vergens Epidamnus in undas.*

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΜΕΝ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΟΔΥΣΣΕΙΑΙ
ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ ΤΑΥΤΑ.

(a) v. etiam *Lettres de M. Bielfeld* p. 162. 163. *Reimmann. Iliad. post Hom.* p. 129. sq. 144. & de *Virgilio speciatim Bossuet Traité du Poëme Epique* L. VI. ch. 2. *Home Elements of Criticism* T. III. p. 137. (b) L. II.

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ
ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ
περὶ τοῦ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ
ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ.

PORPHYRIUS
PHILOSOPHVS
DE ANTRO NYMPHARVM

Quod L. XIII. *Odysseæ Homericæ* describitur.

GRÆCÆ

Cum Latina L. HOLSTENII versione,

& Variis Lectionibus.

..... vos exemplaria Græca
Nocturna versate manu, versate diurna.

HORAT.

A V C T O R E S

qui hic citantur.

Artemidorus.	Parmenides.
Cronius.	Pherecydes.
Empedocles.	Plato.
Eubulus.	Poeta.
Heraclitus.	Propheta (i. e. Mofes.)
Hefiodus.	Pythagoras.
Homerus.	Sophocles.
Hymnus in Apoll.	Theologi.
Numenius.	

Π Ο Ρ Φ Υ Ρ Ι Ο Υ

Τ Ο Υ Φ Ι Λ Ο Σ Ο Φ Ο Υ

Περὶ τοῦ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ

Τ Ω Ν Ν Υ Μ Φ Ω Ν Α Ν Τ Ρ Ο Υ .

P O R P H Y R I U S

De Anthro

N Y M P H A R U M

Libro XIII. Odysseæ.

L. Holstenio interprete.

C A P . I .

ΤΙ ποτὲ Ὀμήρω³ αἰνιττεται τὸ ἐν Ἰθάκῃ ἄντρον, ὃ διὰ τῶν ἐπιῶν
τούτων διαγράφει λέγων·

⁴ Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη.
Ἄγχι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον, ἠεροειδές,

Quicquid tandem ab Homero per antrum illud in Ithace insula intelligatur,
quod hisce versibus describit:

*Stat ramis diffusa in portus vertice oliva:
Quam propter jucundum antrum obscurumque recedit,*

V A R I Æ L E C T I O N E S .

1 ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ] In plerisque edd. titulus scribitur: ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΠΕΡΙ
ΤΟΥ ΕΝ Τῆ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ quippe cum præcesserant
Quæstiones Homericæ, a *Porphyrio* nostro scriptæ: nos e Libris de *Abstinencia & Quæst.*
Hom. veram Libello inscriptionem restituumus. 2 ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ] Posses etiam
plenius ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΚΟΥ legere, vel ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ: sed *Philosophi* titu-
lus nostro peculiaris & κατ' ἐξοχὴν proprius. v. *L. Holsten.* in *vita Porphyrii* Cap. vi.
& *Menag.* ad *Diog. Laërt.* Tom. II. p. 8. B. 3 Αἰνιττεται] Argent. αἰνιττεται, vi-
tio operarum: sic tamen inferius iterum. 4 Αὐτὰρ &c.] *Odys.* N. 102. ad v. 112.
Inclusive. BARNESIUS. Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς κ. τ. λ.] Varias loci Homericæ lectiones vide in
apparatu.

Ἴρὸν νυμφάων, αἱ Νηιάδες καλέονται.
 Ἐν δὲ, κρητῆρές τε καὶ ἀμφιφορῆες ἔασι 105.
 Λαίνοι, ἔνθα δ' ἔπειτα τιθαιβώσσοσι μέλισσαι.
 Ἐν δ' ἴσοι λίθιοι περιμήκεες ἔνθά τε νύμφαι
 Φάρε' ὑφαίνουσιν ἀλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι.
 Ἐν δ' ὕδατ' ἀενάοντα. δῶα δέ τε οἱ θύραι εἰσίν,
 Αἱ μὲν πρὸς βορέαο καταβαταὶ ἀνθρώποισιν 110.
 Αἰδ' αὖ πρὸς νότον εἰσὶ θεώτεραι, εἰδέτι κείνη
 Ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδὸς ἔστιν.

CAP. II. "Οτι μὲν οὐ κατ' ἱστορίαν ¹ παρειληφὸς μνήμην τῶν παραδοθέντων πεποιήται, δηλῶσιν οἱ τὰς περιηγήσεις τῆς νήσου γράψαντες, εἰδένος τοιοῦτε κατὰ τὴν νῆσον ἄνθρωποι μνησθέντες, ὡς φησὶ Κρόνιος. ὅτι δὲ κατὰ ποιητικὴν ἐξουσίαν πλάσσωσιν ἄντρον ἀπίθανον ἦν, εἰ τὸ προτυχὸν καὶ ὡς ἔτυχε πλάσας, πείσειν ἠλπισεν, ὡς τῇ Ἰθακησίᾳ γῆ ἀνὴρ τις ἐτεχνήσατο ὁδὸς τοῖς ἀνθρώποις ² καὶ θεοῖς. ἢ εἰ μὴ ἀνθρώπος, ἀλλ' ἢ φύσις αὐτόθι ἀπέδειξε κάθοδόν τε ἀνθρώποις πᾶσι, καὶ πάλιν ἄλλην ὁδὸν πᾶσι θεοῖς, ³ δῆλον. ἀνθρώπων γὰρ καὶ θεῶν ὁ πᾶς μὲν πλήρης

*Sacra domus Nymphis, quæ Najades indigitantur.
 Intus crateres, patulæque ex marmore vino
 Amphoræ; apes dulci qua ponunt mella susurro. 105.
 Saxea sunt intus quoque stamina longa, ubi Nymphæ
 Purpureas texunt telas, mirabile visu.
 Intus perpetui latices. sed janua duplex:
 Hæc boream spectans homines admittit: at illa
 Respiciens austrum divinior, in via profus 110.
 Est homini, præbetque viam immortalibus unis.*

Sane poëtam non ex rei veritate ejus mentionem fecisse, id inde apparet, quod ïi qui insulæ illius situm descripserunt, de nullo hujusmodi antro meminere, ut Cronius affirmat. Id quoque manifestum est, absurdum fore, si ficto per poëticam licentiam antro, fabulæ temere & pro libitu excogitatae figmento homo mortalis fidem se inventurum speraret, in Ithacensi regione vias hominibus Diisque nova arte aperiens: aut si non homo, sed natura ipsa cunctis illic hominibus descensum, atque aliam rursus viam Diis omnibus ostendisset. Nam universus mundus

V A R I Æ L E C T I O N E S.

¹ παρειληφως] Sic edd. omnes, etiam princeps Romana: in Basil. 2. tamen παρειληφως, quod eodem redit. ² και θεοις] κ. τοις θ. Cant. 2. ³ δηλον] manifestum: tum manifesta res est: ita edd. omnes: omittunt tamen Cant. 2. & Hoisteni in sua versione.

DE ANTRONYMPHAEUM.

κόσμος. τὸ δὲ Ἰθακήσιον ἄντρον πόρρω καθέστηκε τοῦ πείθειν ἐν αὐτῷ ἑκατάβασιν εἶναι τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνάβασιν τῶν ἑωῶν.

CAP. III. Τοιαῦτα τοίνυν ὁ Κρόνιος προειπὼν, φησὶν ἐκδηλον εἶναι ἐπιτοῖς σοφοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἰδιώταις, ἀλληγορεῖν τί καὶ αἰνίττεσθαι διὰ τῶν τὸν ποιητὴν πολυπραγμονεῖν ἀναγκάζοντα, τίς μὲν ἀνθρώπων πύλη, τίς δὲ θεῶν καὶ τί βέλεται τὰ ἄντρον τῆτο τὸ δίδυρον ἢ μὲν νυμφῶν εἰρημένον, τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπήρατον καὶ ἠεροειδέα ἕδαμῶς τῆ σκοτεινῆ ἐπήρατε ὄντος, ἀλλὰ μᾶλλον φοβερῆ διὰ τί δὲ ἔχ' ἀπλῶς νυμφῶν λέγεται ἱερὸν, ἀλλὰ πρόσκειται εἰς ἀκριβεῖαι τὸ, αἱ Νηιάδες καλεῖνται. τίς δὲ καὶ ἡ τῶν κρατῆρων καὶ ἀμφιφορέων παράληψις ἐδενὸς τῶν ἐγχεομένων αὐτοῖς παρελημμένῃ ἀλλ' ὅτι ἐν αὐτοῖς, ὡς ἐν σμήνεσι, τιθαιβάσθησι μέλισσαι· οἱ τε ἑπιμηκεῖς ἴσθ' ἔφωσαν ἀναθήματα ταῖς νύμφαις· ἀλλὰ, τί μὴ ἐκ ξύλων ἢ ἄλλης ὕλης· λίθιναι δὲ καὶ αὐτοὶ, ὡς οἱ ἀμφιφορεῖς καὶ οἱ κρατῆρες. καὶ τοῦτο μὲν, ἦτιον ἀσαφές. τὸ δ' ἐν τοῖς λίθινοις ἴσθ' ἑταῖς ἑταῖς, τὰς νύμφας ὑφαίνειν ἀλιπόρφυρα φάρη, ἐκ ἰδέσθαι θαῦμα, ἀλλὰ καὶ ἀκοῦσαι. τίς γὰρ ἂν πιστεύσαι, θεὰς ἀλιπόρφυρα ἱμάτια ὑφαίνειν ἐν σκοτεινῷ ἄντρον ἐπὶ λίθινων ἴσθ' ἑτων; καὶ ταῦτα ὀρατὰ λέγοντος εἶναι ἀκῶν τὰ θεῶν ὑφάσματα, καὶ

hominum Deorumque plenus est. Verum in Ithacensi antro descensum esse hominum, & Deorum ascensum, longissime abest ut persuadere queat.

Hicce ergo præmissis affirmat Cronius, non sapientibus solum, sed & plebeis atque indoctis perspicuum esse, poetam hicce figmenti involucris occultum aliquid significare. Qui aliis curiosius investigandum reliquit, quænam hominum, quæve Deorum porta sit: & quid bipatens hoc Nympharum antrum sibi velit: idque simul & jucundum & obscurum. Cum tenebrosum nequaquam jucundum sit, sed potius horrendum. Tum quid vero causæ sit cur non simpliciter Nymphis dicatur sacrum, sed accurate etiam additur: quæ Naiades indignantur. Quorum etiam crateres & amphoræ ibidem fingantur, cum nullus liquor iis infundendus commemoratur: sed apes in iis tanquam alvearibus mellificent? tum textoria oblonga Nymphis ibidem posita fuisse: atque ea non lignea, vel ex alia materia: sed & ipsa lapidea, quemadmodum crateres & amphoræ. Et hoc quidem minus obscurum: sed in lapideis hicce textoriis Nymphas telas purpureas texere, id non visu solum, sed & auditu mirabile. Quis enim credat, Deas purpureas vestes texere in antro tenebris obscuro, & in lapideis textoriis; præsertim dum audit poetam telas purpurasque Dearum visui expositas affirmare. Præter hæc

VARIÆ LECTIONES.

1 κατὰβασιν] Ita Rom. 1. Venet. Argent. & Cantt. binæ: in Basil. 3. κατὰβησιν cui non obsequimur. 2 θεῶν τοιαῦτα τ.] Basil. 3. male: θεῶν τοιαῦτα τοίνυν. 3 μὲν νυμφῶν] In Cant. 2. μὲν τῶν νυμφῶν equidem istud μὲν plane eliminarem. 4 ἐπιμηκεῖς] Cant. 2. ἐπιμηκεῖς ut Homeri scilicet verbum studiosè observaretur: sed in soluto opus id non est. 5 τουτοῖς] Commodus sic in Cant. utraque: reliquæ fere τουτου habent. — ἢ γρ. τουτου. BARNESIUS. 6 ἴσθ' ἑτων;] Sic dedì e Cant. 2. cum interrogationis nota: in ceteris vel ἴσθ' ἑτων, vel ἴσθ' ἑτων constanter.

ἀλγεῖν. ἐφ' οἷς καὶ τὸ δίθυρον εἶναι τὸ ἄντρον θαυμαστὸν, τῶν μὲν τινῶν ἀνθρώποις εἰς κατάβασιν πεποιημένων, τῶν δ' αὖ πάλιν θεοῖς καὶ ὅτι αἱ μὲν ἀνθρώποις πορεύσαιοι, πρὸς βορρᾶν ἀνεμὸν τετράφθαι λέγονται. αἱ δὲ τοῖς θεοῖς, πρὸς νότον ἢ μικρᾶς ἔσης ἀπορίας, δι' ἣν αἰτίαν ἀνθρώποις μὲν τὰ βόρεια μέρη ¹ προσένειμε τοῖς δ' αὖ θεοῖς, τὰ νότια· ἀλλ' ἐκ ἀνατολῆς καὶ δύσεως ² πρὸς τοῦτο μᾶλλον κέχρηται. ὡς ἂν σχεδὸν πάνταν τῶν ἱερῶν τὰ μὲν ἀγάλματα καὶ τὰς εἰσόδους ἔχόντων πρὸς ἀνατολὰς τετραμμένας· ³ τῶν δὲ εἰσόντων πρὸς δύσιν ἀφορώντων, ὅταν ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγαλμάτων ἐστῶτες, τοῖς θεοῖς τιμὰς καὶ θεραπείας προσάγωσι.

CAP. IV. Τοιῶτων ἀσαφεῶν πλήρης ὄντος τῆ διηγήματος, πλάσμα μὲν ὡς ⁴ ἔτυχεν ⁵ εἰς ψυχαγωγίαν πεποιημένον μὴ εἶναι, ἀλλ' ἔδ' ἰστορίας ⁶ τοπικῆς περιμήγησιν ἔχειν· ἀλληγορεῖν δέ τι δι' αὐτῆ τὸν ποιητὴν, προσθέντα μυθικῶς καὶ ἐλαίας φυτὸν πλησίον. ἃ δὴ πάντα ἀνιχνεύσαι, καὶ ἀναπτύξαι, ⁷ ἔργον καὶ τῆς πα-

id quoque mirandum, bipatens esse hoc antrum; altero ostio hominum descensui, altero diis preparato. Tum & illud, quod ostium hominibus pervium in boream spectare dicitur; Deorum vero in austrum. Cum maxime dubitari possit, qua de causa hominibus partes septentrionales, Diis autem australes attribuerit: & quare non potius oriente atque occafu ad hanc rem fuerit usus. Cum omnia ferme templa, statuas ingressusque versus ortum habeant: ingredientibus autem occasum respiciant, ubi vultu statuis obverso consistentes Diis honorem cultumque tribuunt.

Quocirca cum narratio hujusmodi obscuritatibus abundet, constat eam non esse fabulam, temere animo oblectando confictam, nec veram certamque loci descriptionem continere: sed ejus involucris significari aliquid a poeta, qui & olivam mystica ratione antro apponit. Quae omnia perveftigare & explicare laboriosum

V A R I Æ L E C T I O N E S.

¹ προσένειμε] Ita omnes: Cant. tamen *I. προ ενειμε* forsan σ excidit. ² πρὸς τοῦτο] Subaudi *μέρεσι*, quod praecesserat τὰ μέρη. *Henr. Stephanus* τὸ δύματι putat deesse: nullus defectus ab *Holstenio* agnoscitur. BARNESIVS. Non tanti haec res est, de qua controversia moveatur, & verba per se satis sunt aperta: si quid tamen definiendum, *Barnesius* haud dubie rem acu tetigit. ³ τῶν δε] Ita edd. quas vidi, omnes: etiam Cant. *I. τῶν και* excitat *Spencerus* L. III. de *LL. HH. Rit.* C. II. D. VI. p. m. 309. 310. forte melius de hoc loco ageretur, si rejecta particula *και* vel *δε*, priori sententiae verba jungerentur: inserto ante *δταν*, *οι* vel *ὡσε*, aut simili vocula: sed in textum id intrudere nolui. ⁴ ετυχεν] *ετεχεν* Rom. I. Basil. 2. Argent. Venet. ⁵ εἰς ψυχαγωγίαν] Ita pleræque, etiam Romana princeps, quas sequimur: Basil. 3. praepositum omittit. ⁶ τοπικῆς] Al. *τοπικην*. ⁷ ἔργον] Nihil hic abesse video, licet *Henr. Stephanus* lacunam putarit, aut *ἔργον* certe, pro *ἐργῶδες*, positum. Potest tamen *ἀξιον* appendi. BARNESIVS. Equidem nihil hic desidero, ne vel *εργῶδες* Barnesii: *ἔργον ἐστι* de re *difficili*, etiam in optimis teritur: si dubitaveris, en exempla, quae Cl. Ruhnkenio suggesta debeo, Demosth. de Rhodior. Lib. p. 148. Xenoph. Memorab. Socr. IV. Cap. 7. f. Lucian. Tom. I. p. 395. *Ælian.* V. H. X. 12.

λαίβς τομίσαι, καὶ ἡμῖς μετ' ἐκείνων τε καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸς πειρᾶσθαι νῦν ἀνευρίσκων· περὶ μὲν ἔν τῆς ἐγχωρίᾳ ἱστορίας, ῥαθυμότερον φαίνονται ἀναγράφαντες, ὅσοι τέλειον ᾤθησαν ἢ πλάσμα τὰ τῆ ποιητῆ, τότε ἄντρον καὶ ὅσα περὶ ² τῆτι ἀφηγήσατο. οἱ δὲ τὰς γεωγραφίας ἀναγράφαντες ὡς ἀριστα καὶ ἀκριβέστατα, ³ καὶ ὁ Ἐφέσιος Ἀρτεμίδωρος ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς εἰς ἕνδεκα συνηγμένης αὐτῷ πραγματείας γράφει ταῦτα· „ Γῆς δὲ ⁴ Κεφαλληνίας ἀπὸ Πανόρμου λιμένος πρὸς ἀνατολὴν δώδεκα „ ἑτάδια, ἦσος ἐστὶν Ἰθάκη ἑαδίων ὀγδοηκονταπέντε, ⁵ ἑτη καὶ μετέωρος λιμένα ἔχουσα καλέμενον Φόρκυνα. ἐστὶ δ' αἰγιαλὸς ἐν αὐτῷ, ἐκεῖ νυμφῶν ἱερὸν ἄντρον, ἔλεγεται τὸν Ὀδυσσεῖα ὑπὸ τῶν Φαιάκων ἐκβιβασθῆναι πλάσμα μὲν ἔν Ὀμηρικὸν παντελῶς ἐκ ἀν εἴη, εἴτε δ' ἔτιως ἔχον ἀφηγήσατο, εἴτε καὶ αὐτὸς τινὰ προσέθηκεν, ἢ δὲν ἦτοιν ἔμενει τὰ ⁷ ζήτηματα, τὴν βύλησιν ἢ τῶν ⁸ καθιδρυσάμενων, ἢ τῆ προδέντος ποιητῆ ἀνιχνεύσιος, ὡς ἀν μῆτε τῶν παλαιῶν ἀνευ συμβόλων μυθικῶν τὰ ἱερὰ καθιδρυσάμενων· μῆτε Ὀμήρου ὡς ἔτυχε τὰ περὶ τῆτων ἀφηγημέν. ὅσα δ' ἀν τις μὴ Ὀμήρου πλάσμα ἐγχερῆ τὰ κατὰ τὸ ἄηρον δεικνῦναι, τῶν δὲ πρὸ

existimarunt veteres; & nos quoque post ipsos, dum nostro studio ea nunc reperire conamur. Quapropter negligentius illi de loci situ scripsisse videntur, qui & antrum ipsum, & ea quæ de antro narrantur merum poëtæ figmentum existimarunt. Verum qui bona fide & accurato studio terrarum situs descripserunt, atque imprimis Artemidorus Ephesius, libro quinto operis in undecim libros digesti, ita scribit: *A Panormo Cephallenia portu duodecim stadiis versus ortum distat Ithace insula, stadiorum LXXV. arcta, & edita. portum habet nomine Phorcynem. In eo situs est, & in littore antrum Nymphis sacrum, ubi Phæaces Ulysssem exposuisse dicuntur.* Nequaquam ergo purum putum figmentum Homericum erit. Sive tamen ex rei natura narrarit, sive de suo etiam quædam adjunxerit, eadem nihilominus quæstiones pertractandæ manent, sive confæctantium, sive poëtæ affingentis mentem pervestigare velis. Quippe cum nec veteres absque fabulosis symbolis templa confæctarint: nec Homerus temere quicquam de iis narrare soleat. Verum enimvero quo magis quis ostendere conabitur, narrationem de antro non esse Homeri

V A R I Æ L E C T I O N E S.

[ἢ πλάσμα τὰ του] Ita lego: pro vulg. πλάσματα του sic deinceps: Ὅτω δ' ἀν τις μὴ Ὀμηρου ΠΛΑΣΜΑ ἐγχερῆ ΤΑ κατὰ τὸ ἄητρον δεικνῦναι, κ. τ. λ. ² τουτου]. Αἱ. αυτου. ³ καὶ ὁ Εφεσ. &c.] observavit Geographi fragmentum, & suis *Artemidori* reliquiis inferuit doctissimus *Hudsonus* p. 82. in *Tom. I. Geogr. vet. script. græc. min.* ⁴ Κεφαλληνίας]. In *Basil* ³ κεφαλληνίας scribitur, sed malè: diserte *Eusebius*: τους δε Κεφαλληνας, καὶ τὴν Κεφαλληνίαν, ἐν δυοσι ἢ ἢ πάλαια χρῆσις ἅπαντα ἐχει ad *Dionys. Alex. Perieg* p. 62. ed. *Steph.* conf. eund. ad *Hom. Iliad.* β. p. 651. *Tom. I. ed. Politi*: junge *Manut. Oribograp. Lat.* p. 193. ed. *Venetæ & Cellar.* *Tom. I. Geogr. vet.* p. 1008. ⁵ ἑτη καὶ] ἑτη δε καὶ *Cant.* 2. ⁶ μενει] μένη *Holsten.* (puta *Cant.* 1. vel *Rom.* 2.) non bene: *BARNESIUS.* ⁷ ζήτηματα] Ἀπ ζητητέα? *BARNESIUS.* ⁸ καθιδρυσάμενων] *Venet.* καὶ ἰδρυσάμενων in sequentibus tamen nihil mutat.

Ὁμήρῳ θεοῖς τῆτο ¹ καθιερωμάτων τούτων τῆς παλαιᾶς σοφίας ² πλήρες τὸ ἀνάθημα εὐρεθήσεται. καὶ διὰ τῆτο ἄξιον ἐρεύνης, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ συμβολικῆς καθιδρύσεως δέουσαν τῆς παρατάξεως.

CAP. V. Ἄβρα μὲν δὴ ἐπιεικῶς οἱ παλαιοὶ καὶ σπήλαια τῷ κόσμῳ καθιέρων, καθ' ὅλον τὲ αὐτὸν καὶ κατὰ μέρη λαμβάνοντες. σύμβολον μὲν τῆς ὕλης, ἐξ ἧς ὁ κόσμος, τὴν γῆν παραδίδόντες· διὸ τινὲς καὶ αὐτόθεν τὴν ὕλην τὴν γῆν εἶναι ἐτίθεντο· τὸν ἐκ τῆς ὕλης γιγνόμενον κόσμον διὰ τῶν ἀνθρώπων παριτῶντες. ὅτι τὲ ὡσεπιπολὺ αὐτοφυῆ τὰ ἄβρα, καὶ συμφυῆ τῇ γῇ, ὑπὸ ³ πέτρας περιεχόμενα μονοειδῆς, ἧς τὰ μὲν ἔνδον κοῖλα, τὰ δ' ἔξω εἰς τὸ ἀπερίοριστον τῆς γῆς ἀνέιται. αὐτοφυῆς δὲ ὁ κόσμος, καὶ αὐτοσυμφυῆς, προσπεφυκῶς τῇ ὕλῃ, ἢν λίθον καὶ πέτραν, διὰ τὸ ἀργὸν καὶ ἀλίτυπον πρὸς τὸ εἶδος εἶναι, ἠνίτλοιο. ἀπειρον κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἀμορφίαν τιθέντες· ῥευστῆς δ' ἔσσης αὐτῆς καὶ τῆ εἶδους δι' ἧ μορφῆται καὶ φαίνεσθαι καθ' ἑαυτὴν ἐστρημένῃς, τὸ ἑνυδρον καὶ ἑνικμον τῶν ἀνθρώπων καὶ σκυλείων, καὶ ⁴ ὡς ὁ ποιητῆς ἔφη ἠεροειδῆς, οἰκείως ἐδέξατο εἰς σύμβολον τῶν προσόντων τῷ κόσμῳ διὰ τὴν ὕλην.

CAP. VI. Διὰ μὲν ἐν τὴν ὕλην ἠεροειδῆς καὶ σκυλείνους ὁ κόσμος· διὰ δὲ τὴν

figmentum; sed illud jam ante Homeri tempora Diis consecratum fuisse: eo magis deprehendetur, sacrum hoc antrum vetere sapientia repletum esse. Eapropter dignum est peruestigatione: & symbolica ejus consecratio clarius explicari & quasi in lucem produci necessario debet.

Antra quidem atque specus jure merito vetustas Mundo consecrabat, five univervo illi, five per partes accepto. Ita ut materiae quidem, ex qua mundus conflatur, terram symbolum attribueret: unde & hoc loco per terram nonnulli materiam intelligendam existimabant: mundum ex materia conflatum per antra significantes. Quandoquidem & antra ut plurimum nativa sunt, atque ipsi terrae affinia & cognata, saxo uniformi comprehensa: cujus interiora quidem concava, exteriora autem immenso terrae spatio extenduntur. Mundus autem sponte sua genitus, & sibi metipso invicem cognatus, propinquus est materiae, quam saxum & petram arcana significatione appellant: quod iners & otiosa sit, & formae impressionem recipiat: infinitam eam ob informitatem statuentes. Sed cum fluxa sit, & specie qua formatur, quaque cernitur, per sese careat, irriguam humiditatem & tenebrosam, ut poetae verbis utar, obscuritatem apte pro symbolo eorum quae mundo propter materiam insunt, adhibebant.

Propter materiam ergo mundus est obscurus & caliginosus: sed ob formae ad-

V A R I A E L E C T I O N E S.

¹ καθιερωμάτων] conjeci καθιερωσαντων, idque sibi etiam probari literis ad me datis monuit Cel. Ruhnkenius. ² πλήρες] Cant. 2. πλήρες vitiose. ³ πέτρας] πετρῆς Argent. Cant. 1. πατρῆς Cant. 2. ⁴ ὡς ὁ ποιητῆς] ὡς ποιητῆς Cant. 2.

τῷ εἶδους συμπλοκῆν καὶ διακόσμησιν, ἀφ' ἧ καὶ κόσμος ἐκλήθη, καλὸς τὲ ἐστὶ καὶ ἐπέρατος. ὅθεν οἰκείως, ἐπ' αὐτῷ ἀν' ῥηθείῃ ἀνήρον, ἐπήρατον μὲν τῷ εἶδους ἐνηυγῶντι, διὰ τὴν τῶν εἰδῶν μέθεξιν, ἡρωειδῆς δὲ, σκοπεῖν τὴν ὑποβάθειν αὐτῷ, καὶ εἰς αὐτὴν εἰσιόντι τῷ κῶ. ὡς τε τὰ μὲν ἔξω καὶ ἐπιπολαίως ἐπήρατα, τὰ δ' ἔσω καὶ ἐν βάθει ἡρωειδῆ. ἔτω καὶ Πέρσαι τὴν εἰς κάτω κάθοδον τῶν ψυχῶν, καὶ πάλιν ἔξοδον μυσαγωγῆσαι, τελεῖσι τὸν μῦθον, ἑπονομάσαντες ὀσπῆλαιον τόπον. ἢ πρῶτα μὲν, ὡς ἔφη Εὐβελος, Ζωροάστρην αὐτοφυῆς ὀσπῆλαιον ἐν τοῖς πλησίον ὄρεσι τῆς Περσίδος ἀνθηρὸν καὶ πηγὰς ἔχον ἀνιέρωσαντος, εἰς τιμὴν τῷ πάντων ποιῆσθαι καὶ πάλρος Μίθρην, εἰκόνα Φερόνιος ἢ αὐτῷ τῷ σπηλαίῳ τῷ κόσμῳ, ὃν ὁ Μίθρας ἐδημιούργησε. τῶν δὲ ἐνῶς, κατὰ συμμέτρους ἀποστάσεις, σύμβολα Φερόνιος τῶν κοσμικῶν στοιχείων καὶ κλιμάτων. μέγα δὲ τῆτον τὸν Ζωροάστρην κρατήσαντος καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, δι' ἀντρον καὶ σπηλαίων, εἴτ' ἐν αὐτοφυῶν, εἴτε χειροποιήτων τὰς τελείας ἀποδίδοναι. Ὡς γὰρ τοῖς μὲν ὀλυμπίοις θεοῖς ναὶς τε καὶ ἔδη καὶ βασιμὲς ἰδρύσαντο· χθονίοις δὲ καὶ ἥρωσιν ἐσχάρας· ὑποχθονίοις δὲ βόθρας καὶ μέγαρα· ἔτω καὶ τῷ κόσμῳ ἀνῆρα τε καὶ σπήλαια. ὡσαύτως δὲ καὶ ταῖς νύμφαις διὰ τὰ ἑν

junctæ præsentiam atque exornationem (unde & nomen traxit) pulcher est & jucundus. Unde jure merito antrum vocari poterit: jucundum quidem primum intranti, ob formarum participationem: sed obscurum ei, qui infimum ejus fundum cogitet, & mente subeat. Adeo ut exteriora quidem & quæ prima in superficie occurrunt, jucunda sint: interiora autem & profunda ejus, obscura. Eodem modo Perfæ descensum animæ in inferiora & regressum ejus mystice significantes sacerdotem initiant, ipsi loco spelunçæ nomine imposito. Quandoquidem, autore Eubulo, Zoroaster primus omnium in montibus Perfidi vicinis antrum nativum, floridum, fontibusque irriguum, in honorem creatoris patrisque omnium Mithræ consecravit. Ita ut antrum conditi à Mithra mundi figuram ei præberet: ea vero quæ intra antrum erant certis invicem intervallis disposita, elementorum climatumque mundanorum symbola seu figuras gererent. Dein post Zoroastrem apud alios quoque obtinuit, ut in antris atque specubus, sive nativis sive manufactis, initia & res sacras peragerent. Nam ut Diis cœlestibus templa, & delubra, atque altaria ponebant; terrestribus vero & heroibus aras; subterraneis autem scrobes, & ædiculas: ita mundo antra & specus: itidem & nymphis, ob

V A R I Æ L E C T I O N E S.

ἑπονομασάντες] Ita Cant. 2. 2 σπηλαίων τοπον] σπήλαιον, τοπον Cant. 2. locum vocantes spelæum: forte melius legeres, επονομασάντες σπήλαιον τον τοπον. 3 πρῶτα μὲν, ὡς ἔφη &c.] Hæc non nihil inmutata excitat Stanleyus Hist. Philos. Orient. p. 110. Tom. II. Opp. Philosoph. Clerici. 4 αὐτῷ του σπηλαίου] αὐτῷ σπήλαιου Basil. 3. 5 ἄλλοις δι] arbitror scriptum - - ἄλλοις, του δι &c. est enim genitivus, qui dicitur, absolutus: unde illud quoque κρατήσαντος pendet. 6 ἐν αντροῖς] ἐν τοῖς αντροῖς Meursus Spicil. in Theocr. p. 47. qui in sequentibus omittit illa, ὡς μετ' ὀλιγωρῶν ἐπέξμεν.

ἀντροῖς ἑ καταλειβόμενα, ἢ ἀναδιδόμενα ὕδατα. ὧν αἱ Ναϊδες, ὡς μετ' ὀλίγον ἐπέξιμεν, προσηγήασιν νύμφαι.

CAP. VII. Οὐ μόνον δ' ὡς Φαμέν κόσμῳ σύμβολον ἦτοι γεννητῆ αἰσθητῆ τὸ ἀντρον ἐποιῶντο· ἀλλ' ἤδη καὶ πασῶν τῶν ἀοράτων δυνάμεων ἀντρον ἐν συμβόλῳ παρέλαμβάνον· διὰ τὸ σκοτεινὰ μὲν εἶναι τὰ ἀντρα· ἀφανές δὲ τῶν δυνάμεων ἐσιῶδες. ἔτω καὶ ὁ Κρόνος ἐν τῷ ὠκεανῷ αὐτῷ ἀντρον κατασκευάζει, ἢ καὶ κρύπτει τῆς ἐαυτῆ παίδας· ὡσαύτως καὶ ἡ Ἐπιμηθεύς ἀντρον τρέφει τὴν Κόρην μετὰ νυμφῶν. καὶ ἀλλὰ τοιαῦτα πολλὰ εὐρήσει τις ἐπιὼν τὰ τῶν Θεολόγων.

CAP. VIII. Ὅτι δὲ καὶ ταῖς νύμφαις ἀνετίθεσαν ἀντρα, καὶ τῶν μάλιστα ταῖς Ναΐσιν, αἱ ἐπὶ πηγῶν εἰσὶ, καὶ τῶν ὑδάτων, ἀφ' ὧν εἰσὶ ῥοαὶ, Ναϊδες ἐκαλεῖτο, δηλοῖ καὶ ὁ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνος, ἐν ᾧ λέγεται.

Ἔσιδ' ἄρα πηγὰς νεερῶν ὑδάτων τέμον ἀντροῖς,

aquas in antris distillantes & scaturientes; quibus Naiades nymphae, ut mox dicemus, praesunt.

Nec mundi tantum, uti diximus, geniti scilicet ac sensibilis, symbolum faciebant antrum; sed pro omnium quoque invisibilium virtutum symbolo idem accipiebant. Quod antra quidem obscura: virtutum vero illarum essentia incognita fit. Hinc & Saturnus in ipso Oceano antrum exstruit, & liberos suos in eo abscondit. Sic & Ceres Proserpinam in antro cum nymphis educat. Aliaque multa hujus generis, Theologorum scripta pervolvendo, quis inveniet.

Ceterum quod & Nymphis antra attribuerint, & potissimum Naiadibus, quae juxta fontes degunt, & ab aquis, quarum fluentis praesunt, Naiades vocantur, id & Hymnus in Apollinem hisce verbis indicat:

Et tibi perpetui fontes hinc inde sub antris

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 καταλειβόμενα] καταλιβομενα Cant. 1. 2 των δυναμεων] Cant. 1. των δυναμεων.
3 κακει κρυπτει] Ita Henr. Stephan. recte pro veteri κακρυπτει BARNESIVS. κακρυπτει Venet. Basil. 3. Cant. 1. &c. κακεκρυπτει Romana princeps: non dubitavi tamen κακει κρυπτει auctori nostro restituere. 4 Δημητηρ] observa veterem scribendi morem, Δημητηρ in Rom. 1. Venet. & Argent. unde Basil. 2. δημητηρ fluxit. 5 επιων] Ita omnes: Cant. tamen 2. επιων, ubi in nota: — Ita nos pro veteri επιων BARNESIVS. 6 Σοι δ' ἄρα πηγὰς &c.] Obscurissimum hoc veteris poetæ fragmentum inde maxime, quod corrupte admodum ad nos pervenerit: Per pauca vero, quod mireris, varietas edd. est: Solus fere Barnesius aliquid hic praestitit, neque infeliciter undiquaque: Adscribam carmen, prout in Cant. 2. exhibetur: „ Σοι δ' ἄρα πηγὰς νεερῶν ὑδάτων [Νύμφαι] ταμὼν „ ἀντροῖς Μίμνουσαι γαίης ἀπιταλλόμεναι Πνεύμασι, Μούσης Θεόσπιν ἐς δρυφὴν ταῖδ' ὑπὲρ „ οὐδας Διὰ πάντα νασμούς δηξάσαι &c. Νυμφαι] hanc vocem restituo. BARNESIVS. „ ταμὼν pro τέμον Idem. Πνεύμασι] ita, pro πνευματι Idem. Ταῖδ' pro τὰδ. Idem. „ Νασμούς] ita, pro νασί, voce nihili. Idem.” Si quid in re incerta & valde dubia definiendum, conjecturae Barnesii non videntur spernendae: Neque absolvit is tamen. Imo re-

DE ANTRO NYMPHARUM.

9

Μίμνουςαι, γαίης ἀτιταλλόμεναι πνεύματι, μύσης
Θέσπιν ἐς ὀμφήν. τὰ δ' ὑπὲρ ἕδας διὰ πάντα νᾶν ῥήξασαι,
Παρέχουσι βροτοῖς γλυκερῶν ρείθρων ἀλιπέϊς προχοάς.

Ἄφ' ὧν οἶμαι ὀρμώμενοι καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, καὶ ἑμετὰ τούτους Πλάτων ἄντρον
καὶ σπήλαιον τὸν κόσμον ἀπεφάναντο. παρά τε γὰρ Ἐμπεδοκλεῖ αἱ ψυχοπομποὶ
δυνάμεις λέγουσιν

Ἠλύθομεν τόδ' ὑπ' ἄντρον ὑπόστ' εγον. ἑ ἑ ἑ

Παρά τε Πλάτωνι ἐν τῷ ἐβδόμῳ τῆς πολιτείας λέγεται, ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπου οἶον ἔν

*Effundunt mentis latices; quos spiritus imo
Terrarum emittit, divina ad carmina Musa.
Asp̄ illi variis per terram flexibus errant,
Præbentes large dulces mortalibus undas.*

Et ab hisce quoque, ut opinor, Pythagorei, & post ipsos Plato sumpta occa-
sione antrum atque specum mundum vocarunt. Nam apud Empedoclem virtutes
animarum duces aiunt:

Hocce sub obtectum tandem pervenimus antrum.

Et apud Platonem libro VII. de republica dicitur: *Ecce enim homines tanquam in*

V A R I Æ L E C T I O N E S.

peritiorem doctioremque manum hæc postulant: Ne *ασυμβολος* sim, Lectori somnia
mea hoc de loco communicabo: sic emendavi: Σοὶ δ' ἀρα πηγᾶς νοερῶν ὕδατων Νυμφαί τα-
μον ἀντροῖς, Ἰμνουςαι, γαίην ἀτιταλλόμεναι βρυμασι, Μουσης Θεσπιν ἐς ὀμφήν τὰ δ' ὑπὲρ
ουδας διὰ πάντα Νασμούς ῥήξασαι παρέχουσι βροτοῖς γλυκερῶν ρεεθρῶν Ἀλιπέϊς προχοάς. In
quibus quod pro *Μιμνουςαι*, ἰμνουςαι legerim, factum, non ut hanc veram ostendam le-
ctionem, sed ut depravatam esse vocabulum indicarem, in cuius locum commodius
aliquid erit substituendum, & forte illic adjectum latet *aquarum* potius, quam *Nympharum*.
— Porro *ἀτιταλλόμεναι* non passiva, sed media notione accipio, *rigantes nutrien-
tesque terram profuvis*, ut ad *Nymphas* referatur; alioquin si ad *πηγᾶς* referri malue-
ris, *ἀτιταλλόμεναι* erit legendum. — Emendationem medii versus *γαίην ἀτιτ.* β. mihi
non tam cito eripi patiar, etiamsi Vir Doctus, quem magni facio, subruerit illam loco
Ciceronis putaverit de Divin. I. 50. *Credo etiam anbelitus quosdam fuisse terrarum, qui-
bus inflatæ mentes oracula funderent*: nisi malueris forsan *γαίης* vel *γαιας ἀτιταλλόμενης*
πνευμασι, legere, ut ad *μουσης* referatur, quæ *oraculum* fundebat. — Cæterum
vs. I. unde *perpetuos fontes* interpretes hauserit, ignoro: neque absonum foret, si in Græ-
cis quoque *αεναῶς πηγᾶς* legeretur, unde integer prodibit hexameter versus: - - - σοὶ
δ' ἀρα πηγᾶς Αεναῶς νοερῶν ὕδατων Νυμφαί ταμον ἀντροῖς &c. Præsertim cum *αεναῶν πηγῶν*
frequens sit in carminibus hujusmodi obscuris mentio: v. Schier. ad Pythag. Aur.
Carm. p. 71. 72. ἑμετὰ τούτους] μ. τούτοις Cant. 2. 2 εν] Cant. 2. εκ male.

B

„ καταγείω ἄνθρωπὸν καὶ οἰκίσει σπηλαιῶδες, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ Φῶς τὴν εἰσο-
 „ δὸν ἐχέουσα μακρὰν, παρ' ἅπαν τὸ σπήλαιον.” εἶτα εἰπόντος τῆ προσδιαλεγόμενης·
 „ Ἄτοπον λέγεις εἰκόνα.” ἐπάγει „ ταύτην τοίνυν τὴν εἰκόνα, ὦ Φίλε Γλαύκων,
 „ ἵ προσαπτέον ἅπασαν τοῖς ἔμπροσθεν λεγομένοις. τὴν μὲν δι' ὄψεως Φαινομένην
 „ ἔδραν τῆ τῆ δεσμοτηρίας οἰκίσει ἵ ἀφομοιοῦντα· τὸ δὲ τῆ πύρρος ἐν αὐτῇ Φῶς, τῆ
 „ τῆ ἡλίου δυνάμει”.

CAP. IX. Ὅτι μὲν ἐν σύμβολον κόσμου τὰ ἄντρα καὶ τῶν ἐγκοσμίων δυνά-
 μων ἐτίθεντο οἱ θεολόγοι, ἵ διὰ τῆς δειλίωται. ἤδη δὲ καὶ ὅτι τῆς νοητῆς οὐσίας
 εἴρηται ἐκ διαφόρων μὲν ται, καὶ ἵ τῶν αὐτῶν ἐνοσιῶν ὀρμώμενοι. τῆ μὲν γὰρ αἰσθη-
 τῆ κόσμος, διὰ τὸ σκοτεινὰ εἶναι τὰ ἄντρα, καὶ πετρώδη καὶ δῦργα. τοῖσιν δ'
 εἶναι τὸν κόσμον διὰ τὴν ὕλην, ἐξ ἧς συνέστηκεν ὁ κόσμος, καὶ ἀντίτυπον καὶ ῥευστὸν
 ἐτίθεντο. τῆ δ' αὖ νοητῆ, διὰ τὸ ἀφανὲς αἰσθῆσει, καὶ ἵ φερρόν καὶ βέβαιον τῆς
 οὐσίας. ἵ ἕτωςι δὲ καὶ τῶν μερικῶν ἀσαφῶν δυνάμεων· καὶ μᾶλλον γε ἐπὶ τῆτων τῶν

*subterraneo antro, & in habitaculo simili speluncæ, cujus ingressus versus lucem late
 per totum antrum patet. Dein ubi alter interlocutor dicit; Absurdam similitudinem
 narras, subjungit: Hanc ergo similitudinem, o amice Glaucō! omnibus antedictis ac-
 commodare oportet. Habitaculum quidem hoc, quod oculis usurpamus, carceris habi-
 taculo assimilandum: ignis autem in ea relucens, virtuti solari.*

Quod igitur Theologi antra mundi virtutumque mundanarum symbolum posuerint,
 ex hisce manifeste perspicitur. Sed jam ante dictum fuit, intelligibilis quoque sub-
 stantia symbolum eadem constituisse: diversis quidem nec iisdem rationibus impul-
 sos. Nam sensibilis mundi symbola posuerunt; quia tenebrosa, saxosa, atque hu-
 mida sunt antra. Hujusmodi vero mundum, propter materiam ex qua constat, &
 figurarum impressioni obnoxium & fluxum esse statuebant. Intellectualis autem; eo
 quod sensui oculorum non patet: tum ob soliditatem firmitatemque substantia.
 Cum & particulares virtutes eodem modo inconspicuae sint: illa praefertim qua

V A R I Æ L E C T I O N E S.

ἵ προσαπτέον] προσαπτέων Basil. 2. ἵ ὄψεως] Cant. 1. οχεῶς perperam. ἵ ἀφο-
 μοιοῦντα] ἀφομοιοῦντας Cant. 1. — Caterum pravam verborum distinctionem, qua
 edd. Porphyrii fere laborabant, e Platonis optima Stephani editione restituere primum
 fuit. ἵ διὰ τῆτου] διὰ τῆτου Cant. 2. ἵ φερρόν] Cant. 2. το φερρόν, ubi: „ addo τῆ.
 BARNESIVS. Quem perinde erit sequine an deferere malis: nos receptam edd. omnibus
 lectionem non mutavimus. ἵ οὐτωςι δὲ καὶ τ. μ. δ. &c.] Non intelligo locum: nisi
 legeris οὐτωςι δὲ καὶ τῶν μερικῶν ἀσαφῶν δυνάμεων (συμβολα ἐτίθεντο). ἀλλὰ μᾶλλον δὲ ἐπὶ
 τῆτων τῶν ἐν ὕλη. Quibus indicat Philosophus: „ non secundum partes antrorum, seu
 „ proprietates partium antrorum symbola fecisse, sed secundum proprietates, & vir-
 „ tutes, materiae ipsorum”. Quibus tum bene junguntur sequentia: „ nam quod *nati-*
 „ *vum* antrorum spectat, & *tenebrosum*, & *saxosum*, id symbolice expresserunt. Simi-
 „ liter neque secundum figuram universam, qua constans eademque omnibus non est,
 „ dum non omnia sphaericam habeant figuram”, &c. Holstenius mire hic turbavit,

ἐν ὕλῃ. κατὰ γὰρ τὸ αὐτοφυῆς τὸ τῶν ἀντρῶν, καὶ νύχιον, καὶ σκοτεινόν, καὶ πέτρινον, ¹ ἐποίουντο τὰ σύμβολα· ἐκ ἑτι μὴν πάντως καὶ κατὰ σχῆμα, ὡς τινες ὑπένοι· ὅτι μὴδὲ πᾶν ἀντρον σφαιροειδές, ὡς καὶ τὸ παρ' Ὀμήρω δίδυρον.

CAP. X. Διπλῆ δ' ὄντος ἀντρο, ἐκέτι τῆτο ἐπὶ τῆς νοητῆς, ἀλλὰ τῆς αἰσθη-
τῆς παρελάμβανον ἕστας. ὡς καὶ τὸ νῦν παραληφθὲν, διὰ τὸ ἔχει ² Φησιν ὕδατα
³ αὐναόοντα, ἐκ ἂν εἴη τῆς νοητῆς ὑποστάσεως, ἀλλὰ τῆς ἐνύλης φέρον ἕστας σύμβο-
λον. διὸ καὶ ⁴ ἱερὸν νυμφῶν, ἐκ ὄρεσιάδων, ἐδὲ ἀκραίων, ἢ τινῶν τοιούτων, ἀλλὰ
καίδων. αἱ ἀπὸ τῶν ναμάτων ἔτω κέκληται. νύμφας δὲ καίδας λέγομεν καὶ τὰς
τῶν ὕδατων παρεστάσας δυνάμεις ⁵ ἰδίως, ⁶ ἔλεγον δὲ καὶ τὰς εἰς γένεσιν κατιούσας
ψυχὰς κοινῶς ἀπάσας. ἠγῆντο γὰρ προσιζάνειν τῷ ὕδατι τὰς ψυχὰς θεοπνύου-
σιν, ὡς Φησιν ὁ Νεμήγιος διατῆτο λέγων καὶ τὸν ⁷ προφήτην εἰρηκέσαι, ⁸ ἐμφερεσθαι
ἐπάνω τῆ ὕδατος θεῷ πνεῦμα. τῆς τε Αἰγυπτίως διατῆτο τῆς δαίμονας ἀπάσας
ἐχ' ἔσταναι ἐπὶ στερεῷ, ἀλλὰ πάντας ἐπὶ πλοίῳ, καὶ τοῦ ἡλίου, καὶ ἀπλῶς πάν-
τας, ὡς τινες εἰδέναι χρὴ τὰς ψυχὰς ἐπιποτωμένας τῷ ὑγρῷ, τὰς εἰς γένεσιν

cum materia sunt conjunctæ. Nam nativam antrorum constitutionem, & noctur-
nam atque tenebrosam caliginem, & saxosam duritiem spectantes, symbola consti-
tuebant: nequaquam vero respectu figuræ, ut quidam suspicabantur. Cum nec
omnia antra rotunda sint, ut bipatens hoc Homericum.

Cæterum cum duplex sit antrum, non solum pro sensibili, sed & intelligibili
substantia illud accipiebant. Sicuti & præfens hoc antrum, quia aquas perennes ha-
bet, nequaquam intellectualis, sed conjunctæ cum materia substantiæ symbolum
geret. Atque eam ob causam non montanis, nec acraeis, seu jugiculis, aliisve hu-
jusmodi; sed Naiadibus sacrum est, quæ à fontibus (νάματα Græci vocant) sic ap-
pellantur. Nymphas vero Naiadas proprie vocamus virtutes aquis præfides: sed &
communiter omnes animas generationem subeuntes appellabant. Quas aquæ, quæ
divino spiritu fovetur, assidere putabant, ut ait Numenius: ideoque prophetam
dixisse: *Spiritum Dei ferri super aquas*. Ægyptios quoque hanc ob causam omnes
Dæmones non in solido stabili que itatuere: sed super navigium, ipsum quoque so-
lem, & omnes omnino, quos animas in generationem, descendentes humore in-

V A R I Æ L E C T I O N E S.

quem, consulta versione, fere conjeceris legisse: *οντων δε και των μερικων ασαφων δυνα-
μεων, και μαλλον γε τουτων των εν ὕλῃ*. Perverse, non una de causa. I *εποιουντο*]
Basil. 2. *επιουντο*. 2 *Φησιν*] Legi potest: ὡς Φησιν scil. Ὀμηρος. 3 *αεναουτα*]
αεναουτα Cant. 2. v. *pot. Crit. ad Hom. l. vs. 109*. 4 *ἱερων*] ἱερων Basil. 3. 5 *ιδίως*]
nimis sero adverbium hoc subjungitur, quam ut a *Porphyræ* manu profectum arbitrer:
Glossam adscripsit Grammaticus, ad sensum indicem: quales toties e margine in textum
illatas dolent Viri Critici. 6 *ελεγον δε*] quid si & hæc expunxeris unaque serie lege-
tis: *νυμφας δε καιδας λεγομεν, και τας των ὕδατων παρεστάσας δυνάμεις, και τας εἰς γένεσιν
κατιούσας ψυχας?* non dubito, quin apertior elegantiorque sententiæ nexus sit evasurus.
7 *προφητην*] *Genes. c. 1. v. 5*. BARNESIVS. 8 *εμφερεσθαι*] Basil. 3. *εμφερεσθε*.

κατιόσας, ὅθεν καὶ Ἡράκλειτος, „ψυχῆσι φάναι τέρψιν μὴ θάνατον ὑγρῆσι γενέσθαι“ „τέρψιν δὲ εἶναι αὐταῖς τὴν εἰς τὴν γένεσιν πτώσιν.“ καὶ ἀλλαχῶ δὲ φάναι, „Ζῆν ἡμᾶς „ τὸν ἐκείνων θάνατον“ καὶ Ζῆν ἐκείνας τὸν ἡμέτερον θάνατον“. παρὸ καὶ διεφθῆς τῆς ἐν γένεσει ὄντας καλεῖν τὸν ποιητὴν, τῆς δῖου γρῆς τὰς ψυχὰς ἔχοντας. αἷμα μὲν ἐν ταύταις καὶ ὁ δῖου γρῆς ἰ γόνος φίλος. ταῖς δὲ τῶν φυτῶν, τροφή τὸ ὕδωρ.

CAP. XI. Διαβεβαιῶνται δὲ τινες, καὶ τὰ ἐν ἀέρι καὶ ἐρανοῦ ἀτμοῖς τρέφεσθαι, ἐκ ναμάτων καὶ ποταμῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀναθυμιάσεων. τοῖς δ' ἀπὸ τῆς τροφῆς, ἥλιον μὲν τρέφεσθαι ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἰ ἀναθυμιάσεως ἐδύκει· σελήνην δ' ἐκ τῶν πηγαιῶν καὶ ποταμίων ὑδάτων· τὰ δ' ἄστρα, ἀπὸ τῆς ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεως. καὶ διὰ τῆτο αἷμα μὲν νοερόν εἶναι τὸν ἥλιον ἐκ θαλάσσης· τὴν δὲ σελήνην, ἐκ ποταμίων ὑδάτων· τῆς δ' ἀστέρων, ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς ἀπὸ τῆς γῆς. ἀνάγκη τοίνυν καὶ τὰς ψυχὰς, ἢτοι σωματικὰς ἕσας, ἢ ἀσωμάτους μὲν, ἐφελκόμενας δὲ σῶμα, καὶ μάλιστα τὰς μελλήσας καταδεῖσθαι εἰς τε αἷμα καὶ δῖου γρῆς σώματα, ῥέπειν πρὸς τὸ ὑγρὸν, καὶ σωματῶσθαι ὑγραυθείσας. διὸ καὶ χολῆς καὶ αἵματος ἰ ἐπιχυσεῖ προτρέπεσθαι τὰς τῶν τεθνηκότων. καὶ τὰς γε φιλοσωμάτους ὑγρὸν τὸ πνεῦμα ἐφελκόμενας ἰ παχύρειν τῆτο ὡς νέφος, ἰ ὑγρὸν γὰρ ἐν ἀέρι παχυυθεν νέφος συνίεται.

vadere sciendum est. Unde & Heraclitus: *Animabus videri oblectamentum, non mortem, cum humidæ nascuntur.* Et alibi dicit: *Nos illarum mortem vivere, & illas nostram vitam mori.* Ideoque poetam homines in generatione versantes διεφθῆς, id est, humidos vocare, qui animas humore perfusas habent. Atque eam ob causam, hæ animæ sanguine & humido semine gaudent: sed plantarum animabus aqua nutrimentum præbet.

Nonnulli vero corpora quoque aërea, & cœlestia vaporibus fontium & fluminum, caterarumque exhalationum nutriri asserunt. At Stoicis placuit, solem exhalatione maris nutriri: Lunam ea quæ ex fontium fluminumque aquis emittitur: astra autem exhalatione terræ. Ideoque Solem quidem esse compagem quandam intellectualem ex mari: Lunam ex aquis fluvialibus: stellas autem ex terræ exhalationibus: necessum ergo est, & animas, sive corporeæ ea sint, sive incorporeæ, sed corpus attrahentes, & præfertim eas, quæ cum sanguine & humidis corporibus conjungi & colligari debent, vergere ad humidum, & humectatas incorporari. Ideoque bilis sanguinisque effusione mortuorum animas evocari. Et animas corporum amore inescatas humidum spiritum attrahentes, nebulæ instar eum condensare. Humor enim in aëre condensatus nebulam constituit. Condensato autem in eis spi-

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 Ζην ἡμᾶς] vid. Eurip. Polyid. v. 15. BARNESIVS. 2 γόνος] an φόνος? ut αἷμα BARNESIVS. 3 ἀναθυμιάσεως] ita edd. & Menag. ad D. Laërt. VII. 145. ἐκθυμιάσεως. Meurs. Spicil. ad Theocr. p. 16. 4 ἐπιχυσεῖ] Al. ἐκχυσεῖ. 5 παχυρειν] παχυν Argent. 6 ὑγρὸν γὰρ ἐν ἀέρι παχυυθεν νέφος συνίεται. παχυυθεντος] fordide hæc Argent. & negligenter: ὑγρὸς γὰρ ἐν ἀέρι παχυυθεντος δ' ε. α. &c. omisiss mediis.

παχυβέντος δ' ἐν αὐταῖς τῷ πνεύματος ὑγρῆ πλεονασμῷ, ὁρατὰς γίνεσθαι. καὶ ἐκ τῶν τοιούτων αἱ συναντῶσαι τισὶ κατὰ Φηλασίαν χρώζεσθαι τὸ πνεῦμα εἰδῶλων ἐμοφάσεις. αἱ μὲν τοὶ καθαραὶ γενέσεως ἀπότροποι. αὐτὸς δὲ Φησὶν Ἡράκλειτος, ὡς ξηρὰ, ψυχὴ σοφωτάτη. διὸ καὶ ταῦτα κατὰ τὰς τῆς μίξεως ἐπιθυμίας, δι' ὕγρον καὶ ἰσχυρότερον γίγνεσθαι τὸ πνεῦμα, ἀτμῶν ἐφελκόμενης δι' ὕγρον τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς πρὸς γενέσειν νεύσεως.

CAP. XII. Naiades ἔν νύμφαι, αἱ εἰς γενέσειν ἴσαι ψυχαί. ὅθεν καὶ τὰς γαμμμένας ἔθος, ὡς ἂν εἰς γενέσειν συνεζευγμένας, νύμφας τε καλεῖν, καὶ λυτρίσιν κατὰ ταχῆν, ἐκ πηγῶν ἢ ναμάτων ἢ κρητῶν ἀεναίων εἰλημμένοις. ἀλλὰ ψυχαῖς μὲν τελομέναις εἰς φύσιν καὶ γενεθλίοις δαίμοσιν, ἱερός τε ὁ κόσμος καὶ ἐπεραστος, καίπερ σκοτεινὸς ὢν φύσει καὶ ἡροειδής· ἀφ' ἧ καὶ αὐταὶ ἀερώδεις, καὶ ἐξ ἀέρος ἔχειν τὴν ἕσάν ὑποπτεύθησαν. διατῆτο δὲ καὶ οἰκεῖον αὐταῖς ἱερόν ἐπὶ γῆς ἂν εἴη ἀντρον ἐπήρατον ἡροειδές, κατ' εἰκόνα τῷ κόσμῳ. ἐν ᾧ ὡς μεγίστῳ ἱερῷ, αἱ ψυχαὶ διατρίβουσι. νύμφαις τε ὑδάτων προτῆσιον οἰκεῖον τὸ ἀντρον, ἐνθ' ὑδάτ' ἀεναίοντα ἔμεν.

ritu nimia humoris abundantia, visibiles fieri. Et de harum numero sunt illæ, quæ polluto spiritu per apparitionem occurrant spectrorum ostenta. At puræ animæ generationem averfantur. Unde idem Heraclitus ait: *anima sicca sapientissima*. Ideoque hic etiam libidine coitus madidum & humidiorum reddi spiritum, dum anima humidum vaporem ex propensione ad generationem attrahit.

Naiades ergo Nymphæ sunt animæ generationem subeuntes: Unde & nubentes, quasi ad generationem conjugatas, moris est Nymphas appellare, & lavationem ex fontibus seu rivulis vel scaturiginibus perpetuis perfundere: Cæterum animabus in naturam jam progressis, & genitalibus geniis mundus hic facer & amœnus videtur, licet sua natura tenebrosus & obscurus sit: unde & ipsæ æthereæ esse, atque ex aère substantiam trahere credebantur. Quocirca proprium illis & congruum erit in terra consecratum antrum, amœnum obscurumque ad similitudinem mundi: in quo tanquam in templo maximo animæ versantur. Nymphis quoque aquarum præsidibus antrum recte convenit, in quo perennes aquæ manant.

VARIÆ LECTIONES.

I νοτερωτερον] differunt edd. aliis ω, aliis ο ostendentibus: prius e Venet. Argent. & Cant. 2. repetit. 2 προς γενεσιν] π. την γ. Basil. 3. 3 ὡς ἂν] ὡσαν Cant. 2. 4 καταχειν] κατασχειν Basil. 3. 5 αεναίων] αεναίων. Cant. 2. v. supra & quæ de scriptura vocis disputat J. A. Scbier ad Pythag. Aur. Carm. v. 48. p. 71. & in Ind. I. vocab. v. αεναίος. 6 γενεθλίοις δαίμοσιν] Forte melius: δυναμεισιν maxime cum sequatur adjectivum sequioris generis: ἀφ' οὗ καὶ ΑΤΤΑΙ αερώδεις &c. 7 ἱερός τε ὁ κόσμος] Nescio, quid alieni sapiat illud ἱερός, quod neque cum sequenti ἐπεραστος, neque oppositis σκοτεινός καὶ ἡροειδής, sat accurate comparatur. 8 αερώδεις] ita vet. αερωδής: Cant. I. αερωδής Cant. 2. 9 διατρίβουσι] συνδιατρίβουσι Cant. 2. quod perinde.

CAP. XIII. Ἀνακείσθω ¹ δὴ τὸ προκείμενον ἄντρον ψυχῶν, καὶ ταῖς ² μερικωτέροις ἐν δυνάμεσι νύμφαις, αἱ ναμάτων καὶ πηγῶν προετώσαι, πηγαῖαί τε καὶ ναΐδες διὰ τῆτο κέκληται· τίνα ἐν ἡμῖν διάφορα σύμβολα, τὰ μὲν πρὸς τὰς ψυχὰς ἀναφερόμενα, τὰ δὲ πρὸς τὰς ἐν ὕδασι ³ δυνάμεις· ἵνα κοινὸν ἀμφοτέροις καθιερωσθαι τὸ ἄντρον ὑπολάβωμεν; σύμβολα δὴ ἔγω ὑδριάδων νυμφῶν, οἱ λίθινοι κρατῆρες ⁴ καὶ οἱ ἀμφιφορεῖς Διονύσου μὲν γὰρ σύμβολα ταῦτα, ἀλλ' ὄντα κεράμεια, τῆτ' ἔστιν, ἐκ γῆς ὀπττημένης· ταῦτα γὰρ Φίλα τῇ παρὰ τῷ Δεῷ δωρεᾷ τῆς ἀμπέλου. ἐπεὶ ἀπὸ πυρὸς ἐρανεῖς πεπαίνεται ταύτης ὁ καρπός.

CAP. XIII. Λίθινοι δὲ κρατῆρες καὶ ἀμφιφορεῖς ταῖς προετώσαις τῶ ἐκ πετρῶν ἐξιόντος ὕδατος νύμφαις οἰκειότατοι. ψυχῶν δὲ εἰς γένεσιν κατιώσαις καὶ σωματωργίαν τί ἂν εἴη οἰκειότερον σύμβολον τῆτων; διὸ καὶ ἀπετόλμησεν εἰπεῖν ὁ ποιητής· ὅτι ἐν τῆτοις Φάρε ὑφαίνουσι ἀλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι. ἐν ὅτοις μὲν γὰρ, καὶ περὶ ὅτῃ ἡ σαρκοποιία· ⁵ λίθος δὲ ταῦτα ἐν ζώοις, λίθω εοικότα. ⁶ διὸ καὶ οἱ ἴστοι, ἐκ ἀπ' ἄλλης ὕλης, ἀλλ' ἀπὸ τῆ λίθου ἐρήθησαν. τὰ δ' ⁷ ἀλιπόρφυρα Φάρη ἀντικρυς ἢ ἐξ αἱμάτων ⁸ ἂν ἐξυφαινομένη σάρξ. ἐξ αἱμάτος μὲν γὰρ ⁹ ἀλουργῆ ἔρια·

Esto itaque praefens hoc antrum animabus, nymphisque inter virtutes seu potentias magis particularibus attributum: quæ cum scaturiginibus fontibusque praesint, Pegææ five fontanae, & Naiades eam ob causam appellantur. Quenam ergo diversa symbola habemus, quorum alia animabus, alia virtutibus aquarum conveniant: ut commune utrisque antrum consecratum existimemus? symbola scilicet Nympharum Hydriadum five aquaticarum sint lapidei crateres, & amphoræ. Nam & Bacchi hæc sunt symbola, siquidem fictilia sint ex terra cocta; hæc enim grata acceptaque sunt ejus Dei dono, quod vitis profert: cujus fructus cœlesti igne percoquitur.

At crateres lapidei & amphoræ Nymphis emanantium ex petris aquarum praesidibus optime conveniunt. Verum quod symbolum rectius quadret animabus in generationem corporumque productionem descendentibus, quam textoria? Ideoque Poëta ausus est dicere: *Nymphas in hisce texere purpureas telas, mirabile visu.* Nam caro in ossibus & circum ossa nascitur: quæ lapidum instar sunt in animalibus, & lapidi comparantur. Idcirco textoria ipsa non alia materia sed ex saxo constabant. Et tela purpureæ omnino erit caro ex sanguine contexta. Sanguine enim purpu-

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 δὴ το] δε το Cant. 2. æque bene, illa tamen in fine hujus paginae, *συμβολα δὴ*, receptam confirmant. 2 μερικωτεροις] dubito de sanitate vocabuli, necdum tamen medicina constat. 3 δυνάμεις ἵνα] suspicor aliquid excidisse: forsitan: *ὡσεύ ἡμας ὄρμασθαι, ἵνα* &c. 4 καὶ οἱ ἀμφιφορεῖς] ita Cant. utraque. Rell. *καὶ ἀμφιφ.* 5 λίθος δε ταυτα] si quid in his mutandum, dixerim *οσα* legendum esse: *ΟΣΤΑ δε ταυτα ενζωοις λιθω εοικοτα.* 6 διο καὶ οἱ] *διτσι οἱ* Cant. 2. 7 ἀλιπορφυρα] ita opt. etiam Rom. 1. *ἐλυπορφυρα* Basil. 3. v. *Not. crit. ad l. Homeri in Apparatu.* 8 *αν ἐξυφαινομενη]* Al. *αν ειη ἐξυφαινομενη.* 9 *ἀλουργη]* Al. *ἀλουργου.*

καὶ ἐκ ζώων ἐβάφη καὶ τὸ ἔριον. δι' αἵματος δὲ καὶ ἐξ αἰμάτων ἢ σαρκογονία. καὶ χιτῶν γε τὸ σῶμα τῆ ψυχῆ, ὃ ἡμφιέται· θαῦμα τῷ ὄντι ἰδεῖσθαι, εἴτε πρὸς τὴν σύστασιν ¹ ἀποβλέπει, εἴτε πρὸς τὴν σύνδεσιν τῆτο συνάγει τῆς ψυχῆς. ἔτω καὶ παρὰ τῷ Ὀρφεῖ ἢ Κόρη, ἢ περ ἐπὶ παντὸς τῆσπειρομένω ἔφορος, ἰσχυρῶσα παραδίδεται. τῶν παλαιῶν καὶ τὸν ἑρανον ² πέπλον εἰρηκότων, οἷον θεῶν ἑρανίων περίβλημα.

CAP. XV. Διατί ἐν ἕχ ὕδατος πλήρεις οἱ ἀμφορεῖς, ἀλλὰ κηρίων; ἐν γὰρ τῆτοισι φησὶ τιθαιβάσσουσι μέλισσαι. δηλοῖ δὲ τὸ τιθαιβάσσειν, τὸ τιθέναι τὴν βόσιν. βόσις δὲ καὶ τροφή τὸ μέλι ταῖς μελίσσαις. κέχρηται ³ δὲ τῷ μέλιτι οἱ θεολόγοι πρὸς πολλὰ καὶ διάφορα σύμβολα, διὰ τὸ ἐκ πολλῶν ⁴ αὐτὸ συνεστάναι δυνάμεων. ἐπεὶ καθαρτικῆς ἐστὶ δυνάμειος, καὶ συνιηρηλικῆς. τῷ γὰρ μέλιτι ἀσηπία ⁵ μένει. καὶ τὰ χρόνια τραύματα ἐκκαθαίρειται μέλιτι· ⁶ ἐστὶ δὲ γλυκὺ τῆ ⁷ γέυσει, καὶ συναγόμενον ἐξ ἀνθῶν ὑπὸ μελισσῶν, ⁸ ἄς βεγενεῖς εἶναι συμβέβηκεν. ἔταν μὲν ἐν τοῖς τὰ λεοντικά μυθίοις, εἰς τὰς χεῖρας ἀνθ' ὕδατος μέλι ἠψασθαι ἐγχεῖσσι, καθαρὰς ἔχειν τὰς χεῖρας παραγγέλλουσιν ἀπὸ πανθὸς λυπηρῆ καὶ βλαπτικῆ καὶ μυσαρῆ. καὶ ὡς μύστη, καθαρτικῆ ⁹ ὄντος τῆ πυρὸς, οἰκεῖα νίπτρα προσάγουσιν, παραλήσάμενοι τὸ ὕδαρ ὡς πολεμῶν τῷ πυρὶ. καθαίρουσι δὲ καὶ τὴν γλώσσαν τῷ μέλιτι ἀπὸ πανθὸς ἀμαρτωλῆ.

rea vellera imbuntur, & animantium succo tingitur lana. Atqui sanguinis beneficio, & ex sanguine producitur caro. Et corpus animæ vestis est, quo induitur: res sane visu miranda, sive compositionem ejus spectet, sive conjunctionem atque vinculum animæ conciliet. Sic & Proserpina omnium ex semente nascentium præfæs, telam texens ab Orpheo inducitur: cum antiqui ipsum quoque cœlum replum vocarint, veluti Deorum cœlestium velum seu tegumentum.

Sed quid causæ, cur amphoræ non aqua, sed favis repletae sint? In his inquit, apes sua mella recondunt. Ipsa enim vox, τιθαιβάσσειν, dicitur quasi τιθέναι τὴν βόσιν, quod est, ponere pastum. Pastum autem atque alimentum apiculis est mel. Caterum Theologi melle ad multa, eaque diversa symbola usi sunt; quia variis ex facultatibus constat. Nam & purgandi & conservandi facultate pollet. Mellis enim beneficio res incorruptæ permanent: & ulcera vetusta melle expurgantur: idemque gustu dulce est, & ab apiculis ex floribus congestum, quæ ex bove nasci solent. Idcirco dum iis qui Leonticis facris initiantur aquæ loco mel manibus lavandis affundunt, jubent eos manus ab omni malo noxioque scelere puras habere: quemadmodum iidem mystam igne purgandi facultate prædito peculiari ritu lustrant, aquam ut igni contrariam averfantes. Quin & linguam melle ab omni peccato expurgant.

V A R I Æ L E C T I O N E S.

¹ ἀποβλέπει] An ἀποβλεπεῖς, vel ἀποβλεπῆς? ² πέπλον] sic opt. & Meurf. ad Lycophr. Argent. tamen & Basil. ³ πεπλον. πέπλον] Consule Psalm. 104. v. 2. & quæ nos ad Il. γ. v. 57. BARNESIVS. observationem Barnesii, quam memorat, adscribam: (Tom. I. Opp. Homeri p. 115.) „ 57. Λαῖνον εἶσο χιτωνῶν” Eustath. in locum fol. „ 287. lin. 19. καὶ ὡς ἀμφιβαλέσθαι ἱματίου δικήν ὁμοίότητα τιν’ ἔχει πρὸς τοῦτο τὸ Ὀμηρικόν. Alludit ad Psalm. 104. v. 2.” ⁴ 3 δὲ] δε Cant. 2. ⁵ 4 αὐτο] omittit Cant. 2. ⁶ 5 μένει] deesse hic aliquid videtur: forte τα χρηματά. ⁷ 6 ἐστὶ] Cant. utraque ἐστὶ, quod non melius. ⁸ 7 γεύσει] γεύσει Venet. Argent. ⁹ 8 ἄς] ita pleræque: sed Cant. I. αἰ. ⁹ 9 ὄντος του πυρὸς] pessime Basil. 3. ὄντος. Του πυρὸς.

CAP. XVI. Ὅταν δὲ ἰ τῷ Πέρση² προσάγωσι μέλι ὡς Φύλακι³ καρπῶν, τὸ Φυλακικὸν ἐν συμβόλῳ τίθειαι ὅθεν τινὲς ἤξιον τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν, ἢ κατὰ ῥιπῶν φάσκει ὁ ποιητὴς, εἰς τὸ μὴ σαπῆναι τῆς τεθνηκίας, τὸ μέλι εὐδέχεται· θεῶν τροφῆς ὄντος τῆς μέλιτος· διὸ καὶ Φησὶ περὶ νέκταρ ἐρυθρὸν τοιοῦτον γὰρ εἶναι τῆς χροιάς τὸ μέλι· ἀλλὰ ἰ περὶ μὲν τῆς νέκταρος εἰ χρὴ ἀκείναι ἐπὶ τῆς μέλιτος, ἐν ἄλλοις ἀκριβέτερον ἐξετάσομεν· παρὰ δὲ τῷ Ὀρφεῖ ὁ Κρόνος μέλιτι ὑπὸ Διὸς ἐνεδρεύεται, πλησθεὶς γὰρ μέλιτος μεθύει, καὶ σκοτῆται ὡς ἀπὸ οἴνου, καὶ ὑπνῶι ὡς παρὰ Πλάτωνι ὁ Πόρος τῆς νέκταρος πλησθεὶς· ἔπαυ γὰρ οἶνος ἦν. Φησὶ γὰρ παρ' Ὀρφεῖ ἢ Νύξ τῷ Διῖ, ὑποτιθεμένη τὸν διὰ μέλιτος δόλον·

Ἔστ' ἂν δὴ μιν ἴδῃαι ὑπὸ δρυσὶν ὑψικόμοισιν,

² Ἐργοισι μεθύοντα μελιώσων ἐριβόμβων,

⁶ Δῆσον αὐτόν. . . . .

Verum ubi Persæ (i. e. Mithræ) frugum custodi mel offerunt, facultatem custodiendi seu conservandi in symbolo ponunt. Unde etiam nonnullis nectâr & ambrosiam, quam poëta mortuorum naribus ad putredinem arcendam instillat, pro melle accipere placuit: cum mel Deorum cibus sit. Ideoque quodam loco vocat *nectâr fulvum*: hujusmodi autem color est mellis. Sed utrum pro nectâre mel intelligendum sit, alibi accuratius examinabimus. Cæterum apud Orpheum melle Saturno à Jove infidiæ struuntur. Nam melle repletus inebriatur, & quasi ex vino caligine offunditur & obdormiscit; quemadmodum apud Platonem Porus nectâre distentus: necdum enim vinum erat. Nam Nox apud Orpheum melle inescandi dolum Jovi his verbis suggerit:

*Quamprimum videas, stratum sub quercubus altis,
Roscido apum ᾧ probe madidum dulcique labore,
Stringe illum vinclis.*

V A R I Æ L E C T I O N E S.

[ἰ τῆς Περσεφονῆς] γρ. τῷ Πέρση: at Κόρη supra καρπῶν ἔφορος. BARNESIVS. [ἰ τῷ Πέρση] Temere & inscite Barnesius Πέρση mutat in Περσεφονῆ. Nam Πέρσης est Mithras, qui cum non diversus sit a sole, recte καρπῶν Φύλαξι dicitur. Lapis apud Gruter. p. xxviii. 6. PERSIDICQVE. MITHRÆ. ANTISTES. BABYLONIE. TEMPLI. ubi corruptelæ suspicionem movere possit rarior forma *Persidicus*. Sed illam tuetur analogia. Nam ut a *Chalcis*, *idis* formatur *Chalcidicus*, sic a *Persis*, *idis*, *Persidicus*. Ibidem, ut hoc obiter observem, *antistes* dicitur *Babylonius* non a patria, sed professione, ut in Propert. IV. 1. 79. bene Jos. Scaliger accepit *Babylonius Horos*. *Perses* etiam vocatur Mithræ sacerdos. Vid. Hieronym. Epist. LVII. p. 590. & sacra Mithræ *Persica*. Vid. Damasc. apud Suid. v. Ἐπιφάνιος, Gruter. p. ccciii. 2. MLXXXVII. 4. Reines. ad Inscri. I. 48. imprimis Phil. a Turre de Mithra Cap. 5. DAV. RVHINKENIVS. 2 προσάγωσι] Cant. 2. προσάγωσι. 3 καρπῶν] ita pleræque recte: Basileenses tamen binæ 2. & 3. καρπον habent. 4 ἢ] Basil. 2. ἢ. 5 περι μὲν του] ita pleræque Basil. 3. περι του μὲν, quod perinde. 6 Δῆσον αὐτόν] Ἀντικα μιν δῆσον Cant. 2. ubi: γρ. δῆσον αὐτόν] BARNESIVS. 7 probe] oblitus interpres videtur quantitatis: potuisset eadem opera *pulcre* scribere.

“Ο καὶ πάσχει ὁ Κρόνος· καὶ δεθεὶς ἐκτέμνεται, ὡς ὁ ἕρανός· τῷ Θεολόγῳ δὲ ἠδονῆς δεσμεῖσθαι καὶ κατὰγεσθαι τὰ θεῖα εἰς γένεσιν αἰνισσομένους· ἀποσπερματίζου τε δυνάμεις, εἰς ἠδονὴν ἐκλυθέντα. ὅθεν ἐπιθυμία μὲν συνουσίας τὸν ἕρανόν· κατιόντα εἰς γῆν ἐκτέμνει Κρόνος· ταυτὸν δὲ τῆ ἐκ συνουσίας ἠδονῆς παρίσταται· αὐτοῖς ἢ τοῦ μέλιτος· ὑφ’ ἧ δολωθεὶς ὁ Κρόνος· ἐκτέμνεται. πρῶτος τῶν ἀντιφερομένων τῶ ἕρανῷ ὁ Κρόνος ἐστὶ, καὶ ἡ τέταρτος σφαῖρα. κάτεισι δὲ δυνάμεις ἐξ ἕρανῷ καὶ ἀπὸ τῶν πλανημένων. ἀλλὰ τὰς μὲν ἐξ ἕρανῷ δέχεται Κρόνος· τὰς δ’ ἀπὸ τῷ Κρόνῳ, Ζεὺς.

CAP. XVII. Λαμβανομένην τοίνυν καὶ ἐπὶ καθαρμῷ τῷ μέλιτος, καὶ ἐπὶ Φυσικῆς σηπεδόνος, καὶ ἐπὶ ἠδονῆς εἰς γένεσιν καταγωγῆς, οἰκίον σύμβολον καὶ νύμφαις ὑδρίαισι παρατίθεται, εἰς τὸ ἀσηπίον τῶν ὑδάτων, ὧν ἐπιτατῆσι, καὶ τὴν κάταρσιν αὐτῶν, καὶ τὴν εἰς γένεσιν συνεργίαν. συνεργεῖ γὰρ γενέσει τὸ ὕδωρ· διὸ καὶ ἐν τοῖς κρατήρσι καὶ ἀμφορεύσι· τῆταιβώσσαι μέλιτος. τῶν μὲν κρατήρων σύμβολον τῶν πηγῶν φερόντων· καθὼς παρὰ τῷ Μίθρα· ὁ κρατὴρ ἀπὸ τῆς πηγῆς τέτακται. τῶν δ’ ἀμφορέων, ἐν οἷς τὰ ἀπὸ τῶν πηγῶν ἀρρῶμεθα.

Quod et Saturno evenit, qui vincētus castratur, sicuti Cœlum. Quo ipso poëta innuit, essentias divinas dulcedine inescatas vinciri atque in generationem deduci; & voluptate refolutas virtutes quasdam profeminare. Unde & Cœlum coëundi desiderio in terram descendentem Saturnus exsecat. Idem vero, quod coëundi voluptas, mellis dulcedo apud eos significat: quo inescatus Saturnus castratur. Saturnus enim ejusque orbis primus est eorum, qui contra cœlum moventur. Descendunt autem tam a cœlo, quam a stellis errantibus, virtutes quædam. Sed cœli virtutes, Saturnus: Saturni deinde Jupiter excipit.

Cum ergo mel accipiatur & pro purgatione, & pro nativæ putredinis amuleto, & pro voluptate quæ in generationem deducit; proprium quoque symbolum Nymphis aquaticis constituitur, ob immunem a putredine aquarum naturam, quibus præfunt, atque earundem vim purgatricem, & cooperationem ad generationem. Concurrit enim aqua ad generationem. Atque hanc ob causam in crateribus & amphoris mellificant apes: cum crateres fontium symbolum gerant. Quemadmodum juxta Mithram crater pro fonte ponitur; amphoræ vero vasorum, quibus ex fontibus haurimus.

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 αὐτοῖς ἢ τοῦ] ita Cant. utraque: reliquæ ἢ omittunt. 2 ἐκτεμνεται] in Basil. ut sæpe, nulla distinctionum habita ratio: facile illas ex reliquis edd. & disputationis forma restitui: eodem modo Basil. 3. mox male *εἰς κρόνον* ὁ κρόνος sejungit, quæ jungenda erant. 3 καὶ ἐπὶ Φυσικῆς σηπεδόνος] Sana hæc non esse, facile adparet: indicant enim: *mel accipi de naturali putredine*, cum voluerit Porphyrius *sumi mel de remedio putredinis*, ut e tota disputatione liquet. Holstenius *amuleti* vocem inseruit, quasi legeretur *καὶ ἐπὶ ΦΑΡΜΑΚΟΤ ΤΗΣ Φυσ. σηπ.* Equidem lubenter hoc loco acutioribus conjectandi elegantiam committo. 4 τῆταιβώσσαι] Basil. 3. τῆται βώσσαι comparo Not. Crit. ad Homeri locum in apparatu. 5 πηγῶν] Basil. πηγῆς.

CAP. XVIII. Πηγαὶ δὲ καὶ νάματα οἰκῆα ταῖς ὑδριάσι νύμφαις. καὶ ἔτι γε μᾶλλον νύμφαις ταῖς ψυχαῖς· ἄς ἰδίως μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλεν, ἠδῆτις ἕσας ἐργατικάς. ὅθεν καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐκ ¹ ἀνοικείως ἐπὶ τῶν ψυχῶν ἔφη·

Βομβεῖ δὲ νεκρῶν σμῆνος· ² Ἐρχεται τ' ἄλλη.

Καὶ τὰς Δήμητρος ἱερείας, ὡς τῆς χθονίας θεᾶς μύτιδας, μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλεν. αὐτὴν τε τὴν Κόρην μελιτάδῃ· σελήνην τε ἦσαν γενέσεως προστάτιδα, μέλισσαν ἐκάλεν· ἄλλως τε ³ ἐπεὶ ταῦρον μὲν σελήνη, καὶ ἕψωμα σελήνης ὁ ταῦρος. βυγενεῖς δ' αἱ μέλισσαι· καὶ ψυχαὶ δ' εἰς γένεσιν ἰῶσαι βυγενεῖς. καὶ βυκλόπος θεὸς ὁ τὴν γένεσιν λεληθότως ἀκνών. πεποίηται ἠδὲ τὸ μέλι καὶ θάνατος σύμβολον· διὸ καὶ μέλιτος σποδὴν τοῖς χθονίοις ἔθουον. τὴν δὲ χολὴν ⁴ ζῶης. ἦτοι δι' ἠδονῆς αἰνιτισμοῦ ἀποθνήσκων τὸν ψυχῆς βίον, διὰ δὲ πικρίας ἀναβιώσκεισθαι. ὅθεν καὶ τοῖς θεοῖς χολὴν ἔθουον. ἢ ὅτι ὁ μὲν θάνατος λυσιπνοῦς, ἢ δ' ἐνταῦθα ζῶν, ἐπίμοχος καὶ πικρῶς.

Fontes autem & rivuli Nymphis aquaticis proprii: & præcipue Nymphis: animabus scilicet; quas proprie apes antiqui vocabant, dulcedinis operatrices. Unde & Sophocles non incongrue de animabus dixit:

Examem errans mortuorum bombilat:
Aliaque adveniunt. . . . . .

Quin & Cereris sacerdotēs, ut Deæ terrenæ sacrorum antistites, mellifas five apes antiqui appellabant. Ipsamque Proserpinam mellitam. Lunam quoque generationis præsidem Apem vocabant. Quam & alio nomine Taurum dixerunt. Et exaltatio Lunæ est Taurus: Bovigenæ autem apes sunt. Et animæ in generationem progressæ hoc quoque nomine vocantur. Et boum fur deus ille qui clanculum generationem audit. Mortis quoque sýmbolum mel fecerunt. Ideoque libamen mellis Diis terrestribus sacrificabant. Fel autem vitæ sýmbolum erat. Sive voluptatis dulcedine animæ vitam emori significarent; per amaritudinem vero eam reviviscere. Unde & Diis fel sacrificabant. Sive quod mors miseriarum finis: vita autem hæc mortalis molesta & acerba est.

V A R I Æ L E C T I O N E S.

¹ ἀνοικείως ἐπὶ τῶν] ita pleræque recte, etiam Meurf. ad Lycophr. v. 293. Basil. tamen 2. 3. ἐπὶ omittunt. ² ἐρχεται τ' ἄλλη] Barnesius restituit, metri causa: ἄλλη ἢ ἐρχεται vero simili conjectura. ³ ἐπεὶ ταῦρον] Ita omnes: ἐποχέται ταῦρω Cant. 2. ubi ita ἐποχέται ταῦρω] Ita pro corrupto ἐπεὶ ταῦρον, ut mox de *Mithra*. (Cap. xxiii. p. 22.) ἐποχέται δὲ ταῦρω Ἀφροδίτης] Ita poetæ, *Lyncas* agit *Bromius*, *Pavos* Saturnia *πίctos*; *Tardos Luna* boves. Et *Cynthia* nec *bobus* charum *Endymiona* fatigat. BARNESIUS. Mihi ita hic locus videtur comparatus esse, ut restitutione opus habeat: Barnesii probabilis est conjectura; non talis tamen, ut tuto auctori possit adfingi. ⁴ ζῶης] Ita Rom. 1. & Cantt. binæ. ζῶις tamen in Argent. & Basileensibus.

CAP. XIX. Οὐχ' ἀπλῶς μὲν τοι πάσας ψυχὰς εἰς γένεσιν ἴσας μελίσ-
σας ἔλεγον· ἀλλὰ τὰς μελλούσας μετὰ δικαιοσύνης βιοτεύειν, καὶ πάλιν ἀνα-
τρέφειν εἰργασμένας τὰ θεοῖς φίλα. τὸ γὰρ ζῶον φιλότροπον, καὶ μάλιστα
δίκαιον, καὶ νηφαντικόν. ὅθεν καὶ νηφάλιοι σπονδαί, αἱ δια μέλιτος. καὶ κυά-
μοις ἐκ ἐφιζάνουσι ἕς ἐλάμβανον εἰς σύμβολον τῆς κατ' εὐθείαν γενέσεως, καὶ
ἀκαμπῆς· διὰ τὸ μόνον σχεδὸν τῶν σπερματικῶν δι' ὅλα τετρηῆσθαι, μὴ
ἐγκοπτόμενον ταῖς μεταξὺ τῶν γονάτων ἑμφράξεσι. Φέρουσι ἔν τὰ κηρία καὶ αἱ
μέλισσαι οἰκίαι σύμβολα καὶ κοινὰ ὑδριάδων νυμφῶν, καὶ ψυχῶν εἰς γένεσιν
νυμφευομένων.

CAP. XX. Σπήλαια τοίνυν καὶ ἄντρα τῶν παλαιότατων πρὶν καὶ ναὺς ἐπινοῆ-
σαι θεοῖς ἀφοσιόντων· καὶ ἐν Κρήτῃ μὲν Κερήτων, Διὸς ἐν Ἄρκαδιᾳ δὲ, Σελήνῃ
καὶ Πανὶ Λυκείῳ· καὶ ἐν Ναξῷ, Διονύσῳ· πανταχῶς δ' ὅπου τὸν Μίθραν ἔγνωσαν, διὰ
σπηλαίῳ τὸν θεὸν ἱλεωμένων· τὸ Ἰθακήσιον σπήλαιον ἐκ ἠρκέαδῃ δίδυρον εἰπὼν Ὅμη-
ρος· ἀλλὰ καὶ τὰς μὲν πρὸς βορρᾶν τετράφθχι θύρας, τὰς δὲ πρὸς νότον θεο-
τέρας. καὶ καλαβατὰς γε τὰς ἑβόρειους· τὰς δὲ πρὸς νότον, ἕτε εἰ καλαβαταὶ
ἐπεσημήνατο· μόνον δὲ ὅτι,

Nec tamen promiscue omnes animas in generationem progressas apes vocabant:
sed eas quæ ex justitiæ præscripto victuræ, & postquam opera Diis grata perpe-
trassent rursus ad Deum erant reverfuræ. Animal enim hoc redire amat, & ju-
stitiæ observantissimum est, ac sobrium. Unde & libationes, quæ melle fiunt, νη-
φάλιοι, sive sobriæ vocantur. Nec fabis insident; quas generationis continuæ re-
staque serie progredientis symbolum statuebant. Quia fabæ ferme solæ inter omnia
quæ feruntur, scapo penitus pertuso & perforato sunt, nullis internodiorum ob-
turationibus incisæ & interceptæ. Favi igitur apesque & propria & communia Hy-
driadum sive aquaticarum Nympharum symbola erant, atque animarum quæ veluti
sponsæ ad generationem procedunt.

Cum igitur antiquissimi, etiam priusquam templa excogitarentur, specus & an-
tra Diis consecrarint: & in Creta quidem Curetes Jovi: in Arcadia autem Lunæ
& Panī Lyceo: & in Naxo Baccho: ubicunque vero Mithram agnoverunt,
eidem Deo in specubus sacra fecerint: non satis erat Homero, Ithacensi antro
gemina ostia attribuisse: sed addit præterea, alterum ostium ad Boream fuisse
conversum, alterum vero divinius ad austrum: item Boreali illo patuisse descen-
sum. Utrum vero australi quoque janua descendi potuerit, non indicat: id so-
lum dicit, quod

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 ἐμφράξεσι] ἐμφρακῆσι Le Moyne *Er. de Melaneph.* p. 265. 2 Ἀρκαδίᾳ δὲ] Ἀρ-
καδίᾳ δὲ Cant. 2. 3 βορειοῦς] Ita Argent. Cant. 2. βορειοῦς Cant. 1. βορειοῦς
Basil. 2. 3.

οὐδέ τι κείνη

Ἄνδρες ἑσέρχονται· ἀλλ' ἀθανάτων ὁδὸς ἔστιν.

CAP. XXI. Ἐπιταί τῶν ² ζῆτεῖν τι τὸ βῆμα, εἴτε τῶν καθιδρυταμένων, ὡς περ ἴσθραι ὁ ποιητὴς ἀπαγγέλλει, ἢ αὐτῆ γε τὸ αἰνίγμα· εἴ περ ³ αὐτῶ πλάσμα τὸ δῆγμα. ⁴ τοῦ δὲ ἀντρὸς ⁵ εἰκόνα καὶ σύμβολόν φησι τῆ κόσμῳ φέροντος ⁶ Νουμήνιος, καὶ ὁ τότε ἑταῖρος Κρόνιος, δύο εἶναι ἐν ἑραυῶ ἄκρα· ὧν ἕτε νοτιώτερόν ἐστι τῶν χειμεριῶν τροπικῶν· ἕτε βορειώτερον τῆ θερῶν· ἐστὶ δ' ὁ μὲν θερῶν, κατὰ καρκίνον· ὁ δὲ χειμερινῶν, κατ' ⁷ αἰγόκερων καὶ προσγειώτατος μὲν ὠήμιν ὁ καρκίνος, εὐλόγως τῆ προσγειώτατη σελήνη ἀπεδόθη· ἀφανοῦς δ' ἐστὶ ὄντος τῆ νοτίου πόλου, τῶ μακρὰν ἐστὶ ἀφεστηκότι, καὶ ἀνωτάτω τῶν πλανωμένων πάντων ὁ ⁸ αἰγόκερος ἀπεδόθη, ἦγεν τῶ Κρόνω.

CAP. XXII. Καὶ ἔχουσὶ γε ἐφεξῆς αἱ θέσεις τῶν ζωδίων ἀπὸ μὲν καρκίνου εἰς αἰγόκερων· πρῶτα μὲν λέοντα, οἶκον ἡλίου· εἶτα παρθένον, ἔρμῃ· ζυγὸν δὲ, ἀφροδίτης· σκόρπιον, ἄρεος· τοξότην, Διός· αἰγόκερων, κρόνου· ἀπὸ δ' αἰγόκερω ⁹ ἐμπαλίω,

. . . . . *In via profus*
Est homini: præbetque viam immortalibus unis.

Proximum igitur est, ut inquiramus, quid sibi velit hæc narratio; five ab alijs consecratum dedicatumque antrum vera fide poeta describat; five occultum quid eo significet; seu merum ipsius figmentum sit. Sed cum antrum hoc mundi imaginem symbolumque gerat, Numenius, & familiaris ejus Cronius duas aiunt in cælo extremitates esse: quarum altera nihil remotius ad austrum, tropico hyberno; nec septentrionalius quidquam æstivo. Et æstivus quidem est ad signum Cancri; hybernus vero ad Capricornum. Et cum Cancer nobis sit vicinissimus, optima ratione Lunæ, quæ terræ proxima est, attribuitur. Cumque polus Australis nobis inconspicuis sit, ideo Capricornus maxime diffito & supremo planetarum, Saturno scilicet, tribuitur.

Et signa a Cancro ad Capricornum hoc ordine situm suum obtinent. Primum quidem Leo, domus solis: dein Virgo, Mercurii: Libra autem, Veneris: Scorpium, Martis: Sagittarius, Jovis: Capricornus, Saturni. Rursus verso ordine a

V A R I Æ L E C T I O N E S.

¹ ἑσέρχονται] Ita restitui e Cant. 2. Reliquæ fere *εἰσέρχονται* vitio metri. ² ζῆτεῖν τι το] Sic Barnesius correxit: olim τι omittebatur. Cæterum illud, quod sequitur ὡς περ nescio quid alieni habet: integer locus sanus non videtur: sed nolo quidquam temere constituere. ³ αὐτῶ πλ.] malim αὐτου. ⁴ του δε] Ita Cant. 2. δὴ Venet. Basil. 2. & Cant. 1. δι Basil. 3. ⁵ εἰκόνα] Confer quæ nos ex *Platoniciis* ad *Od. v.*, 110. BARNESIVS. Vide hanc notam inter var. expl. in Homeri locum, in Apparatu. ⁶ Νουμήνιος] Νουμήνιος Cant. 2. ⁷ αἰγόκερων] αἰγόκαιρων Venet. & Basil. 2. ⁸ αἰγόκερος] Ita optime. Basil. 2. 3. αἰγόκερος unde mox illæ αἰγόκερου habent, ubi Cant. 2. recte αἰγόκερω dedit. ⁹ ἐμπαλίω] δ' ἐμπαλίω Cant. 2.

ὄροχόν, κρήνη· ἰχθύας, διὸς ἄρεος, κριόν· ταῦρον, ἀφροδίτης. διδύμους, ἑρμῆ· καὶ σελήνης λοιπὸν καρκίνον. δύο ἔν ταύτας ἔθεντο πύλας, καρκίνον καὶ αἰγόκερων οἱ Θεολόγοι. Πλάτων δὲ δύο γόμια ἔφη τῶν δὲ καρκίνον μὲν εἶναι, δι' ἧ κατιᾶσιν αἱ ψυχαί· αἰγόκερων δὲ, δι' ἧ ἀνιασίν. ἀλλὰ καρκίνος μὲν, βόρειος καὶ καταβατικός. αἰγόκερος δὲ, νότιος καὶ ἀναβατικός. ἔστι δὲ τὰ μὲν βόρεια, ψυχῶν εἰς γένεσιν κατισῶν.

CAP. XXIII. Καὶ ὀρθῶς καὶ τῆ ἄντρος αἱ πρὸς βορρᾶν πύλαι καταβαταὶ ἀνθρώποις. τὰ δὲ νότια ἢ θεῶν, ἀλλὰ τῶν εἰς θεὸς ἀνωσῶν· διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ἢ θεῶν ἔφη ὁδὸς, ἀλλ' ἀθανάτων· ὁ κοινὸν καὶ ἐπὶ ψυχῶν ἢ ἑσῶν καθ' αὐτὸ, ἢ τῆ ἐσῆ ἀθανάτων. τῶν δύο πυλῶν τῶν μεμνησθαι καὶ Παρμενίδην ἐν τῷ Φυσικῷ Φασὶ· Ῥωμαίους τε καὶ Αἰγυπτίους. Ῥωμαίους γὰρ τὰ κρόνια εὐορτάζειν, ἢ λίσ κατ' αἰγόκερων γενομένους. εὐορτάζειν δὲ τὴν δόλως ἐλευθέρων ἢ ὑποδήματα περιβάλλοντας,

Capricorno, Aquarius Saturni: Pisces, Jovis: Aries, Martis: Taurus, Venus: Gemini, Mercurii: denique Cancer Luna. Duas ergo has portas ponebant Theologi, Cancrum & Capricornum: quæ Plato duo ostia vocat. Ex hisce Cancrum aiunt esse, per quem animæ descendunt: Capricornum vero per quem rursus ascendunt. At Cancer quidem borealis & descensui aptus: Capricornus autem australis, & ascensui commodus. Partes vero septentrionales propriæ sunt animabus in generationem descendentibus.

Et recte quidem portæ antri boream spectantes, descensui hominum patere dicuntur. Partes autem australes, non Deorum, sed ascendentium ad Deos. Eam ob causam non dixit Deorum viam, sed immortalium: quod animabus quoque commune est, quæ per se sive essentia sua immortales sunt. Harum duarum portarum et Parmenidem libro de rerum natura meminisse aiunt. Apud Romanos quoque & Ægyptios eorum memoriam existare. Romanos enim Saturnalia celebrare Sole ad Capricornum accedente: celebrare vero ita, ut servos liberorum caligis

VARIÆ LECTIONES.

1 τὰ δὲ νότια] debuisset αἱ δὲ νότια, si stricte loqueretur. nunc μερῇ intelligit, enallage generis satis obvia, & satis etiam a DD. VV. observata (a): unde nihil temere mutandum. 2 ἢ ἑσῶν καθ' αὐτὸ] Non capio hæc satis e sententia: Melius intelligerem, si καθ' αὐτὰς, ἐξ αὐτῶν, aut simile quid legeretur: Innuit Porphyrius, animas vel a se ipsis existentes, h. e. δι' αὐτῶν, ἐξ αὐτῶν, & καθ' αὐτὰς, ut Plato loquitur & Philosophi vetusti, vel sua natura immortales, ἀθανάτους τῆ οὐσίᾳ· animabus enim proprium immortales esse. 3 ὑποδήματα περιβ.] de hoc loco ita cel. Ruhnkenius in literis ad me datis: „ Non dubito, quin Te & locutio, & res ipsa offenderit in his, εὐορτάζειν δὲ τὴν δόλως ἐλευθέρων ὑποδήματα περιβάλλοντας· Mihi legendum videtur: ἐνδύματα περιβάλλοντας. Dominos saturnalibus posuisse, servos induisse, docet Lipsius Saturn. I. 2. Verissime vir acutissimus, de cujus emendatione Porphyrio gratulamur.

(a) v. Elsner. Observ. Sacr. Tom. I. p. 128. Mill. præf. Tom. I. ed. τὸν LXX. p. xl. Barnesii ad Anacreont. p. 8.

καὶ πάντων ἀλλήλοις κοινωνόντων. αἰνιξαμένω τῷ νομοθέτῃ, ὅτι κατὰ ταύτην τῷ ἑρανῶ τὴν πύλην, οἱ νῦν ὄντες διὰ τὴν γένεσιν δῆλοι, διὰ τῆς χρονικῆς ἑορτῆς, καὶ τῷ ἀνακειμένω κρινῶ οἴκῃ, ἐλευθερῶνται, ἀναβιωσκόμενοι καὶ εἰς ¹ αὐτογένεσιν ἀπερχόμενοι. καταβατική δὲ αὐτοῖς ἢ ἀπ' αἰγόκερω ὁδός. διὸ ἰανῶν εἰπόντες τὴν θύραν, καὶ ἰανῶν μῆνα τὸν θυραῖον προσεῖπον· ἐν ᾧ ἥλιος ἀπ' αἰγόκερω πρὸς ἑῶν ἐπάνεισιν, ἐπιτρέφας εἰς τὰ βόρεια.

CAP. XXIII. Αἰγυπτίαις δὲ ἀρχὴ ἔτους ² οὐχ' ὑδροχόος, ὡς Ῥωμαίοις. ἀλλὰ καρκίνος. πρὸς γὰρ τῷ καρκινῶ ἢ σῶθις, ἦν κυνὸς ἀστὴρ Ἑλληνες Φασί. νημηθία δ' αὐτοῖς ἢ σῶθεως ἀνατολή, γένεσεως κατάρχιστα τῆς εἰς τὸν κόσμον· ἔτ' ἦν ἀνατολῆ καὶ δύοσι τὰς θύρας ἀνέθηκαν, ἕτε ταῖς ἰσημερίαις, οἷον κριῶ καὶ ζυγῶ, ἀλλὰ νότῳ καὶ βορρῶ, καὶ ταῖς κατὰ νότον ³ νηπιωτάταις, καὶ ταῖς κατὰ βορρῶν βορειοτάταις· ὅτι ψυχαῖς καθιέρωτο τὸ ἀντρον καὶ νύμφαις ὑδριάσι. ⁴ ψυχαῖς δὲ γένεσεως καὶ ἀπογενέσεως οἰκείοι οἱ τόποι. τῷ μὲν ἦν Μίθρας, οἰκείαν καθέδραν τὴν κατὰ τὰς ἰσημερίας ⁵ ὑπέταξαν. διὸ κριῶ μὲν Φέρι ἀρήν ζωδῖε τὴν μάχαιραν· ἐποχεῖται δὲ ⁶ ταύρῳ ἀφροδίτης. ὡς καὶ ὁ ταῦρος, δημιουργὸς ἂν ὁ Μίθρας, καὶ γένεσεως δεσπότης.

induant, & omnia invicem communia habeant. Quo ipso legislator significare vult, quod juxta hanc cœli portam, iis quos nascendi conditio fervos fecit, per festum Saturnaliorum & domum Saturno attributam liberantur, ubi reviviscunt & ad generationis fontem redeunt. Retrograda autem ipsis via, quæ a Capricorno incipit. Idcirco cum *januam* vocent *ostium*, mensem quoque *Januarium* quasi *ostiarium* appellarunt, quo sol a Capricorno versus orientis plagam revertitur, cursum ad septentrionales partes dirigens.

Ægyptiis vero principium anni non Aquarius, ut apud Romanos, sed Cancer. Nam prope Cancrum est Sothis stella, quam Græci Canem vocant. Novilunium autem ipsis exortus Sothis, quod generationis principium in mundo sit. Quapropter non orienti & occidui, nec æquinoctiis portas attribuerunt, arietis scilicet & libræ; sed austro & boreæ, portisque versus austrum maxime australibus, & versus boream maxime borealibus: quia antrum hoc animabus & Nymphis aquaticis sacrum erat. Animabus vero nascendis & denascendis loca illa maxime propria. Quocirca Mithræ peculiarem sedem juxta æquinoctia attribuerunt. Ideo arietis, Martii signi, gladium gestat; vehiturque Tauro, signo Veneris: nam Mithra æque ut Taurus

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 αὐτογένεσιν] αὐτογεννησιν Cant. 2. 2 οὐχ' ὑδροχόος] Al. οὐχ' ὁ ὑδροχόος. 3 νηπιωτάταις] Irrupit post hæc lacuna e Cant. 1. in 2. derivata, quam e prioribus editis & versione Holstenii restitimus: mittebantur enim verba, καὶ ταῖς κατὰ βορρῶν βορειοτάταις: qui stricte censcat, non dubito, quin universum hunc locum, inde a νότῳ καὶ βορρῶν obelo notaverit. 4 ψυχαῖς δὲ γένεσεως &c.] An forte: ψυχαῖς δὲ, ἐπιγενέσεως καὶ ἀπογενέσεως ο. οἰτ. cl. Gesnerus excitat: ψυχαῖς καὶ γένεσεως καὶ ἀπογεν. quod etfi recepta sit potius, non sufficit tamen. 5 ὑπέταξαν] Basil. 2. ὑπέταξαν Venet. ὑπέταξον. 6 ταύρῳ ἀφροδίτης] Melius scripseris & Græco more: ταύρῳ τῷ ἀφροδίτης, distinctive.

της, κατὰ τὸν ἰσημερινὸν δὲ τέτακται κύκλον· ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχων τὰ βόρεια, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὰ νότια. τεταγμένως αὐτοῖς κατὰ μὲν τὸν νότον, τῷ κατ' αὐτὸν ἡμισφαιρίῳ, διὰ τὸ εἶναι θερμόν· κατὰ δὲ τὸν βορρᾶν, τῷ κατ' ἐκείνον, διὰ τὸ ψυχρὸν τῷ ἀέμῳ:

CAP. XXV. Ψυχαῖς δ' εἰς γένεσιν ἰσάσις, καὶ ἀπὸ γενέσεως χωριζομέναις εὐκρίτως ἔταξαν ἀέμους· διὰ τὸ ² ἐφέλκεσθαι καὶ ³ αὐτὰς πνεῦμα, ὡς τινες ᾤθησαν, καὶ τὴν ἕσιν ἔχειν τοιαύτην. ἀλλὰ βορέας ⁴ μὲν οἰκίος εἰς γένεσιν ἰσάσις. διὸ καὶ τῆς θήσκω μέλλοντας ἢ ⁵ βορέες πνοῇ ζωγῆ ἐπιπνεύουσα, κακῶς ⁶ κεκαφῆσθαι θυμόν. ἢ δὲ τῷ νότῳ διαλύει. ἢ μὲν γὰρ πηγῆσι ψυχροτέρα ἔσται, καὶ ἐν τῷ ψυχρῷ τῆς χθονίης γενέσεως διακρατεῖ. ἢ δὲ διαλύει, θερμότερα ἔσται, καὶ πρὸς τὸ θερμόν τῷ θεῖν ἀναπέμπουσα. βορειότερας δ' ἔσσης τῆς ἡμετέρας οἰκυμένης ⁷ ἀνίκει τὰς τῆδε κυομένας βορρᾶ ἀέμῳ ὁμιλεῖν· καὶ τὰς ἐντεῦθεν ἀπαλλαττομένας, νότῳ· αὕτη δὲ καὶ ἡ αἰτία· τῷ τὸν μὲν βορρᾶν ἀνερχόμενον μέγαν εἶναι τὸν δὲ νότον, λήγον

auctor productorque rerum eff, & generationis dominus. Positus autem est juxta æquinoctialem circulum, habens a dextris partes septentrionales, a sinistris australes: adjuncto ipsi australi hemisphaerio: a parte auftri, eo quod calidum sit: versus boream vero, boreali; ob venti ejus frigiditatem.

Cæterum animabus in generationem progredientibus, & a generatione redeuntibus non sine ratione ventos adjugebant: eo quod & ipsæ, ex quorundam sententia, spiritum attrahant; & substantiam spiritualem obtineant. Sed boreas quidem proprius iis quæ in generationem progrediuntur: ideoque moribundos boreæ aura afflans refocillat, ægre animam trahentes. Contra auftri flatus dissolvit. Illius enim aura congelat constringitque eo quod frigidior sit, & in terrenæ generationis frigiditate dominetur: hujus vero dissolvit; quia calidior est, & ad divinum calorem remittit. Sed cum terra quæ a nobis habitatur magis ad boream vergat, animas hic nascentes boreæ venti consuetudine uti oportet; auftri autem eas quæ hinc discedunt. Eadem quoque causa est cur Boreas primo impetu vehemens sit: auster

V A R I Æ L E C T I O N E S.

post δεσποτης, quod succedit, pessime editi punctum majus posuerant: unde Holstenius non nihil e via deflexit. 1 ἡμισφαιρίου] ἡμισφαίριου Rom. Venet. Arg. ἡμισφαίριου Basf. 2. non puto, corruptum alicui hunc locum visum iri: alias ex hac discrepantia vera forte lectio posset erui, quare adnotavi. 2 ἐφέλκεσθαι καὶ αὐτὰς] Certissime transpones . . . καὶ ἐφέλκεσθαι αὐτὰς: junguntur enim: Ideo, quod et ventum attrahant, e quorundam sententia (vel spiritum): Et sua essentia tales, sint. 3 αὐτὰς] Ita opt. sed Basf. 2. 3. αὐτὰ. 4 μὲν οἰκίος] melius videbatur hoc, quam antiquiorum δ οἰκίος: Ideo e Cant. 2. repetii. 5 βορέου] vid. ad Iliad. ε'. 697. & Odyss. ν'. 110. BARNESIVS, dabimus hanc notam inter Explic. var. loci Homericæ in Apparatu, posteriorem puta: ad Iliad. enim nihil. 6 κεκαφῆσθαι] κεκαφῆσθαι Cant. 2. non melius; proprie hoc veritas exspirantes: unde parum abest, quin dixerim, legendum pro κακῶς κεκαφῆσθαι esse et καὶ ὡς κεκαφῆσθαι licet jam quasi efflarent animam; nisi exspirare jam fere viderentur: quod præterea ἐμφατικωτέρων. 7 ἀνίκει] Rom. I. ἀνίκει.

τα. ὁ μὲν γὰρ, εἶθ' ἐπίκειται τοῖς ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκῶσιν· ὁ δὲ μακρὰν ἀφέστηκε· χρονιωτέρα δ' ἢ ἐκ τῶν ἀποθεν ἐπιρροή. καὶ ὅταν ἀθροισθῇ, τότε¹ πληθύνει.

CAP. XXVI. Εἰς γένεσιν δ' ἀπὸ βορέα πύλης τῶν ψυχῶν ἐρχομένων, ἐρωτικὸν διατῆτο² ὑπετήσαντο τὸν ἀνεμον. καὶ γὰρ,

³ Ἴππῳ εἰσάμενος ⁴ παρελέξατο κυανοχαίτη.

Αἰδ' ὑποκυσάμεναι ἔτεκον δυοκίδεκα πῶλως.

Καὶ τὴν Ὠρείθυϊαν αὐτὸν ἀρπάσαι Φασίν. ἐτέκνωσέ τε Ζήτην καὶ Κάλαιν. τὸν δὲ νότον θεοῖς νέμοντες, ἰσαμένης τῆς μεσημβρίας, ἐν τοῖς ναοῖς τῶν θεῶν τὰ περιπετάσματα ἔλκυσσι. τὸ Ὀμηρικὸν δὲ τῆτο φυλάσσοντες παράγγελμα, ὡς κατὰ τὴν εἰς νότον ἔγκλισιν τῆ ἡλίου. καὶ ἑ δέμεις ἀνθρώπων εἰσέναι εἰς τὰ ἱερά· ἀλλ' ἀθανάτων ὁδὸς ἔστιν.

CAP. XXVII. ⁵ Ἰσασιν ἔν καὶ σύμβολον τῆς μεσημβρίας καὶ τῆ νότος, ἐπὶ τῇ θύρᾳ μεσημβριάζοντος τῆ θεῶ. ἐκὼν ἐδ' ἐπὶ τῶν ἄλλων θυρῶν ἐφ' ὅποιαν ὥρας ἔξην λαλεῖν, ὡς ἱεράς ἔσσης θύρας καὶ διατῆτο οἱ ⁶ Πυθαγόρειοι, καὶ οἱ παρ' Αἰγυπτίοις

vero sub ipsum finem. Ille enim recta incumbit habitantibus sub septentrione: at hic longius distat: tardior vero ex longinquo afflatus: qui ubi coacervatur, tum demum augetur.

Præterea cum animæ à porta boreæ generationem ingredientur, ideo amatorum hunc ventum finxerunt. Hinc apud Poëtam:

*Affimilatus equo se miscuit hisce jubato:
Ast illæ gravidæ bis sex pullos genuerunt.*

Et Orithyiam eum rapuisse ferunt: ex qua Zeten Calainque progenuit. Austrum vero Diis attribuentes, mero meridie in templis Deorum cortinas reducunt. Scilicet Homericum illud præceptum fervantes, sole versus austrum inclinante nefas esse hominibus deorum templa ingredi: *sed iter patet immortalibus unis.*

Austrum igitur meridiei symbolum statuunt: cum Deus meridiano tempore ostio imminet. Ideoque nec ad alias fores quocunque demum tempore loqui fas erat: quasi sacræ sint fores. Atque eam ob causam Pythagorei & Ægyptiorum

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 πληθύνει] πληθύν Argent. 2 ὑπετήσαντο] Cant. 2. unitatis numero ὑπετήσατο. 3 Ἴππῳ] Iliad. v. 224. BARNESIVS. 4 παρελέξατο] παρελάξατο Venet. 5 ἰσασιν συν &c.] Locum non capio, nisi plenius legeris: ἰσασιν συν ΕΠΙ ΤΩΙ ἹΕΡΩΙ καὶ συμβ. &c. vel potius: ἰσασιν συν του ἱεροῦ (vel θείου) συμβολον καὶ τὴν μεσημβριαν καὶ τον νοτον· *Divinarum igitur sacrarumque rerum & meridiem statuerunt symbolum, & Notum.* 6 Πυθαγορειοι] Ita Cant. utraque, aliæ ut Rom. 1. & Basil. 2. 3. Πυθαγορειοι.

σοφοί, μὴ λαλεῖν ἀπηγόρευον διερχομένους ἢ θύρας, ἢ πύλας· σεβομένους ὑπὸ σιωπῇ θεῶν ἀρχὴν τῶν ὅλων ἔχοντα. οἶδε δὲ καὶ Ὅμηρος ἱεράς τὰς θύρας, ὡς δηλοῖ παρ' αὐτῶ ὁ σείων Οἰνεὺς ἀπὸ ἱκετηρίας τὴν θύραν,

¹ Σείων κολλητὴν σανίδα γενόμενος υἱός.

Οἶδε δὲ καὶ πύλας ἑρανῶ, ἃς αἱ Ὠραι ἐπιτεύθησαν, ἀρχὰς ἔχουσας τῶν νεφεμένων τόπων· ὧν αἱ ἀνοίξεις καὶ τὰ κλειῖθρα διὰ νεφῶν.

² Ἡμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἢ δ' ἐπιθεῖναι.

Καὶ διατῆτο μυκώμεναι· ὅτι καὶ αἱ βρονταὶ διὰ νεφῶν.

³ Αὐτόματοι δὲ πύλαι μύκον ἑρανῶ, ἃς ἔχον Ὠραι.

CAP. XXVIII. Λέγει δὲ περὶ καὶ ⁴ ἡλίου πύλας· σημαίνων Καρκίνον τε καὶ Αἰγόκερων· ἀχρι τῆς προΐθισιν, ἀπὸ βορέε ἀνέμου εἰς τὸν νότον κατιῶν καὶ κειθὲν ἐπατιῶν εἰς τὰ βόρεια. Αἰγόκερος δὲ καὶ Καρκίνος περὶ τὸν γαλαξίαν, τὰ πέρατα αὐτῶ

fapientes prohibebant, ne quis fores vel portas transiens loqueretur: Deum universi principium silentio venerantes. Cæterum nec Homerus ignoravit portas sacras esse: quod Oeneus apud ipsum supplicationis loco portam pulsans ostendit:

*Afferibusque fores compactas concutit orans
Gnatum.*

Quin & Coeli portas Horis commissas novit, locis nebulosis principia sua habentes; quæ & aperiuntur & occluduntur per nubes:

Sive aperire velint densam, seu claudere nubem.

Quæ & remugire dicuntur, quia tonitrua per nubes eduntur.

*Sponte sua crepuere fores cæli, quibus Horæ
Præfunt.*

Idem & Solis portas alibi commemorat: Cancrum & Capricornum significans. Hisce enim spatii Sol a septentrione ad austrum descendens, & inde rursus ad partes boreales ascendens includitur. At Capricornus & Cancer prope lacteum

V A R I Æ L E C T I O N E S.

¹ Σείων] *Iliad.* ἰ. 579. ibi κολλητὰς σανίδα melius. BARNESIVS. ² Ἡμὲν] *Iliad.* ε'. 751. ῥ'. 393. Idem. ³ Αὐτόματοι] *Iliad.* ε'. 749. ῥ'. 395. Idem. ⁴ ἡλίου πύλας] *Heliosio pylas Cant.* 2. ubi: „*Od.* ὦ. 12.” Idem.

D

εὐληχότες· Καρκίνος μὲν τὰ βόρεια, Αἰγόκερος δὲ τὰ νότια· δῆμος δὲ ὀνείρων κατὰ Πυθαγόραν αἱ ψυχαί, ἃς συνάγεσθαι ¹ Φησὶν εἰς τὸν γαλαξίαν· τὸν ἔτω προσαγορευόμενον, ἀπὸ τῶν γάλακτι τρεφομένων, ὅταν εἰς γένεσιν πύσωσιν. ὧ καὶ σπένδειν αὐταῖς ² τὸς ψυχαγωγὸς μέλι κεκραμένον γάλακτι ὡς ἂν δι' ἡδονῆς εἰς γένεσιν ³ μεμελετηκυῖαις ἐρχεῖσθαι αἷς ⁴ συγκυεῖσθαι τὸ γάλα πέφυκεν. ἔτι τὰ μὲν νότια μικροφυῆ ποιῶν τὰ σώματα τὸ γὰρ θερμὸν ἰσχυραίνει αὐτὰ μάλιστα εἰώθεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καὶ κατασμικρύνειν καὶ ξηραίνειν. ἔτι δ' ἐν τοῖς βορείοις πάντα μεγάλα τὰ σώματα δηλοῦσι δὲ Κελτοί, Θράκες, Σκυθῆαι. ἢ τε γῆ κάλυγρος αὐτῶν ἔσσα, καὶ νομάς πλείστας φέρουσα. ἔπειτα καὶ αὐτὸ γε τῆνομα ἀπὸ τῆς βορᾶς· βορὰ δὲ ὄνομα τροφῆς. καὶ ὁ ἐκ γῆς ἔν πνεῦν τροφῆ, ἅτε τροφίμος ὢν, βορρᾶς κέκληται.

CAP. XXIX. Κατὰ ταῦτα τοῖνον τῷ μὲν θνητῷ καὶ ⁵ γένεσιν ὑποπεπλωκότε Φύλω, τὰ βόρεια οἰκίαι· τῷ δὲ ἀθανάτῳ, τὰ νότια· ὡς θεοῖς μὲν τὰ ἀνατολικά. δαίμοσι δὲ τὰ δυτικά. ἀρχαμένης γὰρ τῆς φύσεως ἀπὸ ἐτερότητος, πανταχῶς τὸ δίδυρον αὐτῆς πεποιήνται σύμβολον. ἢ γὰρ διὰ νοητῆ ἢ πορείας, ἢ δι' αἰσθητῆ. ⁶ καὶ τῆ αἰσθητῆ, ἢ διὰ τῆς ἀπλανῆς, ἢ διὰ τῆς τῶν πεπλανημένων. ⁷ καὶ πάλιν, ἢ

circulum sunt, cujus extremitates occupant: Cancer quidem septentrionales; Capricornus vero australes. Caterum secundum Pythagoram animæ sunt turba illa somniorum, quam in lacteum circulum congregari asserit: cui id nomen ab animabus, quæ in generationem delapsæ lacte nutriuntur. Et hanc ob causam illos qui animas evocant lac mulsam in libationibus adhibere: quippe quæ dulcedinis illicio in generationem venire avent; cum quibus lac una gigni solet. Præterea regiones australes corpora exigua producant. Calor enim maxime ea attenuare, atque hoc ipso imminuere & exsiccare solet. E contra in borealibus plagis omnia corpora magna proveniunt. Exemplo sunt Celtae, Thraces & Scythæ: & regio ipsorum humida est, & pascuis abundat. Cum ipsum quoque Boreæ nomen veniat a vorando: quæ vox ad nutritionem spectat. Inde & ventus a terra nutrimentis affluente spirans, utpote nutritivus, Boreas quasi vorans fuit dictus.

Hæc ergo ob causas mortalitati & nascendi legibus obnoxio generi proprie boreales partes conveniunt: immortalī vero, australes. Sicuti Diis orientales; demonibus vero occidua tribuuntur. Cum enim natura a diversitate cœperit, quicquid ubique bipatente aditu est, symbolum ejus constituerunt. Progressus enim vel per intelligibile, vel per sensibile. Et si per sensibile, aut per orbem fixum,

V A R I Æ L E C T I O N E S.

¹ Φησιν] Ita pleraque. Cant. 2. Φησιν] similiter Meurf. Spicil. in Theocr. p. 138. Pontan. in Macrob. p. 678. ² τους] Argent. την. ³ μεμελετηκυῖαις] μεμελετηκυίας Argent. ⁴ συγκυεῖσθαι] συγκυεῖσθαι Basil. 3. ⁵ γένεσιν] γενεσει Basil. 2. 3. ⁶ καὶ τοῦ αἰσθητου] omittuntur hæc in Cant. 2. ⁷ καὶ πάλιν, ἢ διὰ] Vide Lector, quam recte lacunam, casu detectam, restituere possis. Scripserat auctor: καὶ πάλιν ΤΟΥ ΝΟΗΤΟΥ, ἢ διὰ &c. sed imperitus exscriptor, concursu secundorum casuum turbatus, media omisit.

διὰ τῆς ¹ ἀθανάτου, ἢ διὰ τῆς θνητῆς πορείας. καὶ κέντρον, τὸ μὲν ὑπὲρ γῆν, τὸ δ' ὑπόγειον· τὸ μὲν, ἀνατολικόν· τὸ δὲ, δυτικόν. καὶ τὰ μὲν ἀριστερά, τὰ δὲ δεξιά. ὅξ τε καὶ ἡμέρα· καὶ διὰ τῆτο, παλίντονος ἢ ἄρμονία, ² καὶ τοξεύει διὰ τῶν ἐναντίαν. δύο δὲ σόμια Πλάτων Φησί· δι' ἣ μὲν ἀναβαίνοντων εἰς ἕρανόν. δι' ἣ δὲ κατιόντων εἰς γῆν. καὶ τῶν θεολόγων πύλας ψυχῶν ἥλιον τθέντων καὶ σελήνην· καὶ διὰ μὲν ἡλίου, ἀνείναι, ³ διὰ δὲ σελήνης κατιέναι· καὶ δύο πίθοι παρ' Ὀμήρω,

⁴ Δώρων οἷα δίδωσι κακῶν, ἕτερος δὲ ἑάων.

CAP. XXX. Πίθος νομένης καὶ παρὰ Πλάτωνι ἐν Γοργία τῆς ψυχῆς· καὶ τῆς μὲν ⁵ καλοεργέτιδος, τῆς δὲ κακοεργέτιδος· καὶ τῆς μὲν λογικῆς, τῆς δ' ἀλόγης· πίθοι δὲ, ὅτι ⁶ χαρῆματα ἦσαν αἱ ψυχαὶ ἐνεργειῶν τε καὶ ἕξεων ποιῶν. καὶ παρ' Ἡσιόδω, ὁ μὲν τις νοεῖται πίθος δεδεμένος· ⁷ ὁ δὲ, ὃν λύει ἢ ἡδονῇ, καὶ εἰς πάντα διασκαδάνυσσι, μόνης ἐλπίδος μενύσης. ἐν οἷς γὰρ ἡ φαύλη ψυχὴ σκιδναμένη περὶ ἕλην τάξεως διαμαρτάνει, ἐν τέτοις ἅπασιν ταῖς ἀγαθαῖς ἐλπίσιν αὐτὴν βεβκολεῖν εἴωθε.

CAP. XXXI. Πανταχῆ τοῖνον τῆ διθύρβου φύσεως ὄντος συμβόλου, εἰκότως καὶ

aut per orbis planetarum. Rursumque vel per immortalem, vel per mortalem viam. Et alter quidem mundi cardo supra terram, alter subterraneus: item alius orientalis, alius occidentalis. Et aliae mundi partes sinistrae sunt, aliae dextrae. Tum nox & dies, idcirco univervi harmonia ex contrariorum concentu constat, & contrariis sibi invicem opposita est. Plato etiam duo ostia sive fauces commemorat, quarum altera patet ascendentibus in caelum; altera descendentibus in terram. Sic & Theologi Solem ac Lunam animarum portas statuunt: quas per Solem ascendere, & descendere per Lunam volunt. Apud Homerum quoque duo sunt dolia:

Quorum hoc largitur mala, sed bona continet illud.

Sed & apud Platonem in Gorgia per dolium anima intelligitur. Quarum alia benefica, alia maligna: alia rationalis, alia vero rationis est experta. Dolia autem (vocantur animae) quia certarum facultatum & habituum capaces sunt, (& quasi fundi). Apud Hesiodum quoque aliud dolium clausum videmus; alterum quod voluptas referat, & per omnia diffundit, sola spe remanente. In quaevisque enim mala & corrupta anima circa materiam effusa ordinem suum deserit, in illis omnibus bona spe seipsam pascere solet.

Cum ergo omne bipatens seu bipartitum naturae symbolum gerat, recte quoque

V A R I A E L E C T I O N E S.

¹ ἀθανάτου] ἀθανάτης Cant. 2. ² καὶ τοξεύει] vix dubito quin melius ἢ τοξεύει.
³ διὰ δὲ σελ. κατ.] Haec clausula deest Græce, edit. Cantabr. 1655. BARNESIVS.
⁴ Δώρων] *Iliad.* ὦ, 528. Idem. ⁵ καλοεργέτιδος καὶ κακοεργέτιδος] utrobique αἰτίδος Cant. 2. ⁶ χαρῆματα] χρηματα Cant. 2. ⁷ ὁ δὲ] ὁ δὲ Cant. 2.

τὸ ἄντρον ἢ μονόθυρον, ἀλλὰ δύο ἔχον θύρας, ὡσαύτως τοῖς πρῶγμασι ἐξηλλαγμένας· καὶ τὰς μὲν, θεοῖς τε καὶ τοῖς ἀγαθοῖς προσκησάσας· τὰς δὲ, θνητοῖς καὶ φαυλοτέροις. ἀφ' ὧν καὶ Πλάτων ὀρμώμενος, οἶδε καὶ αὐτὸς κρατῆρας, καὶ ἀπὸ τῶν ἀμφορέων ¹ λαμβάνει πίθος, καὶ δύο ² στήματα, ὡς ἔφαμεν, τῶν δύο πυλῶν καὶ τῷ Συρίῳ Φερεκύδῃ μυχῆς, καὶ βόθρου, καὶ ἄντρα, καὶ θύρας, καὶ πύλας λέγοντος· καὶ διὰ τῶν αἰνιτισμῶν τὰς τῶν ψυχῶν γενέσεις, καὶ ³ ἀπογενέσεις. ἀλλ' ἵνα μὴ τὰ τῶν παλαιῶν φιλοσόφων τε, καὶ θεολόγων ἐπεισάγοιτες τὸν λόγον μηκύνωμεν, τὴν πᾶσαν βέλγησιν καὶ διὰ τῶν παραδειχέται ἡγούμενα τῷ διηγήματος.

CAP. XXXII. Λέγεται δὲ παρατῆσαι τὸ τῆς πεφύτευμένης ἐλαίας σύμβολον, ⁴ ὅτι ποτε μὴνυει· καὶ τοι αὐτὴ καὶ περιττότερον τι παράτησιν· ἔχ' ἀπλῶς παραπεφυτεῦσθαι εἰρημένη, ἀλλ' ἐπὶ κράτος.

Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη.

⁵ Ἄγχοι δ' αὐτῆς ἄντρον.

Ἔστι δ' ἔχ', ὡς ἂν τις νομίσειεν, ἀπὸ τύχης τινὸς ἔτω βλαστήσασα· ἀλλ' αὐτὴ συνέχευσα τῷ ἄντρον τὸ αἰνίγμα. ἐπεὶ γὰρ ὁ κόσμος ἐκ εἰκῆ, ἢ δ' ὡς ἔτυχε γέγονεν.

antrum hoc, non unum sed duo ostia habet, reipsa inter se diversa: quorum alterum Diis, bonisque; alterum vero mortalibus, & deterioribus convenit: quae Platoni quoque ansam praebuere ut & ipse crateres statueret, & amphorarum loco dolia poneret: & duo ostia, ut diximus, loco duarum portarum. Cum & Pherecydes Syrius recessus, & scrobes, item antra, januas portasque commemoret: quibus animarum generationes atque decessus significat. Sed ne antiquorum Philosophorum, ac Theologorum sententiis adducendis orationem nimium extendamus: universam hujus narrationis mentem satis superque haecenus a nobis explicatam arbitramur.

Reliquum est, ut quid olivæ adnascantis symbolum sibi velit porro exponamus. Egregium enim aliquid significare videtur: cum non simpliciter adnasci, sed ad caput seu verticem nasci dicatur:

Stat ramis diffusa in portus vertice oliva:

Quam propter jucundum antrum.

Ea autem non fortuito, ut quis forte existimaverit, ita enascitur: sed occultam antri significationem complectitur. Cum enim mundus non temere & casu existite-

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 λαμβάνει πίθος] λ. τους π. Cant. 2. 2 στήματα] σωμα Cant. 2. ubi: ., male, σέματα. olim. BARNESIVS. 3 ἀπογενέσεις] Cant. 2. ἀπογεννήσεις. 4 ἔτι] ἔ τι Cant. 2. 5 Ἄγχοι] Basil. 2. 3. εγγχοι. v. Homeri locum.

ἀλλ' ἔστι Φρονήσεως Θεῶν καὶ νοεῶν Φύσεως ἀποτέλεσμα, παραπεφύτευται τῇ ἑικόνη τῷ κόσμῳ τῷ ἄνθρωπῳ, σύμβολον Φρονήσεως Θεῶν, ἢ ἐλαία. Ἀθηναῖς μὲν γὰρ τὸ Φυτόν Φρόνησις δὲ ἡ Ἀθηναῖα. Κρατογενὲς δ' ἔστι τῆς Θεῶν, οἰκῆιον τόπον ὁ Θεολόγος ἐξεύρεν, ἐπὶ κρατὸς τῆς λιμένος αὐτὴν καθιέρωσας. σημαίων δὲ αὐτῆς, ὡς ἐκ ἐξ αὐτοματισμοῦ τὸ ὅλον τῆτο, καὶ τύχης ἀλόγου ἔργον γέγονεν. ἀλλ' ὅτι Φύσεως νοεῶν καὶ σοφίας ἀποτέλεσμα· χωριστῆς μὲν ἔστι ἀπ' αὐτῆς, πλησίον δὲ κατὰ τῆς κεφαλῆς τῆς σύμπαντος λιμένος ἰδρυμένης.

CAP. XXXIII. Ἄειθαλῆς δὲ ἔστι ἡ ἐλαία φέρει τι ἰδίωμα οἰκείατατον ταῖς ἐν τῷ κόσμῳ τροπαῖς τῶν ψυχῶν, αἷς τὸ ἀντρον καθιέρωται. διὰ μὲν γὰρ τῆς Φέρως, τὰ λευκὰ τῶν φύλλων ἀνανεύει· διὰ δὲ τῆς χειμῶνος, μέλατ' ἔχει τὰ λευκότερα. ὅθεν καὶ ἐν ταῖς λιτανίαις καὶ ἱκετηρίαις τὰς τῆς ἐλαίας θαλείας προτείνουσιν· εἰς τὸ λευκὸν αὐτοῖς τὸ σκοτεινὸν τῶν κινδύνων μεταβάλλειν ὀφεισόμενοι. φύσει μὲν ἔν ἀειθαλεῖ ἐλαία συνέχεται, ἀρωγὸν πόνων καρπὸν φέρουσα. ἀνάκειται δὲ τῇ Ἀθηναῖα. καὶ τοῖς ἀθληταῖς ἐξ αὐτῆς δίδεται νικήσασιν στέφανος· καὶ ἀπ' αὐτῆς ἱκετηρία τοῖς θεομένοις. διοικεῖται δὲ καὶ ὁ κόσμος ὑπὸ νοεῶν Φύσεως, Φρονήσι ἀϊδίῳ καὶ ἀειθαλεῖ

rit; sed sapientia Dei & intellectualis naturæ fit opificium; antro, quod mundi imaginem gerit, oliva apponitur; sapientia divinae symbolum. Nam Minerva planta est: Minerva autem sapientia. Quæ cum ex Dei vertice nata fit: proprium ei locum Theologus reperit, dum in ipso portus vertice consecrat. Significans ea ipsa, universum hoc non motus temerarii, nec fortuiti casus opus esse; sed naturæ intellectualis & sapientia absoluteffimum artificium, quæ ab ipso quidem opere separata: prope tamen in totius portus capite sita est.

Verum cum semper vireat oliva, proprietatem quandam animarum in hoc mundo conversionibus convenientissimam sustinet: quibus animabus antrum hoc sacrum esse diximus. Nam æstate albicantia folia sursum prominent: hyeme vero candidiora invertuntur. Unde & in precibus supplicationibusque ramos olivæ prætendunt: ominantes periculorum tenebras in candidam lucem sibi permutatum iri. Quocirca oliva natura semper virente constat, fructum laboris operæque pretium proferens. Eademque Minervæ attribuitur: & athleticis victoribus corona ex ea datur. Et ramus supplex ex eadem præbetur oraturis. Ita mundus quoque ab intellectuali natura regitur, & æterna ac semper virente agitur sapientia: quæ in

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 εἰκόνι] εἰκοτι Argent. 2 σοφίας αποτ.] si quid mutandum, quod non urgeo, dixerim ex superioribus suppleendum esse hunc locum legendumque Φύσεως νοεῶν καὶ σοφίας ΤΟΥ ΘΕΟΥ αποτ. Antea scripserat sub initium pagina: Φρονήσεως ΘΕΟΥ καὶ νοεῶν Φύσεως ἀποτέλεσμα· Imo σοφίας hoc loco nimis absolute ponitur, quam ut locum tueri commode possit. 3 ουσῆς ἀπ' αὐτοῦ] Malim plenius: χωριστῆς μὲν ουσῆς (scil. τῆς ἐλαίας) ἀπ' αὐτοῦ ΤΟΥ ΑΝΤΡΟΥ, πλησίον δὲ κ. λ. Sic plana omnia, alioqui sensu tantum non destituta. 4 ἀειθαλῆς] Basil. 3. per simplex λ., ut mox Basil. 2. 3. α ἀνανεύει] Aliena est hæc vox & ab auctoris mente abhorret. Cl. Ruhnkenius ἀνανεύει censet legendum: æstate albus foliorum color resplendet, neque dubito equidem de veritate emendationis. 5 λιτανίαις] λιτανειαῖς Cant. 2.

ἀγόμενος ἀφ' ἧς καὶ τὰ νικητήρια τοῖς ἀθληταῖς τῆ βίβη δίδονται, καὶ τῶν πολλῶν πόνων τὸ ἄκος. καὶ ὁ τῆς ἐλευθέρως ἀνακτάμενος καὶ ἰκέτας, ὁ συνέχων τὸν κόσμον δημιουργός.

CAP XXXIII. Εἰς τῆτο τοῖνυν Φησὶν ὁ Ὅμηρος δεῖν ἵ τὸ ἄντρον ἀποδέσθαι πᾶν τὸ ἐξωθεν κτῆμα. γυμνωθέντα δὲ καὶ προσαίτε σχήμα περιθέμενον, καὶ κόψαντα τὸ σῶμα, καὶ πᾶν περίτλωμα ἀποβαλόντα, καὶ τὰς αἰσθήσεις ἀποστροφέντα, βεβλευσθαι μετὰ τῆς Ἀθηνᾶς, καθεζόμενον σὺν αὐτῇ ὑπὸ πυθμένα ἐλαίας, ὅπως τὰ ἐπίβουλα τῆς ψυχῆς αὐτῆ τέμῃ πάντα, καὶ περικόψῃ. ἔ γὰρ ἀπὸ σκοπῆ οἶμαι καὶ τοῖς περὶ Ἕ Νημῆιον ἐδόκει Ὀδυσσεὺς εἰκόνα φέρειν Ὅμηρον κατὰ τὴν Ὀδυσσεϊαν, τῆ διὰ τῆς ἐφεξῆς γενέσεως διερχομένῃ καὶ ἔτως ἀποκαθιγαμένῃ εἰς τῆς ἕξω παντὸς κλύδωνος, καὶ θαλάσσης ἀπείρου.

Ἔ Εἰς ὅκε τῆς ἀφίκαναι, οἱ ἐκ ἴσασι θαλάσσαν
Ἄνῆρες· ἔδ' ἔθ' ἄλεασι μειγμένον εἶδαρ ἔδρασι.

Πόντος δὲ καὶ θαλάσσα, καὶ κλύδων, καὶ παρὰ Πλάτωνι ἡ ὑλικὴ σύστασις.

hujus vitæ stadio certantibus victoriæ præmium & multorum laborum solamen tribuit: & ipsè rerum opifex, qui mundum hunc continet, miseros supplicesque refocillat.

In hoc ergo antro, inquit Homerus, deponenda est omnis peregrina farcina. Hic denudatum ac supplicantis habitu indutum, afflicto corpore, omnibusque superfluis abjectis, sensus etiam ipsos averfantem, ad oleæ radicem confidere, & consilia cum Minerva conferre oportet: quomodo omnia quæ animæ insidiantur refecet ac circumcidat. Neque enim sine ratione, mea quidem sententia, existimavit Numenius, Ulyssæ in Odysseæ Homeri imaginem gerere ejus qui generationem ordine transiit; atque ita demum ad illos qui omnem procellam marisque æstus ignorant defertur:

*Donec ad hos veniat, qui nec maris æquora norunt
Diffita, nec victum sale permiscere marino.*

Cæterum & apud Platonem materiæ congeries, pontus, mare, ac procellarum æstus appellatur.

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 τὸ ἄντρον] Cant. 2. τῷ κεντρῷ ubi „ γρ. τὸ ἄντρον, olim, male. BARNESIVS. 2 κόψαντα τὸ σῶμα] Vix dubito, quin male se habeat illud κόψαντα. Cel. Ruhnkenius legit κολασαντα, quod menti auctoris egregie convenit. 3 ἀποστροφέντα] v. Animadversiones ad h. l. α ἐπιβουλα] Sagacissima est ejusdem Viri Cel. conjectura, ὑπὸ πυθμα legendis. Vide quæ de hac voce in Animadversionibus dicentur. 4 Νημῆιον] per e. Cant. 2. ut supra. 5 Εἰς ὅκε] *Odyss.* λ'. 120. BARNESIVS.

CAP. XXXV. Διατῆτ' οἶμαι καὶ τῷ Φόρκυνος ¹ ἐπωνόμασεν τὸν λιμένα.

Φόρκυνος δὲ τις ἐστὶ λιμὴν ² ἀλίοιο γέροντος.

³ Οὗ δὴ καὶ θυγατέρα ἐν ἀρχῇ τῆς Ὀδυσσεύς, τὴν Θώωσαν ἐγενεαλόγησεν ἀφ' ἧς ὁ Κύκλωψ, ὃν ὀφθαλμῷ Ὀδυσσεὺς ἀλάωσεν. ἵνα καὶ ἄχρι τῆς πατρίδος ὑπῆι τῶν ἀμαρτημάτων μνημόσυνον. ἔνθεν αὐτῷ καὶ ἡ ὑπὸ τὴν ἐλαίαν καθέδρα οἰκεία, ὡς ἰκέτη θεῶν, καὶ ὑπὸ τὴν ἰκετηρίαν ἀπομειλιωσόμενῳ τὸν γενέθλιον δαίμονα. ἔ γάρ ἢ ἀπλῶς τῆς αἰσθητικῆς ταύτης ἀπαλλαγῆναι ζῶης, τυφλώσαντα αὐτὴν, καὶ καταργῆσαι συντόμως σπηδάσαντα ἀλλ' εἶπετο τῷ ταῦτα τολμήσαντι μῆνις ἀλίων καὶ ὑλικῶν θεῶν. ἔς χρῆ πρότερον ἀπομειλίξασθαι θυσίαις τε καὶ πόνοις, καὶ καρτερία· ποτὲ μὲν ⁴ διαμαχόμενον τοῖς πάθεσι· ποτὲ δὲ ⁵ γοητεύοντα καὶ ἀπατῶντα, καὶ παντοίως πρὸς αὐτὰ μεταβαλλόμενον ἵνα γυμνώθῃς τῶν ῥακέων καθέλη πάντα. καὶ ἔδ' ἔτω ἀπαλλαγῆ τῶν πόνων. ἀλλ' ὅταν παντελῶς ἔξαλος γένηται, καὶ ἔμφυχος ⁶ ἀπείρων θαλασσίῳν καὶ ἐνύλων ἔργων· ὡς πτόον εἶναι ἠγεῖσθαι τὴν κώπην, διὰ τῶν ἐγαλίῳν ὀργάνων καὶ ἔργων παντελῆ ἀπειρίαν.

CAP. XXXVI. ⁷ Οὐ δεῖ δὲ τὰς τοιαύτας ἐξηγήσεις βεβιασμένας ἠγεῖσθαι, καὶ εὐρεσιλογητῶν πιθανότητας. ⁸ λογιζόμενοι δὲ τὴν παλαιὰν σοφίαν, καὶ τὴν

Atque hinc Poëtam Phorcynis portum appellasse arbitror.

Numinis æquorei Phorcynis nomine portus.

Quin & filiam ejus Thoosam sub principium Odyssæ commemoravit: ex qua Cyclops natus est, quem Ulysses orbavit oculo. Scilicet ut aliquid adesset, quod in patriam usque peccatorum memoriam ei refricaret. Unde & confessus sub oliva recte illi convenit: quippe qui Dea supplicat, & genialem dæmonem supplice ramo placat. Neque enim recta a sensibili hac vita discedere licebat ei, qui illam excæcarat, & una opera abolere studuerat: sed talia ausum marinorum & materiam Deorum ira profequeretur. Qui sacrificiis laboribusque & tolerantia prius placandi erant. Interdum quidem passionibus repugnando; interdum præstigiis dolisque adhibitis, quibus in varias formas se transmutet: ut centonibus laceris exutus omnia detrahat. Ac ne ita quidem ab ærumnis liberabitur. Sed tum demum ubi mare omnino evaserit: & vivus adhuc vidensque maritimum & materialium operum experientiam adeo perdiderit, ut ob extremam instrumentorum operumque maritimum ignorantiam, remum ventilabrum esse existimet.

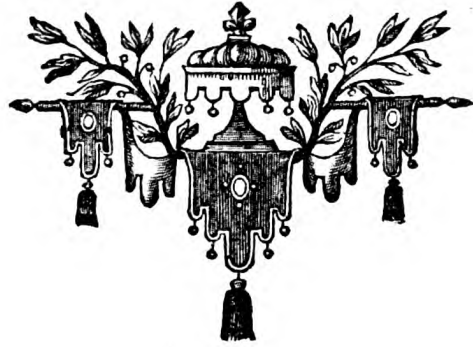
Neque existimandum est hujusmodi interpretationes esse coactas, & meras solertium hominum conjecturas. Verum ubi animo priscam sapientiam recogitamus;

V A R I A B L E C T I O N E S.

[¹ ἐπωνόμασεν] σε Cant. 2. σαν Basil. 3. [² ἀλίοιο γέροντος] Antiquiores: ἐγαλίου θεου. 3 Οὐ] οὐ Basil. 3. [⁴ διαμαχόμενον τοῖς π.] v. Animadversiones ad h. l. [⁵ γοητεύοντα] γοητεύσαντα Cant. 2. [⁶ ἀπείρων] ρος Cant. 2. [⁷ Οὐ δεῖ] junctæ Basil. 2. 3. ουδεὶ. 8 λογιζόμενοι] von Basil. 3.

Ὅμηρος ὅση τις Φρονησις γέγρονε, καὶ πάσης ἀρετῆς ἀκρίβειαν, μὴ ἀπογινώσκειν, ὡς ἐν μύθῳ πλάσματι εἰκόνας τῶν θεοτέρων ἠύσσετο. ἔ γάρ ἐν τῇ ἐπιτυχῇ πλάσσειν ὅλην ὑπέθετιν, μὴ ἀπό τινων ἀληθῶν μεταποιῶντα τὸ πλάσμα. Ἄλλὰ περὶ μὲν τῆς εἰς ὅλην πραγμάλειαν ὑπερκείδω τὸ σύγγραμμα. περὶ δὲ τῆς ὑποκειμένης ἀντιφάσεως, πέρας ἔχει τὰ τῆς ἐρμηνείας ἐνταῦθα.

& quanta Homeri prudentia fuerit, atque in omni virtutum genere excellentia, non negandum, ipsum sub fabulae figmento rerum divinarum imagines occulte significasse. Neque enim totum hoc argumentum confingi potuisset, nisi figmentum quaedam ex rei veritate traheret. Sed hisce ad integri operis tractationem rejectis, propofiti antri explicationi finem tandem imponimus.

COMMENTATIO

PORPHYRII PHILOSOPHI

*de Nymphaeum antro in XIII. libro
Odyssæ Homericæ, multiplici cognitione
rerum variarum instructissima.*

Interprete Conrado Gesnero
Medico, Tigurino:

*Omnia nunc primum nata, & excusa Tiguri apud
Froschouerum.*

(Anno Salutis 1542. Mense Martio.)

COMMENTATIO PORPHYRII PHILOSOPHI

*De Nympharum antro in XIII. libro Odysseæ Homericæ, varia
cognitione multarum rerum plenissima. Interprete
Conrado Gesnero Medico, Tigurino.*

DOCTISSIMO VIRO D.

*Beato Comiti Theologo & Medico, Conradus Gesnerus
Medicus S.*

Contendit Cratylus apud Platonem, nomina rebus esse posita ex ipsa natura, & inter Latinos quidam dixit:

Conveniunt rebus nomina sæpe suis.

Quam sententiam cum sæpe alias veram apud me statuo, tum vero de te, Beate Comes, verissimam. Loquitur enim nomen ingenium tuum. Nam sive te quis comitem & socium viris bonis, sive comem, benignum, facilem, affabilem, humanum atque candidum dixerit, utrumque recte faciet. Sane beatus es hisce bonis, & alios societate tua, amicitia, comitate, festivitateque beas. Hæc omnia quoniam ipse, cum vobiscum Laufannæ agerem, expertus in te sum, non possum non aliquod animi mei in te argumentum depromere. En tibi igitur Porphyrii Platonicæ Philosophi interpretationem antri Nympharum in Ithaca insula, quod Homerus in decimo tertio libro Odysseæ suæ describit, a nobis Latine redditam, non eleganti, sed facili dilucidoque stilo, nisi fallor. Nam ubi aliquot loci in Græco exemplari corrupti legantur, non tam ubique verba quam sensum authoris exprimere conatus sum, qui se conspicuum ubique præbet, etsi verba non omni ex parte respondeant. Est sane liber variarum rerum cognitione refertus, tum quod veterum ethnicorum theologiam attingit, tum quod naturas rerum, quare ad antiquos autores intelligendos non parum proderit. De fabulis autem poëtarum non est, quod aliquid apud te dicam: novi enim te pro eruditione tua non aliter quam doctos omnes judicare, scilicet ut Plutarchus ait, τὸ τῶν ποιητῶν μυθῶδες ἐκ ἀφιλόσοφον εἶναι. Aristoteles certe lib. 1. primæ philosophiæ, philosophum fabulas quodammodo scribit amare, quoniam ex mirabilibus fabula constat. Admiratio autem hominibus & nunc est & olim fuit occasio philosophandi. Socrates in carcere circa limitem vitæ aliquot Æsopi fabulas carmine reddidit Apollinis instinctu. Aristoteles jam senex relictis philosophiæ disputationibus & confutationibus veterum, ad poësm Homericam se convertit. Idem Porphyrius fecit, ut Lascaris in poëmate de utroque testatur. Sed antiquam poëticen & fabulosam veterum theologiam in commentationibus Procli defendemus. Porro nomen Por-

phyrii non te debet offendere: quamvis enim Christianorum hostis fuerit, Christiana tamen oraculis confirmantibus sapientem, pium atque beatum judicavit, ut Marcellus Ficinus testis est in suis commentariis in Plotini librum contra Gnosticos haereticos. Quin etiam praëceptorem habuit Plotinum: Plotini vero mentem non abhorruisse a Christiana religione, conjecturam hinc facere licet, quod cum Ammonii semper Christiani discipulus fuerit & Origenis semper amicus: convenisse perhibetur cum Origene simul ac Herennio, se nunquam ab institutis Ammonii discessurum, idque sicut promiserat servavisse. Præterea gentilium Deorum cultum alto animo aliquando contempsisse, Amelio ad hoc exhortante, Porphyrius ipse discipulus ejus testatur. Nimirum hoc quoque facit ad Dei gloriam, quod hostes religionis nostræ splendidissima Christo nostro testimonia ferant. Citatur & in hoc libello Numenius usus testimonio Mosis, quem ipse Prophetam nominat, de spiritu Dei super aquas invecto. Transfuli autem eo libentius hoc opusculum, quoniam hæcenus alium neminem vidi, qui hujus antri allegorias interpretetur. Macrobius enim de somnio Scipionis disserens, tantum de portis folis, Cancro & Capricorno meminit, per quas animæ ascendant ac descendant. Vale. Tiguri Anno salutis 1542. Mense Martio.

C O M M E N T A T I O

P O R P H Y R I I P H I L O S O P H I

*De Nympharum Antro in XIII. libro
Odyssææ Homericæ.*

Inquirendum quidnam sibi velit Homerus per illud antrum in Ithaca insula, hisce versibus a se descriptum.

(I.)

*Odyssææ
XIII.*

Est Ithacæ portus Phorcyni nomine dictus,
 Qui pelagi dæmon servat penetralia canus.
 Portus undifoni stat oliva in vertice magna.
 Hanc juxta specus est obscurus, amabilis: illum
 Naiades habitant Nymphæ: pulcrique crateres
 Insunt de saxo, sunt quadrantalia multa,
 Inque ipsi prudenter apes sua mella reponunt.
 Longaque texendi stant organa faxea rite,
 In quibus a Divis pulcerrima purpura Nymphis
 Textitur, atque perennis aquæ fons intus abundat.
 Sunt geminæ portæ, quarum altera tendit ad austrum,
 Quæ non est hominum via, Divis sed patet unis.
 Altera quæ Boream spectat septemque triones,
 Descensum facilem præbet mortalibus ægris.

Hactenus Homeri verba. Quod autem non ex historiis certior factus, antri jam descripti mentionem fecerit, ex iis, qui hujus insulæ chorographiam tradiderunt, manifestum est. Nullum enim antrum hujusmodi memoraverunt, teste Cronio. Evidens est etiam hoc quod si pro licentia poetica antrum finxisset, nullam inter homines fidem meruisset: præsertim si temere quovis modo argumento confictio persuasurum se sperasset, quod vir aliquis in Ithaca tam Diis quam hominibus vias fabricasset: aut non quidem vir, sed alia quædam natura illic & cunctis hominibus descensum, & rursus aliam Diis viam apparasset. Nam deorum simul ac hominum plenus est universus mundus: illud autem antrum Ithacæ minime dignum videtur, neque fidem facere potest, quod in ipsum descendant homines, & ex ipso Diis ascendant.

(II.)

Hæc præfatus Cronius statim adjicit, non modo sapientibus, sed plane omnibus vel idiotis clarum esse, poetam per hæc allegorice & ænigmatice dicta quærendum proposuisse, quænam altera sit hominum, altera vero Deorum porta: item quid sibi per biforem speluncam velit Nymphis consecratam, quæ simul & caliginosa & amabilis appellatur, cum alioquin obscura metui magis quam amari soleant. Sed cur non simpliciter facer Nymphis esse locus prædicatur, sed appositum est de industria, illis quæ Naiades appellantur? Præterea quorsum crateres & amphoræ,

(III.)

cum nulla liquoris alicujus infundendi mentio fiat, sed apes intus tanquam in alvearibus mellificent? Ad quid oblonga texendi instrumenta faciunt? Dixerit aliquis anathemata Nymphis sacra esse. Cur vero non ex ligno aut alia materia, sed lapideæ, sicut amphoræ crateresque sunt? Hoc vero adhuc obscurius est, quomodo in lapideis hisce organis purpurea stragula Nymphæ contextant, res non visu solum sed auditu quoque miranda. Quis enim crederet in antro tenebroso purpureas vestes a deabus in lapideis instrumentis contexi, idque visui subjectas & colore purpureo conspicuas? Ad hæc biforem esse specum mirum est, nempe cum alteræ fores ad descensum factæ sint hominibus, alteræ vero Diis pateant. Item cum hæc quidem ad Austrum, illæ vero ad Aquilonem vertantur, non parum habet difficultatis, cur hominibus quidem septentrionalem regionem tribuerit, contra Diis austrinam. Nam quare non potius differentiam fecit secundum Orientem & Occidentem? Fere enim omnia templa statuas & introitus versus Orientem habent, ingredientiæ vero ad occasum spectant, cum facie in statuas conversa Deos colunt.

(IV.)

Constat igitur cum tot difficultatibus tota specus involvatur descriptio, haud quidem esse factitium figmentum ad oblectationem solam temere compositum: at neque localis historiæ narrationem continere, sed aliud quidpiam a poëta insinuari, præsertim cum secreta quadam ratione juxta specum oleam quoque provenisse canat. Cæterum hæc omnia investigare & explicare permagnum est: conabimur tamen simul veterum hic placita referre, ac proprio Marte aliquid indagare. Verum de loci historia negligentius (ut apparet) illi scripserunt, qui antrum & cætera ad ipsum pertinentia omnia pro meris fabulis habuerunt. Qui vero quam optime diligentissimeque terrarum descriptiones literis mandarunt, hujus antri mentionem faciunt, inter quos & Ephesus Artemidorus in V. lib. ex undecim hæc scribit: „A Parnormo Cephaleniæ portu versus Orientem duodecim stadiis Ithaca distat insula, „ ambitu suo stadia continens octoginta quinque, angusta & sublimis, ac portu, „ quem Phorcynem vocant, insignis. Est autem illic in insula, littus sacro Nymphis antro conspicuum, ubi Ulyssæm Phæaces exposuisse fama fert.” Hæc Artemidorus. Non ergo profus Homeri figmentum fuerit. Sive tamen ille rem, ut habebat, narravit, sive etiam ipse nonnulla adjecerit, nihilominus quæstiones relinquuntur, quibus inquiritur aut illorum animus, qui ista primum Nymphis consecrarunt, aut poëta, qui aliquid de suo adjecit. Est enim verisimile neque veteres sacra sine certis arcanisque rationibus instituisse, neque Homerum temere quavis pro arbitrio narrasse. Quo magis autem aliquis hæc ab Homero non ficta fuisse contenderit, sed ab antiquioribus ipso consecrata, eo plenius vetere sapientia hoc antrum deprehendetur, eaque de causa perferutatione dignum & symbolicarum in ipso consecrationum probatione, hinc igitur initio sumto dicendum.

(V.)
DE AN-
TRIS.

Non immerito veteres antra vel speluncas mundo consecrabant tum toti tum partibus ejus: materiæ quidem ex qua mundus constat symbolum, terram facientes (nam alioqui non signum solum materiæ terram, sed ipsammet materiam fecerunt) mundum vero ex materia nascentem per antra innuentes. Quemadmodum enim antra ut plurimum sponte naturæ nata terræ coherent, ac uno simplici quoque saxo continentur, cujus partes quidem interiores cavæ sunt, exteriores autem ad immensum terræ spatium terminantur. Sic & mundus suapte natura consistens, & ex seipso

seipso concretus adhæret materiæ, quam saxum vel petram latenter appellabant, ^{significatur, materia vero mundi per terram & saxa.} quoniam otiosa & ad formam dura solidaque est, ac infinitum sua informitate præfert. Adhæc cum materia naturæ sit fluxæ, & specie qua informatur apparetque per se privata, aquositate & humiditatem specuum & opacam obscuritatem (sic enim reddimus quod poëta Græce nominat *ἡεποιδές*) commode usurparunt pro significatione earum rerum, quibus mundus afficitur materiæ causa. Mundus igitur propter materiam opacus & obscurus est, propter formæ autem conjunctionem ac ornatum (VI.) (cujus gratia *mundi* etiam nomen tulit) plane pulcher est & amabilis. Quare optima ratione mundus significabitur per speluncam, quæ primo statim introitu propter formas videtur amoena: sed fundamentum inspicienti animoque penetralia ejus lustranti obscura apparet. Quamobrem exterior pars & superficies amabilis est, in profundo autem condita obscura sunt. Non prætereundum est silentio, quod Persæ cum animæ ad inferiora descensum & rursus exitum mysteriis celebrant, locum in quo versantur speluncam vocant. Primum enim Zoroastres apud Persas, ut narrat Eubulus, naturalem speluncam & fontibus scatentem in proximis Persidi montibus consecravit, in honorem rerum omnium authoris parentisque Mithræ, ut per speluncam quidem mundum significaret fabricatum a Mithra: per alia vero quædam intus congruis intervallis disposita, elementa & plagas mundi delinearet. Post Zoroastrem autem idem apud alios quoque mos obtinuit, ut in antris & speluncis, sive naturalibus, sive manufactis religiosos ritus peragerent. Sicut enim Diis quidem coelicis templa, ædes & altaria constituebantur: terrenis autem & heroibus foci, ac inferis foveæ, hypogea & cryptæ: sic mundo antra speluncæque dedicabantur, ac itidem Nymphis, idque propter aquas in specubus destillantes aut scaturientes, quibus Nymphæ Najades, ut paullo post dicitur, præficiuntur. Porro non geniti solum sensibilisque mundi, quod jam probavimus, symbolum faciebant antrum, sed omnium insuper potentiarum, quæ visum nostrum effugiunt. Etenim caliginosa sunt antra & substantia potentiarum nobis obscura est. Hinc est quod Saturnum ajunt in antrum sibi factum in Oceano liberos suos abscondisse. Sic & Proserpinam Ceres in spelunca cum Nymphis alit. Multa denique hujusmodi est reperire in Theologicis libris. Sed quod Nymphis etiam consecraverint, idque maxime illis, quæ Naides appellantur, ex hymno in Apollinem clarum fit hæc verbis: „Nymphæ tibi fontes intelligibilium aquarum juxta divinam Musarum vocem, in antris habitantes effoderunt, terreni spiritus alumnae. Hinc erumpentes aquæ per omnia flumina. (Sic) Exhibent hominibus dulcium fluentorum perpetuas effusiones.” Inde nimirum & Pythagorici moti sunt, & post ipsos Plato, ut ex mundo antrum & speluncam facerent. Quandoquidem tum apud Empedoclem animarum duces potentiæ ita loquuntur.

„ Venimus in hoc antrum petris obductum.

Tum apud Platonem in septimo libro Reipublicæ hæc verba leguntur: „En tibi ^{Plato} homines tanquam in subterranea spelunca, & cavo recessu habitantes, cujus ^{statim ab} ingressu lumen versus pervius undique patet per totum specum &c. Deinde ^{initio septimi libri de Res-} cum ejus confabulator dixisset: „absurdam adfers similitudinem,” subdit: „Imo ^{publicas.} hæc similitudo tota prædictis sermonibus est accommodanda, ita ut illa sedes ^{quam} quam

- „ quam oculis usurpamus carceris habitationi comparatur: ignis autem lumen in „ ipsa, solari facultati conferatur.” Haecenus igitur declaratum est quod antra mundi & potentiarum in ipso theologi symbolum instituerint. Verum non hunc solum mundum quem sensibus apprehendimus, sed intelligibilem insuper essentiam, diversis tamen rationibus inducti, per antra significarunt. Sensibilem enim mundum inde nobis antra referunt, quod sicut obscura, saxosa & humida: quae omnia in se mundus quoque continet, itemque solidus, durus & fluxus est, propter materiam qua constat. Intellectui vero soli manifestus mundus, propterea quod obscurus sit sensibus, firmaque & constantis essentiae, speluncis representatur: sic & particulares obscurae potentiae, praesertim quae materiae conjunguntur. Fit enim comparatio propter spontaneam naturam specuum, tenebras, obscuritatem & saxorum duritiam: non autem similiter propter figuram, ut quidam suspicati sunt. Neque enim omnia antra sunt sphaerica. Ut nimirum & illud Homeri bifore. Porro humidum antrum non de intelligibili sed sensibili substantia interpretabantur. Sicut & praesens hoc antrum Homericum, quod scaturiginem habet aquarum perennium, haud ad essentiam menti solum perspectam congruit, sed eam quae cum materia jungitur symbolice designat. Eam ob causam hoc antrum Nymphis sacrum est non Montanis aut Agrestibus, aliisque similibus, sed illis quae ἀπο τῶν ναμάτων id est ab aquis Naides nuncupantur. Appellamus vero Naides Nymphas peculiariter, potentias aquis praesidentes. Olim autem & animas communiter omnes, quae in generationem descendunt, hac voce nominabant. Existimabant enim animas affidere aquae divinitus affatae, ut inquit Numenius, hac de causa prophetam dixisse inquiens, spiritum Dei supra aquam ferri. Item Aegyptios eandem ob causam omnes Daemones non in aliquo solido sed in navigio collocare, similiter & solem, & breviter omnes: Nimirum quod sciant animas ad humorem advolare quae in generationem descendunt. „ Propterea dixit Heraclitus: Animis humidis delectationem non mortem accidere”. Alibi vero ait: „ nos illarum mortem vivere, illas „ vero nostram.” Hac ratione poetam inquiunt eos humidos appellasse, qui in generatione versantur, quod imbutas humore madentesque animas habeant. Siquidem gratus est illorum animis sanguis & humens semen. Animae vero plantarum vegetantur aqua, utpote nutrimento. Non desunt qui affirmant etiam aerea & caelestia corpora vaporibus liquorum, fluminum, & aliunde halantibus ali. Nam Stoici solem evaporatione maris, Lunam fontium & fluminum nutriri putabant, astra vero telluris exhalatione: ideoque solem intelligibili vinculo cum mari connecti, Lunam cum fluvialibus aquis, stellas cum exhalationibus terrenis. Itaque necesse fuerit animas quoque (sive corporeae sunt sive incorporeae quidem, sed corpus ad se trahunt) illas praecipue, quae sanguini & humido corpori alligandae sunt, ad humorem inclinari, & humectatas incorporari, † praesertimque eas quae corporis amore magis tenentur spiritu humidior attracto, illum ipsum instar nubis densare. Nubes enim nihil est aliud, quam humor in aere densatus. Spiritu autem in ipsis ob humoris abundantiam densato, visibiles fiunt. Ex harum numero sunt illae simulachrorum apparitiones, quae colorato spiritu secundum imaginationem hominibus occurrunt. Quae vero purae sunt animae, generationem averfantur. Siquidem, Heraclito teste, anima sicca sapientissima est. Sed cum anima misceri

*Hic in
Graeco
quaedam
adduntur
corrupta.
& non si-
tis qua-
drantia,
qua per*

cum

cum corpore desiderans, humidumque vaporem attrahens inclinatione sua ad generationem, humectum & madidum spiritum reddat, haud immerito ad generationem vergentes animæ, Naides Nymphæ dictæ sunt. (XII.) Hinc factum est quod nubentes etiam, tanquam ad generationem copulatas, Nymphas Græcis appellare mos sit, & lavacro de fontibus fluviisque hausto perfundere. Ob Nymphas igitur, hoc est animas in naturam progredientes, & genitura participes Damones, sacer ipse mundus & amabilis est, etsi natura sua obscurus & opacus sit, unde etiam animæ aërea quadam opacitate constare aliqui putaverunt. Quamobrem congruum ipsis templum in terra fuerit antrum amabile & opacum ad similitudinem mundi, in quo ceu maximo fano animæ degunt. Nymphis quoque præsidibus aquarum bene convenit antrum, in quo perennes manant aquæ. (XIII.) Concedendum est itaque simul animis hoc antrum, & magis particularibus potentiis nempe Nymphis sacratum esse: quæ Nymphæ fluminibus & fontibus præfectæ cum sint, *πηγαῖαι* & *ναῖδες*, id est fontanæ & fluminæ dictæ sunt. Sed quibusnam signis diversis, quorum alia congruant animis, alia potentiis aquarum, simul utrisque merito consecratum hoc antrum esse & dedicatum, elucefcet? Nempe Nympharum quæ præsidem aquis, lapidei crateres & amphoræ signa sunt. Eadem enim vasa Bacchi symbola sunt, verum testacea, id est ex assata terra. Etenim hæc idonea sunt hujus Dei dono. Nam fructus vitis igne cœlesti ad maturitatem coquitur. Lapidei vero crateres & amphoræ Nymphis præsidibus aquarum e faxis emanantium optime quadrant. Porro descendentes ad generationem & corporis indumentum animis, quodnam aliud magis proprium symbolum esset, quam ut poëta ausus est dicere, ipsæ Nymphæ quæ in lapideis texendi instrumentis purpureas texunt vestes, mirabile visu. Quandoquidem generatio carnis fit in ossibus & circa ossa, quæ in animantium corpore lapides nobis referunt. Ideoque instrumenta textoria non aliunde, sed e faxis solum fabricata sunt. Vestes autem illæ purpureæ plane videntur esse ipsa caro, quæ de sanguine quasi contextitur & concrefcit. Quin & ipsa purpura animantium sanguine tingitur. Sic ex sanguine & cum sanguine carnis productio consistit. Præterea corpus, quasi vestis quadam, animæ circumpositum revera mirabile visu est, sive constitutionem ejus respicias, sive vinculum quo cum anima necitur, consideres. Ita & apud Orpheum Proserpina, quæ omnium femine nascentium præses est, textrix perhibetur. Ad hæc cœlum veteres peplum vocavere, veluti quoddam fragulum deorum cœlestium. Verum cur amphoræ non aqua sunt plenæ, sed favis? in his enim, ut ipse inquit, apes sua mella reponunt. Vel ut idem Græce dicam, *τιθαιβώσσει μέλισσαι*. Significat autem *τιθαιβώσσειν* nihil aliud, quam *τιθέναι τὴν βόσιν*, hoc est alimentum reponere. Aluntur enim apes melle. Theologi sane ad multa variaque signa mel usurparunt, quoniam e multis potentiis constat. Nam & purgandi facultatem & conservandi gerit: ideoque corpora ejus usu a putredine præservantur, & ulcera antiqua repurgantur. Item gustu dulcedinem habet, colliguntque ipsum ex floribus apes, quæ solent e bubus procreari. Itaque cum in Leonticis initiationibus lavandis manibus mel aquæ loco infunditur, mundas esse manus oportere ab omni re tristifica, noxia & abominabili significatur. Sic alii igne purgatorio rite lustrant initiandos, aquam vero ceu hostem ignis aver-

conjecturam ita reddo inclusa parentibus: (cum enim bu-more gaudeant & vivant animæ, bu-moribus ut sanguine & bile effusis mortem ajunt contingere).

(XIV.)

(XV.)

De Melle.

Leontica sacra.

(XVI.) fantur. Quin & linguam ab omni iniquatione malorum melle repurgant. Cum vero Persæ mel offertur, utpote fructuum custodi, conservantem ejus vim pro symbolo accipiunt. Eadem ratione ubi Poëta nectar & ambrosiam mortuorum corporibus infundit ad putredinis amoliendam injuriam, aliqui mel interpretari non dubitaverunt, tanquam id deorum sit alimentum. Nam nectar rubrum cognominat Homerus alicubi, cujus coloris quoque mel est. Verum, an pro nectare mel accipiendum sit, alibi diligentius indagabimus. Cæterum apud Orpheum Saturno Jupiter insidias melle fruit. Hoc ille plenus inebriatur, & obtenebratis, sicut a vino, sensibus obdormit: quemadmodum Porus apud Platonem impletus nectare: nondum enim vinum erat. Sunt autem apud Orpheum Noctis Jovem admonentis de dolo mellis hæc verba:

„ Ut primum spectabis eum sub quercubus altis
 „ Dulci, quod comportat apum grex, melle madentem,
 „ Constringas ipsum vinclis.

Ebrius igitur melle Saturnus a Jove ligatur, & castratur ut Cælus. Innuit autem Theologus divinas essentias voluptate captas quodammodo ligari, & in generationem detrahi, solutasque in voluptatem potentias aliquas feminaria facultate producere. Ita cupidine coitus descendente ad terras Cælum castrat Saturnus. Mellis autem inebriatio non aliud est theologis, quam coeundi desiderium. Hinc temulento Saturno virilia execantur. Primus enim Saturnus Cælo adversus movetur, & ejus sphaera. Descendunt autem potentiae quaedam tum a Cælo, tum ab erraticis stellis. Sed a Cælo quidem exeuntes Saturnus excipit: rursus a Saturno venientes, Jupiter. Proinde cum mel ad expurgationes, & contra naturæ putredinem assumatur, & voluptatem descendendi in generationem repræsentet, aptum Nymphis numinibus aquarum symbolum habetur, ad significandum naturam aquarum, quibus ipsæ præsident, a putredine immunem: item ad purgationem quæ fit aquis, & ad generandum cooperationem innuendum. Promovet enim aqua generationem. Recte igitur fit quod in crateribus & amphoris mellificant apes. Siquidem crateres fontium habent significationem, qua ratione crater juxta Mithram pro fonte collocatur. Amphoris autem fontium aquas haurimus. Fontes vero & flumina cum Nymphis aquarum numinibus propria sunt, tum multo magis Nymphis animis (animas enim veteres Nymphas vocabant) quas peculiariter antiquitas olim melissas, id est apes nominabat, videlicet quod sint voluptatis authores in nobis. Hinc Sophocles non improprie de animis dixit:

„ Bombos edit examen mortuorum.

Quin & mulieres Cereris sacerdotes, tanquam inferorum Deæ Antistites, olim appellatae sunt apes, & filia ejus Proserpina mellita. Præterea Luna generationis regina, apis nomenclaturam apud præcos habebat. Sed alia quoque ratione: invenitur enim tauro, & exaltatio Lunæ taurus est. Apes vero e bubus procreantur,
 inde

inde *Buycvris* cognominatæ, quod nomen etiam animis ad generationem pergentibus attribuitur. Item Deus ille fur boum existimatur, qui generationis clam confcius est. Porro mel mortis quoque symbolum statuerunt, sicuti fel vitæ, five per vorios. *Mercu-* luptatem animæ vitam emori subindicantes, per amaritudinem vero vita frui, unde diis etiam fel sacrificabant: five quia mors malorum finis est, præfens autem vita laboriosa & amarulenta. Cæterum non simpliciter omnes animas in generationem (XIX.) prodeuntes nominabant apes, sed duntaxat illas quæ vitam hîc essent acturæ justam, iterumque reverti, postquam quæ Diis grata sunt fecissent. Etenim apicula animal est ad pristinum locum redire solitum, justitiæ studiosum & sobrietatis, unde sobria sacrificia cum melle peraguntur. Item non infident fabis, quas generationis non *Fabæ.* interceptæ, sed recta prodeuntis symbolum faciebant, eo quod hoc legumen solum fere inter cæteras fruges per universum scapum perforetur, nullis geniculis interpellantibus. Concedamus ergo favos apesque symbola tum propria tum communia esse Nymphis simul præfectis aquarum, & animis generationi nubentibus. Sed (XX.) redeamus nunc ad ipsum antrum, ac de foribus ejus sermonem instituamus. Speluncas igitur & antra antiquissimi homines, antequam templorum structura inventa esset, numinibus dedicabant. Itaque in Creta Curetes Jovi specum sacrarunt. In Arcadia Lunæ & Pani Lycæo sacrum erat antrum. In Naxo insula, Dionysio. Mithræ quoque cultus, ubique Deus hic notus erat, in speluncis fiebat. De hoc vero Nympharum antro in Ithaca non contentus fuit Homerus solum dixisse, geminas in eo portas esse: sed insuper adjecit unam ad Aquilonem spectare, alteram diviniorem ad Austrum, de qua non meminit quod per ipsam descendatur, ut per Aquiloniam, sed hoc tantum dixit:

„ Harum altera tendit ad Austrum,
 „ Quæ non est hominum via, divis sed patet unis. „

Reliquum est igitur investigare quid sibi voluerint vel illi, qui primum ita hoc antrum instituerunt, ut poëtica descriptio proponit: vel quidnam ipsemet Homerus innuerit, si modo ipse confinxit. Cum igitur antrum sit mundi symbolum & imago, ut Numenius & Cronius familiaris ejus aiunt, duæ sunt in cælo summitates, nempe solstitium brumale, quo nulla pars cæli propius Austrum est: & Aestivum solstitium proximum Aquiloni. Est autem æstivus tropicus, id est circulus solstitialis in Cancro, hyemalis in Capricorno. Et cum Cancer terræ sit proximus, merito Lunæ tribuitur, quæ & ipsa proxima terram est. Cum vero polus Austrinus adhuc longe distanti non conspicuus sit, contrarius ei Capricornus altissimo errantium omnium, nempe Saturno adscribitur. Cæterum signa a Cancro ad Capricornum hoc ordine consequenter procedunt, primus est Leo domus solis: deinde Virgo, Mercurii: Libra, Veneris: Scorpius, Martis: Sagittarius, Jovis: Capricornus, Saturni domus. A Capricorno autem vice versa, Sagittarius Saturno attribuitur: Pisces Jovi, Aries Marti, Taurus Veneri, Gemini Mercurio: postremo, Cancer Lunæ. Ex horum numero Cancrum & Capricornum theologi geminas portas fecerunt. Plato duo hostia nominavit. De duobus hisce Cancrum inquit esse, (XXVII.)

- esse, per quem animæ descendunt: Capricornum vero, per quem ascendunt. Est autem Cancer Aquilonius, descensumque præbet: Capricornus Austrinus est, & ascensum exhibet. Et sane recte fores antri Aquiloniæ hominum generi descendenti patent: Austrinæ vero non deorum fores sunt, sed conscendentium ad Deos animarum. Hanc ob causam poëta non dixit quod deorum via sit, sed † immortalium, quod nomen animis quoque nostris est commune, sive illæ tota essentia, sive alia quadam proprietate sint immortales. Porro de foribus istis geminis ajunt fieri mentionem apud Parmenidem quoque in libro Physico: item Romanis & Ægyptiis non ignotas fuisse: dicunt enim Romanos concelebrare Saturnalia sole in Capricorno existente: & in ipsa festivitate servos ingenuorum calceamentis uti, ac omnes inter se promiscue versari, innuente legislatore, quod in hac cæli porta, qui nunc in præfenti nativitate servi sunt, per Saturni festum & domum Saturno dicatam liberi futuri sint, reviviscentes illic, & generationem exuentes. Cum autem Capricorni viam ad descensum pertinere scirent, Januarium illum mensem a Janua nuncuparunt, quo
- (XXIII.) *Nos in carmine posuimus (divis).* tempore Sol ad Orientem rediens versus Aquilonem convertitur. Ægyptiis autem anni principium est non aquarius ut Romanis, sed Cancer. Sothis enim juxta Cancrum est, quam Canis stellam Græci vocant. Hoc oriente calendas mensis annum suum incipientis celebrant, eo quod hic cæli locus generationis in mundum principium sit. Itaque fores antri non orienti & occidenti, nec æquinoctiis ut Arieti & Libræ, sed Austro & Boreæ, idque portis ad utrumque omnium proximis, dedicatæ sunt. Quandoquidem antrum sacrum est animis, & Nymphis numinibus aquarum. Conveniunt autem hi loci animis vel nascendis vel a generatione separandis. Mithræ vero congruum assignavere locum ad æquinoctia, qua propter gladium fert Arietis, qui Martium animal est, invehiturque Tauro Venereo, quod scilicet ut Taurus, sic & Mithras generationis dominus sit. Collocatur autem in æquinoctiali circulo dextra quidem complectens partem Aquiloniam, sinistra vero Austrinam. Item ad Austrum hæmisphærium Austrinum addiderunt, eo quod calidum sit: & ad Boream quoque Boreale propter venti frigiditatem. Cæterum animis ad generationem euntibus, & rursus inde separandis haud immerito ventos adjunxerunt, ideo quod & animæ spiritum attrahant, ut quidam opinati sunt, & spiritualem substantiam habeant. Porro generationem adeuntibus proprius est Boreas. „ Nam & morituros ejus aura recreat aspirans animam reficitque labantem „ Auster contra dissolvit. Etenim ille frigidior cum sit, in unum cogit, ac in frigore generationis hujus terrenæ retinet roboratque. Illic vero calidior dissolvit, & ad calorem divinitatis sursum deducit. Cum vero noster habitabilis orbis ad Aquilonem magis vergat, conveniens est nascentes hic animas cum Aquilone vento conversari, ut hinc discedentes cum Austro. Hanc sane ob causam Aquilo spirans statim a principio vehemens est, utpote qui in propinquo imminet habitantibus sub septentrione. Auster contra in fine vehementius flat, abest enim longe, & influxus a longinquis locis fit tardior: sed ubi paulatim collectus est, tum abunde spirat. Porro quod ab Aquilonia porta in generationem commeent animæ, hac de causa amatorum hunc ventum fecerunt, unde poëta:
- (XXIV.) *Sothis.*
- (XXV.) *Mithras.*
- (XXVI.)
- (XXVII.)

In speciem conversus equi se miscuit † ipsis,
Illæ bis fenos gravidæ pullos pepererunt.

Scilicet
equabus
Erictho-
nii.

Orithyiam quoque raptam ab ipso ferunt, ex qua Zeten & Calain genuerit. Au-
strum vero diis attribuentes vigente meridie in fanis deorum vela præterunt, ni-
mirum præceptum istud Homericum observantes, quod sole ad Austrum in-
clinato non fas sit „ hominibus ingredi templa, sed solis pateat via divis.
Quamobrem cum Deus Meridiem efficit, symbolum quoque Meridiei & Austri (XXVII.)
in Janua statuunt. Quin etiam in aliis Januis quacunq̄ue hora loqui nefas habent,
utpote Januam rem sacram existimantes. Propterea Pythagorici & sapientes apud
Ægyptios, ne quis Januam aut portam præteriens loqueretur vetabant. Tum
enim silentio colendum esse Deum, qui principii rerum omnium Author est.
Quin & Homerus Januas esse sacras intellexit; quod Oeneus apud ipsum indicat
supplicationis ritu conglutinatas fores quatiendo:

„ Concutiensque fores gnatum supplex rogat ultro. *Iliad. 10.*

Præterea cæli portas novit Horis commissas, & initium obtinentes locorum nubilo-
rum, qui per nubes aperiuntur, & rursus clauduntur: ait enim,

„ Ad densas nubes obdendum vel removendum. *Iliad. E.*

Ideoque resonare dicuntur. Nam & tonitrua per nubes eduntur.

„ Sponte sua portæ cæli sonuere boantes,
„ Portæ, custodes divæ præfunt quibus Horæ. *Iliad. E.*

Idem alibi solis portarum mentionem facit, Cancrum & Capricornum significans: (XXVIII.)
procedit enim ad illas usque cum ab Aquilone vento ad Austrum descendit, ac
inde redit ad Aquilonem. Sunt autem Capricornus & Cancer siti circa lacteum
circulum extrema ejus occupantes, Cancer ad Boream, Capricornus ad Austrum.
Cæterum animæ secundum Pythagoram sunt illa multitudo somniorum, quas con-
gregari dicit in lacteum circulum, cui nomen fit ab animis lacte nutriendis post-
quam in generationem delapsæ sunt, propterea illos qui animas evocare volunt,
lacte mulso ipsis litare, tanquam illectæ voluptate in generationem prodire stu-
deant, cujus principio lac solet connasci. Præterea regiones Australes exigua cor-
pora producant, ut quæ calore attenuata minuantur & exsiccentur. Ratione con-
traria in septentrione omnia corpora fiunt magna. Indicio sunt Galli, Thraces,
Scythæ; & ipsa regio quæ humida est, & plurimis pascuis abundat. Etenim
ipsum quoque Boreæ nomen contigit a Bora, quæ vox Græcis alimentum signifi-
cat. Quare ventus ex regione corporum nutritia spirans, etiam ipse Boreas, id
est nutritius appellatus est. His ergo rationibus mortalium quidem generi, quod (XXIX.)
in generationem cadit Aquilonia plaga convenit: immortalium vero, Meridio-
nalis: quemadmodum diis Oriens, Dæmonibus Occidens. Quandoquidem enim
a diversitate principium est naturæ, ubique bipartitum tanquam in duas e regione
portas symbolum ejus fecerunt, quod pluribus deinceps exemplis declarabimus.

Processus enim aut est per intelligibile, aut per sensibile. Per sensibile, rursus aut per fixam aut erraticam sphaeram. Et aut per immortalem aut mortalem motionem.

Item centrum aliud supra terram est, aliud subter. Caeli pars alia Orientalis est, alia Occidentalis. Similiter quaedam dextra, alia sinistra. Item nox diei opponitur. Ita rerum harmonia divisione contraria gaudet, & per pugnantia procedit. Plato de duobus hostiis meminit, quorum alterum in caelos ascendentibus, alterum in terram descendentibus via fit. Theologi quoque; Solem & Lunam portas statuunt animarum, quae per illum ascendant, per hanc descendant. Sic apud Homerum duo dolia sunt:

Iliad. 10.

Hoc bona dona Jovis in se, mala continet illud.

- (XXX.) Dolium autem Plato quoque animam interpretatur, quae nonnullis benefica, aliis malefica contigit. Et vel rationalis est vel irrationalis. Dolia vero ideo nominantur animae, quoniam in se certas actiones & habitus ceu vasa continent. Itidem apud Hesiodum dolium quoddam est clausum, alterum autem a voluptate apertum unde quaque dispergit, quae continebat intus, relicta spe sola. In quibus enim rebus anima mala circa materiam diffusa rectum ordinem deferit, in illis
- (XXXI.) omnibus bona spe se ipsam lactare solet. Cum igitur ubique natura per bimbrem divisionem significetur, antrum quoque merito non unicam portam, sed geminas habet, ut numero sic re ipsa differentes, alteram quidem diis & bonis mentibus peculiarem: alteram contra mortalibus, & deterioribus. Hinc Plato motus crateres agnovit etiam ipse, ac pro amphoris dolia, & duo hostia ut diximus, duarum portarum. Syrius quoque Pherecydes recessus, foveas, antra, Jansas & portas, commemorat, per quae generationem animarum, & ab ipsa separationem insinuat. Verum ne dum veterum philosophorum & theologorum meminimus, longius orationem producamus, receptui canemus, quoniam omnem
- (XXXII.) Homericæ speluncae interpretationem satis explanasse videmur. Hoc unum restat explicandum, quorsum pertineat quod olea sit juxta antrum plantata. Apparet autem per ipsam insignius aliquid innui. Haud enim simpliciter illic esse plantata dicitur, sed in capite, ut poeta narrat:

„ Portus undisoni stat oliva in vertice florens.

„ Hanc juxta specus est.

Non est autem quod quis suspicetur fortuito natam istic olivam esse. Nam ipsa quoque absolvit & continet antri aenigma. Mundus enim quoniam haud temere genitus est, sed dei sapientiae, ac intelligibilis naturae existit opus, ideo juxta antrum imaginem mundi, divinae sapientiae symbolum oliva floret. Siquidem haec planta sacra Minervae perhibetur: Minerva autem sapientia est. Et cum haec dea nata sit e capite, commodum oleae locum Theologus invenit in capite portus consecratae, significans per ipsam, quod univrsum hoc opus non temere & absque ratione fortuito factum sit, sed effectus intelligibilis naturae

sapientiaque existat, quæ ab ipso quidem opere seorsim consistat, in propinquo tamen, ac in totius portus cacumine sita fit. Ad hæc perpetuo virens (XXXIII.) olea præ se fert animarum in hoc mundo conversionibus peculiare commodissimumque signum. Nam æstate foliorum pars candida superior fit, hyeme invertitur deorsum. Quapropter etiam in supplicationibus olivæ ramos prætendunt, tristem caliginem periculorum in album ipsis vertendam augurantes hoc omine. Præter id vero quod constat olea semper virente natura, fructum quoque profert laborum remedium, sacra Minervæ est, victoribus athletis coronas, & supplicibus gestandas frondes suppeditat. Sic & mundus ab intelligibili natura per æternam semperque vigentem sapientiam regitur, aqua præmia quoque victoriæ athletis hujus vitæ exhibet, & plurimorum laborum remedium opifex ille qui mundum fulcit, qui miserabiles & supplices recreat. In hoc (XXXIV.) antrum igitur inquit Homerus omnem externam possessionem esse deponendam, & nudum assumpta mendici specie, afflictoque corpore, & supervacuis omnibus abjectis, averiatumque sensus, oportere cum Minerva confidentem sub Oleæ stirpe consultare, quonam pacto quis possit omnia, quæ animæ suæ insidiantur, excindere ac amputare. Nequaquam enim præter rationem, ut mihi videtur, Numenius sub Ulyssis persona representari nobis in Odyssæa existimavit quemlibet hominem, qui per hujusce mundi generationem ordine transit, ac ita demum illuc pervenit, ubi tempestatis & maris nemo conscius est. Sic enim Ulysses de se ipso dicit,

„ Perveniam donec, ubi non est nota marina

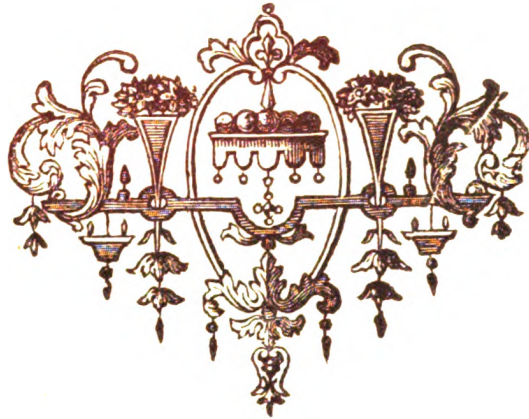
Odyss. v.

„ Unda, salemque cibus didicit inspergere nemo.

Cæterum pontus, & mare ac tempestas Platoni quoque materiæ constitutionem designant, atque nimirum ideo Phorcyni marini Dei nomine portum illum appellarunt, a quo Phorcyno filia Thoosa in Odyssæa principio deducitur. Ex Thoosa vero genitus est Cyclops, quem excæcavit Ulysses, scilicet ut ad patriam usque haberet aliquid, quod ipsum de peccatis suis admoneret. Quam ob causam quoque sedes sub oliva ei congruit, tanquam supplici numinis, & sub stirpe supplicationi idonea natalitium suum dæmonem placanti. Non enim statim ei licebat simpliciter ab hac sensibili vita excæcata, & brevissimo tempore irrita facta, liberari. Sed hæc facere ausum iracundia marinorum & materialium deorum sequebatur, quos prius placare opus est sacrificiis & laboribus tolerantiaque, perturbationibus aliàs repugnando, aliàs præstigiis & dolis utendo, denique modis omnibus secundum illas sese mutando, ut tandem laceris pannis nudatus omnia recuperet, ac ne ita quidem liber sit ærumnarum, donec prorsus a mari discesserit, & vivus adeo marinorum & materialium operum imperitus evadat, ut remum existimet ventilabrum esse, propter omnimodam marinorum instrumentorum ac operum imperitiam. Cæterum interpretationes hujusmodi non existimare decet coactas, & probabiles (XXXV.): quasdam argute verba funditantium rationes. Quin potius antiquam animo sapientiam æstimantes, & quanta fuerit Homeri tum prudentia, tum in omni virtutum genere præstantia, non dubitabimus involucro fabulæ divinitatis imagines representari.

tari. Haud quaquam enim argumentum univĕrsū temere confingi potuisset, nisi a veris quibusdam occasio data fingendi fuisset. Sed super his differetur aliās opere iusto, in præsētia vero antri Nympharum interpretatio finem habeat.

F I N I S.

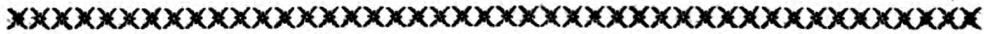

R. M.

NOTULÆ

A D

PRÆCEDENTEM VERSIONEM.

Cap. I.

Inquirendum] addidit hoc de suo Gesnerus, nam in edd. non habetur: neque tamen indigere hoc supplemento videmur. Alia res est in principio secundi Capitis. Cæterum tres hic adduntur Homeri versus, quos Porphyrius omisit: in Græco est

Φορκυνος δε τις εστι λιμνη, ἄλισιο γερουτος
 Εν δημῳ Ιθακης δυο δε προβλητες εν αυτω
 Ακται αποβρωγες, λιμενος ποτιπεπτηνιαι
 Αυταρ ε. κ. λ.

Inque ip[s]is] debuisset: *inque ip[s]o*. Sed secutus in his vertendis opiniones Porphyrii fuit: quam male, in Dissert. Homericæ ad Porphyrium docebitur.

Cap. II.

Hætenus Homeri verba] vides, quam libere in his vertendis Gesnerus fuerit verfatus: neque enim opus erat hac additione. Idem arguunt sequentia, *antri jam descripti* pro Græco των παραδοθεντων, & familia.

Teste Cronio] non expressit Græcum Philosophi: ὡς Φησι integra enim argumentatio adfertur Cronii, non is nude testis citatur silentii Geographorum.

Minime dignum videtur] liberius hæc iterum, quam oportuerat, & contra fidem Græci textus.

Cap. III.

Diða querendum] puto vitium esse, pro *ad querendum*; mox omittit illa: πολυπραγμονει αναγκάζοντα.

Ad quod oblonga &c.] liberrime iterum noster, qui tamen melius Philosophi mentem intellexit quam Holstenius, disertam *anathematum* mentionem injiciens. Sæpius hoc veteribus in more fuit positum, ut objectiones aliorum suis infererent disputationibus, idque obiter quasi & Lectore non monito: quæ res difficilem haud raro intellectum locis intulit: ut in Satyris præcipue utriusque linguæ factum meminimus. Et quid notius illis Horatii: *picloribus atque poetis Quidlibet* &c. quæ tamen mera objectio est, data opera a Poëta refutata. Similiter explicandus Ecclesiast. III. 22. & alia SS. loca importunis impiorum cavillationibus frustra laceßita. Sed hæc alius fori.

Hoc vero adhuc obscurius est] contrarium Græca inferunt: sed Gesnerus ea respexit, quæ subsequuntur.

Cap. IV.

Veterum hic placita referre] nescio an non melius hoc Græca exprimat, quam Holstenii versio. Id certum, mentem Philosophi sic melius exprimi: contulit enim hoc libello, quidquid e veteribus elici ad explicationem antri potuit.

Qui ista primum Nymphis consecrarunt] male: debuisset: *qui istud N. consecrarunt*,
 G ne

neque enim de ritu antrorum Diis sacrorum in genere auctor loquitur, sed Ithacense duntaxat antrum speciatim respicit, quod quare Nymphis fuerit dedicatum, prius ait inquiri debere.

Cap. VI.

Ob formæ conjunctionem & ornatum] accuratius hoc Holstenianis: *ob formæ conjunctionis præsentiam & exornationem*, et si discrimen non sit magni.

Exitum mysteriis celebrant] in margine adscriptit Gesnerus: „Græcus codex videtur hic corruptus.” Satis sagaciter ipsi suboluit excidisse *τελουσι τον μυστην*, quod cum in omnibus editis expressum legatur, credibile est Gesnerum non editione aliqua huius libelli, sed codice duntaxat MS. usum, versionem suam adornasse. Clarius id ipsum e seqq. apparebit.

Cap. VIII.

Naidēs appellantur, ex hymno] observantem lacunam codicis Gesneriani: excidit enim integer fere sensus, in Græco est: *αἱ ἐπιπηγῶν εἰσι καὶ τῶν ὕδατων, ἀφ' ὧν εἰσι ῥοαί, Ναῖδες ἐκκλυντο κ. λ.*

Nymphæ tibi fontes] vide, Lector, quam recte hic *Nympharum* mentionem cum Barnesio restituerimus, in var. lect. ad h. l., ignari ope codicis, quem Gesnerus vidit, extra omnem dubitationis aleam conjecturam hanc poni.

In antris habitantes] ubi hoc in Græco? nescio, an non hic lateat varians lectio depravati vocabuli *μυμνυσαι*: sed nimis corruptum est hoc fragmentum, quam ut conjecturis aliquid adsequi liceat.

Hinc erumpentes aquæ per omnia flumina] in Græco est: *ταδ' ὑπερ ὑδαε δια παντα νημηξται*: unde crediderim aliter legisse codicem Gesnerianum: quid tamen proprie ibi fuerit, non liquet.

Petris obdudum] Græca non nisi *ὑποσεγον' petras* unde Gesnerus sumserit, non video. Similiter illud *habitantes*, quod sequitur, apud Platonem non extat. Contra adlocutionem *ω Φιλε Γλαυκων* plane omisit.

Cap. IX.

Hætenus] in Græco: *δια τούτου*: quod sensu differt, sed non putaverim tamen aliquam hic Gesneriani codicis fuisse differentiam: similiter in his proxime subsequentiibus, *verum non hunc solum mundum* &c. copiosior est interpretatio textu Græco, sed nec id aliunde quam ex libera, qua usus est, vertendi ratione derivaverim.

Sic & particulares obscuræ potentie] scilicet *speluncis representantur*, quod præcesserat: sic in Græc. *οὕτωςι δε και των μερικων ασχφων δυναμεων, supple συμβολην τα πετρα ετιθεντο οι θεολογοι*: Atque hoc modo intelligi verba debere opinor, non ut Holstenius vertit, abstracte: *Cum & particulares virtutes eodem modo inconspicue sint*, quasi ratio his detur, cur mundus antris comparari soleat: Confer his, quæ in variis lectionibus ad h. l. scripti, & recepta, quam illic proposui, emendatione haud difficulter mentem Philosophi adsequeris.

Ut nimirum & illud Homeri bifora] profusus ut Græca: *ὡς και το παρ' Ὀμηρω διθυρον*: sed Holstenius tamen melius: *ut bipatens hoc Homericum*, omisso illo *και*. At nescio equidem an non potius legendum sit levi transpositione: *ὡς το παρ' Ὀμηρω, ὁ και διθυρον ut Homericum hoc, quod insuper etiam duobus ostiis fuit instructum*.

Cap. X.

Humidum antrum] in Græco est *διπλον*: sed egregia est codicis Gesneriani lectio *διῶγρον*, & sensui optime convenit.

Agrestibus] patet Gesnerum legisse *αγραιαι* pro vulgato *ακραιαι*, forte melius: mox in codice ejus excidit, *αλλα Ναιδων*, quod tamen recte additur.

Non mortem accidere] addi necessario debuisset *nasci*, vel *generari*: sed exciderat itidem in Gesneri codice *το γενεσθαι*.

Cap. XI.

Halantibus] in Græco est: *και των αλλων αναθυμιασεων*, & *aliis exhalationibus*. Sed videtur Gesnerus participium verbi invenisse,

nisse, ut ad *ατμοις* referatur, quod nescio an non melius.

Ideoque Solem intelligibili vinculo &c.] Perverse hæc Gesnerus, quem male intellecta vox *ἀμμα* in errorem induxit: neque enim hic *vinculum* indicatur, sed *compages*: ac præterea secundum ejus versionem, non debebat *τον ήλιον* legi, sed *του ήλιου* vel *τη ήλιω* & sic porro *τη σεληνη*, &c. sed vulgatum haud dubie bene se habet.

Præsertimque eas] adscripsit Gesnerus in margine: *Hic in Græco quadam adduntur corrupta &c.* Quod quam recte divinaverit, apparet ex editis, unde lacunam supplevimus. Deerant in ejus codice verba: *διο και χαλης και αιματος επιχυσει προτρεπεσθαι τας των τεθνηκοτων*

Colorato spiritu] in Græco est *χρωζουσαι*. Sed recte Holstenius *polluto sp.* reddidit, qua notione etiam *χρωζεν* interdum teritur, clarissime res apparet ex sequentibus, ubi *καθαροι ψυχαι* opponuntur his *χρωζουσαις*.

Haud immerito] male Gesnerus hic, quæ distingui debuissent & separatim dicuntur, conjunxit: infinitivus *γινασθαι* pendet, ut reliqui, ab illo *διαβεβαιουνται δε τινες*, quod in initio capituli positum fuerat.

Cap. XII.

Ob Nymphas igitur] liberius hoc & a sensu alienum: sic enim debuisset in Græco legi: *Δια νυμφων μεν, τουτ' εστι ψυχων τελουμενων &c.* nunc legitur: *αλλα ψυχαις μεν τελουμεναις & sic porro.*

Cap. XIII.

Respicias] edd. *αποβλεπει* sed conjecturam in VV. LL. forte *αποβλεπεις* vel — *πης* legendum esse, quod vide nunc quam pulchre auctoritate codicis Gesneriani confirmetur: sic etiam pro *συναγει, συναγεις* legens, *consideres* vertit eodem modo.

Cap. XV.

Ideoque corpora ejus usu] in Græco est: *ασηπτα μενει* simpliciter; unde in VV. LL. ad h. l. conjeci *τα σωματα* excidisse: Gesneri codex mecum convenit,

quod conjecturam extra omne dubium ponit.

Trifidica, noxia & abominabili] Rectius hæc Holstenianis: v. *Animadv.* ad h. l.

Sic alii igne] vulg. *και ως μυση κ. λ.* Gesn. legit: *και οι αλλοι μυση &c.*

Cap. XVI.

Persæ] confirmat auctoritas Gesneriani codicis receptam lectionem contra Barnefium: v. *Var. Lect.* ad h. l.

Obtenebratis, sicut a vino, sensibus] nescio an Gesnerus legerit, *και σκιπουνται ΤΑΞ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ ως απο οινου* nunc certe in edd. omittitur constanter.

Cap. XVII.

Contra natura putr.] non puto codicem Gesn. hic ab edd. discessisse, sed conjectura duntaxat loci sensum adsecutum fuisse interpretem. Nos certissimam cl. Ruhnkenii emendationem, post editas jam V. L. nobiscum communicatam, in *Animadv.* ad h. l. dabimus.

Cap. XVIII.

Examen mortuorum] non habuit Gesn. codex illud: *ερχεται τ'αλλη* vel ut Barn. legit, *αλλη δ'ερχεται*, quod ceteroquin edd. omnes addunt.

Cap. XXII.

Sagittarius Saturno] *τοξοτην κρονου* at nunc edd. omnes *υδροχοον κρονου, aquarius Saturno*, uti etiam ordo signorum postulat.

Et adscensum exhibet] forte hic lacuna fuit in Cod. Gesneri, neque enim vertit illa: *εστι δε τα μεν βορεια, ψυχων εις γενησιν κατιουσαν.*

Cap. XXIII.

Calceamentis] ergo Gesn. etiam *υποδηματα* legit: sed etiam sic omnes MSS. legerent, certa tamen manet V. C. emendatio, de qua in *Var. Lect.*

Generationem exuentes] fomniasse credo Gesnerum cum hæc verteret, quibus alienius ni-

nihil potest a Græco fingi: ibi est, αναβιωσκόμενοι και εις αυτογενεσιν απερχόμενοι: sed quis omnia dextre!

Sol ad Orientem] omittitur hic απ' αιγοκρω, a capricorno.

Cap. XXIV.

Generationis in mundum] quam bene hæc posita sint, quantumque hoc loco Holstenium superet Gesnerus, in Animadv. ad h. l. docebitur.

Generationis dominus] vel non bene hoc intellexit Gesnerus, liberiusque vertit more suo, vel quod potius crediderim corruptum habuit codicem legitque simpliciter: [ως και ο ταυρος, δημιουργος ων ο Μιθρας της γενεσεως, κατα τον ισημερινον &c. vel quod æque potuit: ως κ. ο. τ. ων ο Μιθρας γενεσεως δεσποτης, κ. τ. λ. Utcumque fuerit, id patet ex ejus versione, aliter codicem ejus verba hoc loco distinxisse quam edd. nostras: universonum locum sic puto fuisse constitutum: εποχειται δε ταυρω ΑΦροδιτης (scil. Μιθρας) ως και ο ταυρος δημιουργος ων της γενεσεως. Κατα τον ισημερινον δε τετακται κυκλον, εν δεξια μεν εχων τα βορεια &c.

Cap. XXV.

Separandis] Græce χωριζομεναις, quod Gesn. passivè cepit, cum mediè sit explicandum cum Holstenio: Lat. *redeuntibus quod* Ἔ anima spir. attr. . . . Ἔ sp. b. Vide quam pulcre transpositionem in Var. Lect. ad h. l. factam confirmet Gesneriani codicis auctoritas.

Recreat aspirans] metricè cum vertantur, apparet Gesn. in suo codice κεκκηφοτα invenisse, ut versus sit integer: quod si admittatur, retractanda foret quam in Var. Lect. dedi emendatio του κακως in ει και ως; sin solute dixeris Homericum versum a Philosopho nostro fuisse propositum, nondum eam desererem, etsi non tanti sit.

Retinet roboratque] in Græco διακρατει unde probabile est verbo auctiorem fuisse Gesneri codicem.

Vebemens est, utpote &c.] aut hic ingenio indulsit Noster, aut transpositionem invenit in suo codice: sed prius vero magis videtur simile.

Paullatim] non est in Græco: neque incongrue tamen additur.

Cap. XXVI.

Vela præstendunt] Holstenius: *reducunt cortinas*: in Græco ἐλκουσι, quod ambiguum. Sed nullum equidem hujus ritus alibi vestigium inveni.

Cap. XXVII.

Austri in janua] Gesneri codex aliter distinxit, quam vulgati: illud επι θυρα non cum μεσημβριαζοντος conjungens, sed cum συμβολων quæ distinctionis diversitas etiam in mentem venerat doctissimo juveni Jo. Luzac, cujus conjecturas in Porphyrium fero mecum communicatas, in Animadv. hic illic memorabimus: sed sive hanc sive vulgarem acceperis lectionem, locus tamen obscurus manet: Bonum factum, non magni referre, quomodo intelligas, imo an intelligas profusus.

Præteriens] Græca διερχομενος, quod aliud.

Cap. XXVIII.

Galli] Gr. Κελτοι.

Cap. XXIX.

Tanquam in duas e regione portas] non est in Græco, ut nec illud: *quod pluribus deinceps exemplis declarabimus.*

Cæli pars alia] de suo supplevit, malo exemplo.

Cap. XXXIII.

Superior fit, byeme invertitur deorsum] In Græco αναγειει & μεταστρεφει, unde apparet deflexisse Gesneri codicem a vulgatis: sed locus male legitur. v. Var. Lect.

Cap. XXXIV.

Que a. s. insidiantur] ergo etiam επι βουλα legit: sed vide Var. Lect.

COLLECTANEA
 AD
 PORPHYRIUM
 DE ANTRO NYMPHARVM.

PARS PRIMA

Quæ est Homericæ.

I. **C**um ad Homericam sacri Nympharum antri descriptionem recte intelligendam, quæcunque hoc in volumine Lectori sistentur, velut ad scopum quendam propositum, unice tendant, necessarium imprimis erit, ut accurate, quæ sit vera ejus facies, Lector edoceatur. Quid enim, quæso, de Porphyrio fiet, si quis opellam ejus, mentem Poëtæ ac sensum loci minus edoctus, legere tamen & capere adnitatur? Ritus, inquires, antiquos & Philosophiæ, quæ interspergit, placita colliget: mirabitur πολυμαθειαν hominis & eruditionem per univèrsam opusculi complexum eleganter diffusam, & apiculæ instar, quæ bonæ in his frugis invenerit, sedulo excerptet sibi in usum convertet. Sed nihili sunt hæc omnia, & frustra fiunt, nisi quis accuratam sibi Homericæ descriptionis imaginem comparaverit: Operæ non erit hoc verbose disputare, quod in gratiam ejus duntaxat Lectorum generis fiet, quos minime omnium mihi desidero: quot enim tales fuerint, tot habebat Philosophus noster, tot ipse experiar censores, si non iniquos, imperitos saltim, ac de illorum grege quos *vitiō creatos* vocant. Reliqui, quorum est id quod agunt eleganter agere, qui re non perspecta nihil constituunt, horum iudicio lubens me & quidquid hoc est opellæ ultro subjicio: Hi non indignabuntur.

tur non tantum, sed & optime secum judicabunt agi, cum ad facilem loci Homericum intellectum omnia viderint studiose collata, quæ alicunde eo conducere potuerunt. Sic, quidquid ad seriem narrationis & historiam loci pertinere credebatur, copiose id omne in Dissertatione explicui (*Dissert. Hom. ad Porph.* Cap. II. §. 1. seq.). Nunc quantacunque est Homericorum interpretum farrago omnis ætatis, qui ad sensum loci aliquid videri possent contulisse, eorum explanationes ad calcem opusculi rejiciendas duxi, ut haberet Lector brevi velut in tabella propositum, quidquid sibi ex tot voluminibus sparsim positis moleste alioquin congerere cogeret. Hæc facies primæ partis apparatus nostri, quæ Homérica est. Altera Porphyrio dicata, excerpta complectetur, libellum ipsius & Philosophiæ, quam sectabatur, opiniones spectantia; quibus & nos pro editorum more, nostras qualescunque animadversiones subjunximus; copiosiores illas quam initio credideram: sed jacta est alea, & TV benevolus es: qualis ne unquam haberi desinas, cura ut mihi continuo faveas.

II. Homerus Lib. XIII. Odyssæ vs. inprimis 102. seqq.

- Φόρκυος δὲ τις ἐπὶ λιμῆν ἄλιον γέροντος
 Ἐν δὴ μῶ Ἰθάκης δὺς δὲ προβλήτες ἐν αὐτῶ
 Ἄκται ἀποβῆρες, λιμένος ποτι πεπτηυῖαι
 Ἄιτ' ἀνέμων σκεπῶσι δυσάχων μέγα κύμα
 100. Ἐκτοθεν ἔντοθεν δὲ ἄνευ δεσμοῖο μένουσι
 Νῆες εὖσσελμοι, ὅταν ἔρμου μέτρον ἴκωνται
 Ἄυτῶ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλάιη
 Ἀρχοῖ δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον, ἡεροειδὲς,
 Ἴρον Νυμφάων, αἱ Νηϊάδες καλέονται
 105. Ἐν δὲ κρητῆρες τε καὶ ἀμφιφορῆς ἔασι
 Λάινοι ἔνθα δ' ἔπειτα, τιθιβύσσουσι μέλισσαι
 Ἐν δ' ἴσοι λίθοι περιμήκεες, ἔνθα τε Νύμφαι
 Φάρε' ὑφαίνουσιν ἀλιπάρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι
 Ἐν δ' ὕδατ' ἀενάοντα δῦα δὲ θε οἱ θυραὶ εἰσίν.
 110. Ἄι μὲν πρὸς βορέαο καταβιβαταὶ ἀνθρώποισιν,
 Ἄι δ' αὖ πρὸς νότου εἰσι θεῶτεραι, οὐδέ τι κείνην
 Ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδὸς ἐστίν

III. VARIÆ LECTIONES.

Secutus in his ponendis editionem Poëtæ principem fui, Florentiæ sub ipsa Typographiæ incunabula A. MCCCCLXXXVIII. Fol. typis luculentissimis per-accurate editam & plerumque aliis præstantiorem. Alioquin fatis in hoc loco, inprimis ab editoribus Porphyrii variatum: Sic. vs. 102. τανύφυλλος] edd. pleraque Porphyrii τανιφυλλος, etiam Romana princeps. vs. 103. αυτης] αυ της Rom. 1. Venet. Argent. P. vs. 104. ἱρον] In hoc solo vocabulo Florentinos deserere debui, qui male Ἴρων habent, non sine omni tamen ratione. Basil. 3. ἱερον. Barne-

nefius in margine adscripsit γρ. *τερον* ibid. Νυμφαων] P. nonnullæ Νυμφαων vs. 106. τιβαιβωσσουσι] Basil. 2. τιβαιβωσσεισι, male: perperam etiam novissimus Lycophronis editor Potterus, dum in Emendationibus, Commentario Tzetis in Alexandram subjectis, ad hunc Homeri locum, a Grammatico adductum sic commentatur p. 71. n. 3. „ τιβαιβωσσουσι, pro τιβαιβωσσεσαι, metri gratia.” neque enim participium est illud τιβαιβωσσουσι, aut adjecti vim præstat, sed est 3. perf. ind. act. *mellificant*: a τιβαιβωσσω, ειν. Quod pueri videant, & qui nondum ære lavantur. Sed quis omnia recte! vs. 107. λιθει] Ita rectius Florent. quam Al. λιθοι, vel λιθιοι. vs. 109. αεναοντα] γρ. αιεναοντα Eustath. fol. 508. lin. 19. & Henr. Steph. BARNESIVS. Al. αεναοντα. Sed vide, quem ad Porphy. 9. jam laudavi, Schier. ad Pythag. Επη p. 71. 72. ibid. δνο] minus recte Al. δυο. vs. 110. βορεαο] male Al. βορεα. vs. 111. νοτα] Ita Florent. recte & hinc Cant. 2. P. ibid. κεινη] Basil. 3. P. κεινη, aliæ pleræque κεινη. vs. 112. αλλ] omititur Bas. 3. P.

IV. VERSIONES LOCI HOMERICI METRICÆ.

I. Latina, apud Holstenium in versione libelli Porphyriani:

- Stat ramis diffusa in portus vertice oliva:
Quam propter jucundum antrum obscurumque recedit
Sacra domus Nymphis; quæ Najades indigitantur.*
105. *Intus crateres, patulæque ex marmore vivo
Amphoræ; apes dulci quæ ponunt mella susurro.
Saxea sunt intus quoque stammina longa, ubi Nymphæ
Purpureas texunt telas, mirabile visu.
Intus perpetui latices. Sed janua duplex:*
110. *Hæc boream spectans homines admittit: at illa
Respiciens austrum divinior, invia prorsus
Est homini, præbetque viam immortalibus unis.*

Eandem versionem ut novam adscripsit *Petitus* Lib. II. *de Sibylla* Cap. X. sed vs. 103. pro *jucundum* habet *peranænum*.

II. Anglica *Alexandri Pope* ex ejus *Odyssey of Homer* Tom. III. p. 11. 12. ed. Lond. A. 1760.

116. *Far from the town a spacious port appears,
Sacred to Phorcys' pow'r, whose name it bears:
Two craggy rocks projecting to the main,
The roaring winds tempestuous rage restrain;*
120. *Within, the waves in softer murmurs glide,
And ships secure without their haulsers ride.
High at the head a branching olive grows,*

H

And

- And crowns the pointed cliffs with shady boughs.
Beneath, a gloomy groot's cool recess
125. Delights the Nereids (a) of the neighb'ring seas;
Where bowls and urns were form'd of living stone
And massy beams in native marble shone;
On wick the labours of the nymphs were roll'd,
Their webs divine of purple mix'd with gold.
130. Within the cave, the clustring bees attend
Their waxen works, or from the roof depend.
Perpetual waters o'er the pavement glide;
Two marble doors unfold on either side;
Sacred the south, by which the gods descend,
135. But mortals enter at the northern end.

V. INTERPRETES VETUSTI.

1. Scholia minora, ex editione J. BARNESII.

96. Φόρκυρος] λιμὴν Ἰθάκης, ἐφ' ᾧ λιμένι Φόρκυρος ἐστὶν ἱερὸν τοῦ θαλασσιῦ δαίμονος. ἀλλοιο γέροντος.] τοῦ Φόρκυρος. Φόρκυρος δὲ τις ἐστὶ λιμὴν ἀλλοιο γέροντος.] Φόρκυρ δαίμων θαλάσσιος, τὸ πρότερον διατρέβων πρὸς τῷ Ἀρυμνίῳ λεγομένῳ ὄρει τῆς Ἀχαιίας, οἰκῶν τε τὴν Φόρκυρος ἀπ' αὐτοῦ καλομένην βῆσσαν· κἄτα Φανέν αὐτῷ, καταλιπὼν τὰς τρίβους ταύτας, ἀφίκετο εἰς τὴν Κεφαλληνίαν· καὶ τόπον ἐκλεξάμενος ἐπιτήδειον αὐτῷ, ἐνταῦθα ᾤκησεν· λέγεται δὲ Ἄμμος ὁ τόπος. προσορμήσας εἰς τὸν τῆς Ἰθάκης λιμένα, ἤξιώσεν αὐτὸν ἄμφ' ἑαυτοῦ προσεγορεύσθαι Φόρκυρος. ἢ δὲ ἱστορία παρὰ Ἡροδότῳ.

98. ἀποβρῶγες.] διεβρώγυται, οὐχ ὡς μέντοι τῶν ῥιζῶν ἀποτετμηθῆναι. ποτιπεπτηυῖται.] ἦσαν νενευκυῖται.

99. σκεπόωσι.] σκέπωσι, καλύωσι, σκέπας παρέχουσι· δυσάηαν.] κκοπνεύσαν.

101. ὄρμου μέτρον.] ὅταν πρὸς τὸ ὄρμισθῆναι ἀφίκοντακ, τὸ μέτρον, ἢ τὸ ἀναπλήρες τῆς καταγωγῆς. ἴκωνται.] παραγένωνται.

102. ἐπὶ κρατῶς.] ἐπὶ τῆς ἀρχῆς. τανύφυλλος.] τεταμέναι φύλλα ἔχουσα, μακρόφυλλος.

103. ἐπήρατον.] ἐπέραστον, καλόν· ἡεροειδές.] μέγα καὶ ἀναπεταμένον, εὐσκιον.

104. Νυμφῶων] νυμφῶν. Νηιάδες.] ἀπὸ τοῦ Νηίου ἔρους. ἢ Ναΐδες νύμφαι εἰσὶ τῶν ἰδῶτων.

105. ἀμφιφορῆες.] εἶδος κεράμων ἀμφότων.

106. τιθαιβιάσσαντιν.] ἀποτίθενται τὴν βῆσιν, ὃ ἐστὶ τὸ μέλι, οἷον θησαυρίζουσι τὰ κηρία, καὶ ἐκτοτροφοῦσιν.

107. λίθεισι.] λίθιοι.

109. ἀενάοντα.] αἰεὶ ῥέοντα.

110. καταίβαται ἀνθρώποισι.] βάσιμοι, δι' ὧν κατάβασις ἐστὶν ἀνθρώποις.

111. θεάτεραι.] θειότεραι, δι' ὧν μόνοι θεοὶ εἰσέρχονται,

2. Eustathii Commentatio de hoc loco Tom. III.

Comment. in Homerum p. 1734. fqq. ed. Romanae principis.

*Ὅτι ἐκφραστικόν τι κἀνταῦθα γράφει προθέμενος ὁ ποιητής, ἐκφράζει τὸν τε ἐν τῷ δημῷ τῆς Ἰθάκης λιμένα, καὶ τὸ ἐκεῖσε νυμφαῖον ἄντρον· τὸν μὲν ἐπαινῶν, ὡς ναυσὶν ἀγαθὸν ἐνορμίσαισθαι· τὸ

(*) v. Dissert. Hom. ad Porph. Cap. II.

τὸ δὲ ἄντρον ὑποτίθει, εἰς ταμίειον τοῖς τοῦ Ὀδυσσεὺς χρήμασιν. ἄπερ ἀναγκαῖον ἦν πιθανῶς κρυβῆναι. ἄλλως γὰρ, οὔτε αὐτοῦ που ἐν ὑπαίθρῳ ἐχρῆν αὐτὰ κεῖσθαι, οὔτε περὶ τοὺς ἀγρούς ἀχρῆναι, οὔτε πολλῶ πλέον ἐπὶ τὴν πολὴν ἄρχεται δὲ ἀπὸ συνήθους ὑπαρκτικοῦ βήματος. καὶ Φησίν. Φόρκυνος δὲ τίς ἐστὶ λιμὴν, κ. τ. λ. Ταῦτα δὲ, πεπλασμένα εἰσιν ὡς Φασὶν οἱ παλαιοί. διὸ καὶ ὁ Περφύριος τὸ πᾶν τοῦτο ἄντρον εἰς ἀλληγορίαν μεταλαξέει. λέγων καθόλου πᾶν ἄντρον καὶ σπήλαιον, τῷ κόσμῳ, καθιερωσθαι. καὶ πολλὰ γράφων εἰς αὐτὸ. ὡς οἶα τοῦ κόσμου, ἄντρον τινὸς ὄντος μεγίστου. ὅπερ ἡροειδὲς μὲν λέγεται, διὰ τὸ τῆς ἀρχεγόνου ὕλης αἰσχρὸν καὶ ἀνειδεόν. Ἐπήρατον δὲ, διὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν ἐξ αὐτῷ εἰδοποιητικὴν διακρίσμησιν, ἀφ' ἧς καὶ ὁ κόσμος ἐκλήθη. ἄλλως γὰρ πῶς ἂν εἴη Φησί τὸ αὐτὸ καὶ ἡροειδὲς καὶ ἐπήρατον, τοῦ ἡροειδοῦς Φοβεροῦ μᾶλλον ὄντος οὐ μὴν ἐπεράτου; νύμφας δὲ καίθας ἐκεῖνος ἀλληγορεῖ, ψυχὰς ἰούσας εἰς γένεσιν. αἷς κρατῆρας οἶον τινὰς καὶ ἀμφιφορεῖς ὁ μῦθος δίδασσι, τὰ καθ' ἀνθρώπους σώματα. αὐτὰ τὲ γὰρ ἐκ γῆς. καὶ οἱ κρατῆρες, γῆ ὀπτημένοι εἰσιν. οἱ δὲ ὑφασμένοι ἴσοι τῶν νύμφων, σαρκοποιῖα ἐστίν, ἢ ἐν ὄσοις. ὀπρία καὶ τισὶ σῆμοσιν. ἢ καὶ θαῦμα ἰδέσθαι λέγεται, διὰ τὸ κατὰ Φυσὴν θεῖον, τῆς τοιαύτης ἰσουργίας. ἢ δὲ τοῦ μέλιτος ἐργασία, καὶ αὐτὴ ψυχᾶς, Φησίν, οἶκεια διὰ τὸ τοῦ μέλιτος πολυδύναμον. γλυκὺ τὲ ὄν τῆ γέυσει, καὶ συναγόμενον ἐξ ἀνθέων ὑπὸ μελισσῶν. ἂν τῆ κλήσει αἱ δικαίως βιοτεύουσαι ψυχᾶι ὀνομάζονται καὶ πρὸς τὰ θεῖα τῆ καθαρότητι ἢ καθάρσει ερεφθήμεναι. μέλισσαι καλούμεναι καὶ αὐταί, διότι καὶ καθαρτικῆς ἐστὶ τὸ μέλι δυνάμειος καὶ συντηρητικῆς. τραύματά τε γὰρ χρόνια μέλιτι ἐκκαθαίρονται, καὶ πολλὰ τῷ μέλιτι μένει ἄσθηπα. καὶ οὕτως ἰκανῶς ἐνδιατρίψας ὁ Φιλόσοφος κατὰ τινὰ μυθίαν τῷ ἰσηρικῷ μέλιτι, λέγει καὶ τὰς δυο πύλας τοῦ ἄντρον, καρμίνον εἶναι καὶ αἰγόκερον. ὦν διὰ μὲν αἰγοκέρωτος, ἐδδαξόν τινες, ψυχὰς ἀνέειναι, διὰ δὲ καρμίνου, ἀναβαίνειν. ὡς εἶναι τὸν μὲν καρμίνον, βόρειον καὶ καταβατινὸν. αἰγοκερον δὲ, νότιον καὶ ἀναβατικὸν ψυχῶν εἰς θεοῦς. διὸ καὶ θεωτέρας εἶναι αὐτάς. καὶ τοιαῦτα λαλεῖ πολλὰ γλαφυρότητι λήρων πυκάζων τὸ τοῦ μύθου γλαφυρὸν ἄντρον. ὁ μεντοὶ γεωγράφος, μὴ εἶναι Φησὶν ἐν ἰθάκῃ νῦν ἄντρον τοιοῦτον ὅποιον ὁ ποιητὴς φράζει, μὴ δὲ νυμφαῖον, διὰ τὸ μεταβολὴν ὡς εἰκὸς τινὰ συμβεβηκέναι τῷ μακρῷ χρόνῳ. Φόρκυνος δὲ λιμὴν ὁ βηθεὶς λέγεται, ἢ διὰ τὸ ἴσως τιμᾶσθαι Φορκύνα ἐκεῖ, ἢ καὶ διὰ τὸ ἀγαθὸν εἶναι τὸν λιμένα καὶ οἷς σώζεσθαι ὑπὸ Φόρκυνος τὰς ἐν αὐτῷ καταίροντας. ἄλλως δὲ γέ, καὶ πᾶς λιμὴν, Φόρκυν κατὰ τὴν ἀλληγορίαν ἐστίν, ὅπου φέρονται Φάσιν αἱ ὀκκάδες. τίς δὲ ὁ τῆς ἰθάκης δήμος, ἤδη σαφῶς προδηλώται. Ἀποβῆγες δὲ ἄκται, αἱ διεβῶγυται. ὡς οὕτω τόμα εἶναι τῷ λιμένι δι' αὐτῶν οἶται λείως δέξασθαι κατὰ ψάμμου τὴν Φαιακικὴν νῆα, ὡς ὁ ποιητὴς βούλεται. ὅρα δὲ καὶ ὡς οὐ δ' ἐνταῦθα πέραι προβλήτες, ἀλλὰ ἄκται προβεβλημένοι τοῖς κύμασι, καὶ περιανύουσαι αὐτὰ. ὡς ἐντεῦθεν, τὸν μέσον αὐτῶν λιμένα γαληνιάν. Ποτιπεπτηῖται δὲ, αἱ προσπεπτακυῖαι πρὸ τοῦ λιμένος καὶ εἰς σκέπην οὔσαι τῶν ἀνέμων. Τὸ δὲ σκεπῶ περισπωμένον ἐξ οὗ τὸ σκεπώσι, πρωτοτυπὸν ἐστὶ τοῦ σκεπάζω ὡς καὶ τὸ πετῶ, τοῦ πετάζω, καὶ τὸ βιβῶ, τοῦ βιβάζω ὁ δὴλοι τὸ ὀχεύειν, ὡς ἐν ῥητορικῷ εὑρηται λεξικῶ. ἐπὶ δὲ καὶ τὸ ἀπλῶς βαίνειν. Τὸ δὲ δυσαῖων, σημειωδὲς ἐστὶ. γέγονε γὰρ ἐκ τοῦ δυσαῖος, δυσσαεὸς καὶ κατὰ ἔκτασιν, δυσαῖος καθ' ὁμοιότητα τοῦ Ἡρακλῆος Ἡρακλῆος καὶ Ἄρης, Ἄρης καὶ Διοκλῆος ποτὶ δῶμα καὶ Ἰφικλῆος, καὶ τῶν ὁμοίων. Τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ λιμένος ἀνευ δεσμοῦ μένειν τὰς νῆας, ὅ δὴ λιμένος ἔπαινος ἐστίν, ἢ τῶν Φαιάκων νῆος οὐ δοκεῖ ἔχειν, εἴπερ πρὸ ὀλίγων ἀναπλέοντες, πεῖσμα ἔλυσαν ἀπὸ Φητῆο λίθοιο. Τὸ δὲ ὄρμου μέτρον ἰκάνται, περιφραστικῶς ἀντὶ τοῦ, εἰς τὸν ὄρμον ἐν ᾧ καὶ ὅρα ὡς Φανερα κᾶν ταῦτα διαφορά λιμένος καὶ ὄρμου. ἔπει οὐχ ἀπλῶς ἐν τῷ λιμένι μένουσιν αἱ νῆες ἀνευ δεσμοῦ, ἀλλ' ὅτε ὄρμον ἰκάνται ἐστὶ δὲ Φασὶν ὄρμος, τὸ τέλος τῆς ἐμβαλάσση καταγωγῆς ὅτι δ' Ἀθῆνας ἱερὸν Φυτὸν ἢ ἐλαία, καὶ ὡς ἐν ἀθῆναις πρῶτον εὑρηται, ὁ μῦθος λέγει διὸ καὶ μετ' ὀλίγα, ἐν τῷ τῆς ἐλαίας ταύτης πυθμένι τὰ τοῦ ὀδυσσεὺς τίθενται χρήματα ὡς οἶον εὐτυχῶς παρακατατιθέμενα τῇ Ἀθηνᾶ διὸ καὶ συντηροῦνται. Ὡς δὲ ὁμωνύμως ἐλαία καὶ τὸ Φυτὸν καὶ ὁ καρπὸς εἰ καὶ ἄλλως οἱ Ἀττικοὶ ἐλαίαν μὲν Φασὶ τὸ δένδρον, ἐλαίαν δὲ τὸ ἐξ αὐτοῦ, δῆλον ἐστὶ. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ ῥοίας Φαίνεται εἶτον ῥόας. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ Φοίνικος καὶ τοῦ Φυτοῦ μὲν, χρῆσις πρὸ τούτων παρ' Ὀμήρου. καὶ ποῦ δὲ, ἐν τῇ ἄλλοις μυθίοις, καὶ ἐν τῷ, Φοινίκων ἐνόρχων οὐς τινες εὐνούχους καλοῦσιν ἢ δ' ἀπυρῖνους εἰσὶ γὰρ οἱ Φοινίκες ἢ μηδόλως ἔχοντες πυρήνας, ἢ σμικροτάτους. Τὸ δ' ἄντρον ἱερὸν νυμφῶν, ὁμοίως πεφρασαι τῷ, ἄσος ἱερὸν Ἀθῆνης. ὁ πρὸ τούτων που εἶρηται. Οἷδὲ λίθινον

κρατῆρες καὶ ἀμφιφορῆες, ἀναθύματα⁽¹⁾ νυμφῶν χειροποιήτα οἰκίον δὲ πρὸς νηϊάδας, τὰ τοιαῦτα δοχεῖα τοῦ ὕδατος. Τίθει βύσσιν δὲ κυρίως ἐπὶ μελισσῶν τὸ ἀποτιθέναι βότῃ ἐκυταῖς, ὃ ἐστὶ σιμβλοποιεῖν οὗ ἢ παραγωγῆ ὁμοία τῆ τοῦ Πυλαίμενους καὶ τοῦ Μεσαιπολλίου, ὡς ἐν τῇ Ἰλιάδι γεγράφται ἢ δὴ ἐκείνη παραγωγῆ ἔοικε μὲν καὶ τὸ ἀκρόχολος ἀκρόχολος Ἀττικῶς, ὃ ἀκρῶς χολούμενος οὐ προσλαμβάνει δὲ που καὶ τὸ ἴωτα κατὰ τὸ μεταπολλίος καὶ τὰ ὅμοια καθὰ οὐδὲ ὁ Ὀμηρικός ταλαπείριος καὶ ταιγε τῶν ὕπερον ἐν τοῖς τοιοῦτοις τὸ ἴωτα προσλαμβάνονταν ὡς δηλοῖ καὶ ὁ ταλαίπαρος, καὶ, ὁ ταλαίμαχος. Μελίσσαι δὲ ὅτι παρὰ τὸ μήλοισ ἐφιζάνειν ἤγουν ἀνθεσι γίνεται, καὶ ἐν τοῖς εἰς τὴν Ἰλιάδα δεδήλωται ὡς δὲ καὶ παρὰ τὸ μέλω, καὶ αὐταὶ καὶ τὸ μέλι, ἀλλὰ τούτο κεκοίνωται; λέγεται δὲ καὶ ὅτι Ἀλκιμῶν, κηρίην ὀπάρην λέγει τὸ μέλι τούτου δὲ παράγωγον ὁ μέλιτος τὸ κύριον καὶ ὁ ἐπὶ ἀφροσύνη ἕξακυστος μέλιτιδης καὶ ἢ ἔντελως μὲν εἰπεῖν, μελιττόεσσα συναίρεθεῖτα δὲ ἰδίως ὑπὸ Ἀττικῶν εἰς τὸ μελιτούττα, πρὸς ὁμοιότητα τοῦ οἰνοέσσα οἰνούττα ἐπὶ μελιπύκτων δὲ ἢ μελιτούττα, καὶ οὐχ' ἀπλῶς κατὰ τὸ μελιττόεσσα γαλήνη καὶ τὰ ὅμοια οἱ δὲ λίθει ἰσοί, πίθων ὡς νοεῖσθαι ὀφείλουσιν οὐ γὰρ ὑφάσμα δηλοῦσιν, ἀλλὰ ὑφαντικὰ ὄργανα τὸ ἐκ λίθων δηλαδὴ ἀντίον ἐν ᾧ τυλίσεται τὸ ὑφαινόμενον, καὶ τοὺς ἰσόποδας, καὶ τὰ ἐπ' αὐταῖς. Ταυτὸν δὲ ἐν τούτοις τὸ λαῖνοι καὶ τὸ λίθει, μετουσιαστικὰ γὰρ καὶ ἀμφότερα. Ἀλμπόρυφα δὲ Φάρες, τὰ πορφύροντα δικὴν ἀλός, ἢ τὰ ἀλουργά. Τὸ δὲ ὕδατα αἰετόντα, ἐν ἐνὶ μέρει λογοῦ γράφεται καὶ δι' ἐνὸς ν, διὰ τὸ μέτρον φέρεται δ' ἐν τισὶ καὶ ἀενάοντα κατέκτασιν τῆς ἀρχούσης πρὸς ὁμοιότητα τοῦ ἀκάματος καὶ ἀθάνατος καὶ τῶν ὁμοίων ὅσα τριβράχεια, τὸ δὲ πρὸς βορένο καὶ πρὸς νότου, ἐλλείπειται τὸ γὰρ πλήρες, πρὸς μέρος βορρά καὶ πρὸς μέρος νότου ἐκ δὲ τοῦ καταβιάται, παρήκται, καὶ ὁ καταβιάτης ἢ ζεὺς ἢ κεραῦνος, τὸ δὲ θεώτεραι, πρωτότυπον ἐστὶ τοῦ θεϊότεραι οὐ ἑρμηνεία τὸ οὐδὲ τί κείνη ἄνδρες ἐσέρχονται καὶ μάλιστα τὸ, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδὸς ἐστὶν, ὃ δίχα ἐκθλίψεως γράφειν, λησρικῶς ποτε προσαρμόσει τύπῳ οὐχ' ἀπροσφυῶς ἀν λεχθησομένη, θανάτων ὁδῶ οὐ μὴν ἀνδρῶν. τὸ δὲ ἐκείνη, ἐπίρρημα ἐστὶν ἰσῶν τῶν ἐκείσε. καὶ κείται ὑπὸ ἀναλόγιαν τοῦ ἀλλῆ καὶ ταύτη καὶ τῶν ὁμοίων. Ὅτι εἰς τὸν Ἰθακήσιον λιμένα οἱ Φαίαικες εἰσέλασαν, πρὶν εἰδότες ποτε δὲ εἰδότες ἢ πῶς, οὐ Φησὶν ὁ ποιητής ἀλλ' ἀφίησι νοεῖν, ὅτι οἶδασιν ὡς εἰκός, Φαίαικες κερκυραῖοι ὄντες Ἰθακήσιοις γείτονες τοῦ γὰρ ἐμποτισμοῦ πλάσματος ὄντος, ἀληθές ἐστὶ τῆς κατὰ Φαιακίαν κεφαλληνίας οὐ πολὺ ἀπέχειν τὴν Ἰθάκην, σενὸν καὶ μετέωρον ἔχουσαν λιμένα, καλούμενον Φάσι Φόρκυνά, καὶ αἰγιαλὸν τινα ἐν ᾧ νυμφῶν ἱερὸν ἀντρὸν.

VI. COMMENTARII RECENTIORUM.

SPONDANVS.

Φόρκυνος δὲ τις ἐστὶ λιμὴν] Tandem Ithacam appellit Ulyssæa navis, ubi duo sunt nobis observanda. Primum portus ipse, deinde modus quo Ulysses a Phæacensibus navi extractus & in terra depositus est. Quod ad portum ergo attinet, omnia in eo ficta esse annotabant veteres, ut refert Eustathius. Unde illa allegoricè interpretandi occasionem arripuit Porphyrius peculiari tractatu περὶ τοῦ ἐν ὄδουσειά τῶν Νυμφῶν ἀντροῦ. Qui curiosior fuerit, potest illum consulere, Ego enim tanti illud non facio, ut ad Homerum aliquid conducere arbitrer. Rem itaque simpliciter & nudè interpretari malo, ut hunc portum ita finxerit Poëta, non aliud innuendi gratia, neque eis τὸ ἀλληγορεῖν: sed ad exercendam libertatem illam Poëticam in rebus inauditis comminiscendis ac fingendis, atque iis interdum (quæ hæc esse potest) quæ in natura nusquam subsistunt, sic ergo informatus dicitur Poëta hic portus, ut forsan etiam ex illius elegantia asperam & horridulam illam Itha-

(1) I. αναθηματα.

Ithacam magis ac magis commendaret. Nos illam descriptionem saltuatim, si lubet, delibemus. Ait ergo, hunc Portum esse Phorcynis marini fenis; quod Didymus ita interpretatur: ut intelligas, templum Dei illius super illo portu fuisse, ἐφ' ᾧ λιμῆνι Φόρκυνός ἐστιν ἱερὸν τοῦ Θαλασσίου δαίμονος. Quod tamen Homerus reticet. Subjicit autem historiam de eodem, idque ut ait ex Herodoto: nos illam commodiore loco repetemus, ibidemque errorem Natalis de Comitibus detegemus, qui non plura de illo Deo ferè reperiri dixit Mythol. Lib. 8. Cap. 7. quam quæ ille ex Hesiodo annotavit. Munit præterea illum Portum Homerus uno utrinque latere in pontum extenso, quod fuit ad vim ventorum a navibus, quæ illic quiescerent, arcendam: unde tanta illic fuit securitas, ut etiam non alligatæ naves illic stare tutò possent, quod Poëta subjicit ἐντοσθεν δὲ ἀνευ δεσμοῦ μένουσι Νῆες εὐσελμοί, ὅταν ἄρμον μίτρον ἴκωνται. Sic antea Lib. 9. in Cycloporum insula portum ejusmodi descripsit:

Ἐν δὲ λιμῆνι εὐρμος, ἴν' οὐ χρεὼ πείσματός ἐστιν,
 Οὐτ' εὐνάς βαλλέειν, οὔτε πρυμνήσι' ἀνάσαι
 Ἄλλ' ἐπικέλσαντας μείναι χρόνον εἰσόκε νυκτέων
 Θυμὸς ἐποτρύνῃ, καὶ ἐπιπνευσάσῃ αἴηται.

Et hæc quidem quod ad ipsum portum attinet. In ipsius autem vertice olivam stare dicit: quod ingeniosè est confictum, quia cum oliva Minervæ sit sacra, Minerva autem Ulyssi maxime faveat, ad illius arboris radices bona Ulyssis tutò potuerint à Phæacensibus postmodum deponi, quasi in ipsius Minervæ tutela. Pergamus. Prope ipsam (olivam) Poëta Antrum Nympharum Naiadum collocat. Recte. Sunt enim Nymphæ, ut credidit illa antiquitas, Deæ aquaticæ: quàm bene id autem crediderit, potes ex illa annotatione nostra ad decimum octavum Librum Iliad. circa initium ad illa verba, θεαὶ δὲ μιν ἀμφιγέροντο, repetere. Cum autem Nympharum varia sint genera, hic Naiades, quæ etiam Naides vocantur, prope mare statuit, cum tamen propriè fontium Nymphæ, ut vult Gyraldus: vel fluviorum, ut vult Natalis, appellentur: nisi intelligas, in hoc antro fontem exstitisse, quod paulò post indicet, cum ait, ἐν δ' ὕδατ' ἀινάοντα. Quid insuper? Intus erant, inquit, crateres & amphoræ lapideæ. Quorsum verò ista? respondet Eustathius, esse ἀναθήματα νυμφῶν χειροποίητα. Subjicit vero, quod lubentius arripiam, οἰκείων δὲ πρὸς Νηιάδας τὰ τοιαῦτα δοχεῖα τοῦ ὕδατος: quasi intelligas, ea esse vasa propria fluviatilibus aut fontanis Nymphis, quibus ad exhauriendam & continendam aquam uti possint. Addit Homerus, in eodem antro apes mellificare, cujus rei causam divinare satis non possum. An quòd Deabus mella, ut cibum videlicet præstantissimum, & divinum, cibo quoque esse voluit? Quanta sit autem mellis dignitas, docet noster Allegoriarum interpretes Porphyrius: cum ait purgandi & conservandi facultate esse præditum, siquidem vetusta vulnera melle repurgantur, & ejus beneficia multa à corruptione & putredine sese vindicant. Ad illam vulnerum, seu mavis ulcerum repurgationem mella albicantia laudat Arist. de Hist. Anim. Lib. 9. Cap. 40. Quod si reliquas apum non satis laudatas, insignesque admodum ex omni animalium genere præstantias expendere accuratè volueris, indignum illud animal Nympharum Homericarum societate non judicabis. Et illæ quidem

ut tibi melius innotescant, evolvendi tibi erunt Medicorum Thesauri: sed eorum præcipuè, qui nobilissimam illam Jatrochemiam exercent, quod etiam in Iliade alicubi nos attigisse memini. Ecquid, quæso, liquori illi coelesti in universa illa natura comparari potest? Utinamque esset purus, inquit Plinius Lib. 2. C. 12. ac liquidus, & suæ naturæ, qualis defluit primo: nunc vero è tanta cadens altitudine, multumque dum venit sordescens, & obvio terræ halitu infectus, præterea ex fronde ac pabulis potus, & in uterculos congestus apum (ore enim vomunt) ad hæc succo florum corruptus, & alveis maceratus, totiesque mutatus, magnam tamen coelestis naturæ voluptatem adfert. Hæc ille. At Chymici nostri eum ita igne decoquunt ac despumant, ut a naturali illa sua præstantia longè discedere non videatur, quod ex Isääci Hollandi scriptis quidam nuper prodidit, tractatu peculiari de Quinta Essentia mellis. Sed nos ex hoc campo Nympharum antro denuò succedamus, si tantum hoc prius addiderimus, solitum esse Nymphis mel offerri, quia floribus delectarentur, è quibus mel conficitur. Quod docet Virg. cum eas flores legentes inducit

——— *Tibi lilia plenis*
Ecce ferunt Nymphæ calathis, Tibi candida Nais
Pallentes violas & summa papavera carpens.

Alii id factum volunt, quod illæ Aristaum, quem putantur educasse, mellis conficiendi viam docuerint, ut notat Natalis, Mythol. Lib. 5. Cap. 12.

Hinc porrò melius constabit, quàm appositè in earum antro jam apes istæ Homericæ mellificent, subjicit deinde Poëta descriptionem brevem loci illius, in quo Nymphæ texendi officio defunguntur. Ecquid, rogo Homere, non satis est hominem hujusmodi opificiis occupari, nisi Deabus quoque idem tribueris? Docet sanè Poëta, quod aliàs monuimus, ocium præcipue sexui femineo non esse consentaneum, cum non solum Regum & Principum uxoribus, ut de Hecuba, de Helena, de Arete, & aliis denique vidimus: sed etiam Deabus ipsis muliebria illa nendi & texendi opera adsignet. Nota porrò colorem telarum cæruleum, maris etiam & aquarum colori maximè convenientem. Restat postremum (nam illud de aquis supra attigimus) in hoc antro esse geminam portam, quarum altera ad Boream, altera ad Notum est sita: & illa quidem humano generi patens, hæc vero tantum Numinibus. Hoc ego inexplicatum relinquo, quia mihi nihil reconditi habere videtur. Simpliciter enim vult Poëta, hoc antrum & Hominiibus & Diis privatim infervire: privatim inquam, quia Hominiibus ad divinam portam interdictus est aditus. Et hæc quidem omnia, quod ad portum hunc Homericum attinet. Quem Virgilius adumbravit elegantissimè Lib. I. Aeneidos.

Est in secessu longo locus. Insula portum
Efficit objectu laterum, quibus omnis ab alto
Frangitur inque sinus scindit sese unda reductos.
Hinc atque hinc vastæ rupes, geminique minantur
In coelum scopuli: quorum sub vertice late
Aequora tuta silent. Tum sylvis scena coruscis

*Desuper horrentique atrum nemus imminet umbra.
 Fronte sub adversa scopulis pendentibus antrum:
 Intus aquæ dulces, vivoque sedilia saxo:
 Nympharum domus. Hic fessas non vincula naves
 Ulla tenent, unco non alligat anchora morsu.*

Restat secundum, quod in hac narratione esse observandum initio monebamus: nimirum cur Ulysses dormientem Homerus à Phæacensibus nautis extra mare ad portum ipsum Phorcynis depositum fingat. Eustathius noster hoc fusè diluit, quod nimirum videatur puduisse Phæacas Ulysses excitare, ne viderentur mercedem navigationis ab eo exigere: vel forsàn quod timuerint, ne si prehenderentur, Phæaciam, quæ tunc occulta fuisse videbatur, detegere ac indicare cogere, & ita facile infidiis aliorum possent invadi, viri nempe voluptarii, & bellis minimè gentium apti, ut aliàs in hoc Poëta vidimus. Hinc noctu etiam proficiscentes & solvantes à portu Phæaciæ eos induxit, ne Ulysses opportunitatem loci observare posset. At illæ quidem solutiones satis aridæ mihi videntur, hæc verò paulò angustior cum dicit, siquidem Ulysses excitassent Phæaces, fieri non potuisse pro decori & officii ratione, quin eum domum sponte essent comitati: atque Ulysses, si illud recusasset, potuisse videri ingratum & inhospitalem: sin verò eorum comitatu stipatus domum perrexisset, futurum fuisse, ut dignosceretur, & ratio, quæ Procos occidi oportebat, non observaretur, id est, *ἡχρηιοῦτο τὸ τῆς μνηστρακτορίας ἐν μίθοισιν*. Atque hæc quidem Eustathius. Sed nescio, an summo illi Peripatetico Aristoteli ita satisfaciat, qui Lib. de Arte Poëtica hoc figmentum Homericum infusum & absurdum esse docet, & minime tolerandum nisi boni Poëtæ auctoritatem præ se ferret: quæ facit, ut ea etiam pro bonis habeantur, quæ per se talia censerentur non possunt. Non satisfacturum Eustathium dixi, quia Guilielmus Canterus, Homerum defensusurus, alia ratione id præstitit, quasi neglectis illius argumentis. Eam lubet hoc loco, id est suo loco adferre. Ergo Canterus Nov. Lect. Lib. 5. C. 14. ita pro Homero adversus Aristotelem agit, Homerum hac parte reliquis Poëtis factum excellentiorem, quod *μυθοποιίαν* suam non temerè, nec confusè, sed accuratè & prudenter, tantoque cum ordine persecutus est, ut ejus singulæ partes aptissimè inter se cohæreant, ac sub dulcissimo fabularum involucro perpetuam quamdam à principio ad finem usque allegoriam contineant.

Id autem in Odyssæa, inquit, vel maximè apparet: de qua quia nunc agitur, ejus allegoriam paucis, præsertim quod ad Aristotelis quæstionem attinet, percurramus. Ulysses igitur, ne longum faciam, proponitur ab Homero vir non tam sapiens aut felix, nisi quantum humanæ res ferunt, quam verè sapientiæ ac felicitatis (hæc enim Penelope est, hæc Ithaca) studiosus: ad quam consequendam multos labores ac errores in mari, mundo videlicet, subit. Comites habet in hoc studio nonnullos, sed qui in itinere ferè omnes deficiant, partim gula, partim libidine, partim alia qualibet clade intercepti. Ipse postremò solus, absorpta nave, ad Calypsonem enatat: & inde Phæacum ministerio morte obita optatam felicitatem consequitur. Hoc igitur cum haberet sibi propositum,

CUR?

cum alia ad eam rem pertinentia aptissime confinxit omnia, quæ nimis esset longum demonstrare: tum, quam homines obeunt necessariò, mortem per somnum felicissime expressit. Ac primùm dormiens introducit Ulysses extremo quinto Odyssæ, cum in Phæaciam nudus enatasset, & à Minerva consopitus esset. Iterum autem dormit, dùm à Phæacibus in patriam per mare deducitur: sic enim requirebat allegoriæ series. Nam quæ interjiciuntur inter utrumque somnum, ad sepulchrum & funus pertinent, ita ut continuum intelligamus reverà somnum fuisse. Phæaces enim intelliguntur οἱ Φαίοι, sive pullati, qui post funebrem coenam & epitaphium sermonem quatuor libris habitum, funus deducunt. Quin & navis, quoniam pro sepulchro fuit, in saxum denique mutatur. Nam, ut & hoc obiter adjiciamus, inter Coreyram & Ithacam jacet Samos, quæ est σῆμα seu tumultus: sequitur Asteris insula, quam stellatam licet dicere, per quam ad Ithacam est iter: quæ, uti diximus, felicitas est & beata vita; verumtamen hac potiri commodè non potest Ulysses, antequam procos arcu vincat, & simul cum ancillis de medio tollat. Qui etenim perturbationibus animi & cupiditatibus frustra felicitatem ambientibus, imperare non potest, is nequit beatitudinis particeps fieri. Quibus ita declaratis, nemini posthac mirum videri debet, cur Ulysses Homerus, coelestis patriæ jamjam compotem futurum, dormire seu mori faciat. Hæc, è cujus ingenio prodierint, si quis requirat, I. Auratum, maximum fanè virum unicum & optimum Homeri Interpretem, Auctorem laudabo. Et hæc quidem ille pro Homero nostro, quo nomine multum ei sane debemus. Sed illa sententia Aristarchi valde mihi placet, qua allegorias à tota Poësi Homerica explodebat. Si quis tamen præsentem delectetur, potest, quantum per me licet, uti: aut, si placet, operam quoque suam ad illustrationem Homerici istius figmenti conferat. Notanda est præterea hæc Phæacum erga Ulysses ingenua fidelitas, qua eum non solum fartum tectum in terram deponunt, & ita quidem ut ab injuria viatorum tutus esse possit: sed etiam ei omnes divitias, quas dono ab Alcinoò & reliquis acceperat, sine ullo dolo restituunt: ex illo etiam edicto, nautæ, caupones, stabularii commissæ ut restituant: quod nostri Jureconfulti postea etiam proposuerunt. Sed Homerus id esse præstandum hoc exemplo longe augustissimo demonstravit.

B A R N E S I V S.

v. 96. Φόρκυνος δὲ τις ἐστὶ λιμὴν] *Virgil. Æn.* l. 1. v. 163. *Insula portum efficit objectu laterum.* vid. *Macrob.* l. 5. c. 3. *Turneb.* *Adversar.* l. 18. c. 32.

98. Ἀπίρρωγες] Vid. *Etymolog.* M. v. Ἀπορρώξ & Ἀπόρρωγες.

101. Νῆες εὐσσελμοί] Hanc veram in hujusmodi vocibus & antiquam *lectionem* passim probo. Sic *Iliad.* ε. v. 225. χάλκι ἐπίσσωτρα, προσαρρότα, θαῦμα ἰδεσθαι. Sic *Hesiod.* *Herc.* *Scut.* v. 273. — εὐσσωτρῶν ἀπὶ ἀπίνης. Sic in ἐπισσειῶ, ἐπισσειῶ, ut ad π. v. 4.

103. Ἀγχοθὶ δ' αὐτῆς ἄντρον — ἱρὸν Νυμφάων] Imprimis adeundus *Porphyrus*, περὶ ἄντρον Νύμφῶν, & *Eustath.* fol. 507. lin. 14. *Doctor Stephanus ad Homeri Agilbæan.* fol. 187. *Spencerus* nostras Poëta in Poëmate suo, *Fairy Queen* dicto, quem

quem accurate explicat Vir Cl. Dr. *Kenelmus Digby* in *Epistolarum Politicarum Cabbala*.

108. Φάρε' ὑφαίνων — Θαύμα ἴδεσθαι] Ita *Psalms*. 139. v. 13. 14. &c. Φοβερῶς καὶ Θαυμασῶς ἐγενήθη.

110. Αἱ μὲν πρὸς βορείῳ καταβαταὶ ἀνθρώποισιν] Huc refer illud *Orphei*, Ἀντολή τε, Δυεὶς τε, Θεῶν ὁδὸς οὐρανόων· *Euseb.* præparat. Euangel. l. 3. c. 9. Per *Capricornum* fingunt *Platonici*, *Animas*, *Corpore solutas*, in *Cælum* adscendere. De qua re vid. *Cæl. Augustin.* *Curionem* in Hieroglyph. apud *Pierium*, fol. 436. F. & *Epistol.* Dr. *Fryar* VIII. fol. 421. Verum ex ipsis *Platonicis* contrarium profert *Cæl. Rhodigin.* *Antiq. Lect.* l. 15. c. 23. Scribunt, inquit, *Platonici*, & in Naturalibus non prætermisit *Macrobius*, *Capricornum Cancrumque* dici a *Physicis*, *Solis* *Portas*. Quia in utroque obviante solstitio, ulterius solis inhibeat accessus. Per has item *Portas*, *Animas* de *Cælo* in *Terras* meare, rursumque de *Terris Cœlestia* repetere; proindeque *Hominum* unam dici alteram *Deorum*. *Hominibus* dicari *Cancrum*, quia per hunc fiat ad ima defluxus; *Diis* vero *Capricornum*, quia illac postliminio *Cœlestibus* animæ restituantur sedibus, &c. *Mox*, Adde, quod *Boream* tradunt generationi percommo- dum; quo fit, ut morientes spiritu credatur excitare, &c. quibus ultimis verbis alludit ad locum *Iliad.* t. v. 697. ubi *Sarpedon* ex deliquio recreatur a *Borea*.

M A D e. D A C I E R.

Qu'on appelle le port du vieillard Phorcycne] Phorcycne, ou Phorcys, étoit fils de l'Océan & de la Terre; ce Port d'Ithaque lui étoit consacré, & il y avoit peut-être un Temple. Ce port exsistoit sans doute du tems d'Homere, & s'il n'est plus aujourd'hui, il en faut accuser les siècles, qui changent tout.

Et près de ce bois est un antre profond & délicieux] on pretend que cet Antre des Nymphes est une allegorie qui renferme un mystere très profond & très merveilleux. Le sçavant Porphyre s'est occupé a l'expliquer dans un Traité qu'il a fait exprès, & je croi que c'est l'antre de Platon qui lui a donné cette idéc. Il dit donc que cet antre est le Monde; il est appellé obscur & agréable: obscur parce qu'il est fait d'une matière qui étoit tenebreuse & sans form, & agréable, parce qu'il est devenu agréable par l'ordre & par l'arrangement que Dieu y a mis; Il est consacré aux Nymphes, c'est a dire, qu'il est destiné pour l'habitation des ames qui viennent a la naissance; Ces urnes & ces cruches de belles pierres, ce sont les corps qui sont partis de terre; Les abeilles qui y font leur miel ce sont ces ames qui y font toutes leurs operations, & qui animant ces corps, les empêchent de se corrompre; Cet ouvrage merveilleux que ces Nymphes font sur leur nerfs, qu'elles étendent sur les os comme sur des metiers; Les fontaines, qui arrosent cet antre, ce sont les Mers, les Rivieres, les Etangs, & les deux portes ce sont les deux poles; celle qui est au septentrion est ouverte aux ames qui dependent a la vie, & celle du midi est ouverte aux mêmes ames qui s'en retournent au Ciel. Voila un précis de l'explication de Porphyre; elle est très ingénieuse & très vraisemblable. Je suis pourtant

très persuadée qu'il y aura bien des gens qui diront que jamais Homère n'a pensé de si grandes merveilles, & qu'il n'a fait ici que son métier de peintre. Qui ne fait que les peintres peignent souvent d'imagination sans autre dessein que de plaire aux yeux? Cela est vrai mais ce n'est pas la méthode d'Homère. Pour fonder cette explication de Porphyre, on peut dire qu'il est certain que dans ces anciens tems, ces sortes d'allégories étoient fort en vogue: nous n'en pouvons pas douter, puisque Salomon lui même dans le dernier chapitre de l'Écclesiaste, en a fait une très belle sur l'état ou l'homme se trouve dans sa vieillesse. Toutes les parties du corps sont désignées par des figures très justes & qui les expriment parfaitement.

P O P E.

v. 116. ——— a spacious port appears,
Sacred to Phorcys ———]

Phorcys was the son of Pontus and Terra, according to Hesiod's genealogy of the gods; this haven is said to be sacred to that deity, because he had a temple near it, from whence it receiv'd its appellation.

The whole voyage of *Ulysses* to his country, and indeed the whole *Odysssey*, has been turned into allegory; which I will lay before the Reader as an instance of a trifling industry and strong imagination. *Ulysses* is in search of true felicity, the *Ithaca* and *Penelope* of *Homer*: he runs through many difficulties and dangers; this shews that happiness is not to be attained without labour and afflictions. He has several companions, who perish by their vices, and he alone escapes by the assistance of the *Phæacians*, and is transported in his sleep to his country; that is, the *Phæacians*, whose name implies blackness, *Φαίαι*, are the mourners at his death, and attend him to his grave: the ship is his grave, which is afterwards turned into a rock; which represents his monumental marble; his sleep means death, through which alone man arrives at eternal felicity. *Spondanus*.

v. 124. ——— ——— a gloomy Grotto's cool recess.

Porphyry has wrote a volume to explain this cave of the Nymphs, with more piety perhaps than judgment; and another Person has perverted it into the utmost obscenity, and both allegorically. *Porphyry* (observes *Eustathius*) is of opinion, that the cave means the world; it is called gloomy, but agreeable, because, it was made out of darkness, and afterwards set in this agreeable order by the hand of the deity. It is consecrated to the Nymphs; that is, it is destin'd to the habitation of spiritual substances united to the body: The bowls and urns of living stone, are the body which are form'd out of the earth; the bees that make their honey in the cave are the souls of men, which perform all their operations in the body, and animate it; the beams on which the Nymphs roul their webs, are the bones over which the admirable embroidery of nerves, veins, and arteries are spread: the fountains which water the cave are

are the seas, rivers and lakes, that water the world; and the two gates, are the two poles; through the northern the souls descend from Heaven to animate the body; through the southern they ascend to Heaven, after they are separated from the body by death.

But I confess I should rather chuse to understand the description poetically, believing that *Homer* never dream'd of these matters, tho the age in which he flourish'd was addicted to allegory. How often do painters draw from the imagination only, merely to please the eye! and why might not *Homer* write after it, especially in this place where he manifestly indulges his fancy, while he brings his Heroë to the first dawning of happiness? He has long dwelt upon a series of horrors, and his imagination being tired with the melancholy story, it is not impossible but his Spirit might be enliven'd with the subject while he wrote, and this might lead him to indulge his fancy in a wonderful, and perhaps fabulous description. In short, I should much rather chuse to believe that the memory of the things to which he alludes in the description of the cave is lost, then credit such a laboured and distant allegory.

vs. 134. sacred the south, by which the gods descend.]

Virgil has imitated the description of this haven, *Æn. Lib. 1.*

*Est in secessu longo locus, insula portum
Efficit, objectu laterum, quibus omnis ab alto
Frangitur &c.*

Within a long recess there lies a bay
An island shades it from the rolling sea,
And forms a port secure for ships to ride,
Broke by the jutting land on either side,
In double streams the briny waters glide.
Betwixt two rows of rocks, aylvane scene
Appears above, and groves for ever green:
A grot is form'd beneath with mossy seats,
Te rest the Nereids, and exclude the heats:
Thither they bent, and haul'd their ship to land,
(The crooked keel divides the yellow sand)
Down from the crannies of the living walls
The chrystal streams descend in murmuring falls,
No haulfers need to bind the vessels here,
Nor bearded anchors, for no storms they fear. *Dryden.*

Scaliger infinitely prefers the *Roman Poët: Homer*, says he, speaks *humilia humiliter, Virgilius grandiora magnifice*; but what I would chiefly observe is, not what *Virgil* has imitated. but what he has omitted; namely, all that seems odd or less intelligible; I mean the works of the bees in a cave so damp and moist; and the two gates thro' which the gods and men enter

I shall offer a conjecture to explain these two lines.

*Sacred the south, by which the Gods descend,
But mortals enter at the northern end.*

It has been already observ'd that the *Æthiopians* held an annual sacrifice of twelve days to the gods; all that time they carried their images in procession, and placed them at their festivals, and for this reason the gods were said to feast with the *Æthiopians*; that is, they were present with them by their statues: Thus also *Themis* was said to form or dissolve assemblies, because they carried her image to the assemblies, when they were conven'd; and when they were broken up they carried it away. Now we have already remark'd, that this port was sacred to Phorcys, because he had a temple by it: it may not then be impossible, but that this temple having two doors, they might carry the statues of the gods in their processions; through the southern gate, which might be consecrated to this use only, and the populace be forbid to enter by it: for that reason the deities were said to enter, namely, by their images. As the other gate being allotted to common use, was said to be the passage for mortals. (a)

E D I T O R.

97. Φορκυνος] v. Dissert. Hom. ad Porph. Cap. II.

102. Επι κρατος λιμενος] *in initio portus, ubi portus incipiebat*: v. Schol. ad h. l. & conf. cl. Simonis Observ. Lexicas p. 68. ibid. τανφυλλος] v. Dissert. Hom. Cap. II. minus recte scribitur τανφυλλος, est enim a ταννειν: ceterum perrara est hæc vox, ad cuius similitudinem effectum τανυπεπλος, de quo Eustath. ad Iliad. I. p. 383. ed. Florent.

107. Ίσοι περιμηκεες] *mali oblongi, ac prælongi*: Sic ξεσοι περιμηκεες apud Hesiod. Scut. Herc. v. 133. τα περιμηκεα των δενδρων Lucian. de Dea syria c. 28. & de pro-cera Vercingetorigis statura περιμηκης in D. Cassio G. I. p. 248.

108. Φαρεα] Φαρος, vestis genus, seu textura: Hesiod. λευκοισι φαρεεσσι καλυφο-μενω χροα καλον Opp. v. 196. συν ορφναιοις φαρεεσσι in Apoll. Rhod. L. III. v. 862. v. Schol. ad Aristoph. Thesmoph. v. 316. & Etym. M. v. ibid. αλιπόρφυρα] sic αλιπόρφυρα ήλακατα purpurea sunt pensæ Odyss. ζ. 53. Eustathius explicat όμοια τη θαλασση πορφυραση de Halcyone, αλιπόρφυρος εισαρς ορνις Alcman in fragmento apud Antig. Caryst. Cap. XXVII. ibid. θανυμα ιδεσθαι] frequentata hæc usu Homericō est locutio. Odyss. θ. 366. αμφι δε ειματα εσαν επηρατα, θανυμα ιδεσθαι. Similia tamen apud alios quoque: v. Olear. ad Philostr. p. 399. 1. & Doctiff. Grammii Specim. Obs. in Aratum v. 46.

109.

(a) Potuisset eundem ritum Popius ex antiquitate Romana illustrare; sed obstat elegantī & ingeniosæ ejus explicationi non dicam, sed conjecturæ, quod remotiora sint tempora, quam ut de ejusmodi signorum processibus cogitare possimus: cultus Deorum ætate Ulyssis, apud Ithacenses præsertim, pauperes insulæ habitatores, nimis erat simplex, quam ut magnificis Romanorum ritibus comparari possit: alia Lector in Dissert. Hom. ad Porph. Cap. II. inveniet, eaque nisi me omnia fallant, & instituto Poëtæ & rationi temporum melius convenientia.

109. Ἰδαί' αὐναῖοντα] frequentissime Græci aquas vocabant αὐναίς, αὐναῖοντας, &c. inprimis flumina, & aquas scaturientes: v. VV. LL. ad Porphy. de A. N. C. VIII. n. 6. Epigramma Simonidis ineditum Anthologiae MS.

Αἰδῶς καὶ κλεοδήμων ἐπὶ προχῆσι θεαίρου
 ΑΕΝΑΟΤ' ἔνοοντ' ἠγάγευ εἰς θανάτου
 Θρήικῳ κυρσαντα λοχῶ πατρός δε κλεονου
 Διφίλου αἰχμητῆς υἱὸς ἐβηκ' ὄνομα.

Convenit Lat. *aqua viva*: Virg. *Æn.* IV. — *donec me flumine vivo Abluero* &c.

110. καταιβαται] rarissima vocis significatio passiva: *peruius*, in quo vel per quem aditus patet: alioquin καταβατής a καταβασις, Poëtice καταιβατής, *descensor* est & *defultor*: Glossæ MS. καταβατής] ὁ ἀπο τῆ ἀρματος ἀποβατής, hinc notum Jovis καταιβατέ cognomen: quod & Demetrio fuit tributum, teste Clem. Alex. in *Protrept.* p. 36. — passivo ufui proxime convenit notio τῆ καταιβατίς in *Lyceophr.* v. 90. 91. ubi v. Tzetzem, & Nonno *Paraphr.* Joann. Cap. II. v. 64. junge *Etym.* M. v. ἀχερυσίας.

111. Θεωτῆραι] θεωτερος, ὁ ἐστὶ θειοτερος ut ait Eustath. ad D. *Perieg.* v. 257. occurrit in Oraculo apud Porphy. de Vit. Plotin. C. XXII. & celebri loco Platonis Alcib. II. exeunte, conf. *Æn.* Gazæum in Theophr. p. 13. Θειοτατος apud Eunapium in *Jamblich.* p. 23.

VII. EXCERPTA, QUÆ LOCVM
 POETÆ SPECTANT.

e J. C Scaligeri Poëtices Lib. V. Cap. III. p. 521. sq.

39 Quid de portu? Videamus ex XIII. Ulyssæa particulatim,

Φορκυνὸς δὲ τις ἐστὶ λιμὴν ἄλλοιο γερουτος,
 Ἐν δὴμῳ Ἰθακῆς, δύο δὲ προβλήτες ἐν αὐτῷ.
 Λικταὶ ἀπορρώγες λιμὲνι ποτὶ πεπτηυῖαι.
 Αἰ τ' ἀνεμῶν σκεποῶσι δυσσηῶν μέγα κυμαῖ.

Ἐκ τοῦ — Principio portus tum natura tum commoditas longe melius expli-
 satur,

Est in secessu longo locus — Jam est secessus, jam longus: — *Insula portum efficit* — Rationem reddit, quomodo efficiat, — *objectu laterum: quibus omnis ab alto frangitur, inque sinus scindit sese unda reductos.* Necessum est, tranquillum intus esse mare: quod jam fractum, jam tectum atque abductum ab instantibus fluctibus: qui item franguntur ante, quam impetum faciant. Nam tamen Homericum circumstant rupes: aditus tamen nihilo secius vento expositus fluctus excipit integros. Aditum propterea munivit noster insulae objectu. Nunc autem latera, sicut ille,

Hinc atque hinc vastæ rupes, geminique minantur In cœlum scopuli — necesse est
altas esse, non solum præruptas, ut ille dicebat. Nam prærupta non omnia excelsa.
Ex alto igitur ingruentes ventos arcent nostræ. Et cum illi diceret,

— Εντοσθεν δε ανευ δεσμοιο μενουσι.

Νηες εὐσσελμοι — non appofuit caufam. At appofuit nofter, *Æquora tuta
filent* — Mira verba. Deinceps ornatus utriusque,

Αυτηρ επι κρατος λιμενος τανυφυλλος ελακη,
Λαχ.βι δ' αυτης αυτρον απειρατον (βι), νερευιδες
'Ιρων νυμφικων, αι Νηϊαδες καλεονται'
Εν δε κρητηρες τε και αμφιφορηες εασι
Λαίνοι, ενθα δ' επιβα τήκαιβωσσουσι μελιττοι.

Humilia, & humiliter. Nofter vero grandiora & magnifice

— *tum fylvois fecna corufcis*
Defuper, horrentique atrum nemus imminet umbra.

Quid enim fola oliva, quam etiam falso τανυφυλλον vocavit? f. lia namque gerit
brevia, tametsi non rotunda. Sed palma est τανυφυλλος & Hemionitis & Arando.
Tum autem descriptio antri figura necessaria: *Scopulis pendentibus*. Deinde versus
ipsis aquis dulcior:

Intus aquæ dulces vivoque fedilia saxo.

Postea cum dixit *Nympharum domus*, non egit Grammaticum, ut ille, — *αι
νηϊαδες καλεονται*. Quamquam potius Nereides esse oportuit. Non enim posuit in-
tus dulces aquas. Quemadmodum nofter, cum tamen crateres & amphoras no-
minaret: quamquam earum ufum ad apum thefauros, non ad potum deduxit.

e Mottei Hexaemero.

Debuiffet hic fequi interpretatio loci Homericæ, quam fatis copiofam dedit Vir plane
fingularis ingenii & ad quavis paradoxa mire proni, *M. de la Motte Vayer*, in parvo
libello, Parifiis primum, ut audivi, dein Amft. 1671. 12°. figillatim edito, nec un-
quam poftea inter opera ejus, quorum tres vidi editiones, recuto (a), hac infcriptione:
*Hexameron rufique, ou les fix journées paffées a la Campagne entre des perfonnes ftudieu-
fes*, ubi hæc difputatio occurrit Die IV. p. 94 — 122. Sed veritus ne qua castos
Lectorum aures observationibus nude nimis, licet eleganter, propofitis læderem, fatius
dixi

(a) Libellum hunc hodie perraro obvium, quem indicio Fabricii B. G. IV. 186. diu qua-
fiveram, tandem commodavit doctiffimus Ecclefia Gallicanae apud Roterodamentis Faflor,
M. Guiot, quem honoris caufa hic memoro: poftea ipfe etiam cafu obvium mihi comparavi.

duxi legendam commendare Dissertatiunculam iis quibus libelli copia est, quam ut immodestiae aut offensionis datae notam incurrerem. Maxime cum ita comparata sit ejus explicatio, ut verosimilitudine sua Lectori blandiatur quidem ^(b), nam optime omnia videntur convenire, at neminem tamen rite rem examinantem in consensum fit adductura. Quomodo locum intellexerit, e *Petito de Sibylla L. II. C. X.* Lector videbit, ubi excerptum legerit, quod ex ea dabimus P. II. hujus apparatus.

e Wowerio de Polymathia Cap. XVII.

„ Aristoteles Lib. I. de Poëtica, ubi disputat inanem & ridiculam esse excusationem illorum, qui cum aliquid *ατοπον* commenti sunt, confugiunt ad hanc rationem, quod nisi ita fecissent, fabula periisset. At ineptum esse, inquit, veniae committere errorem, quem vitare poteras. Hujusmodi multa ab omni ratione abhorrentia passim in *Odyssæa* legi scribit, & praesertim illo loco, ubi Ulyxem a Phæacibus in terram Ithacam exponi fingit *Odyss. N. ως δε το λεγειν, οτι ανηρτο αν ο μυθος, γελοιον· εξ αρχης γαρ ε δει συνισασθαι τοιουτους: αν δε θη και φαινηται ευλογωτερον, αποδεχεσθαι και ατοπον· επει και τα εν Οδυσεια αλογα, τα περι την εκθεσιν, ως ουκ αν ην ανεκτα, δηλον αν γενοιτο, ει αυτα Φαυλος ποιητης ποιησει. νυν δε τοις αλλοις αγαθοις ο ποιητης αφανιζει, ηδυνων το ατοπον.* Sed Aristotelis interpretes necdum ostendisse videntur, quid in hac Homericæ operis parte *ατοπον* & reprehendendum duxerit Philosophus. An quod tam diuturnum Ulyxis somnum finxerit, ut ne toto quidem itinere expergefactus sit, an quod Phæaces non expectarint, ut abeuntes vigilantem amplecterentur & numquid vellet exquirerent; five quod desitutum in litore dormientem reliquerint, expositum injuriæ & furtis. Sane antiquis absurdam visam fictionem dormientis Ulyxis apparet ex Philostrati Heroicis in Protefilao: *καλεσθε τον Οδυσσεια Ομηρη παιγνιον, καθευδων τε γαρ πολλαχθ απολυται, και εκφερεται της νεως των Φαιακων, ωςπερ αποθανων εν τη ευπλοια.* Accedit descriptio antri, quod non solum contra fidem historicam in Ithaca, Græciæ insula & vicina ac nota iis, quibus Homerus poëma suum condebat, collocat. Nam de incognitis & longinquis concessum est poëtis tuto mentiri. Sed *ατοπως και αλογως* fingit, duas in illo portas, per quas Dii & homines transfrent. Hoc veteribus criticis valde absurdum visum fuisse, manifestum est ex Porphyrii *περι αντρς* (commentario), qui auxilium allegoriæ & sensus mystici advocat, ut commode interpretetur, quod & Cronium & Numenium fecisse, ex eodem Porphyrio & Eustathio patet. Philostratus minus apte Homerum finxisse scribit, Deas Ulyxis amore captas fuisse, quia ætate jam provectior, simus & exilis staturæ, oculis vagis, obstipito capite, specie meditantis; & hæc quidem illepidæ & minime idonea *εις τα ερωτικα.*

(b) Traxit hæc veri species in consortium erroris imperitum auctorem libelli insulsissimi *Γ' Αποθεοσε du beau sexe*, quem vide hanc explicationem adoptantem p. 86. sqq.

COLLECTANEA

AD LIBELLUM

PORPHYRII

DE ANTRO NYMPHARVM.

PARS SECVNDA

Quæ Porphyrium illustrat.

XX

I. EXCERPTA

e Marshami Canone Chronico.

(p. 269. 270.) Homerus ex Ægyptiaca Orphei disciplina, didicit Animas æternas in humana corpora delabi, rursusque ad Superos remeari; unde in symbolum corruptibilis hujus regionis, effinxit *Antrum Nympharum*; in quo

- - - - δυω δε τε αι θυραι εισιν,
 Αι μεν προς βορεαο καταβαται ανθρωποισιν'
 Αι δ' αυ προς νοτου εισι θειωτεραι; ουδετι κεινη
 Ανδρες εσερχονται, αλλ' αθανατων οδος εστιν.

Porphyrius (cujus eximius de hoc *Antro* libellus ab Holstenio editus est) dicit *Antrum* ferre εικονα και συμβολον του κοσμου, *imaginem & symbolum Mundi*: *Ναιδες δε Νυμφαι, αι εις γενεσιν κατιουσαι ψυχαι, Naides autem Nymphæ sunt Animæ generationem subeuntes*. Altera porta est ψυχων εις γενεσιν κατιουσων, *Animarum in generationem descendantium*; altera ου θεων, αλλα των εις θεουσ ανιουσων, *non Deorum sed (animarum) ad Deos adscendentium*. Ideo non dixit *Deorum viam*, sed *αθανατων* quod *animabus est commune, quæ sunt sua essentia immortales*.

(p. 279.) HERACLITVS Ephesius dixit (Diog. Laërt. p. 238. c.) Παντα ψυχων ειναι και δαιμονων πληρη, *omnia plena esse animarum & daemonum*. Quod & Thales & Pythagoras dixerunt. De duobus principiis contrariis dixit, των εναντιων, το μεν επι την γενεσιν αγεν καλεισθαι πολεμον και ερω το δε επι την εκπυρωσιν, ομολογιαν και ειρηνην και την μεταβολην, οδον ανα, κατω. *Contrariorum, quod ad generationem res ducit, vocari Bellum & Litem; quod ad eruptionem (sive interitum) vocari Concordiam & Pacem; Mutationem vocari, iter sursum, & descensum*. Du-

Duplex hæc via duas animarum portas respicit, in Homérico Nympharum antro. Istam autem de Principiis sententiam *Heraclides Ponticus* (in allegoriis) ad Empedoclem & ad Homerum; qui *allegorice* introducit duas civitates, unam *Pacis*, alteram *Belli* &c.

e PETITO DE SIBYLLA L. II. Cap. X.

CAPUT X.

De mystico apud Homerum Nympharum antro. Item de Platonis spelunca: tum de specuum ejusmodi subterraneorum cauffis.

Ac de Sibyllæ antro fati dictum arbitror: Hæc autem disputatio, quam modo de eo antro habui, admonet me ut de altero, quod Phorcyno in portu Ithacæ sub rupibus situm Nymphis sacrum iis, quæ Naiades dicuntur, describit Homerus Lib. 13. Odyssæ; tum de ea, quam Philosophorum Homerus Plato initio septimi de Republica proponit, spelunca, quid mihi videatur data occasione attingam. Ac primum de illis Nymphis sacro, propterea quod Porphyrius mysteria non pauca sub ea descriptione latere censuit, quæ & libro singulari eruditissimo enarrare atque explicare tantus Philosophus non dubitavit. Sunt autem Homeri versus hujusmodi:

Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη
 Ἄγχι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον, ἠεροειδές,
 Ἴρὸν νυμφῶων αἱ Νηϊάδες καλέονται.
 Ἐν δὲ κρητῆρές τε καὶ ἀμφιφορῆες ἕασιν
 Λαῖνοι. ἔνθα δ' ἔπειτα τιθαιβώσσουσι μέλισσαι.
 Ἐν δ' ἴσσι λίθοι περιμήκεες, ἔνθα τε νύμφαι,
 Φάρε' ὑφαίνουσιν ἀλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι.
 Ἐν δ' ὕδατ' ἀενάοντα, δῶα δὲ τε οἱ θύραι εἰσιν.
 Ἄι μὲν πρὸς βορέαο καταβαταὶ ἀνθρώποισιν,
 Ἄι δ' αὖ πρὸς νότου εἰσὶ θεώτεροι, οὐδέ τι κείνη
 Ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδὸς ἐστίν.

Latine autem eruditus aliquis mihi non notus hunc Homeri locum sic reddidit, quam versionem in eorum gratiam qui Græce nesciunt apponere placet:

*Stat ramis diffusa in portus vertice oliva,
 Quam propter peramænum antrum obscurumque recedit,
 Sacra domus Nymphis, quæ Naiades indignantur.
 Intus crateres, patulæque ex marmore vivo
 Amphoræ, apes dulci qua pomunt mella susurro.
 Saxea sunt intus quoque stamina longa, ubi Nymphæ*

K

Put-

*Purpureas texunt telas, mirabile visu.
Intus perpetui latices: sed janua duplex:
Hæc boream spectans homines admittit, at illa
Respiciens austrum divinius, in via prorsus
Est homini, præbetque viam immortalibus unis.*

Nec abs re arbitror subnectere Maronis loca, in quibus respexisse ad Homeri picturam, ac etiam colores ex ea crassisse videri potest, quos in suum opus transferret: cum in primo magni operis portum simul & antrum sub scopulis describit hunc in modum.

*Est in secessu longo locus: Insula portum
Efficit objectu laterum, quibus omnis ab alto
Frangitur inque sinus scindit sese unda reductos.
Hinc atque hinc vastæ rupes, geminique minantur
In coelum scopuli: quorum sub vertice late
Æquora tuta silent: tum silvis scena coruscis
Desuper; horrentique atrum nemo imminet umbra,
Fronte sub adversa scopulis pendentibus antrum:
Intus aquæ dulces, vivoque sedilia saxo,
Nympharum domus: hic fessas non vincula naves
Ulla tenent, unco non alligat anchora morsu.*

Cujus loci priores versus ex his Græcis, quibus portum illum Homerus describit, expressos palam est:

*Φόρκυνος δὲ τις ἐστὶ λιμὴν ἄλλοιο γέροντος
Ἐν δὴμῳ Ἰθάκης. δύο δὲ προβλήτες ἐν αὐτῷ,
Ἄκται ἀπὸ βίβραγες, λιμένος ποτιπεπτηνῖαι.
Αἱ τ' ἀνέμων σκεπῶσι δυσάγων μέγα κῶμα.*

*Id est, Phorcynis quidam est portus marini senis
In agro Ithacæ; duo autem projecti in ipso
Scopuli prærupti in portum se expandunt:
Qui extra ventorum arcent graviter spirantium
Magnum fluctum.*

Reliqua autem de Nympharum texentium industria & textis purpureis idem Maro expressit in 4. Georgic. in fabula Aristæi:

*At Mater sonitum thalamo sub fluminis alti
Sensit: eam circum Milesia vellera Nymphæ
Carpebant, hyali saturo fucata colore.*

Nonnihil tamen mutavit Maro: nam quæ Homerus ἀλεπόφυρα dixit, ipse aliam

rationem fecutus, hyali saturo colore infecta & penitus infecta dixit. Quod istud epithetum magis Naiadum, quæ fontium & fluminum numina, rebus congruens & familiare videatur. Scaliger in Epinomide Cap. 6. de Virgilio loquens: *Et in quarto consummati operis Hyalum pro vitri colore posuit, tanto iudicio & venustate, quanta fuit a Grammaticis ignorata.* Est autem Hyali color subviridis, eodem teste in Exercitat. 315. sect. 2. *Sed animadvertendum (inquit) nos a vitro vitreum pro candido agnovisse. At Virgilius a Græco subviridem in lana intellexit:*

Carpebant Hyali saturo fucata colore.

Quomodo & Scarmillonius Lib. 2. de coloribus Cap. 19. hunc locum interpretatur. Talis enim aquæ paulo altioris color, qualis vitri densioris.

Sed ad supra allatos Homeri versus revertamur, quibus antrum illud Nympharum in portu Ithacæ studiose descripsit. Tametsi enim Cronius Plonicus & eum fecutus Porphyrius, ut supra attigi, negant ad literam posse accipi, quæ de anatro illo Homerus dicit, sed in sensu allegorico esse intelligenda; non tamen propterea ab ejus loci consideratione temperandum censemus, ceu ad nos nihil pertineat, immo tanto impensius animum intendere decet, ut quid sub ea allegoria Poëtica lateat mysterii proponamus: certi non minimam hanc rerum hujus mundi aspectabili-um & caducarum esse dignitatem, earum etiam quæ abjectiores censentur, qualia sunt antra illa & cavitates terræ, saxa & lapides ita esse conditas, ut possint præbere imagines & symbola rerum altiorum & divinarum iis, qui scalam illam Patriarchæ ubique terrarum positam hominibus, qua a terris in cælum animo ascendant, videre possunt, alioqui (ut etiam in præfatione monui) non erat, cur de Sibylla, de antris ejus, & aliis ad eam pertinentibus dicerem, si nihil me ex talibus profundioris sapientiæ explicari posse sperarem; aut certe mihi eorum mos sequendus esset, qui nihil ex veterum Scriptorum scriptis nisi vepres depectunt. Sed & negotiosos homines & superficialios librorum helluones moneo, hinc procul facessant, & alibi stomacho suo aptiora querant. Quod igitur non ad literam descriptio illa antri apud Homerum accipi debeat, sed allegorice, hinc primum ostenditur: quia Geographi & περιηγήσεων scriptores nullam ejus speluncæ in portu Ithacæ mentionem faciunt. Putare autem, Homerum artificem tantum, nulla alia causa sed sola fingendi libidine impulsus, finxisse antrum, quod nusquam esset, fidem omnem & probabilitatem excedit, quod ne in mediocres quidem Poëtas scilicet cadit. Quis porro citra allegoriam fingere audeat, antrum alicubi esse, duos habens exitus, unum quo homines omnes ingrediantur, alterum quo Dii, & quicumque ejusmodi a natura esse factum: cum univèrsum terrarum orbem mundumque omnem commune hominum & Deorum domicilium esse constet? Alia addit Porphyrius, iis, qui literæ inhærent non minus difficilia, ne dicam inexplicabilia. Quorsum portæ istæ antri geminæ; una hominum, altera Deorum? Cur non quæ hominibus patebat ad boream, quæ Diis ad austrum conversa est? Cur non simpliciter Nympharum, sed earum, quæ Naiades dicuntur? Quomodo idem antrum ἐπήρατον καὶ ἠεροειδές hoc est, *amabile & obscurum* tenebrosumque dicatur, cum tenebræ naturaliter formidinem potius quam cupiditatem aut voluptatem inferant? Præ-

terea quid sibi volunt in antro crateres & amphoræ lapideæ: in quibus non quicquam liquorum, quæ talibus in vasis reponi solent, sed apum favi ibi operantium continentur?

Quid textoria instrumenta ex lapide item apparatus & confecta, non autem ex ligno? Quid vestes illæ & tela, quas Nymphæ in tenebris ordiuntur, & nihilominus ita aspectabiles, ut cernentibus admirationem moveant? Quid postremo olea, una omnium arborum in portus fronte feraces explicans ramos?

In quo etiam magnus Scaliger acumen criticum exercere non dubitavit Lib. 5. Poëticæ: *Quid enim, (inquit) sola oliva? quam etiam falso τανύφυλλον vocavit? Folia namque gerit brevia, tumet si non rotunda.*

Immemor ejus, quam alibi de Homero & Herodoto protulit, sententiæ multo prudentioris: quos viros in commentario in librum Hippocratis non modo utriusque Orationis, hoc est solutæ & numeris adstrictæ, Principes statuit, sed etiam sapientes. *Nam & Homerum (inquit) nunquam putassem summum & Physicum, & ut tum esse poterat, Theologum, nisi tam stulte de Diis locutus esset, neque enim tam vecors, tamque futilis esse potuit, ut ea sic intelligeret; sed ad siderum potestates atque officia geniorum omnia voluit referri.*

Hæc cum de Homero sentiret, qua mentis vertiginæ postea in eundem tam petulanter debacchetur in Libris Poëticis, satis equidem mirari non possum. Cur enim, si Homerum in eo commentario agnoscat sapientem fuisse, neque ad literam, quæ de Diis dicit esse accipienda, non item in illis Poëticis Libris ea loca, in quibus Homerum vecordiæ accusat, alius scrutatur; ut quid sapientiæ sub verborum facie lateat, intelligat? Cum præsertim tam multa Plato & Aristoteles passim de Homeri divinitate & allegoriis scripta reliquerint; tam multa Proclus in commentario ad Platonis Timæum & Libros de Republica: tum porro & Porphyrius (quem Philosophorum doctissimum beatus Augustinus vocat) in hoc aureo Libello de Nympharum antro. Magna igitur Scaligeri importunitas, dum tam frigide & futiliter Homero in ea antri descriptione in portu Ithacensi insultat: quem non modo in oleæ arboris descriptione malo epitheto usum arguit, sed etiam egisse Grammaticum, quod non contentus Nymphas dixisse, addiderit: *αἱ νηΐδες καλέονται*: ceu mera hæc sit glossa parum ad rem pertinens. Quin etiam Homerum castigat, quod non potius *Nereides* has Nymphas dixerit.

Quæ & alia ejus descriptionis scientissimè in hunc modum ab Homero esse composita ostendit Porphyrius; quem proinde nunc, explorato Scaligero & aliis priscae sapientiæ osoribus, audire divina Homeri in eo antro sensa interpretantem operæ pretium est. Attingam autem singula breviter, ut par est ad alia instituti properantem.

Primum igitur ad antra quod attinet, hæc typum & symbolum fuisse mundi apud prisca sapientes docet Porphyrius, sive mundum in se totum spectemus, sive etiam partes, ex quibus constat: ex materia enim una communi omnium rerum naturalium & variis formis consistit mundus. Hujus itaque omnium postremæ mundi partis, materiæ inquam, symbolum terram esse innuerunt & ita accipiebant in consecratione antrorum; quorum analogiam ad materiam primam & similitu-

dinem præclare ibi declarat Porphyrius, quem studiosi adeant, neque enim, quæ ibi affert omnia huc transferre placet. Antrorum etiam obscuritas non male ad materiam se accommodat; sed & rerum potestates in profundo, hoc est, in essentia fitas, notat. Antrum igitur quod est mundus, ἡεροειδὲς propter materiam idemque ἐπήρατον jucundum & amabile ob formæ decorem & ornatum, unde nomen mundo est inditum. Haud aliter & Plato in 7. de Republica speluncam facit imaginem mundi, ut etiam in argumento notat Ficinus: *Tu vero, ubi Plato in erudiendo civili Philosopho imaginem proponit speluncæ & vinculorum, & luminis cujusdam umbrarumque, & aquæ; speluncam intellige hunc quem videmus mundum, si ad mundum invisibilem comparetur: vinculum vero corpus humanum, sive potius perturbationem animum corpori alligantem: Umbras autem res omnes quæ sensus movent.* Sed & ὕδατα ἀειρόντα aquarum perennis ille fluxus in antris, materiæ instabilis, & pronæ ad omnem motum symbolum esse nemo non videt.

Hinc & Naiadum seu Naidum appellatio ἀπὸ τῶν ναμάτων. Est autem νᾶμα non aqua simpliciter, sed quæ in motu est, & aliunde manat, fluentum, fons. Quo significatur seminis genitalis ad hominum procreationem commotio & fluxus, quemadmodum Nympharum Naiadum nomine vult intelligi animas omnes in generationem prolabentes.

Sic aquæ in reconditis Hebræorum literis pro humore illo humani generis instauratore. *Esaias C. 48. audite hæc domus Jacob qui vocamini nomine Israël, & de aquis Juda existis.* De aquis Juda, hoc est, fluviis: quo id quod dictum est intelligi debet. Et sane Plato in Timæo flumen appellat eam colluviem, in quam anima viam generationis iniens incidit: αἱ δὲ ψυχὰς εἰς ποταμὸν ἐνδὲ θεῖσαι πολὺν, οὐτε ἐκράτουν &c. Nymphæ igitur, quæ Naiades vocantur, animæ sunt propriis fluentis præsidentes, ut Numenius exposuit teste Porphyrio: *Νύμφας δὲ ναΐδας λέγομεν καὶ τὰς τῶν ὑδάτων παρεσώσας δυνάμεις ἰδίως. ἔλεγον δὲ καὶ τὰς εἰς γένεσιν κατιούσας ψυχὰς ποιῶς ἀπάσας. ἤγοῦντο δὲ προσζάνειν τῷ ὕδατι τὰς ψυχὰς θεοπνύοντι. ὡς φησὶν ὁ Νουμίνιος.* Eoque etiam verba Mosis trahit Porphyrius: *& spiritus domini ferebatur super aquas.* Quod ab Ægyptiorum Theologia sumptum ostendit. Sed & Naiadum & potentiæ aquis præsidentis propria symbola crateres lapidei & amphoræ in eodem antro repositæ: quæ tamen vasa non aquam aut liquorem alium quemlibet, sed Apes & mel continere dicuntur. Et merito vasa illa lapidea finguntur, quod aquæ in antris e faxis scaturiant; apes autem in iis operantes animas ipsas generationi incumbentes exponit Porphyrius: *πηγαὶ δὲ καὶ νάματα οἰκεία ταῖς ὑδράσι νύμφαις, καὶ ἐτι δὲ μᾶλλον νύμφαις ταῖς ψυχαῖς ὡς ἰδίως μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλον, id est, fontes vero & fluentia aquis præsidentium Nympharum propria sunt: adbuque magis animarum, quæ Nymphæ dicuntur, quas veteres apum nomine indigitabant.*

Mel autem, apum opus, quid aliud quam voluptatis symbolum ex amore, quem & Poëtæ γλυκύπικρον vocant, & quodam oestro seu punctura occulta humoris, quæ titillatio dicitur: proinde mox ἰσοῦς λιθίνους stamina lapidea subdit Homerus, & φάρμακον ἀλιπόρφυρα πυρρῆα texta, quo σαρκοποιεῖαν ænigmatice adumbrari censet Porphyrius, propter sanguinem, ex quo generantur carnes, quæ circa ossa lapidea adnascuntur, ut ipsa operiant. Omnium enim, quæ in corpore nostro continentur,

nihil tam ad lapidis naturam accedit quam ossa. Genus profecto texture est quod natura in rebus procreantibus exercet; quemadmodum Orpæus ipse agnovit, qui Proserpinam omnium, (quæ in hoc mundo sensibili feruntur Dea Præses ponitur) texentem inducit; pepłum scilicet, quo nomine cæli compagem & ornatum Iæfici vocabant, quod eò celestes Dii ceu vestimento tegantur. Et de his Pæstenus. Nunc de duabus antri portis, & olea in vertice portus conspicua. Earum portarum una ad boream conversa est, altera ad austrum: per illam homines ingredi in antrum, per hanc homines non admitti, sed Deos, quibus solis pateat, Homerus expressè dicit: Quo vel uno intelligi potest; merum esse anigma quidquid de hoc antro Nympharum dicitur, non simplicem loci descriptionem: Quis enim in animum inducat, usquam fuisse antrum naturâ aut arte positum, quo homines omnes debeant ingredi, quo item Dii; ideoque his & illis aditus januasque foresim in illo antro apertas? Multa igitur Porphyrius ad secretam earum portarum intelligentiam nobis insinuandam doctissime disserit, quæ sigillatim omnia referre longum esset; fatis erit summam ostendere, quorsum illa pertineant. Summa disputationis, mundum universum naturæ in duas divisum esse regiones: unam meliorem, & divinis magis accommodatam, alteram sequiorem caducisque & humanis familiarem & dicatam: priorem illam esse versus austrum & meridiem, posteriorem boream versus.

Quod autem melior sit pars quæ ad austrum vergit, multis ostendi potest, primum quidem caloris natura, quæ ibi dominatur, cum in opposita regione vigeat frigus; quod autem caliditas frigore sit potior manifestum est: omnis quippe fecunditas, vis, perfectio in naturæ operibus, caloris beneficium est; sterilitas, torpor, inertia a frigore proficitur, unde *iners* & *sceleratum* frigus Poëtarum doctissimis dicitur. Sed & lumen in austrinis mundi partibus magis omnia collustrat, quo nihil in natura præstantius, aut divinius; in borealibus ut minus caloris, sic & luminis minus, quod magis remotæ sunt a cursu solis: nebulae autem, & caligo & tenebræ ceu propria in sede regnant. Idem discrimen videre est in hominum ingeniis, quæ, ut Aristoteles docet in problematis, versus austrum acutiora sunt & prudentiæ capaciora; versus boream obtusâ magis, &, ut ita dicam nebulosâ. Cæterum (quod hic imprimis notandum est) quanto his minus mentis & prudentiæ, tanto corpora & ampliora & robustiora, magis item fecunda esse constat: cum versus meridiem degentibus illorum comparatione parva corpora & infirma imbecilliaque sint: mens autem ad proportionem agilis & rerum magnarum capacior existat.

Quam diversitatem adeo insignem regionum terræ considerantes prisca illi sapientes, in tropico cancri, & signo illo, in quo maximæ solis versus boream declinationis meta est, animarum e cælo descensum posuerunt; in capricorno, maximæ item versus austrum declinationis meta, earumdem animarum regressum & adscensum ad Deorum sedem & meliorem vitam. Quibus in signis Plato, ad antrum Homericum respiciens, duas, qua animæ ultro citroque commeent, portas constituit. Porphyrius: δύο οὖν ταύτας ἔθεντο πύλας καρκίνου καὶ αἰγόκερων οἱ θεόλογοι. Πλάτων δὲ δύο σώματα ἔφη. Ταύτων δὲ καρκίνου μὲν εἶναι δι' οὗ κατιᾶσιν αἱ ψυχαὶ αἰγόκερων δὲ δι' οὗ ἀνιᾶσιν. Sic autem hanc doctrinam Macrobius a Platonicis, quos studiosè legerat, ac-

acceptam latine expreflit in fomnio Scipionis Lib. 1. C. 12. *zodiacum ita lacteus circulus obliquæ circumflexionis occurfu ambiendo complectitur, ut eum, qua duo tropica figna capricornus & cancer feruntur, interfecet. Has Solis portas Phifici vocaverunt, quia in utraque obviante folftitio ulterius Solis inhibetur accessio, & fit ei regressus ad zonæ viam, cujus terminos nunquam relinquit. Per has portas animæ de cælo in terras meare, & de terris in cælum remeare creduntur. Ideo Hominum una, altera Deorum vocatur. Hominum cancer, quia per hunc in inferiora descensus est, capricornus Deorum, quia per illam animæ in propriæ immortalitatis sedem & in Deorum numerum revertuntur.*

*Et hoc est quod Homeri divina prudentia in antri Ithacensis descriptione fignificat. Sed animadvertendum est, ex Porphyrio non recte portam Deorum dici eam, quæ ad austrum est, ut Macrobius loquitur; non enim Dii per eam vadunt, neque hæc eorum via, sed animarum in Patriam cœlestem redeuntium. Proinde Homerus non θεῶν, sed simpliciter ἀθανάτων, hoc est, immortalium, nempe animarum, iter esse dixit. Hæc igitur Myftica earum portarum expositio est, secundum Platonicos: cui, quod ad boreæ & austri denominationem & fignificationem attinet, firmamentum ab ipsius divinæ sapientiæ facris oraculis accedit, quibus austrum semper in bonam accipi partem constat, aquilonem in malam. Quo sensu usurpat Ecclesiastes Cap. 2. *si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit.* Ad quæ verba Hieronymus: *quantum Ego existimo (inquit) semper in bonam partem accipitur auster.* Sequitur hanc regulam Augustinus, & in commentario ad Psalmum 125. ad hunc versum: *converte domine captivitatem nostram, sicut torrens in austro;* austrum exponit spiritum sanctum. *Gelaveramus (inquit) in captivitate, constringebant nos peccata nostra: flavit auster, spiritus sanctus, dimissa sunt nobis peccata, soluti sumus a frigore iniquitatis: tanquam glacies in sereno, sic solvuntur peccata nostra.* Si auster in bonam partem accipitur, igitur aquilo in malam.*

Hinc illud in iisdem facris Codicibus: *ab aquilone pandetur omne malum, item: ab aquilone exardescunt mala super terram.*

Et Princeps Cacodæmonum apud Esaiam dicit: *sedebo in monte Testamenti, in lateribus Aquilonis.* Ex his igitur patet, quanta sapientiæ profunditate Homerus australem antri Nympharum portam immortalibus assignet, borealem hominibus.

Restat igitur ut de olea antri summitatem occupante dicamus. Proposuimus supra in ea arbore censuram Scaligeri. Primum quidem cur olea potius ibi quam alia arbor: deinde quod oleam τανύφυλλον vocet, quæ folia brevia habeat, tametsi non rotunda: his adde hoc ex Porphyrio, cur ἐπὶ κράτος λιμένος in vertice portus hanc sitam dicat. Hæc temere in hunc modum ab Homero esse composita non est putandum: quid igitur? Oleam Minervæ facram fuisse vel ex Poëtis notum est.

Minerva autem sapiens supra omnes Deas, vel potius ipsamet sapientia Dei, unde e capite Jovis sine matre genitam fabulantur. Hoc sciens Poëtarum divi-

nissimus, ut Plato eum passim appellat, oleam in portus vertice ponit, solum sapientiae, qua Deus universum mundum condidit. Porphyrius: Κρατογενούς δ' ούσης τῆς Θεοῦ οἰκίτον τέπον ὁ Θεόλογος ἐξεῦρεν ἐπὶ κρατὸς τοῦ λιμένος αὐτὴν καθιερώσας. σημαίνων δὲ αὐτῆς, ὡς οὐκ ἐξ αὐτεματισμοῦ τὸ ὄλον τοῦτο καὶ τύχης ἀλόγου ἔργον γέγονεν. Id est, Familiarem vero a capite genitæ Deæ locum invenit Theologus, in portus vertice hanc dedicans; quo significat, non esse hanc rerum universitatem casus aut fortunæ opus, sed naturæ intelligentis specimen & monumentum.

His vaneſcunt scrupuli omnes, apparetque consilium Homeri in ea arbore eligenda, tum quare τανύφυλλον vocet.

Quomodo enim non foliis extensis ea arbor, quæ Sapientiae solum ponatur? Sapientiae inquam, qua nihil latius patet: Omnia enim comprehendit Sapientia; atque, ut in libro Sapientiae dicitur, attingit a fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter.

Sed & propudiosa quorundam (M. de la Mothe Vayer) interpretamenta exploduntur, qui ista imagine antri Nympharum uterum & pudendum muliebri ænigmatice ab Homero designatum censent: quibus cum opponitur duarum ejus antri portarum descriptio, eo amentiae & furoris procedunt, ut ad adversæ & averſæ seu posticæ Veneris flagitiosâ divortia confugere non erubescant. Adeo impudentes, ut non vereantur Poëtarum omnium Principem, literarum Parentem, ingeniorum fontem, ad hæc transferre nefanda.

Nempe hoc illis ad extremam vecordiam restabat, ut qui rationi humanæ & scientiis bellum indixissent, Literas quoque omnes, infamato earum Principe, quantum in ipsis esset, perderent.

e GVL. CANTERO

Lib. V. Novar. Lectio. Cap. XIV.

Homerus ab Aristotelis reprehensione defensus.

CAPUT XIV.

In priore de Poëtica libro Homerum est ausus Aristoteles reprehendere, quod Ulyssæm fecisset, cum ad Ithacam appulisset, & somno, correptus esset, a Phæacibus una cum donis Alcinoi exponi: additque, nisi hoc ab insigni Poëta confictum fuisset, tolerari nequaquam posse. Quamquam autem aliæ possunt hujus errati, si sic vocandum est, defensiones ex ipsis Aristotelis peti præceptis: una tamen excellit inter ceteras ratio. Quam vel nescivit, vel certe neglexit Aristoteles: quæque sola non veniam Homerum, sed laudem insignem hoc figmento mereri comprobatur: Etenim quamvis permulta sint in Homericâ Poësi insignia & admiranda, pro-

propter quæ merito & divinus a Democrito vocari Poëta, & ingeniorum palmam a Plutarcho accipere potuerit: unum tamen est quiddam, quod eum reliquis omnibus, quotquot unquam fuerunt, Poëtis excellentiorem facit, quodque ii, qui cæteras ejus virtutes posteris tradiderunt, vel parum, vel profus non explicatum omiserant. Est autem hoc, quod *μυθοποιίαν* suam non temere, nec confuse, sed accurate, & prudenter, tantoque cum ordine persecutus est, ut ejus singulæ partes aptissime inter se cohæreant, ac sub dulcissimo fabularum involucro perpetuam quamdam e principio ad finem usque allegoriam contineant. Id autem in *Odyssæa* vel maxime apparet: de qua quia nunc agitur, ejus allegoriam paucis, præsertim quod ad Aristotelis quæstionem attinet, percurramus. Ulysses igitur, ne longum faciam, proponitur ab Homero vir non tam sapiens aut felix, nisi quantum humanæ res ferunt, quam veræ sapientiæ ac felicitatis (hæc enim Penelope est, hæc Ithaca,) studiosus: ob quam consequendam multos labores ac errores in mari, mundo videlicet, subit. Comites habet in hoc studio nonnullos, sed qui in itinere fere omnes deficiant, partim gula, partim libidine, partim alia qualibet clade intercepti. Ipse postremo solus, absorpta nave, ad Calypsonem enatat: & inde Phæa cum ministerio, morte obita, optatam felicitatem consequitur. Hoc igitur cum haberet sibi Homerus propositum; cum alia ad eam rem pertinentia aptissime confinxit omnia, nimis esset longum demonstrare: tum, quam homines obeunt necessario, mortem per somnum felicissime expressit. Ac primum dormiens introducitur Ulysses extremo quinto *Odyssææ*, cum in Phæaciam nudus enataisset, & a Minerva confopitus esset, quo in loco suavissima est hæc Homeri comparatio:

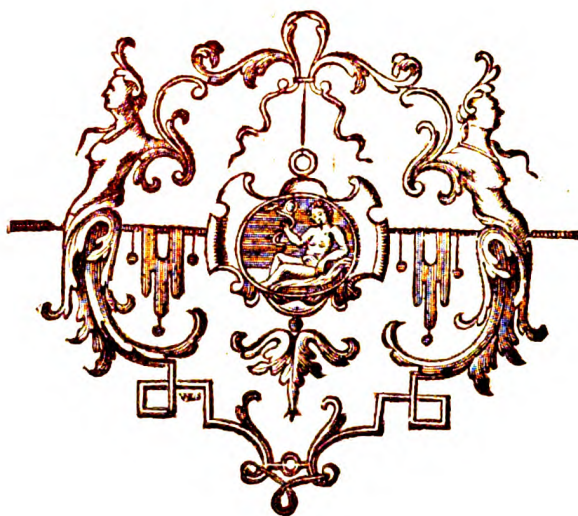
Ὦς δ' ὅτε τις δαλδὸν σποδῆν ἐνεκρυψε μελαίνῃ,
 Σπέρμα πυρὸς σῶζων, ἵνα μὴ ποθεν ἄλλοθεν αὔοι,
 Ὦς Ὀδυσσεὺς Φύλλοισι κελύφατο, τῷ δ' ἄρ' ἀθήνη·
 Ἔπνον ἐπ' ἔμμασι χεῦ' ἵνα μιν παύσειε τέχιστα
 Δυσπνέος καμάτοιο Φίλαβλέφαρ' ἀμφικελύφης.

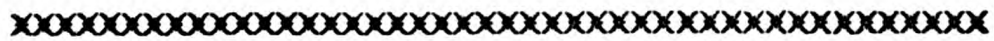
Iterum autem dormit, cum a Phæacibus in patriam per mare deducitur, sic enim requirebat allegoriæ series: nam quæ interjiciuntur, inter utrumque somnum, ad sepulcrum & funus pertinent, ita ut continuum intelligamus revera somnum fuisse. Phæaces enim intelliguntur οἱ Φαίωι, sive pullati qui post funebrem cenam & Epitaphium sermonem, quatuor libris habitum, funus deducunt. Quin & navis, quoniam pro sepulcro fuit, in faxum denique mutatur. Nam, ut & hoc obiter adjiciamus, inter Corcyram & Ithacem jacet Samos, quæ est σῆμα seu tumulus. Sequitur Asteris insula, quam stellatam licet dicere, per quam ad Ithacam est iter: quæ, uti diximus, felicitas est & beata vita; verum tamen hac potiri commode non potest Ulysses antequam procos arcu vincat, & simul cum ancillis de medio tollat. Qui etenim perturbationibus animi &

32 COLLECT. AD PORPH. DE ANTRO NYMPH.

cupiditatibus frustra felicitatem ambientibus imperare non potest, is nequit beatitudinis particeps fieri. Quibus ita declaratis, nemini posthac mirum videri debet, cur Ulysses Homerus, cœlestis patriæ jamjam compotem futurum dormire seu mori faciat. Hæc e cujus genio prodierint, si quis requiret, L. Auratum, maximum sane Virum, unicum & optimum Homeri interpretem, auctorem laudabo.

R. M. v. G.

ANIMADVERSIONES

A D

LIBELLVM

PORPHYRII

DE ANTRO NYMPHARVM.

EDITORIS
ANIMADVERSIONES
 A D
 PORPHYRIUM

DE ANTRO NYMPHARVM.

Cap. II.

Pag. 2. ed. nostræ: *οι τας περιγυσεις της νησου γραψαντες*] Utrum simpliciter Geographos innuat, an peculiare insulæ descriptiones, dubium: ad nos certe nulla, quod sciam, ejusmodi scriptoris memoria pervenit, qui Ithacen singulari commentario illustrare instituerit.

Κρονιος] Cronium, ex eorum numero Philosophum, qui Platonis ac Pythagoræ præcepta conjungebant, varii scriptores, imprimis Porphyrius noster, laudarunt. v. H. Vales. ad Euseb. H. E. vi. 19. Barth. ad Æn. Gazæum p. 98. & Fabric. in Bibl. Græca: junge J. M. Gesner. ad Lucian. T. III. p. 325. ed. nov. Loca Philosophi, quæ hic & per totum passim libellum Porphyrius excitat, e deperdito ejus commentario *de allegorica Homeri interpretatione* repetita fuisse credibile est, nisi forte peculiari dissertatione, itidem ut Porphyrius, antrum Nympharum illustraverit, quod non definiverim. — Cæterum Cronii mentio errorem Galei mihi in mentem revocat, quem interest verbo hic adtingere; insignis enim est & notari meretur, ut cui peculiarem opinionem tanquam fundamento superstruxerit. Sic autem ait occasione Phurnuti, in præfatione Opusculorum Mythologicorum: „ sunt & alii, qui Cornutum appellaverunt hunc scriptorem. „ Porphyrius in Libro *de Antro Nympharum*, tum profitetur se libenter sequi Cornu-

„ tum in allegoriis eliciendis.” Cum autem in universo libro ne unus quidem locus sit, ubi Cornutum citet Porphyrius, & in scribendo Cronii nomine edd. etiam omnes conveniant, dubium non est quin similitudine utriusque vocis deceptus Galeus, Cornutum se crediderit legisse ubi Cronium legerat. Sed pergit in eodem errore porro „ Imo, pagina 262. de Ant. „ N. editionis Cantabrigiensis sic scribit: „ *οθεν επιθυμια μεν*, &c. Hæc autem sunt „ ipsissima verba hujus Cornuti, quemadmodum restitui ex MS. Cod. in n. 2. p. 148. „ Adhuc idem Porphyrius in libro *περι αγαλλματων* quædam disputabat de voce „ *Zeus*; ea hausit ex secundo capite hujus „ libelli.” Quid sequi ex hac argumentatione possit, non video: cum ætas istius Phurnuti sive Cornuti, cujus libellus est *περι της των θεων φυσικης*, certo definiri non queat, incertum etiam est uter alterum excipserit. Id manet Cornutum a Cronio distinguendum esse & universam istam Galei de Cornuto disputationem erroneam esse & *αμαρτηματι μνημονικω* inniti.

Εξουσια] hic est *licentia* quæ dicitur *poëtica*, Horatio eleganter reddita per verbum *audere* in *πανθρυλλητω* isto:

- - - - *poëtoribus atque poëtis*
Quidlibet AUDENDI semper fuit æqua potestas.

Ανθρωπων γαρ και θεων ο πας μεν πληρης κοσμος] Respiciunt hæc non Heracliti solum sed

sed & variorum veteris aevi Philosophorum placita. De Heraclito certa res est e Diog. Laërtio: v. Libr. ejus ix. f. 7. de Thalete idem testatur L. i. f. 27. diserte Aristoteles, *ὅθεν ἰσως καὶ Θαλῆς φησὶ πάντα πληρῆ Θεῶν εἶναι* L. i. de Anima Cap. 5. de Empedocle auctor Philosophumena Cap. iv. de Pythagora rursus Diogenes L. viii. f. 32. — In hunc sensum Lucanus ix. 578.

*Estne Dei sedes, nisi terra & pontus
& aër*

Et caelum & virtus? superos quid quaerimus ultra?

Jupiter est quodcumque vides, quodcumque moveris.

Ubi vide Benteleum, nam quod Grotius adtulit ex Hierocle, prorsus *ἀπιστοδιδουσαν* est. — lege DD. VV. ad D. Laërt. Tom I. p. 514. T. II. p. 16. 367. 396. ac duumviros eruditissimos, Marsham. Canone chronico p. 279. & J. M. Gesner. in peregrina Dissertate de animabus Heracliti & Hippocratis Tomo I. Comment. fociet. Regiae scient. Gottingensis inserta, qua dein sapius utemur. — Ex hoc autem fonte Stoicorum placita manarunt, qui vacuum in mundo negabant dari, teste Plutarcho L. i. de placit. Philosoph. p. 883. F. — Esti autem placita haec e dogmate de creatione & providentia derivet Aristot. de Mundo Cap. v. potius tamen pravis de Deo opinionibus originem debere dixeris, quem *mundi animam rerumque creatarum esse* credebant, atque *omnem materiam pervadere*: v. Lips. L. i. Physiol. stoicor. Diss. vii. viii. Menag. ad D. Laërt. T. II. p. 313. Buddei Diss. iii. de erroribus stoicorum, & Thomasmum de stoica mundi exustione: etiam Ill. Leibnitium Essai de Theodicée T. I. p. 380. 381. ed. ult. — Eandem sententiam etiam Philosophis Chaldaeis tribuit Philo de rer. divin. herede p. 494. B. sed confer, quae contra eum observat Jo. Clericus Ind. Philolog. ad Stanleji Hist. Philos. Orient. v. *mundus*, — Inter recentiores Spinosa ejusdem opinionis fuisse creditur: v. B. d. S. Opera Posthuma p. 7. 8. ed. Belg. conf. Buddei Diss. de Spinozismo

ante Spinozam §. iii. sqq. etiam Jord. Brunus, seculi vi. Atheus Nolanus: v. M. Veyss. la Croze Entretiens sur divers sujets p. 311. 312. Inter Christianos simile quid invenimus: at quod male tamen cum priore placito confunderes; quippe & hi *πάντα δαιμονίων πληρη* praedicabant, vide loca apud Gaulmin. ad Psellum de Operat. Dæmonum p. 58. ed. Hafenmulleri: sed tum angelos intelligebant & malos spiritus, quorum hi sanctorum servitiis praesto erant, illi impiorum perniciei inhiabant.

Οὐδαμῶς τοῦ σκοτεινοῦ ἐπὶ σκοτεινοῦ ἔσται, ἀλλὰ μάλῶν φοβεροῦ] hinc derivatae locutiones, *tenebrae mentis, ambulare & versari in tenebris, opera tenebrarum*: & contra, *ambulare in luce, angeli lucis*, &c. quarum frequens in S. S. imprimis & monumentis PP. mentio: v. Vorst. de Hebr. N. T.

Ἐν τοῖς λ. ἰσοῖς] Poëta nude tantum *εἴθε* dixerat, quod aequè ad antrum potest referri, quam ad *ἰσους*: Porphyrius & interpretes plerique posterius adsumserunt, sed male: v. Dissert. ad Porph.

Τῶν μὲν τινῶν ἀνθρώπων] intelligitur *θυρῶν*, quod vocabulum ob *κακῶφρων* iterationis omissum, e praecedenti *διθυρῶν* repeti debet, usu Graecis non infrequenti.

Περυσίμοι] exprimit Poëta *καταβάτης* vel *καταβατικής*, quod insolentius: convenit *βασιμῶς* apud Scholiastem minorem; de *καταβατικής* quaedam diximus ad Homeri locum in P. I. Collectaneorum; vicinum est *αβατος*, non *περυσίος*, in Palæphato Cap. i. *απισῶν* & Jo. Chrysof. T. VII. p. 549. Savil.

Οὐκ ἀνατολῆς καὶ δυσσεῶς] confer quae habentur Cap. xxiv. *οὐτ' οὐν ἀνατολὴ καὶ δύσει τὰς θυρὰς ἀνεθίκεν* &c. iis illustrandis egregie interserviant Orphica apud Eusebium L. iii. Praep. Euang. p. 100. D.

Ἀνατολὴ τε Δυσις τε Θεῶν ὁδὸς οὐρανιαίων
Ortus & occasus superis nota orbita Divis.

Quorum me Cel. Wesselingius, dum vivebat, occasione hujus loci opportune admonuit.

ὡς ἂν σχεδὸν πάντων τῶν ἱερῶν κ. τ. λ.] Disertius hujus rei testimonium alibi vix reperies; vertebantur Templorum fores Orientem versus, vertebantur & signa, quae

quæ inerant, Deorum. Hinc factum, ut qui ingrederentur Templum, vultu foribus obverso, h. e. ad occidentem flexo, signisque adeo e regione opposito, irent: honoris quodam & cultus indicio; Το γαρ της τε ημερας προς το καλλιστον αποβλεπειν, και τον ηλιον υπερκυψαντα ευθως υποδεχασθαι, και του φωτος εμπικλασθαι ες κορον, αναπεπταμενων των θυρων, καθ' ο και τα ιερα βλεποντα επορευον οι παλαιι - - - πως ουχ ηδεα ταυτα παντα και επαυων αξια; ait Lucianus §. vi. de domo. Paria Pammachidas Heracleota & Dionysius Thrax, auctores diu deperditi, sed quorum loca nescio unde desumpta habet Nat. Comes Mytholog. L. 10. junge Spencer. L. III. de LL. Hebr. C. II. Diff. vi. Tennulii Dissert. de Igne Cap. xv. &, qui copiose, J. B. Bellum de partibus Templi Augustalis Tom. V. Thef. Ant. Rom. p. 587. &c. — de Romanis tempore Numæ v. Plutarch. Tom. I. p. 69. F. — Interim etsi satis communis veterum hac de re sit consensus, non desunt tamen contrariæ rationis testes: τα παλαιστατα των ιερων προς δυσιν εβλεπεν, ait Clemens Alex. L. VII. Strom. p. 724. junge Paufan. L. v. p. 408. & Fragm. Agrar. de Limitibus p. 215. ed. Goesii. — At forte tamen haud difficulter ex iis, quæ post Vitruvium IV. 5. scripsit Hyginus de Limit. Constit. p. 152. 153. univèrsâ hæc quantacunque est controversia componi posset. — Par scriptorum discordia est de sepulcris Græcorum, de qua DD. VV. ad Diog. Laërt. L. I. f. 48. quæque nondum recte fuit sublata. Compara, quæ de introitu Pyramidis Ægyptiæ versùs Boream doctè disputat accuratissimus Shaw Voiage de la Palestine Tom. II. p. 157. Sed hæc hujus non sunt loci. — Errorem Trifani, verba Porphyrii minus rectè explicantis, in Tom. I. de l'Hist. des Empereurs p. 465. non opus est notare post Ill. Cuperum Harpocr. p. 116.

[Προς δυσιν αφορωντων] ad Orientem spectantium, hoc est versarum, quomodo Geographi sæpe de situ urbium loqui adsolent: v. D. Perieg. v. 73. 419. 472. &c. Strab. IX. p. 657. Steph. Byz. v. Αφρουσια: adde Lucian. T. III. p. 193. Convenit Latinorum spectare, de quo Burm. ad Phædr. II. 5. 10.

[Αντιπροσωποι των αγαλματων εξωτες] h. e. vultu Deorum signis obverso stantes, eam enim vim habet αντι in compositione: sic αντιφθλαμειν apud Antig. Caryst. Cap. LII. & αντιβλεπειν in Ejusdem Cap. LXV. conf. Herald. Adversar. p. 89. aliosque a Cl. Abreschio laudatos AA. ad Æschyl. I. 31. Hinc restituendus, ut id obiter moneam, Aristæneti locus est Lib. I. Ep. 2. ineunte, qui non debuisset interpretes tam diu fatigare: Εσπερα τη προτερια μελωδουντι μοι κατα τινα σενωπον, δυο κορρι προσηληθον ΑΝΤΙΒΛΕΠΟΥΣΑΙ: in edd. est αντιβλεπουσαι, vel αντιβλυουσαι, e conjectura Pavii: vide tamen Cl. Abresch. ad Aristænet. p. 327.

Cap. IV.

[Αρτεμιδαρος] Geographus hic fuit, olim celebris, sed cujus omnia interciderunt: diversus ab Oncirocrita, qui licet & ipse Ephesius esset, Daldianus tamen a patria matris vocari maluit, v. Fabric. B. G. Tom. III. Fragmenta Geographi satis diligenter collegit Hudsonus in Tom. I. Geographorum minorum: Addam, quia de Artemidoro mentio incidit, duo e MSS. Scholiis ad Dionys. Periegesin, quæ ex instructissima sua collectione, inter alia αυενδοτα Parisiis descripta, mecum benivole communicavit Cel. Ruhnkenius: In iis sic habetur ad vs. 14. Αρτεμιδαρος φησιν, τα δυο σοματα του Ταναϊδος διεχειν τον Καυκασον. & ad vs. 15. Αρτεμιδαρος φησι, τα δυο σοματα του Ταναϊδος διεχειν αυτων εαδια ζ. το μεν γαρ αυτων εις Μαιωτιδα λιμνην εκρει, το δε, εις Σκυθιαν. Laudatus Fabricius, suo more, catalogum dedit variorum, quos inter antiquos Artemidori nomine celebres novimus, satis quidem accuratum illum, at quem duplo tamen auctiorem dare possem: potiores nunc tantum nominabo; videlicet Artemidorum Siculum in Polybio L. I. C. 8. alium apud Senec. VII. N. Q. 13. nisi idem sit, quem e L. I. C. 4. laudavit Fabricius; porro Artemidorum, Martialis memoratum L. VIII. Ep. 58. nescio an diversum ab alio ejusdem L. VI. Ep. 77. & iis quos Fabricius habet; demum præfectum urbi sub Theodorico apud Cassiodor. L. I. Ep. 42. & Grammaticum,

cum, incertæ ætatis, cujus existat Epigramma hoc ineditum sed corruptum in Antholog. MS. Bibl. Voff. quam L. Bat. exscripsi:

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΥ γραμ.

Βυκολικαὶ μουσαι σποράδες ποικύων δ' ἀμαρτῶσαι
 Ἐν τιμῆς μανδράς ἀντι μίας ἀγέλας.

Reliqui prope triginta, & Artemidoræ quatuor, quos e marmoribus collegi, ex indicibus Gruteri, Reineltii, Muratorii, &c. peti possunt: subjungam ἀνεκδοτὸν marmor, quod est in Museo Cel. Viri, P. Burmanni fecundi, & cujus titulum inter alia thesauri sui cimelia mecum humanissime communicavit possessor dignissimus. Illud sic habet:

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ
 ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ
 ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΥ ΚΑΙ
 ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ
 ΤΟΥ ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ ΚΑΙ
 ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗΣ ΑΡ
 ΤΕΜΙΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΜΗ
 ΝΟΦΙΛΟΥ ΚΑΤΕΣΚΕΤ
 ΑΖΑΝ ΤΟ ΜΗΜΕΙΟΝ
 ΕΑΤΤΟΙΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙ
 ΞΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΙΔΙΟΙΣ Ε
 ΤΟΝΟΙΣ (lege ἐκγονοῖς) ΚΑΙ ΤΩ ΚΑΤΟΙ
 ΧΟΜΕΝΩ ΜΗΝΟΦΙ
 ΛΩ ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΥ
 ΤΟΥ ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ ΚΑ
 ΠΝΑΤΩ ΠΑΠΠΩ

δωδεκα σταδία] Ithacam ait insulam a portu Cephaleniæ Panormo $\overline{\chi\pi}$. stadia distare; Plinius autem *Ipsa*, inquit, (Cephalenia) *circuito colligit $\overline{\chi\chi\chi\upsilon\iota}$. M. Ab ea Ithaca $\overline{\chi\pi}$. M. distat, in qua mons Neritus, L. IV. Hist. Nat. quæ non magnopere discrepant; major differentia in sequentibus Plinii: *Tota vero (Ithaca) circuito patet $\overline{\chi\chi\upsilon}$. M. pass.* αἷμα ὀρθοκέντα πεντε σταδίοις non recte conveniunt; sed vide Cellarium.*

Λιμένα ἐχούσα] portum habens nomine *Phorcynem*: Scylax in Periplo: Μετὰ δὲ ταῦτα πόλις Φάρκ' καὶ κατὰ ταῦτα νῆσος ἐστὶν Ἰθάκη, καὶ πόλις καὶ ΛΙΜΗΝ. Deinceps est urbs *Pberæ*, circa quam *Ithaca* insula, in qua urbs cum portu.

Τῆς παλαιᾶς σοφίας] sic in fine libelli: λογιζόμενοι δὲ τὴν ΠΑΛΑΙΑΝ ΣΟΦΙΑΝ καὶ τὴν Ὀμήρου ὅση τις φρονήσει γέγονε. *Verum ubi animo prisca sapientiam reputamus & quanta Homeri prudentia fuerit, &c.*

Ἀναθήμα] cum Nymphis Najadibus sacrum esset hoc antrum earumque cultui destinatum, Ἴσον Νυμφῶν αἱ Νηϊάδες κηλεύονται, recte potuit ἀνάθημα dici; cujus vocis latissima est notio. Artemidorus *opera*, quæ dicuntur *publica*, ἀναθηματὰ appellat Onecirocr. I. 2. ὅσα δ' εἰς λιμένας, καὶ τεῖχος, ἀγορᾶς τε καὶ γυμνασία, καὶ κοινὰ πολέως ἈΝΑΘΗΜΑΤΑ ἀνατείνει, ταῦτα ΔΗΜΟΣΙΑ κηλεύσιν.

Cap. V.

Καθιερῶν] significat Philosophus, *antro & specus ab antiquis inde temporibus mundi symbola fuisse habita*: ac proin illud καθιερῶν strictè hic sumendum non est, de *dedicatione*, qualis locorum est *Diis factorum*; sed simplici tantum attribuendi vel *adsignandi* notione explicari debet.

Τῷ κόσμῳ, καθ' ὅλον τε αὐτὸν, καὶ κατὰ μέρη λαμβ.] Notum est, quam late olim patuerit κόσμου usus, cui Latinorum *mundus* examussum respondet: v. Aristot. de Mundo Cap. 2. & Fabric. ad S. Empir. p. 663. Apud Platonem in commentariis philosophicis, *Timæo* præsertim, synonyma fere sunt *universum*, *mundus*, & *cælum*: τὸ ὅλον, sive τὸ πᾶν, ὁ κόσμος, & ὁ οὐρανός; observante Serrano in argumento *Timæi*. Ad *cælum* significandum Pythagoras in primis voce κόσμου usus est: v. Macrobi. in Somn. Scip. Lib. II. unde Anonymus vitæ ejus auctor, qui Jamblichō jungitur, *primum* testatur Pythagoram *cælum* κόσμου appellasse: Ὅτι πρῶτος ὁ Πυθαγόρας οὐρανὸν ΚΟΣΜΟΝ προσήγορευσε, διὰ τὸ τελεῖον εἶναι καὶ πᾶσι κεκοσμηθῆαι τοῖς τε ζωοῖς, καὶ τοῖς κελοῖς. conf. D. Laert. & Plutarch. de placit. Philosoph. L. II. atque hinc

hinc ad ætatem Zaleuci constituendam argumentum sumit Ill. Bentlejus in Respons. ad C. Boyle Sect. xiii. de Legibus Zaleuci §. iv. nescio an tuto fatis: aliud enim est rem semel iterumque hoc vel illo nomine appellare, aliud nomen illud ita commendare, ut dein vulgari usu receptum omnium ore teratur. Et quid, quæso, impedire potuit, quo minus vel Zaleucus vel alius quilibet *cælum* aliquando *κοσμον* appellaret, etiam illud quidquid est nominis nondum Pythagoræ consuetudine fuisset celebratum.

[Της ὕλης, ἐξ ἧς ὁ κόσμος] *Materia, ex qua mundus.* Pleni de hac ὕλη Philosophorum veterum sunt libri, unde de ea memorare supersedeo: legi possunt Barthii notæ ad Æn. Gazæum p. 92. & Buddeus Diss. iii. de erroribus Stoicorum. Platonis sententiam de tribus rerum principiis, *Deo materia & idea*, sanam illam sed vulgo non intellectam, recte vindicavit Serranus in laudato Timæi Platonici argumento; unde universæ, quæ hic sequitur, disputationi de materia & forma lux adfunditur haud exigua.

[Ἡς τα μεν ενδον καιλα] Fuit hæc plerorumque veterum opinio; terram videlicet intus cavam apertamque esse. Spectant eo disputata ab Aristotele libello de mundo ad Alexandrum capite quarto ad finem.

[Απειριστον] Proprie nullis limitibus circumscriptum. At alienum. id hoc loco: neque semper etiam notio *σηρητικου* stricte negativa est, sed haud raro hyperbolicam vim habet; ut in *απειριστος, ασπετος, απειριστος, ασχετος* &c.

[Αυτοφυης δε ὁ κόσμος] Si, quod verba declarant, *mundum sponte genitum suaque vi existere* auctor adfirmare ausus est, lon-

gissime profecto & a sana ratione & ab opinionibus veterum tantum non omnium recessit. Uti enim omni rationi repugnat, mundum tot mutationibus obnoxium, quæ clarissime non ejus principium duntaxat sed & finem fatumque imminens declarant, vel æternum vel sponte genitum & a se ipso existentem dicere: v. Justin. M. dial. cum Tryph. & Macrobi. in Somn. Scip. Ita e veteribus nec Plato nec Pythagoras mundum *αυτοφυη* unquam dixerunt. Plato enim etsi *Ideam* mundi & *exemplar*, seu *formam*, Deo statuerit coæternam, (quod si sano sensu intelligatur, ut debet certe (*)), pereleganter profecto & vere statuitur) nusquam tamen aliquam mundo æternitatem adsignavit, imo potius Deum *τον δημιουργον και πατερα του παντος, τον ποιητην*, appellavit, ut infra docebimus. De Pythagora rem conficit illustre Empedoclis, Pythagoreorum principis, fragmentum apud Aristotelem aliosque servatum: *Εκ Θεου*, ait ille,

[Πανθ' ὄσα τ' ἦν, ὄσα τ' ἐστίν, ἰδ' ὄσα δε εἶσι οπισσω, Δενδρεα τ' ἐβλαστησε, και ανερες, ηδε γυναικες, Θηρες τ' οιωνοιτε, και ὑδατοθρεμμονες ιχθυες.]

Quorum placita cum in omnibus tam religiose sequeretur Noster, etiam hac in re, quæ non levis momenti est, relicto Stoicorum & Ocelli deliramentis, ea amplecti debuisset.

[Ἦν λιθον και π. &c.] Ex hoc uno loco factis adparet, quam mirifice Philosophastri isti, quales Numenius, Proclus, Porphyrius, veritatem rerum obscuraverint: ut dubium sit, rectene ipsi ea omnia intellexerint, quæ de *materia & forma*, de *exornatione materiae*, de *αμορφια*, & quæ sunt hujus furfuris alia, tam curiose disceptabant.

(*) Operæ pretium erit, veram Philosophi sapientissimi sententiam explicasse, unde, quam bene hæc dicantur, Lectori apparebit. „Dei consilia & proposita”, sic argumentabatur Plato, „Deo sunt coæterna: pertinent enim ad essentiam Dei, ut actus pertinet ad agentem; cum vero Deus ab æterno sibi proposuerit mundum hunc aliquando creare, etiam ab æterno aliquam sibi imaginem, *ideam* aliquam seu exemplar & quasi sciographiam hujus fabricæ habuerit necesse est; quæ quidem idea cum a consilio ipso de mundo creando ne cogitatione quidem ferri parari possit, sequitur uti istud consilium Deo fuit coæternum, ita *ideam* quoque & exemplar seu *formam* mundi Deo coæternam dici debere.” Vide ejus Timæum & alia passim opera.

bant. Interim videre poteris eruditissimum e Benedictinis S. Mauri monachum, Martin Explication de divers Monumens singuliers, qui ont raport a la religion des plus anciens peuples p. 220.

Και, ὡς ὁ ποιητής εφη, ἡρωειδες] Quippe illud ἡρωειδες Ποῦτα, quod de antro dicitur, περ σκιτεινον interpretatus est Noster, τῆ ὑποθεσει δουλευων' perverse tamen, ut in Dissertatione HomERICA demonstravimus.

Cap. VI.

ΑΦ' οὗ και κοσμος εκληθη] Plato in Gorgia p. 507. sq. Φασιν οἱ σοφοι, ω Καλλιικλει, και ουρανον, και γην, και θεους, και ανθρωπους, την κοινωνιαν συνεχειν, και φιλιαν, και κοσμοτητα, και σωφροσυνην, και δικαιοτητα' και το όλον τουτο δια ταυτα ΚΟΣΜΟΝ κληουσιν, ω ἔταιρε, ουκ ακοσμιαν, ουδε ακολασιαν' Ajunt sapientes, o Callicles, & cælum & terram & Deos & homines, societatem continere atque conservare, & amicitiam, & modestiam, & temperantiam, & justitiam: atque adeo hoc univesum bis de causis κοσμου [i. e. mundum] vocant, non ακολασιαν [i. e. intemperiem, & licentiam] nec ακοσμιαν [i. e. immunditiam]. Et rursus in Timæo p. 40. Β. νειμας περι παντα κυκλω τον ουρανον, ΚΟΣΜΟΝ αληθινον αυτω πεποικιλμενον εινα και καθ' όλον Circumque cælum æqualiter distribuit, ut varietate distinctus univesum vere κοσμος [i. e. mundus] appellaretur.

Επεραςος] Respondet vocabulum examussim HomERICO εφηρατος: sed hoc Ποῦticum, illud solutæ orationi proprium.

Την εις κατω ΚΑΘΟΟΔΟΝ των ψυχων, και παλιν εξοδον] Illustrat hunc locum laudatus Martin Explicat. de divers Monumens p. 184, 185. Operæ pretium erit verba ejus Latio donata hic adponere. „ Quod sequitur Isis signum memorabile est, cum „ sceptro quod sinistra tenet, tum cancro „ capiti imposto, ad modum coronæ. „ Duo hæc symbola certissime Regiam indicant potestatem. Altero tamen (cancrum puta) profundius aliquid videtur „ declarari; hoc est, secundum Porphyrium descensio [τῆν εις κάτω κάθεδον' de „ Antro Nymph. pag. 107. ed. Vatican.] „ sive generatio animarum [τὰς εις γένεσιν

κατιούσας ψυχὰς Id. ibid. pag. 111.] Dogma „ ab Ægyptiis ad Pythagoreos, Platonem, Numenium, Ciceronem, Macro- „ bium, pluresque alios delatum. Præcipua hæc doctrinæ gentilium pars in eo „ consistit, ut crederent animas cælo „ descendere in terram ad corpora nostra „ occupanda: Illas Solem prætervehi: Id- „ que astrum duabus instructum esse portis, altera versus Tropicum Cancri, altera versus Capricorni posita: h. e. solstitium æstivum & solstitium hybernium. „ Alteram portam hominum esse, Deorum „ alteram: ut quæ continuum animabus „ transitum præstabant, tam euntibus in mundum sublunarem, quam remeantibus ad cæli plagas. [Macrob. in Somn. Scip. lib. 1. cap. 12. *Has Solis portas physici vocaverunt, quia in utraque obviant solstitio &c.*] Demum alteram „ ab uno latere viam attingere lacteam, „ alteram ab altero. Eo ipso indicantes, „ non admitti animas ad mensam Deorum, „ quæ via lacteæ fingitur, priusquam in „ has terras descendissent, aut in cælum „ rediissent. Sunt & alia plura, quæ generationem animarum cancri signo indicatam spectant; sed sufficit observasse „ Isidem, signum hoc cæleste capite gestantem, Lunam esse, quæ ex opinione veterum generationi præsidebat. [Σελήνην „ τε οὖσαν γενέσεως πράξιδα Porphyr. ubi „ supra pag. 119.] Eleganter hæc & erudite disputata Porphyrianis lucem adfundunt haud tralatitiam. Gemina illis invenies in Marshami Canone, & laudatissima Gesneri dissertatione de animabus Hippocratis. Jungi possunt, quæ de eodem Heracliti ὄψ' ανω και κατω, vel καταβασει των ψυχων και αναβασει, e veteribus scripsit Philo de mundo αΦθαρτω p. 958. A. e recentioribus, illustre nomen, Marklandus ad M. Tyr. Diss. xli. alia infra ad Cap. x. ubi de πτωσει εις γενεσιν exponendum erit. Οὕτω και Περσαι κ. τ. λ.] Infinitos possent de Perfarum numine, Mithra, auctores laudare. Sed deferbuit hæc mea citandi libido. Noti sunt duumviri præclari, inter quos disceptatum de eo fuit, Th. Hyde & Phil. a Turre, & qui instar omnium esse possunt.

Σηλαιον τοπον] Vide Barnef. ad Odyff. A. 25. & Davif. ad M. Tyr. Diff. xiv.

Ευβουλου] Obscuriffima hujus Eubuli est memoria, eumque folus inter veteres Porphyrius nofter laudavit auctorem. Sic legitur Lib. iv. de Abft. Anim. p. 165. *Διηρηγτο δε ούτοι (Magi, fcilicet) εις γενη τρια, ως Φησι ΣΤΙΜΒΟΤΑΟΣ, όπερ την του Μιθρου ιςοριαν εν πολλοις βιβλίοις αναγραφας.* Edd. omnes & MSS. Συμβουλος habent; at cum hoc loco Ευβουλος legatur, primum Th. Canterus in variis Lectionibus, dein Voffius in Historicis Græcis, poftea Aucto notarum ad Libros de Abft. l. c. in ed. Cantabr. demum Fabricius in indice Auctorum, qui in operibus Porphyrii laudantur, *Eubulum* pro *Symbulo* fubftituerunt. Rem confirmat Hieronymi auctoritas, quem conftat in fuo Codice *Eubulum* legiffe; cum enim in Lib. II. adverfus Jovianum, univerfum fere librum quartum Porphyrii paffim excriberet, inter alia etiam hoc de Eubulo testimonium inde defumpfif: *Eubulus quoque, fic fcribit, qui hiftoriam Mithrae multis voluminibus explicuit, narrat apud Perfes tria genera Magorum: quorum primos, qui funt doctiffimi & eloquentiffimi, excepta farina & olere, nihil amplius in cibo (forte in cibum) fumere.*

Ζωροαφρου αυτοφωες σηλαιον &c.] Aperte Porphyrio obloquitur Martin Explic. des monumens p. 238. & 277. fqq. Ejus fententia huc redit: Zoroaftrem cultum Mithrae quidem inftituiiffe inter Perfes, at auctorem Mithriacorum non effe. Mithram ei non fuiiffe fummum Numen, fed talem habitum, qualis a Plutarcho defcribitur in libello de Ifide & Ofiride Cap. XLVI. Reliqua omnia Phrygum Cilicumque inventa effe, quæcunque ad Mithriaca pertinerent, nec in his Porphyrii noftri, aut quem citat Eubuli, auctoritatem quidquam valere. Opinio ejus fatis effe probabilis, & cum iis, quæ de puritate veteris inter Perfes religionis & placitorum Zoroaftri inculcat Doctiff. Hyde, egregie convenit. At nondum tamen perfpicere equidem poffum, hæc omnia tam firmo niti fundamento, ut propterea difertiffimo Philofophi noftri testimonio vis fit inferenda: qui profecto

a fe ipfo hæc non effinxit, nec propria folum auctoritate depofuit, fed vulgarem haud dubie traditionem & antiquiorum libros duces fecutus eff. Etiamfi enim, defectu monumentorum, iftius quem citat Eubuli ætas certo definiri non poffit, eo ipfo tamen auctoritas ejus tam facile in dubium vocari non debuit, maxime cum verofimile fit, fecundum monumenta antiquitatis & fcripta veterum, quibus nos deftituimur, Eubulum hiftoriam fuam concinnaffe, quæ magno eruditionis apparatu fcripta fuerit neceffe eff, cum tot voluminibus confiterit. Sed videamus, quibus potiffimum argumentis opinionem fuam Vir doctus ftabiliverit. „1°. ait: Zoroaftri ætas, „ fi vel maxime recentem ftatuamus, ante „ cedit prophetas Efaïam & Daniëlem; fed „ vero Iuftinus M. in dialogo cum Trypho- „ ne auctor eff, plerofque Mithriacorum „ ritus ad exemplum locorum quorundam „ Efaïæ & Daniëlis fuiiffe efficta; ergo Z. „ auctor Mithriacorum effe non potuit. At, „ amabo, quæ hic auctoritas Iuftini M. effe potest, aut unde is didicit hanc Mithriacorum originem fuiiffe? Contra quilibet facile videt, allegorici PP. ingenii hos effe lufus, non argumenta veræ hiftoriæ. Præterea illud iplum S. Iuftini testimonium alios etiam ritus fpectat, quam quos Porphyrius Zoroaftri adfcribit, fecundum Eubulum. Apud illum nihil aliud traditur, quam Zoroaftrem antrum in honorem Mithrae conftituiiffe, figuris quibusdam & fymbolis diftinctum. Ponamus nunc, in eo erraffe Porphyrium quod *δημιουργον και πατερα του παντος* appellet hunc Mithram; ponamus eum, quod majus eff, fymbola hæc & figuras de fuo addidiffe; remotiora forte funt tempora, quam ut de ejusmodi nugis cogitemus, & fimplicitas ejus ævi huic traditioni potest opponi; at id manet, nihil abfurdi vel incongrui ftatuere, qui Mithram a Zoroaftre in antrum cultum dixerit. Præterea ea omnia, quæ de Mithra e petra nato, & boum fure traduntur, & quæ funt his familia, fequiori ævo ficta fuiiffe, facile potest concedi, falva Porphyrii auctoritate, qui Zoroaftri nihil adfcribit, excepto antro. Sed videamus porro. Difinctio, quam Martinus facit p. 279. inter Mithram confideratum

ut *Solem* strictè sumtum, & Mithram figentem anni cursum eo quo omnes zodiaci domos percurrit ordine, secundum auctorem Homiliæ veteris, præ nimia subtilitate vana est & parvi momenti: neque video equidem, quæ sit auctoritas istius, quam citat, Homiliæ; nisi omnia sine discrimine adoptare velimus, quæ a Patribus nobis dictantur. Sed gravior est ejus error, qui sequitur p. 280. *Aussi Porphyre*, sic ait, *a-t'il reconnu depuis lui même, qu'il avoit été surpris, & que le livre d'ou il avoit tiré ce qu'il avoit avancé de Mithras, étoit un ouvrage supposé par les Gnostiques, qui pour donner du poids à leur rêveries, avoient publié un ouvrage sous le nom de Zoroastre. Aveu si formel, qu'Eunapius ne pouvant le dissimuler, dit que les progrès que Porphyre faisoit dans les sciences, étoient si grands, qu'ils l'obligeoient souvent à changer de sentimens.* confer ibid. p. 291. Opera erit, ipsa Porphyrii verba inspicere, unde, quam male ex iis argumentatus sit Benedictinus noster, sole clarius adparebit. Locus est in vita Plotini Cap. xvi. Γεγονασι δε κατ' αυτον των Χριστιανων πολλοι μεν και αλλοι, αιρετικοι δε εκ της παλαιας Φιλοσοφιας ανηγγενοι . . . . οί τα Αλεξανδρου του Λιβυου, και Φιλοκαμου, και Δημοκρατου, και Λυδου συγραμματα πλειστα κεντημενοι, ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ τε προΦεροντες ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ, και Ζωσριανου, και Νικοθεου, και Αλλογενοου, και Μεσου, &c. . . . . Περφυριος δε εγω προς το ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ συγγενους πεπειχημαι ελεγχους, όπως ΝΟΘΟΝ τε και ΝΕΟΝ το βιβλιον παραδεικνυς, πεπλασμενον τε υπο των την αιρεσιν συστηαμενων, εις δοξαν ειναί του παλαιου Ζωροαστρου τα δογματα, α αυτοι ειλοντο πρεσβευειν. En verba Philosophi, Lector, quomodo ipse Martinus in notis adscripsit. At nihil profecto ex illis præsidii opinionibus ejus potest peti. Falsum enim est, quod temere & præter omnem rei veritatem adferit, Porphyrium hic agnoscere, ea omnia quæ de Zoroastre passim in commentariis inculcaverat, e spurio hoc Gnosticorum libro deprompta fuisse. Neque unquam, quod scio, ad has Ζωροαστρου αποκαλυψεις provocavit, quoties vel de cultu Mithriaco ipso vel de auctore ejus mentionem fecit. Contra Eubulum potius secutus

est ducem, cujus commentarium nemo dixerit supposititium fuisse. Testimonium Eunapii apparet quam precarium sit, cum is placita ejus philosophica & metaphysica respiciat, minime vero traditiones de re historica. At ipsa Martini adsumtio, in cujus gratiam hæc omnia dicuntur, fatisme certis illa fundamentis nititur? Relege ipsa ejus verba, Lector, & videbis quam facile sit, in rebus tantæ antiquitatis audacter constituere; quam difficile vero, opinionem pro arbitrio adsumtam rite tueri. *C'est donc sans le moindre fondement*, sic ait p. 238., *que Porphyre a voulu accroire que Zoroastre étoit l'Auteur des Mithriaques . . . . ; Zoroastre & les Perses n'ont fourni aux Mithriaques que le nom seul de Mithras, & le culte qu'on rendoit en premier au Soleil, & en second au feu, comme écoulé de cet astre. Tout le reste est de l'invention des Pbyrgiens & des Ciliciens, qui ont mis en vogue Mithras & ses mysteres. C'est cependant, a quoi n'ont fait attention ni les anciens, ni les Modernes: Tous sans exception ont adopté les visions de Porphyre, & d'un je ne sçai quel Eubule, qu'il cite. Ils n'auroient jamais donné dans cette piège, s'ils avoient consulté les écrits de Zoroastre, ou étudié les mœurs & la discipline des Magés, ou fait quelque séjour en Perse ou lú les Reglemens, qu'Hystaspe Roi des Medes fit pour affermir & étendre la Religion, que Zoroastre avoit dressée, avec le genre de vie que ce Prince traça aux Magés, & qu'il embrassa lui-même.* At, adorabo te, quo hæc omnia? Unde tantum eruditionis apparatus hausit Noster: aut ubi invenit hæc, quæ jactat, monumenta? Equidem malim Eubulo isti, quem tam fastidiosè memorat, fidem habere; quam monumentis ad quæ ipse provocat inhærere, & quorum obscurior saltem est notitia quam Eubuli. Aut credemus, Martinum scripta Zoroastris evolvisse & Hystaspis leges? num in Persia moratus est, & vitæ genus vidit, quod Rex Prophetarum tempore major sacerdotibus suis præscripsit & ipse sectatus est? Sed sufficiunt hæc ad vindicandam Eubuli auctoritatem, cujus testimonio usus est Porphyrius in narratione de antro Zoroastris. Quid de reliquis ritibus ita-

statuendum sit, qui in Mithriacis observabantur, & num marmora illa in quibus Mithras bovem macians adstantibus pueris cum face effictus creditur, ad antiquissimum illum Mithram sint referenda, qualem Zoroastres Persas docuit, non vacat hic disceptare. Neque multum constitui potest in rebus tantæ antiquitatis, præsertim ubi monumentis genuinis destituimur, quorum certa in his sit auctoritas.

Ποιητής και πατήρ] Desumpta est hæc e Platonis philosophia appellatio; cui peculiare hoc, de Deo rerum omnium creatore & parente: lege Philosophumena cap. xix. & Cudworth. System. Intellect. p. 404. Ab eo PP. Ecclesiæ locutionem hanc mutare, Deoque suo adsignare non dubitarunt. Hunc enim ΠΟΙΗΤΗΝ και ΠΑΤΕΡΑ νοομεν ειναι, ait Justin. M. in Dialogo cum Tryphone. Inde Philo, ότι ούτος ηλπισεν εις τον όλων ΠΑΤΕΡΑ και ΠΟΙΗΤΗΝ, libro de Confusione linguarum: & ύμνειν τον τουδε του παντος ΠΟΙΗΤΗΝ και ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΝ in Dialogo Zachariæ. Jungi potest Theodoretus Orat. i. & vi. de Providentia, possunt aliorum loca mille. Sigillatim ποιητής sensu Platónico excellenter erat creator productoque rei, quæ antea non fuerat. Παν, όπερ αυ μη προτερον τις ου ύπερον εις ουσιαν αχοι, τον μεν αγοντα ΠΟΙΕΙΝ, το δε αγομενον ΠΟΙΕΙΘΑΙ φασιν, ait ipse Philosophus in Sophista: cui similis est locus hac in re classicus in Convivio, sed longior quam ut hic describi possit.

Εδημιουργός] Et hoc vocabulum philosophiæ Platonici debetur: cui creator non solum πατήρ και ποιητής, sed etiam ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ του παντος dicebatur. Porphyrius infra: ό συνεχων τον κοσμον δημιουργός. Varios ejus vocis usus explicat Schol. ad Aristophanis Equites: proprie archibsectum indicabat, unde ad creatorem Deum translata notio. Sic occurrit δημιουργός apud Constantinum Porphyrog. in vita Basilii p. 153. Συμμικτων L. Allatii: — de Deo Zacharias utitur in dialogo, & Christiani plures. vide S. Justin. de Monarchia Dei in initio, Theophil. Lib. i. adv. Autolycum, Theodoret. Orat.

vi. de providentia, & pseudo-Origenis philosophumena p. 116. 117. Contra δημιουργός της κακιας απ' αρχης diabolus appellatur in Epistola inedita Joannis Episcopi ad Patriarcham Photium, quam e Collect. MSS. Patricii Junii in Bibl. L. Bat. mihi descripsi: ad exemplum Christi, qui eum mendacem vocat ab initio: ψευτην απ' αρχης. Sed de his satis.

Των κοσμικων στοιχειων και κλιματων] Holst. elementorum climatumque mundanorum: Gesn. elementa & plagas mundi. Sed vaga est ista elementi notio, & nihil definit: hic στοιχεία planeta sunt & stelle fixæ. Opportunum est Celsi testimonium, quod rem conficit: Αινιττεται ταυτα και ό Περσων λογος, ait ille, και ή του Μιθρου τελετη παρ' αυτοις εστιν' εστι γαρ τι εν αυτη συμβολον των δυο των εν ουρανω περιόδων, της τε ΑΠΛΑΝΟΤΣ, και της εις τους ΠΛΑΝΗΤΑΣ αυ γεγεννημενης, και της δι' αυτων της ψυχης διεξόδου τοιονδε το συμβολον' Κλιμαξ ύψιπυλος, επι δ' αυτη πυλη εγδοη' ή πρωτη των πυλων μολιβδου, ή δευτερα κασσιτερου, ή τριτη χαλκου, ή τεταρτη σιδηρου, ή πεμπτη κερασω νομισματος, ή έκτη αργυρου, χρυσου δ' ή έβδομη. Την πρωτην τιθενται Κρονου, κ. τ. λ. Hæc subindicat & Persarum doctrina, & Mithræ sacrum eis gentile: est enim in eo duarum cæli revolutionum significatio, tum ejus qua STELLÆ FIXÆ feruntur, tum ejus qua PLANETÆ, & animæ per eas transiunt tale symbolum; &c. apud Origenem Libro vi. contra eum. Nec raro etiam vox στοιχειον hoc sensu sumitur: v. Menag. ad D. Laërt. VI. 102. Unde locum S. Pauli ad Coloss. II. 8. explicari volebat Theophylactus in Commentario — Clare in Theophilo Antioch. Lib. II. ad Autolyc. Τεταρτη, inquit, ήμερα εγενοντο οι Φωσηρες. Επειδη ό Θεος προγνωσης ων, ηπιζατο τας Φλυαριας των ματαιων Φιλοσοφων, ότι εμελλον λεγειν, απο των ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ειναι τα επι της γης Φυομενα, προς το αδετειν τον θεον. Die quarto luminaria creata sunt. Deus enim præciverat nugas vanorum Philosophorum. Quod dicturi essent, ut Deum submoverent, omnia quæ terra profert, a SIDERIBVS proficisci.

Και παρα τοις αλλοις] Vide infra Cap. xx.

Αντρώων χειροποίητων] Proprie χειροποίητος αυτοματῶ opponitur, vel αυτοφύει, ut e proxime præcedentibus clare adparet: & si rite sumatur, id significat quod *culte fabricatum est & artificioso*. Sic τετραγωνος χαραδρα χειροποίητος, *abveus quadratus, multa arte factus*, in Achillis Tatii Libro I. alia DD. VV. ad Hebr. IX. 11. similiter hoc loco αντρα εἴτε αυτοφύη, εἴτε χειροποίητα, *spelunca sunt vel inculte, vel ad facelli usum laboriose excavatae*. Quantum vero in poliendis ejusmodi specubus industria hominum & labor præstitierint, exemplo *sepulcrorum*, quæ dicuntur, *Regionum* in Palæstina adparet, de quibus Periegetæ SS. quorum coryphæi Maundrell, Shaw & Pococke.

Ὡς γὰρ τοῖς μὲν κ. τ. λ.] Nota sunt hæc omnia ex antiquitate Græca: neque volo equidem diligentiam meam confumi in iis, quæ centies ab aliis explicata sunt, repetendis. Id moneo solum, ut Lector animadvertat diligentiam Philosophi nostri in his enarrandis, & quam accuratam is rituum veteris ævi notitiam habuerit.

Ἰποχθονίαι] Holst. *subterraneis*: Gesn. *inferis*, quod melius. In marmoribus Græcis Θ. Τ. tantundem est ac *D. M.* in Latinis. Pythagoræi triplex statuebant δαιμονῶν genus. Hierocles: *τρια λογικῶν γένη, τὸ πρῶτον τοὺς Θεοὺς, τὸ μετὸν αἰθερίων δαιμονῶν καὶ ἡρώων, τὸ τρίτον καὶ χθονίων ἀνθρώπων*: alii aliter. v. Gaulmin. ad Pfellum de Operat. Dæm. p. m. 66. 67. & J. A. Schier. ad Pythag. Aur. Carm. p. 36. sqq. qui luculenter. Rursum alii δαιμονῶν nomen tantum ad tertium genus referebant, & per eos intelligebant *genios* vel simile quoddam δυνάμεων ὑποχθονίων genus, varias etiam eorum classes fingentes: huc spectat Hermias in Comment. MS. in Platonis Phædrum, inter MSS. Codd. Voss. Bibl. L. Bat. ubi ita: *Ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ δαιμονίου γένους πρῶτως ἀρχεται ἡ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν διαίρεσις· πάν γὰρ τὸ ὑπερδαιμονίου γένος, μονοειδῶς ἔχει τὸ ἀγαθόν. Ἐστὶν οὖν τινὰ γένη δαιμονῶν, τὰ μὲν μερίδας τινὰς τοῦ κόσμου κατακοσμοῦντα καὶ ἐπιτροπεύοντα· τὰ δὲ εἰδὴ τινὰ ζῶων· κατεχειν οὖν σπουδαζέειν τὰς ψυχὰς εἰς τὸν ἑαυτοῦ κληρὸν, οἷον εἰς ἀδικίαν ἢ ἀκολασίαν· δελεᾶρ τὴν ἡδονὴν τὴν ἐν τῷ παρατυτικῷ ἀναμειγνυσὶν ἐν*

αὐταῖς, ὁ ἐφόρος τῆς δὲ τῆς ζωῆς δαιμονῶν· ἀλλοὶ δὲ τινες εἰσι τούτων ἐπαναβεβηκοτὲς δαιμονῶν, οἱ κολασεῖς ἐπιπεμποῦσι ταῖς ψυχαῖς, ἐπιστρέφοντες αὐτὰς εἰς τελειωτέραν καὶ ὑπερτέραν ζῶν· καὶ τοὺς μὲν πρῶτους ἀποτρέπεσθαι δεῖ· τοὺς δὲ δευτέρους ἐξευμενίζεσθαι· εἰσι δὲ καὶ ἄλλοι κρείττονες δαιμονῶν, τὰ ἀγαθὰ μονοειδῶς ἐπιπεμποντες.

Ὡσαύτως δὲ καὶ ταῖς Νυμφαῖς] v. Turneb. Advers. XII. 12. Itac. Casaub. de Satyr. pōsi I. 1. Meurf. Spicil. ad Theocr. p. 47. 48.

Cap. VII.

Πάσων ἀορατῶν δυνάμεων] Difficilis explicatu est illa vox δυνάμεως, ob varias & abstractas notiones, quas illi tribuerunt; unde Sallustius eas etiam ἀρήτους appellat Cap. xv. libelli de Diis & mundo: *τὰς ΑΡΗΤΑΣ ἀνα ΔΥΝΑΜΕΙΣ, superiores potestates, quæ verbis exprimi non possunt*. Pleurumque *proprietas* indicantur & *attributa* rerum qualiacunque. Sic ἡλίου δυνάμις apud Platon. L. vii. de Rep. est *proprietas & virtus solis*: hoc est *lux*; nam de luce eo in loco sermo fit, non de igne. Confer hic sequens cap. viii. ubi locus Philosophi a Porphyrio adfertur. Legi autem, ad notionem vocis δυνάμις intelligendam, mentur Nostri verba in vita Pythagoræ p. 39. *Κυτ. ubi ἔκκελει γὰρ, inquit, τῶν ἀντικειμένων ΔΥΝΑΜΕΩΝ τὸν μὲν βελτίονα, μονάδα καὶ Φῶς, καὶ δεξιὸν καὶ ἰσὸν, καὶ μενὸν καὶ εὐθύ· τὴν δὲ χειρόνα, δυάδα καὶ σκοτός, καὶ ἀριστερόν καὶ ἀνίσον, καὶ περιφέρει καὶ φερόμενον*. De aliis ejus notionibus, ab his diversis, infra plus semel disputandi nascetur occasio.

Ὅτω καὶ ὁ Κρόνος] v. Ill. Cuperi Apoth. Hom. p. 31. Iphæ, quæ hic adducuntur, fabula e Mythologis constant.

Θεολογῶν] Frequentes variæque eruditorum de hac voce sunt observationes, ab aliis etiam jam laudatæ: instar omnium esse potest Ill. Cuperus l. c. p. 111. 112. Inter gentiles hoc nomine absoluebantur *Philosophi & Poætæ*; quam in rem operæ erit elegantissimam S. Theodoretii disputationem legere de theologia paganorum in Orat. I. de providentia. Junge Fabric. ad S. Emp.

p. 593. Præclare Justinus M. in Dial. cum Tryph. ineunte: Τι γὰρ, οὐχ' οἱ φιλοσοφοὶ περὶ ΘΕΟΤ' ὅντα πάντα ποιοῦνται ΛΟΓΟΝ; . . . . ἢ οὐ τοῦτο ἔργον ἐστὶ φιλοσοφίας, ἐξετάζειν περὶ τοῦ Θεοῦ; quæ de Philosophis testantur. Cum vero & Poëtæ de Diis philosopharentur, etiam his illustre θεολογῶν nomen tributum fuit. Sic noster infra de Homero, sub finem libelli: κρατογενούς δὲ οὐσίας τῆς Θεοῦ, οἰκειον τόπον δ' ΘΕΟΛΟΓΟΣ ἐξευρεν. κ. λ. conf. DD. VV. ad Justin. M. de monarchia Dei Cap. 2. At Philosophorum vel sic tamen majorem semper auctoritatem fuisse, observandum est, quam Poëtarum: ut e laudato Theodoretī loco apparet. — Quam notionem vox inter veteres Christianos habuerit, satis notum est & post alios multos a Wolfio ad L. II. Photii contra Manichæos, observatum.

Cap. VIII.

'Ὅτι δὲ καὶ ταῖς νυμφαῖς . . . . καὶ τῶν μαλίστα ταῖς Ναιΐδιν] Vide ad finem Capituli septimi.

Αἱ ἐπὶ πηγῶν εἰσι] Holst. quæ juxta fontes degunt; Gesn. omisit vertere. Debuisse, quæ fontibus præfunt; usu præpositionis tritissimo, & cujus vix opus est exempla adferre: alioquin laudare possem Cel. Reitz. ad Lucian. Tom. II. p. 538. Tom. III. p. 44. 45.

Κῆκ τῶν ὕδατων &c.] clarius infra Cap. x. Ναιΐδες, αἱ ἀπο τῶν ΝΑΜΑΤΩΝ οὕτω κεκληνται] similiter ΚΡΗΝΑΙΑΙ eadem vocabantur, ἀπο τῶν ΚΡΗΝΩΝ. Schol. MS. in Iliad. θ'. in ὑποθεσει exeunte: εὐχεται δὲ τῷ ποταμῷ, ὡσαν ἑκάστου ἐχόντος δαιμόνα· ὃ δὲ καὶ ἐν ταῖς ΚΡΗΝΑΙΣ οἶδε θεὰς, ἃς ΝΤΜΦΑΣ καλεῖ, „Νυμφαὶ κρηναῖαι, κούραι Διός.“ καὶ ἀλλαι „Νυμφαὶ ορεστιάδες, κούραι Διός.“ Οὕτω πεπληρωσθαι θείων δυνάμεων Ὁμηρος ἠγγητο ἅπαντα. Observari autem meretur totidem fere verbis in Eusebio legi, quæ hic apud Porphyrium invenimus. Locus est Lib. III. Præp. Euang., sed corrupte editus; sic habetur: Καὶ αἱ μὲν τῶν γλυκεῶν ὕδατων μερικαὶ δυνάμεις, ΝΤΜΦΑΙ' αἱ δὲ τῶν θαλασσεῶν Νηρηΐδες κεκληνται. Pro Νυμφαῖ, substituendum esse Ναιΐδες, utut

dura hæc sit emendatio, liquidum tamen est e sensu loci. Nam *Nereides* æque *Nymphæ* sunt ac *Najades*. Ambo species sunt, quæ generali *Nympharum* nomine designantur. Firmat laudatus Schol. MS. ad Iliad. ζ' qui sub Porphyrii nomine inter MSS. Voss. Bibl. L. Bat. adservatur: 'Ὅτι ταῖς μὲν Νηρηΐδας ὁ μῦθος θαλασσίας δαιμόνας ἀφικαται' τὰς δὲ ΝΗΙΔΑΣ τῶν γλυκεῶν νυμφῶν προΐκαται.

Νοερῶν ὕδατων] Notio, quam Grammatici tribuunt voci *νοερῶν*, variis ejus usibus recte convenit: *νοερῶν*, ajunt, το αἰσθητῶν, το πνευματικῶν, το μὴ δρωμενῶν. Quid vero *αἰμα* sint *νοεραὶ*, equidem non explicabo. *Sentiant* qui velint, nam res *sensus* est, non *verborum*: i. e. ex eorum genere quæ, ut ajunt, magis *sentiuntur* quam *explicantur*. An vero ingenia nostri temporis satis subtilia sint, ad has notiones sentiendas, nullus scio. Mihi, quod ingenue fateor, hæc sub sensus non cadunt.

'Ρηξασαί] *νασμοῦς* scilicet, ut Barnesius supplet: i. e. *aquas suas devolventes*, quod proprium scaturiginibus fluminum, quæ plerumque in montibus orientur. Et teritur verbum *ῤησσειν* apud Græcos usu *devolvendi*, *dejiciendi*, & dein etiam *prosterrendi*: exempla dedi in Observ. Miscell. Cap. II. addi possunt notæ Maittairii ad Inscript. Herodis & Regillæ vs. 25. & Lud. de Dieu ad Marc. IX. 18. *Dioscoridæ* est,

Δακρυα οὐδ' ΕΡΡΗΞ' ἐπὶ πενθεσιν . . . .

i. e. *Lacrymas non fudit*, in Lib. III. Anthol. p. 202. Steph. Atque eodem modo explicanda est locutio Theodoretī, *ῤησσειν ἐλεγχῶς* in Serm. I. de Providentia, de *refutatione argumentorum & defectione*, quam cum interpres non intelligeret, liberius non nihil res suas egit. Desumpsit Theologus doctissimus locutionem a *λυθῶ*, quo in genere terebatur istud *ῤησσειν* v. Observ. nostras I. c. & adde Salmaf. ad Achill. Tat. p. 657. Servavit primitivi notionem etiam compositum *καταρῤησσειν* in Antigono Carystio Cap. XLIX. Hist. Mirab. ubi sic legitur: τῆς δὲ εὐχαριστίας, μολιβδῶν τοῖς οἴσις περιτιθεντας, τοξευεῖν καὶ ΚΑΤΑΡΡΗΓΝΕΙΝ τὰς

τας νεσπειας. *Incolas, plumbum sagittis ad-*
dentes, jaculari & DEVICERE ni-
dos.

Οἱ Πυθαγορειοί, και μετα τουτους ὁ Πλα-
των] Convenit AEn. Gazæus in Theophras-
to: και το δε το παν Εμπεδοκλής αντρον
πεποιηκεν. Εν πολιτειᾳ δε Πλατων μεταβαλλων
σπηλαιον ονομαζει. Αμελει και των δεσμων λυ-
σιν, και του σπηλαιου Φυγην, την ενταυθα της
ψυχης εφη πορειαν. Ubi cave interpretem
consulas, nam is omnia turbavit.

Εμπεδοκλει] Celeberrimus est hic Pytha-
goræ discipulus, cujus nihil extat præter
fragmenta. Aliquot ex iis H. Stephanus
collegit in Poëti Philosoph. p. 15. sqq. sed
tam pauca operæ vix erat collegisse. Longe
meliora orbis eruditus expectavit ab indu-
stria diligentissimi viri & Polyhistoris præ-
clari, J. A. Fabricii, qui peculiare syn-
tagma molitus est, quo fragmenta hujus
Philosophi complecteretur. Id ipsum ta-
men, ab auctore communicatum cum Mos-
hemio, post mortem ejus neglectum peni-
tusque amissum est: ut cel. Reimarus testa-
tur in vita Soceri. — Equidem, desiderium
tam egregii laboris male ferens, damnum hoc
quomodocumque refarciendi & reliquias
hujus Philosophi uno fasciculo colligendi
consilium ceperam: eumque in finem in-
signem jam apparatus fragmentorum Em-
pedoclis mihi collegeram, eo animo ut
syntagma hoc uno volumine cum Porphy-
rio in lucem ederetur: cum subito mu-
tato domicilio Bibliothecæ publicæ caussa
Lugdunum Batavorum concessi. Illuc vero
delatus mox sensi, quantum ex eo itinere
Empedocles lucraretur. Nam præter va-
ria ejus fragmenta, quæ e Scholiastis & Phi-
losophis MSS. inprimis Commentariis in
Platonem ineditis describere licuit, ex ad-
versariis Ill. Viri Jos. Scaligeri, e quibus
multa disci possunt quæ alibi frustra quæ-
ras, inter alia *ανεκδοτα* & luce publica
dignissima, etiam *Syllogen* descripsi *fra-*
gmentorum Hesiodi, Orphei, Parmenidis &
Empedoclis, quæ undecumque Vir immorta-
lis memoriæ diligentissime collegerat; *Em-*
pedoclis præsertim, cujus reliquias ultra cen-
tium & quod excurrit ab eo congestas inveni:
adscriptis hic illic summi viri emendationi-
bus; & in his insignia etiam fragmenta, quæ

ipse Fabricius in syntagmate suo MS. igno-
ravit, ut e commentario Moshemii ad Cud-
worthum mihi constat. Cum vero accura-
tissimum delectum postulet hic labor, &
aliæ etiam causæ intercesserint a privatis
negotiis, consilium, quod initio ceperam,
abjeci, & *Syntagma Empedocleum*, fra-
gmentis ejus forte trecentis aut amplius
spectandum, non cum hoc Porphyrii libel-
lo, sed separatim postea publicare constitui.
Quem in finem Viros Doctos & harum li-
terarum fautores rogatos volo, ut, si qua
habeant e MSS. Codd. hujus consilii sub-
sidia, meque favore & auxilio suo indignum
non judicaverint, in commune literarum
bonum ea mecum communicare haud de-
dignentur. Honori ipsi erit, de humanio-
ribus studiis, de Empedocle, & de me
adeo ipso bene meruisse.

Αἱ ψυχοπομποὶ δυνάμεις] De notione *δυ-*
νάμεων supra disputatum: at diversissimus
rursus est usus, qui hic obinet: Hic *δυ-*
νάμεις *genii* sunt, seu genus *potestatum*,
ut ita dicam, *spiritualium*: nam de per-
sonis etiam sumi hæc vox solet. Sic in-
terdum de magistratibus teritur, ut Chis-
hulius docet ad Inscript. Sigæam. Sæpius
de *diabolis & malis spiritibus*, quales *αἱ*
δυνάμεις αἱ κοσμοκρατορες του σκοτους τουτου
usu Manichæorum; tanquam in Testa-
mento Salomonis MS. phantastico & futili,
apud Gaulm. ad Pfellum de Operat. Dæm.
p. 13. quibus similes *δυνάμεις αξιαι* Gno-
sticorum in Abraxis apud Spon. Miscell.
Erud. Antiq. p. 298. Notari vero merentur
δυνάμεις Philosophi Nostri, ob adjectum
ψυχοπομπων, quod commissum ipsis *ψυχα-*
γωγισ munus indicat. De illis agit eru-
ditissimus Abrincensium præsul in Orige-
nianis Lib. II. Quæst. v. & not. ad Origen.
in Joann. p. 115. 116. copiosius Cel. Ode
in Commentario de Angelis, & DD. VV.
ad Luc. XVI. 22. Notum est a veteribus
Græcis Mercurio speciatim hanc spartam
fuisse adsignatam.

Ut pias lætis animas reponat
Sedibus, virgaque levem coërceat
Aurea turbam, superis Deorum
Gratus & imis.

Vide observata illustrissimorum nostra ætate
ho-

hominum, T. Hemsterhusii ad Lucian. Tom. I. p. 489. sq. & P. Wesselingii ad Diod. Tom. I. p. 107. sq.

Παρα Πλατωνί] Locus exstat in Lib. vii. de Republica p. 514. ed. Steph. confer summi Viri notam ad Lucian. Tom. I. p. 43. descriptionem ejus vernaculo rhythmo eleganter expressit, elegans sed obscurus seculi xvi. Poëta Belgicus, H. L. Spieghele in egregio Poëmate, quod speculum cordis (Hertz-spieghel) inscripsit Lib. iii. vs. 66. sqq.

Καταγειν] De scriptura hujus vocis disputatum in diatriba de Cepotaphiis.

Προδιαλεγόμενου] v. Platon. l. c. p. 517.

Τῆ του δεσμοτηριου οικησει] v. Meursi. ad Helladii Chrestomath. & VV. DD. in primis cel. Alberti ad AA. XII. 7. Simpliciter potuisset vel δεσμοτηριω dici vel οικησει, οικηματι, οικητηριω, cet. Abundanter οικησις του δεσμοτηριου dicitur, ut οικια του σκη, νους, fons Timavi, oppidum Antiochia, annis Eridani, arbor fici, εξηγητικως. Grotium audis ad 2 Cor. V. I.

Cap. IX.

Εγκοσμιων δυναμεων] Spectant huc disputata ad cap. vii. non quæ ad præcedens caput observavimus.

Του δ' αυ νοητου] Opponitur δ ΝΟΗΤΟΣ νοσμος τῷ ΑΙΣΘΗΤΩ: de utraque voce disputat Vorstius in Dissertationibus Sacris.

Παν αντρον σφαιροειδες] Antrum oportebat sphaerica esse figura, ideo quod mundi solum esse gereret: eum enim σφαιροειδη esse veteres plerique credebant. Sic certe Eratosthenes apud Strabonem libro primo Geographiæ; sic etiam philosophi haud pauci, in primis Stoici: v. D. Laërt. L. vii. rationem dedit Plato in Timæo. Atque hinc explicandus supplendusque est Tertullianus Lib. ii. ad Nationes Cap. 4.

Cap. X.

Ουκ αν ειη της ν. ου. &c.] Minus accurate Holst. hæc vertit, qui inter υποστατη & ουσιων melius debuisset distinguere. Par etiam Gesneri vitium, quod tamen magis potest

excusari. Tu verte: - - - nequaquam illud intellectualis SUBSTANTIÆ, sed ESSENTIÆ materiae insita solum gerat, vel gerere potest dici. Ειη Φερων inter se coherent: transpositione minus eleganti, at obvia tamen, & Porphyrio, nitorem dictionis parum curanti, facile donanda.

Νυμφων, ουκ Ορεσιαδων &c.] Varia Nympharum genera, quorum apud veteres mentionem invenimus, recensuit Tollerius ad Formulam receptionis Manichæorum. Phavorinus luculenter, at secundum antiquiores, ut solet: Νυμφαι] αι επι της ξηρας, αι Αδριαδες (Ι. Δρυαδες) και Αμαδρυαδες, και Ορεσιαδες καλουνται Νηρηδες, αι εν τη θαλασση Νηιδες, αι εν ταις λιμναις. Και αλλως Των νυμφων αι μεν εσιν ουρανιαι, αι δε επιγειοι, αι δε ποταμιοι, αι δε λιμναιαι, αι δε θαλασσιαι και καθολου των Νυμφων γενος εις πολλα διηρηται, ως Φησι Μησιμαχος. confer locum Hermiæ in Comment. MS. in Platonem, quem infra dabimus ad cap. xii.

Αλλα Ναιδων] Opportuna & justa est Nostri observatio, Homerum accurate fecisse cum Najades nominaret antri Deas, non Nereides. Vindicavimus id contra Scaligerum in Dissertatione.

Ναιδων, αι απο των ναματων ουτω κεκληνται] Νεω vel ναω est σιμο: unde Νερεος, vel Νηρεος, Νηρος, & Νηρευς: etiam ναμα vel νημα, teste Hesychio: απο των ναματων, Ναιδες vel Ναιαδες, ut Πηγαιαι, απο των πηγων Κρηναιαι, απο των κρηνων Λιμναιαι, απο των λιμνων. Porphyrius infra cap. xiii. ταις νυμφαις, αι ΝΑΜΑΤΩΝ και ΠΗΓΩΝ προσεωσαι, ΠΗΓΑΙΑΙ τε και ΝΑΙΔΕΣ δια τουτο κεκληνται.

Δυναμεις] Hic δυναμεις Νυμφα sunt: quo spectant observata ad cap. viii.

Ελεγου δε και τας εις γ. κ. ψ. α.] Comparat, quæ infra disputat cap. xii.

Λεγων, και τον προφητην] Mosem, Genes. I. 3. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֵהוֹ וְכָהוּ וְחָשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם רָחוֹק אֱלֹהִים מִרְחַף הַיָּם: Illum prophetam hic dici nemo mirabitur, qui latissimos hujus vocis limites cogitaverit: ita ut non solum prophetæ de quibusvis Librorum SS. etiam historicorum scriptoribus, fumatur; sed generatim ῥηθεν δια προφητων tantum demisit, ac si dixeris traditum in S. Scriptura: cum eo nomine etiam unius S. auctoris efata.

fata indicentur. Vide Grot. ad Matth. II. 23. quem plures dein exscripserunt: alia alii ad Tit. I. 12. & 1 Pet. I. 10. Caterum observari meretur, Numenium, unde hæc citantur, philosophum Platonicum & paganum, in Libris SS. præsertim Mosaicis verfatissimum fuisse. Imo, teste Hesychio Milesio, docuit Platonem multa a Mosè desumfisse, in iis quæ de Deo & mundo tradidit; & Origines Lib. 4. contra Celsum auctor est, ipsum multa melius docuisse, quam Plato, & varia e Pentateucho & SS. in commentarios suos transtulisse. Plura de eo infra ad cap. XXI.

Δια τουτο λεγων &c.] Observa integrum hunc locum, auctore non laudato, pro more ejus ævi exscriptum fuisse a Gyraldo in Synt. 5. Historiæ Deorum.

Εμφερεσθαι] in Hebr. est מרחפת / quod interpretes omnes, tam LXX. quam Triumviri Græci, Aquila Symmachus & Theodotion, per επιφερεσθαι reddiderunt; unde Numenium forte corrigendum dixerit aliquis. Sed res eodem redit. v. Grot. ad h. l. — Postea εμφερεσθαι etiam citatum inveni in Confirmatione, ut appellatur, Græca articulorum quorundam SS. Theol. e PP. & SS., inedita, sed ακεφλη, quam, inter MSS. si recte memini, Patricii Junii in Bibl. LBat. excussi: Ibi cap. IV. sic legebatur: Κανων γαρ ημιν εστιν αληθης και αδιαπτωτος, κακου τον Θεον μηδαμιως ειναι δημιουργον, μητε μην δικαιο λογ του Θεου μεταψηφισεσθαι τινα. „ Εν αρχη επαιησεν ο Θεος τον ουρανον και την γην και Πνευμα Θεου ΕΜΦΕΡΕ- „ ΡΕΤΟ· επανω του υδατος &c.

Το του Θεου πνευμα] Non minus absurde Sec. XVI. hæc verba intellexit Vir in rebus naturalibus supra captum suæ ætatis sapiens, sed quod placita spectat religionis Atheus pessimus, Jord. Brunus, patria Nolanus, & variis scriptis inter quæ etiam sunt metro adstricta celebris. Exstat de eo C. Scioppii epistola ad Rittershusium, Roma XVI. Febr. MDC. scripta, & a Struvio in Act. Liter. e MSS. erut. Fascic. S. publicata, in qua sic legitur: „ Hinc Pragam „ delatus librum edit de immenso & insi- „ nito . . . & rursus alium de umbris „ & ideis, in quibus horrenda prorsusque „ absurdissima docet; mundos esse innu-

„ merabiles, (observa Scioppii ætate hoc novum fuisse & hoc solo nomine horrendum, prorsus ut medio ævo doctrina de antipodibus) . . . . . magiam esse rem „ licitam, Spiritum S. non esse aliud nisi „ animam mundi, & hoc voluisse Moy- „ sen, dum scribit, eum fovisse aquas.” confer Mr. la Croze Entretiens sur divers sujets p. 294. — Caterum nescio an recte Porphyrii, vel potius Numenii, mentem ceperit Benedictinus, dum sic scriberet Explic. de divers monumens p. 220. „ Les „ Egyptiens posoient pour principe, que „ la matière, dont la masse de l'Univers „ a été tirée, étoit un Volume de pierre, „ immense fluide, informe, humide, & „ tenebreux; & que l'Esprit divin, que „ Moyse dit avoir été porté sur les eaux „ pour les rendre fécondes, étoit les âmes „ memes des hommes, qui venoient du „ Ciel en terre pour y faire quelque se- „ jour.” Primo observandum est, Ægyptiorum hæc non fuisse placita, sed peculiarem Numenii opinionem, philosophi Platonici. Tum secundo loco perverse etiam Martinus mihi videtur e verbis Porphyrii opinionem hanc proponere. Neque enim statuit Numenius, si quid ego hic video, spiritum Dei apud Mosén ipsas esse animas, quæ e cælo descendebant; sed animas solum προσίζανειν τω υδατι, quod θεσπνοον erat, & supra quod Mosés dixerat εμφερεσθαι το του Θεου πνευμα. Res ex universa disputationis serie satis est dilucida.

Τους τε Αιγυπτίους δια τουτο &c.] Notum id ex Eusebio Lib. III. Præp. conf. III. Cuperi Harpocrat p. 14. & Martin Explic. des monumens p. 162. 197. Memini fuisse, qui ex hoc ritu originem demonstrare voluerit Ægyptiorum nominum Ιαμβρης & Ιαννης, quorum memoria exstat in secunda Pauli Epistola ad Timotheum, & de quibus in Diatriba de Cepotaphiis copiose disputavimus. Ita quidem, ut quæ antea peculiariter tantum nomina habebantur duobus his Magis propria, ille in totidem sectarum appellationes converteret. Altera των Ιμακρims / quasi juratos navigii dixeris, a Ιμα / juravit, & Ιμακρims / quæ ei ipsa est vox Græca βαρις in Diodoro & Gram-

Grammaticis obvia. Altera $\Delta\iota\omicron\gamma\gamma\iota$ / *Ιαννης*, quod placidum miraculorum patratorum exponit. Quid de hac conjectura statuendum sit, alii videant. Equidem tot difficultatibus pressam puto, ut verear ne paucorum adfensum ferat.

Ἡρακλειτος, ψυχῆσι Φαναι τ. μ. θ. ὕ. γ.] De Heraclito nota omnia: ita tamen ut fabulæ loco habenda sint, quæ de ejus luctu ingenioque, Democriti e regione opposito, vulgo narrantur. Quod sententiam adtinet, quæ hoc loco traditur, ei contraria omnia dixeris in Philone inveniri. *Ευ. γαρ Ἡρακλειτος*, ait is libro de Mundo incorruptibili, *εν οἷς Φησι*, „ψυχῆσι θανάτος ὕδωρ γενεσθαι, ὕδατι θανάτος, γην γενεσθαι, &c. & nota est ejus vulgaris sententia, *αυη ψυχη σοφωτατη*, de qua infra dicemus. Sed facile hæc conciliantur, ubi quis accuratam placitorum ejus notitiam sibi comparaverit, ut conciliata etiam sunt ab Ill. Gesnero in dissertatione de animabus Heracliti & Hippocratis.

Τερψιν δε ειναι αυταις την εις την γενεσιν πτωσιν] Æneas Gazæus in Theophrasto: *Ἡρακλειτω, ὃ δοκειν των ανω πωνων της ψυχης αναπαυλαιν ειναι την εις τον δε τον βιον φυγην*. Quo in loco *Φυγη* illa *εις τον βιον* eadem est, quæ secundum alios dicitur, *ἢ εις γενεσιν πτωσις*.

Την ἡμας τον εκεινων θανατον, και ζην &c.] Idem Heracliti scitum inter alia ejus *εναντιοφανη* refert Heraclides de Allegoriis Homeri p. 443. vide H. Steph. Poësin Philosph. 135. Marsham. Can. 279. Davif. & Marckl. ad M. Tyr. 643. 727. Fabric. ad S. Emp. 185. & Gesneri dissertationem.

Ταις δε των φυτων ψυχαις τροφη το ὕδωρ] Operæ erit, ad hæc intelligenda, notionem *ψυχης*, sensu Heraclitico sumtam, cognovisse. Omnium optime hæc tractavit Gesnerus.

Cap. XI.

Τοις δ'απο της σοας] Diog. Laërt. L. VII. *τρεφεσθαι δε τα εμπυρα ταυτα, και τα αλλα ατρα τον μεν ἡλιον εκ της μεγαλης θαλασσης, νεσρον οντα αναμμεα την δε σεληνην εκ ποταμιων ὕδατων. κ. τ. λ.*

Ἡλιον μεν τρεφεσθαι] Spectant huc Euseb. P. E. Lib. III. p. 115. Macrob. in Somn. Scip. II. 10. & quæ plura eandem in rem egregia disputant Menag. ad Diog. I. c. Spanh. ad Callim. H. in Delum, Cuper. Harpocr. p. 5. & illustre Germaniæ decus P. E. Jablonski P. II. Panthei p. 103. sqq. Ex hac autem opinione Jo. Meursius explicandas censuit illas Poëtarum locutiones, quibus solem mane ex undis orientem describunt, nescio tamen an undiquaque bene. Vide ejus Spicileg. ad Theocrit. p. 15. 16.

Τα δ'ατρα &c.] Audi, Lector, Reimmannum in Iliade post Homerum, ubi sic ait: „Et quid in cæli & rerum cælestium descriptione (Homerus) non præstitit? Opportunior nobis de hac materia dicendi locus erit, si ad astronomiam pervenerimus, adeoque eandem hoc capite præterimus, ne Lectori cramben bis terve coctam apponere cogamur. Et licet hoc ipso forsan humani aliquid passus videri possit, quod ignem æthereum & stellas humoribus nutrirî putaverit, scripseritve Lib. V. Iliados p. 77. de sidere autumnali quod maxime luceat, si prius lotum fuerit in Oceano:

„*Ἄσπερ δ'πωρινῶ ἐναλίγκιον ὅτε μάλιστα*
„*λαμπρὸν παμφανήσι λελύμενος Ὀκεανοῦ*
„*Stella autumnali similis, quæ maxime*
„*Splendida lucet, lota in Oceano.*

„Quo nomine & a Scaligero L. V. Poëtices Cap. 3. p. 572. notatus est, condonandum tamen hoc ipsi est ob Physices Græcanicæ ejus temporis infantiam, & *προδοξίαν* eruditorum epidemicam, qua tanquam æstro quodam perciti persuasum sibi habebant, mare idcirco sub Zonam torridam esse positum, ut ignis cælestis esset pabulum, solemque ali evaporatione maris, Lunam fontium & fluminum, astra telluris. Et auctor est Macrobius Lib. I. Saturn. c. 23. p. m. 252. omnium Physicorum adfertione constare, calorem humore nutrirî. Et Homerum, quando Iliados Lib. I. p. 20. Thetidem Achillis matrem inducat dicentem:

„ Ζεὺς γὰρ ἐπ' Ὀκέανον μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας

„ Χθίζος ἔβη μετὰ δαῖτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἔποντο.

„ *Jupiter in Oceanum ad inculpatoz Æthiopaz*

„ *Hesternum ivit ad convivium, Dii autem simul omnes secuti sunt.*

„ Per Jovem intellexisse solem, cui unda
„ Oceani dapes ministret, per Deos autem
„ reliqua fidera.”

Ἄμμια νεερὸν] Similiter apud Diogen. supra cit. legitur νεερὸν ἀναμμια pro quo H. Stephanus νετερὸν tentabat, & memini fuisse, qui idem hoc loco maluisset: sed vindicanda est vulgata lectio.

Ἀναρχὴ τοῖνον &c.] vide omnino Gesneri dissertationem.

Ἵγρον γὰρ ἐν ἀερί παχυνθέν νεφὸς συνίσταται] Aristoteles, seu quisquis Auctor sit libelli de mundo, cap. 4. νεφὸς δὲ ἐστίν, αἶθ, παχὺς ἀτμῶδες συνεστραμμένον, γονιμὸν ὕδατος. Sed vix dubito quin per νεφὸς Noster nebulam intellexerit, non nubem: quæ Aristoteli aliisque ὀμίχλη solet appellari. De aëre etiam & densatione τοῦ Ἵγρου Anaximenes philosophatur apud Hermiam in Irrisione philosophorum gentilium, sed is tamen alios ejus effectus aliasque ponit μεταμορφώσεις, quam Noster hoc loco.

Τους δὲ Φιλοσώματος &c.] Apparitiones mortuorum vivis factas æque veteres crediderunt ac recentiores: καὶ ὀδυρομένοι, αἶθ Noster, ὠφθησαν πολλὰ καὶ αἱ τῶν ἀταφῶν παραμένοντι τοῖς σώμασιν, αἷς καὶ οἱ γοητεὶς καταχρῶνται πρὸς αὐτῶν ὕπνρσιαν, βιάζομενοι τῇ τοῦ σώματος ἢ μερὸς τοῦ σώματος κατοχῇ L. 2. de Abst. junge Salust. de Diis & mundo Cap. 19. Hinc Græcorum φαντάσματα καὶ ὄραματα, Latinorum spectra, lemures, umbræ, &c. Id vero difficile semper fuit definire, quid revera spectrum esset, corpus an spiritus, an vero neutrum aliquid a duobus his distinctum. Servius ad iv. Æn. satis accurate quæstionem hanc tractat: Concludit is autem, simulacrum esse quoddam, quod ad corporis nostri effigiem fictum, inferos petit & est species corporea, que non potest tangi, sicut ventus. Seneca spiritus appellat in Troadibus:

An toti morimur, nullaque pars manet
Nostri: cum profugo SPIRITVS balitu
Immistus nebulis cessit in aëra?

Stattius animas L. iii. Theb.

. . . . . te dico horrore volantes
Quinquaginta ANIMÆ circum noctesque
diesque

Adflient.

Umbras Virg. 6. Æn. & 4. Georg. Ovid. 4. Metam. & Valer. Flacc. l. 3. Suet. Calig.

— Apulejus varia conjunxit nomina in Apologia: At tibi, Æmiliane, . . . dicat Deus iste . . . utrorumque Deorum malam gratiam, semperque obvias SPECIES mortuorum, quidquid UMBRARVM est usquam, quidquid LEMVRVM, quidquid MANIVM, quidquid LARVARVM, oculis tuis oggerat: Omnia noctium occursacula, omnia bustorum formidamina, omnia sepulcrorum terriculamenta, a quibus tamen merito & ævo baud longe abes. Quod ad materiam vel essentiam spectrorum adinet, variæ ea de re Philosophorum fuere opinioniones; aliis dæmones adsumta hominum figura, aliis ipsas hominum animas corpore jam jam separatas, rursus aliis genios eorum, sive bonos sive malos, sub forma δράτη seu visibili, ut ita dicam, divagari, vivisque adeo vel terrori vel admonitioni esse, opinantibus. Quibus etsi adsumtis, mansit tamen difficultas de ipsa illa specie & forma visibili: quæ, cum corpus esse non possit extensum & partibus præditum, neque spiritus per se suaque natura oculos latens, plerisque medium aliquid corpus inter & spiritum fuit habitum. Talis est Porphyrii sententia hoc loco proposita: quæ e placitis ejus, ab Heraclito potissimum & Platonice defumtis, de siccitate & bumore animarum, satis eleganter & velut sponte profluit. Opportune incidit Pselli locus in libro de Operationibus Dæmonum: Rogaverat interlocutorum apud eum unus, qua re aut quomodo alerentur spiritus, cum necesse sit ali, si verum sit eos περιπτωσιν τινα habere καὶ σπερμαινειν. Ad hæc alter: Τρεφονται, inquit, αἱ μὲν δι' εἰσπνοῆς, ὡς

ὡς το ἐν ἀρτηριαῖς καὶ ἐννευροῖς πνεύμα' οἱ δὲ δι' ἴΠΡΟΤΗΤΟΣ. *Aluntur alii quidem per respirationem, ut spiritus arteriis & per vis contentus, alii vero humiditate.* Ἐτ postea: Τοῖς γὰρ μυχαίτατοις τοποῖς συνδιαταμμένα, ψυχροῖς ἐσχάτως καὶ ἀνικμοῖς οὐσι, πολλῆς πληροῦται τῆς ἐκεῖθεν ἐμφυξέως, ὑφ' ἧς πλουμένα καὶ θλιβομένα, νοτεράς ἐρα καὶ ζώωδους θερμῆς, καὶ ἰν' ἀπολαύσῃ ταύτης, καὶ ἀλλογοῖς ζωοῖς ἐσκηπτεῖ, καὶ ἐπὶ βαλανεῖα καὶ βόθρουσ ἰεται' τὴν γὰρ τοῦ πυρός καὶ τὴν ἡλιακὴν, ὡς καυσικὴν καὶ ξηραίνουσαν ἀπροσφραγεται' τὴν δὲ τῶν ζώων ὡς συμμετρον οὐσαν καὶ μεθ' ὑγροτήτος, ἡδεως ἀσπάζεται' κ. τ. λ. — Sed ut fastidium harum ineptiarum a te amoveas Lector, lege quæ de spectris doctè & eleganter disputavit M. Buffon Hist. Naturelle Tom. VI. p. 22. ed. min.

Ἐἷρα ψυχῆ σοφωτάτη] Heracliti sententia proprie sic habuit: *Ἄλη ψυχῆ σοφωτάτη καὶ ἀρίστη.* Glossæ loco illud Ἐἷρα primum margini adscriptum, dein passim a scribis textui insertum fuit: servata interdum, sæpe rejecta vera Heracliti voce *αὐτῆς*. Illam egregie auctori suo vindicavit Cel. Wesselingius (nam ei Dissertatio hæc debetur, ut ipse, dum inter vivos ageret, plus semel mihi significavit) in Miscell. Observ. Amst. Vol. 5. Tom. 3. confer Gesneri dissertationem Heracliticam. Hinc κατασπασθῆναι ὑπο τῆς ἐνυγρῦ τῶν παθῶν Φλογος, in Anonymo de Erroribus Ulyssis Cap. 10. ubi videbis editoris Columbi observata.

Cap. VIII.

Ναῖδες οὐν Νυμφαί, αἱ εἰς γενέσιν ἰούσαι ψυχαί] Hermias paullo aliter, at apposite tamen, Comment. MS. in Plat. Phædrum: Κατὰ πατῆρας δὲ τὰς αἰσθησεῖς δεικνύσι τὴν εὐφροσύνην ὑπαρχούσαν πλὴν τῆς γενέσεως. Ἀχελώος, ὃς ἐστὶν ὁ ἐφορος θεὸς τῆς πολυτιμοῦ δυναμείως τοῦ ὕδατος. Δια γὰρ μεγίστου τούτου ποταμοῦ τὸν ἐφορον δηλοῦσι τοῦ ποτιμοῦ ὕδατος' Νυμφαί δὲ εἰσὶν ἐφοροὶ θεαὶ τῆς παλιγγενεσίας, ὑπουργοὶ τοῦ ἐκ Σεμελής Διονύσου' διο καὶ παρὰ τῶν ὕδατι εἰσι' τούτ' ἐστὶ τῆς γενέσεως ἐπιβεβηκασι' οὗτος δὲ ὁ Διονύσος, τῆς παλιγγενεσίας ὑπάρχει πάντος τοῦ αἰσθητοῦ' & alio loco: Δια τί δὲ ὁ Σωκράτης παραίτεται ἐνθουσιασῆαι καὶ κατοχῶς γενέσθαι τῆς Νυμφαίς;

ἢ, ὅπερ εἶπομεν, ἐπεὶ τῆς γενέσεως προσάτιδες εἰσὶν αἱ Νυμφαί, αἱ μὲν τὴν ἀναλογίαν κινουσαί, αἱ δὲ τὴν φύσιν, αἱ δὲ τὰ σωματὰ ἐπιτροπεύουσαί, Νεανίδες (forte Ναΐαδες scripsit, vel ut cel. Ruhnkenius conjiciebat, Ωκεαντίδες) δὲ τινες, καὶ Ἀμαδρυάδες, καὶ Ορεστιάδες καλοῦμεναι.

Ὅθεν καὶ τὰς γαμουμένας &c.] Quæ proprie causa fuerit, cur *νηρίας* Græci *νυμφας* appellarent, varie disputatur. Notum est, quæ Jamblichi fuerit sententia, quam ipse proposuit in vita Pythagoræ. Ab eo discedit Noster, & suo more allegorice captat. Vide corollarium Gesneri de representatione animarum sub imagine papilionis, quod dissertationi Heracliticæ subjunxit. Sed difficile & molestum est contra id genus hominum disputare.

Λουτροῖς καταχεῖν] v. Odyss. ψ'. 131. & interpretes Ep. ad Ephes. Cap. 5. Insigne est præter alia Grammatici Græci testimonium ad Tragici Phœnissas v. 349. Εἰωθασί γὰρ οἱ παλαιοὶ ἀπολούεσθαι ἐπὶ τοῖς ἐγγυρῶσι ποταμοῖς καὶ περιφθαίνεσθαι λαμβάνοντες ὕδωρ τῶν ποταμῶν καὶ πηγῶν, συμβολικῶς ΠΑΙΔΟΠΟΙΙΑΝ εὐχομένου, ἐπεὶ ζωοποιῶν τὸ ὕδωρ καὶ γονιμῶν.

Κρήνων ἀεναῶν] Glossæ MSS. in Bibl. L. Bat. *Fugis aqua, ἀεναῶν ὕδωρ.* Virg. *flumen vivum, aqua pura, fluviatiles undæ,* &c. v. Macrobi. Saturn. lib. 3. confer quæ ad Homeri locum diximus in priori parte Collectaneorum. Ejusdem notionis sunt Comici *νεφελῆ ἀεναῶν*, & *ἀεναῶν πυρ* Callimachi, pro *ἀσβεστῶ*, Hymno in Apollinem.

Ἄλλα ψυχῆς μὲν &c.] Spectat huc Hermias Comment. MS. ad Philosphi Phædrum: Ἡ γὰρ ἀλήθης πατὴρ τῶν ψυχῶν ὁ νοητός ἐστὶ κόσμος' οὐκ τῶν οὐν ἐνυλῶν καὶ ἀντιτυπῶν ἢ μαθησις' ὁ δὲ δηλοῖ τὰ χωρία καὶ τὰ δυνάμει' Ἄλλ' ἐκ τῶν λογικῶν καὶ νοερῶν ψυχῶν καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ νοῦ.

Σκοτεινὸς ὡν φύσει] Φύσιν (*naturam*) vocat communiore vocabulo, quod in superioribus constanter ὕλην (*materiam*) appellaverat. Δια μὲν οὐν τὴν ΤΑΗΝ, ἀεβῆτο, *ηεροειδῆς καὶ σκοτεινὸς ὁ κόσμος.* Iisdem ut hic verbis: quibus similia etiam loca plura. Clarius vero ex hac comparatione vocum apparet, quid per ὕλην Philosphi proprie intellexerint.

Cap. XIII.

Πηγαιαι τε και Ναιδες] Varia Nymphæ a fontibus speciatim & aquis fortitæ sunt nomina. Sic Ναιδες dictæ sunt, vel Ναιαδες, απο των ναματων, quod frequens. — Tum πηγαιαι, απο των πηγων quod licet rarius occurrat, invenitur tamen in Hymno sacro Nymphis dicto. — Porro κρηναδες in Theocriti Idyll. 1. sed hunc dubium etiam nunc esse locum, e Scholiaste adparet; imo incertum plane esse, docet Heinfus in Lectiōibus Theocriteis. Suffici in ejus locum potest Moschus Idyll. 3. Homero sunt κρηναιαι Odyss. ρ'. quicum confer testimonium Schol. MS. ad Iliad. θ'. quod supra dedimus ad Cap. 8. — Dein λιμναδες Theocriti Idyll. 5. ubi v. Schol. λιμνακιδες dictæ in Argonauticis Orphicis v. 644. — Denique ποταμηδες Αρσολonii Rhodii L. III. 1218. — quibus ejusdem Αρσολonii ελειουμουσ jungere poteris L. II. 823. sed επεχω.

Τινα συν ημιν διαφορα συμβολα] Quæstionem hic invenit non Holtenius solum, sed & Gesnerus. At nihil impedit, quo minus directe accipias: *quædam autem diversa symbola habemus* &c.

Συμβολα δη εσω υδριαδων Νυμφων οι λιθ. κρητ. και οι αμφ.] Faciunt huc imagines Nympharum in marmoribus apud Bern. de Montfaucon Antiquité Expliquée, aliosque in Dissertatione HomERICA indicatos.

Διονυσου μεν γαρ συμβολα ταυτα] v. III. Buonaroti Sopra un Cammeo del Trionfo di Bacco p. 438. 439. pluresque alios: nam res nota est.

Παρα του Θεου δωρεα της αμπελου] Hebraei dicunt יֵצֶהוּ יֵצֶהוּ fructum vitis. Scriptores N. T. id expresserunt per γεννημα της αμπελου quod non debuissent antihebraicæ cum Græcorum καρπω αμπελου miscere. v. Vorstii Dissert. SS. I. 7. & P. II. de Hebraïsmis N. T. — Pro δωρεα της αμπελου, alii δωρεαν του βακχου dixissent; quomodo in Oraculo apud Eusebium L. IV. Præp.

Χευε μελι Νυμφησι, Διωνυσοις τε ΔΩΡΑ
Similiter Virg. Georg. 1. 2.

..... atqui non Massica BACCHI
MVNERA, non illis epule nocuererepositæ.

Amant Græci has loquendi formas, ut notum ex usu dictionum; δωρα εργανης διαιμονος, de texturis: δωρα της Πρας, de matrimonio: δωρα του Φοιβου, de facultate medica; &c.

Cap. XIV.

Αντικρυς] Facit huc Columbi observatio ad Anon. de Ulyssæ p. 100. 101. „ vox αντικρυς adhibetur a Græcis scriptoribus, „ ubi quid profus simile illi, de quo agunt, „ appositumque videntur sibi adtulisse. Porphyrius de antro Nympharum p. m. 259. „ τὰδ ἀλιποφυρα Φαρη αντικρυς &c. Ver- „ tit vir eruditissimus: *Et tele purpureæ* „ *omnino erit caro ex sanguine contexta.* „ Planius diceret, *Telis istis purpureis san-* „ *guinea caro est simillima.* Ita Clementis „ illud Lib. VI. Stromat. Σελωνος δε ποιη- „ σαντος

„ Τικτει γαρ κορος υβριν οτ' αν πολυς ολβος
επηται.

„ Αντικρυς ο Θεογνις γραφει Τικτει &c.
„ Nescio an perperam vertatur: *Aperte* „ *scribit Theognis, aut similiter plane.*” Hæc Columbi. Theodoretus de providentia Orat. I. εισι δε τινες, οι και Χριστιανων μεν προσηγοριαν εχουσιν, ΑΝΤΙΚΡΥΣ δε τοις της αληθειας δογμασι πολεμουσι. Interpres *palam* vertit: neque male. Forte tamen de hoc loco melius ageretur, si αντικρυς legeres, quod est *contra, e contrario.* v. Dionys. Alexandr. vs. 421. Periegeseos, & insignem Philonis Judæi locum libro de Cherubim Tom. I. p. 140. Mang. Accuratam utriusque vocabuli distinctionem dabit Ptolemæus Afcalonita MS. περι διαφορας λεξεων ubi ita: Αντικρυ μεν το επ' ευθειας αντικρυς δε το διαρρηδην και Φανερως και το επ' ευθειας τοπικον. Ejus verba tantum non κατα ρησιν exscripsit Ammonius, ubi observata laudatissimi Valckenaerii non omittes: plura DD. VV. ad Th. Magistr. v. απαντικρυς & cultissimus Pierfonus ad Herodiani Philaterum p. 462.

Και χιτων γε το σωμα τη ψυχη, δ ημφιεσαι] Sumta hæc omnia e philosophia Platonis, quod cum egregie adstruxisset V. C. Jo. Alberti Obs. in N. T. p. 360. inepte cenfori Lipsiensi vapulavit: Tale Æneæ Gazæi, in Theophrasto p. 14. Αιγυπτίοις μεν δοκει την αυτην ψυχην, και ανθρωπον, και βουν . . . και ιχθυον, ΜΕΤΑΜΠΙΣΧΕΣΘΑΙ. Interpres doctè & eleganter: *Ægyptii quidem statuant, prorsus eandem animam & hominem & bovem . . . & piscem INSTAR VESTIMENTI alicujus circum sibi AMICIRI.* Talia etiam Plotini bene multa, variis Enneadum locis. Fluxit ex eo fonte D. Paulli, eruditi, ut scientibus facile apparet, viri locutio perelegans, sed vulgo non satis intellecta: 2 Cor. V. 2. το οικητηριον ημων το εξ ουρανου ΕΠΕΝΔΥΣΑΣΘΑΙ επιποθουντες. Plerique pulcræ dictionis ignari *caelum* hic intelligunt, sed perperam. Non quia *καταχρησικον* illud: *induere domum, vel domicilium*; Contrarium infra docebimus, ubi de *ουρανω*, Θεων πεπλω αgetur. Sed admissa hac explicatione, minus congruit illud *εξ ουρανου*, imo absonum plane. Deberet esse *εν ουρανω*, ut cum Christus Dominus diceret: ΕΝ τῷ ΟΙΚΩ του πατρος μου πολλαι εισιν υπομοναι. Nunc cum *εξ ουρανου* dixerit, *corpus* intelligendum est *novum & caeleste*, oppositum *terrestri domicilio*, τη οικια επιγειω του σκηνους, de quo vs. 1. Unde nihil tamen Socinianis præsidii potest peti, licet hi male eo loco abutantur: quod non debuisset viros doctos ab vera explicatione deterrere. Grotius vero quid ad hunc locum dixerit, cur Socinianis mereatur adcenferi, non video.

Ἡ Κορη, ἡπερ ἐστὶ παντος του σπειρομενου εφορος] Orpheus, vel Onomacritus, Hymno in Proserpinam:

Ελαρινη, λειμνιασιν χαιρουσα πνοισιν
 Ίερου εκφαινουσα δεμας βλαφοις χρσοκαρποις,
 Αρπαγιμια λεχη μετοπωρινα νυμφευθεισα
 Ζωη και θανατος μουνη θνητοις πολυμοχθοις,
 ΠερσεΦονεια Φερεις γαρ αι και παντα Φονευεις
 Κλυδι μακαυρα θεα, καρπους δ' αναπεμπ' απογαιης.

Paria Noster apud Euseb. L. III. Præp. p. 109. sqq. 113. 115.

Των παλαιων και του ουρανου π. ειρ.] Ρα-

rum labest, quin dicam Philosophum Nostrium, S. S. non expertem, eam & hoc loco respexisse. Quid enim opportunius, quæso, his Psalmi 104. de Deo: Αναβαλομενος ΦΩΣ, ὡς ἸΜΑΤΙΟΝ εκτεινων του ΟΥΡΑΝΟΝ, ὡτει ΔΕΡ' ΠΙΝ' ὁ τεγαζων εν ὕδασι τα ἸΠΕΡΩΙΑ αυτου, ὁ τιθεις ΝΕΦΗ την ΕΠΙΒΑΣΙΝ αυτου. v. Grot. ad Genes. I. 6. & dictum Psalmi locum. Paullo aliter Dandamis, eadem tamen qua hic translatione, vitam Bragmanum Alexandro enarrans, apud Palladium Libro de Brachmanibus, a Bissæo edito: Κακους, inquit, ανθρωπους αποσρεφομαι ΟΥΡΑΝΟΣ μοι ΣΤΕΓΗ, γη μοι πασα ΣΤΡΩΜΝΗ ὕλαι (malim χλωα) τραπεζα, καρποι τρυφης απολαυσις &c. *Malos homines aversor: COELVM mibi TECTVM, universa terra STRATVM, sylvæ (vel gramen) mensa, fruges deliciarum fruitio: cet.*

Και τον ουρανον ΠΕΠΛΟΝ ειρηκοτων, οιον Θ. ουρ. ΠΕΡΙΒΑΗΜΑ] Videre obiter poteris Meurs. ad Lycophr. vs. 863. ubi hæc citantur: &, quæ magis huc faciunt, mox disputata de *Corpore*, animæ χιτωνι & tunica, e Platoniorum more, convenit etiam elegans sed nonnihil *καταχρησικωτος* locutio, sive Luciani, sive alius veteris Poætæ, in Epigrammate Græco: ubi Priapus:

Και ΠΕΡΙΒΕΒΑΗΜΑΙ κρημον βαθον . . .

Grotius recte in eleganti versione Tom. III. Opp. Luciani p. 685. sed in notis, edita: *Ambior & fossa . . .* Non longe abit Homerus Il. γ'. ubi *lapidationis pœnam*, quæ Virgilio *mons lapidum*, λαινον χιτωνα appellat: v. illic Scholiastem, & confer Barnesii notam ad hunc Porphyrii locum, in variis lectionibus exhibitam & satis obscuram. Nonno est *πετρηεντι κατακρυπτειν χιτωνι*, eadem in re: sed inepto usu. Neque enim *κατακρυπτειν vesti* proprium sed *περιβαλλειν*, ut ex Homero patet. Observari autem hic meretur, quam eleganter veteres notione *vestis* luserint; Ut cum *tyrannidem* servare ενταφιον de eo dicerent, qui *ad mortem usque illam retinet*. v. Tolleium ad Longin. περι ὕψους p. 65. Olear. ad Philostr. p. 502. D'Orvill. ad Chariton. p. 421. & Cl. Wessel. ad Diod. Tom. I. p. 412. Inde sumta Ho-

Horatii locutio de Fortuna L. 3. Carm.

*Laudo manentem. Si celeres quatit
Pennas; resigno, quæ dedit: & mea
VIRTUTE me INVOLVO, probamque
Pauperiem sine dote quæro.*

Omnia ad exemplum Hebr. **לבוש** vel **מלבוש** formata: v. Job. xxix. 14. Pl. xxxv. 26. lxxiii. 6. xciii. 1. civ. 1. 2. & magnum Schultens. ad Jobi l. c.

Πεπλον] Sunt qui ad *mulieres* folas vestis hoc genus referant, etiam inter veteres Pollux. Sed varia exstant auctorum loca, ubi de *viris*: v. Cel. Westeling. ad Diod. Tom. 1. p. 332. Hic neutra notione fumitur: unde prudenter Schol. MS. Theocriti **πεπλον** simpliciter **ενδυμα** explicat ad Idyll. 1.

Cap. XV.

Δηλοι δε το τιβαιβωσσειν] Scholiastes ad Homeri locum: **Τιβαιβωσσοισι**] αποτιθενται την βωσιν, ο εστι το μελι' οϊον θησαυριζουσι τα κηρια, και νεοττοτροφουσι. Eustathius: **Τιβαιβωσσειν** δε κυριως επι μελισσων, το αποτιθεναι βωσιν εκωτιας. Tzetzes ad Lycophr. 622. **Τιβαιβωσσοντος**] επιμελειαν αξιωσαντος. Κυριως δε η λεξις επι των μελισσων λεγεται, παρα το τιθεναι την βωσιν: junge Etymol. M. & Hesychium.

Βοσις δε και τροφη το μελι ταις μελισσαις.] Similia Aristoteles: . . . τα δε κηροφαγα' τα δε ιδιοτροφα' οϊον το των **ΜΕΛΙΤΤΩΝ** γενοσ, και το των αρχων' τα μεν γαρ **ΜΕΛΙΤΙ** και τισιν αλλοις ολιγοις των γλυκεων χρηται **ΤΡΟΦΗ**: τα δε &c. Lib. 1. Hist. Anim. ineunte: Ælianus paullo aliter Lib. v. **Αποχη** δε αρα σιτος αυτη ειναι τα αυθη. *Satis illis est cibum habere e floribus.* Quintilian. Declamat. xiii. Cap. 16. *Sole omnium non edunt fœtus, sed faciunt. Ipse paulatim sicut stipatæ sunt, per mella viviscunt: & ut oportet, animal laboriosum ex opere enascitur.*

Κεχρηται δε τω μελιτι κ. τ. λ.] Lege obfervata Theologorum ad Esaiæ VII. 15.

Δυναμεων] Clarissime hinc adparet illa vocis significatio quam supra illi adsignavimus ad cap. vii. omnium optime illi respondet vocabulum Belgarum latissimæ itidem notionis: **Krachten**.

Επει καθαρτικησ εστι δυναμεισ, και συντηρητικησ] Facit huc inprimis Plinius Lib. xxii. Cap. 24. & medicorum testimonia de usu mellis frequentissima; omnia Quintilianus congestit in eleganti apum encomio, quod Declam. xiii. continetur. Confer magnum Bochartum P. II. Hieroz. Lib. iv. cap. xi. xii. & VV. DD. ad 1 Sam. xiv.

Μελισσων, ας βοττηνεισ ειναι] Communis fuit hæc veterum opinio, *apes e cadaveribus boum nasci*; sic infra: **βουγενεισ δε αι μελισσαι' και ψυχαι δεισ γενεσιν ισουσαι βουγενεισ'** conf. Ælian. L. ii. Hist. Anim. Varr. L. ii. R. R. & Plin. L. xi. Ovid. Fast. 1.

Obrue mactati corpus tellure juvenci:

Quod petis a nobis obrutus ille dabit.

*Justu facit pastor: fervent examina putri
De bove; mille animas una necata dedit.*

& Metam. xv.

Nonne vides, quæcumque mora fluidove calore

*Corpora tabuerint, in parva animalia verti?
I, scrobe deleta (vel depressa) mactatos obrue tauros;*

Cognita res usu: DE putri VISCERE passim

Florilegæ NASCUNTUR APES, quæ more parentum

Rura colunt, operique favent, in spemque laborant.

Creditum fuit, testimonio Eusebii Chron. ad A. MCCL., Eumelum veterem Poëtam, & temporibus Homeri si non priorem saltem non posteriorem, hac de re opus condidisse **βουγονιασ** titulo. v. DD. VV. ad Phædr. L. iv. & Scalig. ad Euseb. Sed doctissimus vir Schurzfleischius in Stricturis ad Eusebii chronicon, quæ fratris ejus Notitiæ Bibliothecæ Vinariensis subjunctæ sunt, pro **βουγονιασ** **Θεσθονιασ** substituit, conjectura satis verosimili. — Quidquid sit, persuasio illa de **βουγονιασ** apum vel **βουγενονονιασ** (ut Schurzfleischius volebat: quod dubito tamen an satis Græcum sit;) effecit apud Græcos, ut **βουγενων** nomen illis constanter adsignaretur.

Bianor, vetus Poëta :

Φευ βρεφος ὡς ἀδικας εἴλετε, ΒΟΤΓΕΝΕΕΣ.

Philetas apud Antigon. Caryst.

ΒΟΤΓΕΝΕΑΣ Φαμενος προσεβησαο μακρῶ
ΜΕΛΙΣΣΑΣ.

Callimachus apud Hefych.

Ἄρμενα παρ Δαυαου γῆς ἐπι ΒΟΤΓΕΝΕΩΝ.

Meleager Idyllio in ver :

Ἔργα δε τευχηνετα ΒΟΗΓΕΝΕΕΣΣΙ ΜΕ-
ΛΙΣΣΑΣ

Καλα μελη κ. τ. λ.

Strato Antholog. MS. L. Bat.

ΒΟΤΠΟΗΝΤΕ ΜΕΛΙΣΣΑ ποθεν μελι τ' ουμμον
ιδουσα

Παιδος εφ' ὑαλην οψιν ὑπερπετασαι;

Ου παυση βομβευσα και ανθολογισι θελουσα

Ποσειν εφαιψασθαι χρωτος ακηρετατου;

Ερρ' ἐπι σους μελι παιδας οποιοποτε, δραπετι
σιμβλοισ,

Μη σε δακω, κήγω κεντρον ερωτος εχω.

Imo sunt qui huc trahunt, *apis* nomen antiquissima Ægyptiorum & Etruscorum lingua *taurum* significasse. v. F. Marianum de Etruria metropoli p. 182. — Cæterum vera ne sit an falsa hæc persuasio, tanto consensu olim recepta, nunc non disputabo. Id operæ erit observasse, in historia Samfonis, nihil esse unde jure concludas, posse apes e cadavere bovis nasci. Sacer enim scriptor Judic. 14. nihil aliud testatur, quam prostrato occisoque leone heroem paucis post diebus venisse ibique tum examen apum invenisse, quæ in aperta animalis gula mel suum deposuerant. Et quæ magni viri, Vossius in Theol. Gentili & Bochartus in Hierozoico, ea de re disputarunt, sufficiunt ad ineptas impiorum difficultates plane dissipandas.

Τοις τα λεοντικα μουμνοισ] v. Martin Explic. de divers Monumens p. 272. 273. & Præsul Adriensis in Monumentis veteris

Antii p. 202. sqq. Inter Christianos similes olim purgationes instituebantur per usum mellis ad regenerationem quæ in Sacris fit designandam. vide Jo. Diaconi epistolam apud Mabillon. T. I. Musei Italici, & Cotelerii not. ad Ep. Barnabæ. Originem earum a purgationibus gentilium derivat Dodwellus Separation of churches p. 336. quem vide. Cæterum de variis purgationum sacrarum generibus doctè disputat Ism. Bullialdus ad Theonis Mathematica p. 215. sqq.

Απο παντος λυπηρου, και βλαπτικου, και μυσταρου] Accurate hæc observari merentur ab auctore distincta. Holstenius negligenter ab omni malo noxioque scelere vertit; debuisse: ab omni (pollutione) quæ tristis; nociva, aut fæda sit. Respicitur ad funus in familia vel cadaveris tactum: ad cædem: & ad pollutionem veneriam; quorum omnium immunis esse debuit, qui ad sacra admitteretur. Distinctum ab his insuper est το ἀμαρτων, quod ad linguam solum spectat.

Cap. XVI.

Το νεκταρ το μελι . . . εκδεχεσθαι] Eurip.
in Bacchis v. 142.

Ῥει δε γαλακτι πεδον

Ῥει δ' οινω, ρει δε ΜΕΛΙΣΣΑΝ

ΝΕΚΤΑΡΙ . . .

Epigramma Antholog. MS.

Σμηγεος εκ με ταμων, γλυκερων θερος αμφι-
νομικων

Γηραιος Κλειτων σπεισε μελισσοπονος

Αμβροσιων εαρος κηρων μελι πολλον αμελξας,

Δωρον απημαντου τηλοπετεος αγελης

Θειης εσμοτοκου τοκου απλετον, ευ δε μελιχρου

ΝΕΚΤΑΡΟΣ εμπλησαις κηροπαγεις θαλα-
μαι.

Virg. Æn. 1.

Qualis apes æstate nova per florea rura
Exercet sub sole labor; cum gentis adultos
Educunt flores, aut cum liquentia mella
Stipant & dulci distendunt NECTARE
cellas.

Sta-

Status l. 3. Sylv.

Duc & *ad Æmatbios manes, ubi belliger orbis*
Conditor HYBLÆO perfusus NE-
CTARE durat.

Ἦν κατα ξίτων σκεῖσι ὁ ποιητής] Locus est Iliad. τ'.

Πατροκλῶ δ' αὐτ' ἈΜΒΡΟΣΙΗΝ καὶ ΝΕΚ-
 ΤΑΡ ἐρυθρὸν
 ΣΤΑΖΕ ΚΑΤΑ ΠΙΝΩΝ, ἵνα εἰ χρωσ εἰ-
 πέδος εἴη.

Sed quia data est opportunitas, disputemus de conditura cadaverum apud Ægyptios; nam & hos mel & aromata mortuis per nares instillasse, communis est opinio. Vide loca, quæ citavi in Diatr. de Cæpotaphiis p. 41. 184. & præf. p. v̄. Primus & princeps opinionis auctor est Herodotus, qui lib. 2. disertè testatur, ὅτι πρῶτα μὲν σκολιῶ σιδηρῶ δια τῶν ΜΤΕΩΤΗΡΩΝ ἐξήχουσι τὸν ἐγκεφάλου, τὰ μὲν αὐτοῦ οὕτω ἐξαχόντες, τὰ δὲ φάρμακα ἐγχεόντες. At refragatur huic narrationi recentiorum temporum experientia: Speciatim And. Gryphii, qui accuratissime Mumias istas, quæ vocantur, Ægyptias examinavit. Argumentum rei exstat in ejus Mumiis Wratislaviensibus, libello hodie rariore & Wratislaviæ A. 1662. edito p. 45. ubi describendo ejusmodi cadavere inuncto occupatus, „Tum versi”, inquit, „ad caput, vacuum illud omni „cerebro spectavimus: sed quod non per „nares, ut olim credebatur, sed per fo- „ramen prope atlantem vertebram maxi- „mum expurgaverant.” Antea dixerat p. 12. „Cerebrum enim per angustos narium „meatus qui ferro Herodotus educat, „fateor haud me capere: ex quo ossium „frontisque compagem habui perspectam: „postquam noscere licuit vix quid mage in- „tegrum illa faciei parte in hujuscemodi „cadavere reperiri, etiamsi interiora cra- „nii scruteris.” Hæc ille αὐτοπτης & diligens, ut dixi, horum cadaverum examinator. Neque injuria proin Con. Middletonus de hujusmodi extractione cerebri per nares dubitavit in Monum. Antiq. Tab.

xxii. p. 261. Quem aliæ tamen causæ eo perduxerunt. Ut difficultas, quæ hic oritur, e medio tollatur & Herodoti auctoritatem factam tectam habeamus, in genere dici potest, „Mumias, quæ in no- „stram ætatem perseverant, plerasque „omnes Herodoto longe posteriores vide- „ri.” quæ verba sunt præceptoris mei, P. Westelingii, ad citatum auctoris locum. Imo valde est verosimile, modum τρυχουσεως pro ratione vel ætatis, vel medicorum a quibus ea administrabatur, diversam fuisse. Alios aromata per nares infudisse, ut Herodotus testatur; alios per foramen quod prope atlantem vertebram terebraverant, secundum Gryphium; rursus alios caput a corpore abscidisse, dein iterum imposuisse, quæ Middletoni est observatio; &c. Maxime cum adsint exempla Mumiarum, quibus cerebrum per nares extractum fuisse, clare adparuit. Argumentum rei habet periegeta doctissimus Th. Shaw Voyage de la Palestine, Syrie, Egypte &c. T. II. p. 161. versionis Gallicæ, ubi in hunc modum scribit: *En examinant deux de ces Momies, & défaisant leur bandages, je trouvai que le septum médium du nez, ou l'os qui sépare les deux narines avoit été enlevé à l'une aussi bien qu'à l'autre &c. & in nota ad h. l. Apparemment que le septum médium avoit été enlevé pour pouvoir tirer plus aisément par là la cervelle, & introduire a sa place la matière résineuse, qu'on y trouve &c.*

Διο καὶ Φησι πού, νεκτάρ ἐρυθρὸν] Odyss. ε'.

. . . κερασσε δὲ ΝΕΚΤΑΡ ΕΡΥΘΡΟΝ:

Homeridæ hymno in Venerem:

Χρυσέου ἐκ κρατηρὸς ἀφυσσῶν ΝΕΚΤΑΡ
 ΕΡΥΘΡΟΝ.

Latinis est *roscidum mel*: Virg.

Et dura quercus sudabunt ROSCIDA
MELLA.

Hinc μελιχρῶς, de *subfusco*. Lucretius l. iv.

Nigra, μελιχρῶς est; immunda & fœtida,
 ἀκρομερῶς.

Str-

Strato in Antholog. MS. Bibl. L. Bat.

Ἦν εἶδω τινα λευκόν, ἀπολλυμαι ἢν δε
ΜΕΛΙΧΡΟΤΝ,

Καιρομαι ἢν ξανθόν, εὐθύς ὄλος λελυμαι

Παρά δε τῷ Ὀρφει &c.] Hæc & quæ sequuntur omnia, Latine expressa, pro more suæ ætatis, exscripsit Junius lib. 2. Animadversf. 12. nulla Porphyrii facta mentione;

Και παρὰ Πλατωνί ὁ Πορός] Locus est in Symposio Tom. III. p. 203. B. Steph. junge Plutarchum de Iside & Osiride p. 374. & Themist. Orat. xiii. Plura Davif. ad Max. Tyr. Diff. 10. D. Heinſius fabulam Pori & Peniæ carmine expressit in Monobiblo Eleg. xi. Hinc restituendus Nostri locus, qui huc usque editores torfit de Abst. Anim. III. p. 139. και ενδεης παντων, sic legitur, εως ου προς τον ΚΟΡΟΝ ου βλέπει, κ. τ. λ. J. Valentinus προς τον νουν legebat, sed procul dubio male divinavit. Cel. Ruhnkenius monuit, Πορον substituendum esse, neque video quid ingeniosæ ejus conjecturæ obmoveri possit. Cæterum Πορός scribi debet per ο, ne cum Πωρω misceatur Indorum Rege, quem Alexander debellavit. v. Davif. ad M. Tyr. Diff. viii.

Παρ' Ὀρφει] v. Orphei Fragm. XLIX. p. 403. ed. novæ.

Ἐποτιθεμενη] Noctem Jovi consiliariam e Fragm. Orphico x. apud Proclum in Timæum p. 63. recte observat J. M. Gesnerus ad Orphica p. 403. conf. eund. ad Hymn. viii. p. 196.

Ὁ και πασχει ὁ Κρονος] v. Platonem in Eutyphrone, post initium, Apollod. L. i. Biblioth. ineunte, & fragmentum Porphyrii e Libro περι ἀγαλλματων, quod Stobæus anonymos dedit in cap. i. Eclog. Physic. sed postea auctori suo vindicatum a Th. Galco ad cap. 2. Phurnuti de Natura Deorum.

Ἀποσπερματιζειν τε δυναμεις] Incredible est, qua ratione tam absurda opinio tam diu invalescere potuerit. Lege e medio ævo Pfellum de Operatione Dæmonum, qui copiose: & de nostra ætate, J. H. Pottii Specimen Juridicum de nefando Lamiarum cum diabolo coitu, quod habeo Jenæ A. 1689. editum & hodie perraro obvium;

unde adtonito adparebit, quanta eo adhuc tempore hominum fuerit credulitas & stulta superstitio.

Τον ουρανον εκτεμνει ὁ Κρονος] v. Apollod. l. c. Perstrinxit turpem hanc fabulam non Lucianus solum in Philopseude, sed & Plato lib. 2. de Rep. qui legi merentur.

Cap. XVII.

Και επι ΦΤΣΙΚΗΣ σηπεδονος] Facile adparet, depravatum esse hunc locum. At cum medicinam non invenirem, in Var. Lect. ad h. l. aliorum ingenio cum commendavi. Neque fefellit me expectatio mea: impressis enim Variis Lectionibus, Cel. Ruhnkenius, quicum folia quædam editionis meæ communicaveram, pro eo quo est acumine veram auctori lectionem facile restituit: scribit autem levi mutatione: και επι ΦΤΛΑΚΗΣ ΤΗΣ σηπεδονος, και επι ἠδονης ΤΗΣ εις γενεσιν κ. τ. λ. Ita paullo ante: το ΦΤΛΑΚΤΙΚΟΝ του μελιτος εν συμβολω τιβεντικι Restitutio talis est, ut a nemine possit in dubium vocari. — Cæterum postea vidi, eandem conjecturam sub idem tempus præstantissimo juveni, Jo. Luzac, in mentem venisse: qui paullo post conjecturas suas in Porphyrium mecum communicabat.

ἠδονης εις γενεσιν καταγωγης] Male meo arbitrio de Porphyrio mereretur, qui hic καταγωγουσης, aut simile quid intruderet. Adpositio est Græcis non infrequens, etsi durior aliquantulum, quam quæ optimis teruntur. Plures collegit Dan. Vechnerus in utilissima Hellenolexia. — Cæterum forte & hic valere posset eorum observatio, qui plerasque illarum adpositionum origine sua adjectiva fuisse docent. Sic extitisse olim æque καταγωγος, η, ου' ac καταγωγη' æque παραγωγος, η, ου' ac παραγωγή' Similiter, μεταγωγος, προαγωγος, &c. quorum nonnulla etiam apud auctores durant vestigia.

Οικειον συμβολον και νυμφαις] Spectat huc, quod in Oraculo Apollinis apud Euseb. L. iv. Præp.

Χυει ΜΕΛΙ ΝΤΜΦΗΣΙ, Διωνυτοιο τε δωρα
Fundito mel Nymphis, & munera dulcia
Bacchi.

v. Differt. Homer. cap. 2.

Καλως παρα τῷ Μιθρα ὁ κρατηρ] v. Martin Explication de divers monumens p. 272.

Cap. XVIII.

Νυμφαίς ταις ψυχαίς, ὡς ἰδίως οἱ παλαιοὶ μελισσᾶς ἐκάλουν] Meursius ad Lycophr. 293. Quintilian locum huc trahit, sed is prorsus abs re est & male a Meursio fuit intellectus.

Β:μβει] Proprium hoc apibus, ονομα τοπεποιημένον, ut ajunt, vocabulum. Apollon. Rhod. L. II.

Ὡς δὲ μελισσῶν σμῆνος μεγὰ μηλοβοτῆρες
 Ἡε μελισσοκομοὶ πατρὴ ἐνὶ καπνισσῶδι,
 Αἰ δῆτοί τειώς μὲν ἀλλεες ὦ ἐνὶ σιμβλῶ
 ΒΟΜΒΗΔΟΝ κλονεονταί, ἐπιπρὸ δὲ λιγυροεντὶ
 Καπνῷ τρυφομεναί . . . ,

Ad quæ verba egregia sunt scholia. Theocritus Idyll. I.

. . . . . τῆναι δρυες, ὧδε κυπείρος
 Ὡδε καλὸν ΒΟΜΒΕΤΝΤΙ ποτὶ σμάνεσσι με-
 λισσῶν.

Quæ κατὰ ῥῆσιν repetuntur Idyll. 5. Varro est *bombum facere* L. 3. R. R. alia dedimus in Observ. Miscell. cap. 2. — Cæterum notari meretur Græcorum usus, qui βομβου sonum etiam αὐλαίς adseribunt, ut Achill. Tat. L. I. p. 29. βομβος αὐλῶν, δι-κλιδῶν κτυπος; aliiqua: Unde nescio tamen, an excusari possit Poëta e recentioribus, quem memini *bombum* fistulæ adscripsisse; videant rei veterum musicæ amatores.

Το νεκρῶν σμῆνος] Similiter Euripides apud Stobæum homines apibus confert ferm. CLVIII. Αλλ' ἡμεῖς, inquiens, ὡσπερ μυρμηκῆς ἢ ΜΕΛΙΤΤΑΙ, μυρμηκίας μίας ἢ κυψελῆς ἐκπέσεντες, ἀδήμονοι καὶ ξενοπαθοῦμεν &c. Quintilian. Declamat. XIII. *Nam quid apibus natura præstantius invenit? Parca, fideles, laboriosa. O animal sibile pauperibus! & postea. Qua satis digna bas prosequar laude? Dicam animal quodammodo parvum hominis exemplar.*

Καὶ τὰς Δημητρός &c.] Hæc, & quæ de Proserpina mox addit noster, egregie illu-

strat Schol. Theocr. Idyll. xv. Μελιτῶδες.] Ἀντὶ τοῦ, μηδεὶς γενεῖτο, ὡ Περσεφονῆ, ἀλλὰ ἡμῶν κυρίως· μελιτῶδες δὲ τὴν Περσεφονῆν Φησὶ κατ' ἀντιφρασίην ὡς καὶ Κορὴν· διὰ τὸ τὰς ἑταίρας (forte Ἰερσίας, ut Faber conjicit ad Callim. H. in Apoll.) καὶ τῆς Δημητρός ΜΕΛΙΣΣΑΣ λεγεσθαι· junge Schol. ad Eurip. Hippol. vs. 17. Similiter etiam Pythica Sacerdos apud Pindar. Pythion. Od. 4. μελισσῶν Δελφίς dicitur: haud dubie ob castitatem; Castifimæ enim sunt apes, ut ab Æliano & Aristotele fati inculcatum; v. Schol. ad citatum Pindari locum, qui egregius est. Plura magni viri Jo. Meurs. in Eleusiniis, & Spanhem. ad Callimach. H. in Apoll. & Lavacr. Pallad. Nec defuere inter veteres feminæ, quibus proprium hoc & quasi gentile nomen fuit: aliquot earum dabit Gale ad Scriptt. Hist. Poëtica p. 3. 33.

Σελήνην δὲ οὖσαν γενεσεως προσατιδα] v. Martin Explication de divers monumens p. 225. Operæ pretium erit ad hæc & sequentia recte intelligenda locum Hermiæ adscribere Comment. MS. in Platonis Phædrum: Αποβαλλουσι δὲ οἱ Θεολογοὶ ὡς εἶπον κατὰ τὰς ἰδιότητας καὶ οἰκειότητας τῶν Θεῶν ἀλλοῖς ἀλλοῖς ἵππους, οἰκειῶς ἑκάστῳ Θεῶν ἀριθμὸν τινὰ προσφέροντες· Ὅρας δὲ ὅτι ἐπιτεθρίπτου ποιοῦσι τὸν ἥλιον φερομενον, ἀλλοῦ δὲ ἀλλοῦ ἀριθμὸν οἰκειῶς μὲν καὶ τοῦ μὴν ἥλιον ἐπὶ ἵππων ποιοῦσι, τὸ κινητικὸν αὐτοῦ πάσης τῆς ὑποβεβλημένης φύσεως σημαίνοντες· τὴν δὲ σελήνην, ἐπὶ ταύρων· διὰ τὸ προσατὶν εἶναι τῆς γενεσεως, καὶ προσεχωρῶς ἐξ αὐτῆς ἐξηφθαί τὴν γενεσίν· Γενεσεως γὰρ συμβολὸν ὁ ταυρὸς· οὗς δὲ πτερωτοὺς, ὡς ἐρωτᾶ, νικῆν, ἔρμην· τὴν ἀναγωγὸν αὐτῶν δυνάμειν σημαίνοντες, ὅπερ εἶπον· &c.

Μελισσῶν ἐκάλουν] Exemplum hujus rei ex aliis etiam nunc desidero; facile tamen & hoc e supra dictis potest deduci.

Ἀλλὰ . . . . . ταύρων μ. σελ. . . . . ὕψ. δ. ταυρὸς· βουγενεὶς &c.) Adparet ex hoc uno specimine ratio philosophandi, quam Porphyrius noster & reliqui hujus farinæ Platonici sectabantur. Dicas jurasse in istam sententiam: quæ conveniunt in uno tertio, conveniunt inter se. — Quod succedit, βουγενεὶς δὲ αἰ ψυχαί, &c. quomodo cohæreat, vel quo nitatur fundamento, non perspicio.

Καὶ βουκλοπὸς θεός] Mithram puta, quem

generationi, præsidem infra testabitur. Et is βουκλοπος Commodiano aliisque auctoribus. v. Turre de Mithra cap. 3. Martin p. 244.

Τοις χθονιοις] Luculentissimum rei exemplum est in Theophylacto Simocatta Ep. 2. ου γαρ ταις ΣΙΜΒΑΛΩΝ αυτον απαρχαις επιμησαμεν. Amisisse se ait ducem gregis arietem, caussamque inde repetit, quod Pana primitiis *alvearium* non honoraverit.

— Cæterum potuisset & ὑποχθονιοις scribere, *Diis manibus*: nam & his mel sacrificabatur; v. Iphigen. in Tauris v. 165. 633. sq. & in evocatione mortuorum ψυχαστοιχοι mel libabant: v. Niceph. ad Synes. p. 412. — In Ægypto olim tritus fuit mellis in sacrificiis usus, cui Deus præceptum fenum opposuit Levit. cap. 2. lege cel. Michaëlis Differt. de legibus Mosis, Palæstinam populo Dei caram facturis.

Δια δε πικριας αναβιωσκεσθαι.] De usu felis in medicina operose Macer Lib. iv. Materix Medicæ cap. 12. & veterum plures.

Ἵτι δ' μιν θανατος λυσιπνοσ] Cum Philosphi ex antiquis tantum non omnes corpus considerarent, ut carcerem animi, cui inclusus tanquam vinculis cupide evolare: non dubitarunt adfirmare, Stoici in primis, mortem vita esse potiozem, liberarique e custodia corporis animam debere, quam primum commoda se occasio obtulerit. Hinc solemnis illa de θανατω λυσιπνοσ & πολυθρullyητος sententia: v. Æn. Gazæi Theophrastum p. 26. Stobæum serm. cclxxiv. p. 882. & quæ DD. VV. ad Sallust. B. Catil. 51. & Pythag. Aur. Carm. copiose disputarunt: *Illâ quæ nobis inferos faciunt terribiles*, ait Seneca consolatione ad Marciam, *fabula est: mors omnium dolorum solutio & finis*. Ovidius in Tristibus:

*Una tamen spes est, quæ me solatur in istis,
Hæc fore morte mea non diuturna mala.*

Hinc mortem κερδος, *lucrum*, appellabant: ut ex iis patet, quæ Docti Viri ad Philipp. I. 21., Morus præsertim, larga manu cumularunt; etiam λιμενα, quasi *portum refugiumque malis* dixeris, in Longino περι ὑψους Sect. ix. ubi Tollium vide. Similiter Artemidorus Lib. v. Oneirocrit. cap.

xxxI. το δε καλον παιδαριον ην δ' θανατος, ος τις αιρετοτερος ην, δια το απουου του νοσωδουσ και ταλαιπωρου βιου. *Pulcer autem puer (quem mulier in somno visa sibi fuerat peperisse) mors ipsa erat, quæ amabilior erat & præeligenda, propterea quod morbos & ærumnas vitæ aufert*. Hinc imploratio mortis in Epigrammate vetusto e lapide, quem Romæ olim visum & forte ineditum e Collectaneis MSS. J. Scaligeri Bibl. LBat. descripsi:

ΗΛΘΕΣ. ΕΜΟΙ. ΖΩΗΣ. ΓΑΤΚΕΡΩΤΕΡΕ.
ἽΟΣ. Μ'. ΑΠΕΛΤΣΑΣ
ΝΟΤΣΩΝ. ΚΑΙ. ΚΑΜΑΤΩΝ. ΚΑΙ. ΜΟ-
ΓΕΡΑΣ. ΠΟΔΑΓΡΑΣ.
ΑΥΡΗ. ΑΜΦΙΚΤΥΩΝ. ΕΤΟΣ. ΑΓΩΝ. Ω.

& sententia marmoris Latini apud Ferretium Mus. Lapidar. p. 187.

VITA. BREVIS. LONGO. MELIOR.
MORTALIBVS. AEVO.

Δειλωσ omnia, και δυσυχως! ut ab illis veniens, qui, ut Apostolus ait, *ελπιδα ουκ ειχον, και αθεοι ην εν τω κοσμω, qui neque spem habebant, neque TVTOREM DEVM*. Ita enim vertendus hic locus, quod obiter moneo. — Sed cautius alii inter ipsos gentiles hæc imprudenter dicta improbarunt: Sic Lucianus, Moro laudatus, etsi equidem locum hunc in Operibus ejus legere non memini, ουδενι inquit το αποθανειν κερδος. Unde celebre Mecænatiss votum, quod Seneca non male turpissimum vocat:

*Debilem facito manu;
Debilem pede, coxa;
Tuber adstrue gibberum,
Lubricos quate dentes.
Vita dum superest, bene est:
Hanc mihi, vel acuta
Si sedeam cruce, sustina.*

Similis est Tragici sententia ex Iphigenia, in sermone Stobæi cclxxiii. p. 881.

. . . μαινεται, ος ευχεται
Θανειν κακος ζην κρεισσοσ, η θανειν καλωσ
Quo-

Quorum etiam postrema nimia sunt; meliora *ibid.* p. 889. 16. 29. 890. 8. &c. conf. Plutarch. de aud. poetis cap. 5.

[Ἦδ' ἐνταυθα ζῶν, κ. λ.] Oportet homines, qui ita censuerint, ex eorum fuisse gente, quæ, ut Diodorus narrat, nascentem lacrymis, defunctum gaudio prosequeretur. Alioquin vita nihil carius ac jucundius: pro qua quidquid habeas, lubenter dederis. Sed sunt hæ rationes nugatoriae & ingenio Philosophi nostri mire propriae.

Cap. XIX.

[Οὐχ ἄπλωσ μεντοὶ κ. τ. λ.] v. Gesneri Collariarum Dissertationis Heracliticæ p. 150.

[Τὸ γὰρ ζῶν φιλοσοφῶν &c.] In laudes apum, præter Aristotelem & Ælium, excurrit Quintilianus Declamat. xiii. quæ meretur legi.

[Νηφαλίοι σπονδαί, αἱ δὲ μελιτώσ] Facit huc illa νηφαλίων σπονδῶν definitio, quam in lib. 2. de Abit. noster exhibet: Τα μὲν ἀρχαία, inquiens, τῶν ἱερῶν νηφαλία παρὰ πολλοῖς ἢ νηφαλία δ' ἐστὶ τὰ ὑδροσπονδαί, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ΜΕΛΙΣΠΟΝΔΑ' . . . εἰτ' ἐλλισσπονδαί, τέλος δ' ἐπὶ πᾶσι τὰ ὑπερὸν γεγνονότα οἰνοσπονδαί. Conf. Suid. & Schol. ad Sophocl. Oed. Colon. v. 101. Mentio eorum occurrit etiam in Plutarcho T. II. p. 132. Pausan. Eliac. I. 15. lege Hemsterhuf. ad Callimachi fragm. cxxiii.

[Κυκμοῖς, οὗς ἐλαμβανόν &c.] De κυκμοῖς Pythagoræ multi multa: omnia absolvit auctor peculiaris diatribæ, quæ Miscell. Observ. Amst. vol. 6. inserta legitur. Pauca liceat nobis observare de causis, cur Pythagoras esum fabarum prohibere instituerit. — Non opus erit longa disputatione ad inepta Porphyrii somnia rejicienda, licet aliorum suffragiis probata. Auctor sectæ Italicae ad ejusmodi nugas non delapsus est. — Neque Nonni subtilitates adoptamus, qui in Collectaneis ad Steliteuticam primam, cura Savillii editis, morem in Areopago receptum causatur: ac si fabæ sinistra essent ominis, quodnam ab Atheniensibus ad suffragia adhibebantur. — Dignior est Had. Beverlandi observatio, quam hic memoremus; ut quæ parum cognita sit, neque adhuc, quod scio, evulgata.

Explicuit eam auctor in Otis Oxoniensibus MSS., Opusculo critico & eleganter scripto, cujus pallim existant in Bibliothecis præsertim per Germaniam & Angliam apographa: vide Schelhorn. Commenc. Ep. Uffenb. P. II. p. 452. sq. *Αὐτογράφων* LBat. inveni in fasciculo, quod Collectanea continet ad amplissimum de Prostibulis veterum quem meditabatur commentarium, omnia manu ipsius Beverlandi scripta & multa eruditione referta: inventum cum varia continere comperissem luce dignissima & quæ alibi frustra quæras, licet indigestum sit opusculum & in modum ad-versariorum solum compositum, avide mihi descripsi. Operæ erit integrum cap. 17. quod de abstinentia fabarum agit, hic evulgasse. „ Non adeo obscura est disqui- „ sitio, quare Pythagorei abstinerint a „ κυκμοῖς. A. Gellius cum in Aristoxeno „ legerat, Pythagoram edisse fabas, ex „ Empedocle atque Zareta κυκμοῖς inter- „ pretatur testes. Id est, ut parcant uti „ læva pellice. Rectius Acron ipsum suspi- „ catur fuisse fabarum legumen, quia in „ pyxide conservatæ arca sanguineum in- „ duunt colorem. Memphitici vates, Gym- „ nosophistæ ac Pythagorei non solum ab „ omni abstinere carne, sed & quascun- „ que, quæ sanguineo imbutæ erant colo- „ re, exofas habuere herbas. Quales sub „ isto sole erant brassicæ, betæ atque fa- „ bæ. Bragmanos & hodie rubentia aver- „ sari detestarique arbutea ex Lusitanorum „ constat Diariis.” Hæc Beverlandus, Acronem secutus, Horatii Scholiasten ad lib. 2. Sat. 6. subtilius tamen, si dixerim quod sentio, quam verius. — Equidem omnium lubentissime in sententiam celeberrimi apud Florentinos medici Ant. Cocchi concederem, qui in Diss. sur le Regime de Vivre Pythagoricien, Florentiæ ante hos xxxi. annos prælecta, & dein Genevæ Gallice versâ, Pythagoram putat esum fabarum fanitatis causâ non prohibuisse, ut carni fecerat: Sed vetus hoc fuisse placitum, imprimis apud Ægyptios, quod inter opiniones suas callide adscivit, ut receptis quorundam moribus se accommodaret, auctoritatem inde philosophiæ suæ conciliaturus. Adscribam verba ejus, quia

quia libellus non in omnium manibus est. Sic ait p. 39. ed. Genev. „ Il est vrai, que
 „ certaines abstinences particulières sem-
 „ blables a celles de Pythagore ont été an-
 „ ciennement en usage parmi plusieurs na-
 „ tions, & sur tout chez les Egyptiens,
 „ desquels il est assez probable, que ce Phi-
 „ losophe en prit la première idée, car on
 „ s'aperçoit, qu'il se plaisoit a mêler dans
 „ ses manières & dans ses façons de penser
 „ plusieurs sentimens de cette nation my-
 „ stericuse, mais favante. Une de ces
 „ abstinences, qui s'observoit rigoureuse-
 „ ment dans toute l'Egypte, étoit celle
 „ des fèves, comme l'observe Herodote
 „ (Liv. 2.) & elle s'établit chez les Grecs
 „ & les Romains, particulièrement parmi
 „ les Prêtres de Jupiter, de Cérés, &
 „ de quelques autres de leurs Divinités
 „ (Pausan. Liv. viii. 15. Porphire de l'ab-
 „ stinence Liv. iv. Gell. x. 15. Fest. v. *fa-
 „ bam* &c.) Mais quelle que fut l'occa-
 „ sion pour laquelle Pythagore pensa a
 „ proposer l'abstinence des fèves, on voit
 „ par la lecture de tous les anciens que sa
 „ défense étoit allegorique, & qu'on cher-
 „ choit inutilement a en découvrir le sens
 „ literal, puis que ceux qui le savoient le
 „ cachèrent avec soin. Il paroît d'ailleurs
 „ que Pythagore ne se faisoit pas scrupule
 „ de manger lui-même des fèves, &c.”
 Junge la vie de Pythagore par M. Dacier p.
 cxi. cxii. Cæterum verosimile est, vel ipsum
 Philosophum, ut genio ætatis suæ indulgeret,
 vel quod potius dixerim, sectatores ejus
 lapsu temporis rationes mysticas excogitasse
 hujus abstinentiæ; atque sic Beverlandi
 observatio usu potest venire, de colore
 fabarum, quæ ut reliquis minus insulsa
 ita probabilior habenda est. Et forte ve-
 ram, quam initiati causabantur rationem,
 nondum novimus: Cum nihil antiquius
 haberent veri Pythagorei quam ut mysteria
 sectæ suæ caute celarent, adeo ut Timytha
 Pythagorea dentibus sibi linguam præci-
 derit, quo minus veras eorum causas sci-
 ficanti Dionysio prodere cogeretur, ut
 apud Jamblichum legimus.

Cap. XX.

Ἐπιλογία τοῖνυ καὶ ἐντρα &c.] v. supra

cap. vi. & de Antro Curetum in insula
 Creta Holsten. ad Nostri Vit. Pythag. &
 Marsham. Can. Chron.

Ουτε εἰ καταβαται] Sophistica est hæc
 captiuncula: statim enim atque ἀθανάτων
 ὄδον Poëta nominat, sua sponte intelligi-
 tur, καταβατην ἀθανάτους illum fuisse, h. e.
 fluvium per australem potram & fluvii
 præsidēs Nymphas, ἀθανάτους, exiisse, ut
 in Dissertatione dictum.

Cap. XXI.

Νουμηνιος] Fuit hic celeberrimus e Py-
 thagoreis Philosophus, Apamæensis, sed
 incertæ ætatis. Varia ejus fragmenta ex-
 stant in Eusebii præparatione, Origene
 contra Celsum, Ænea Gazæo, & operibus
 Platoniorum, Procli præsertim & Por-
 phyrîi. De eo Vales. ad Euseb. Hist. Eccl.
 lib. 6. Meurf. ad Hesych. Miles. Jonf. de
 Script. H. Philos. & Fabric. in Biblioth.
 Quantum versatus fuerit in libris SS. su-
 pra diximus ad cap. 10. Cæterum obli-
 visci non debeo, in Bibl. L. Bat. inter Adver-
 saria If. Vossii existare Catalogum MS. ex
 Hispania ad Vossium tramissum, quo MSS.
 Codd. recensentur Bibliothecæ Scorialen-
 sis, quæ Madriti adservatur; in eo enim in-
 tegrum hujus Numenii opus ineditum περι-
 ὕλης memoratur, quod operæ haud dubie
 esset in lucem protrahi: Sed certiora de
 his omnibus exspectamus ab eruditis His-
 panis, qui secundo Catalogi Bibl. Scoria-
 lensis volumini adornando cum maxime in-
 eumbunt.

Ὁ τοῦτου ἑταῖρος] vide de sensu hujus vo-
 cis observata DD. VV. Jo. Alberti in N. T.
 p. 156. Periz. ad Ælian. III. 2. & Menag. ad
 D. Laërt. III. 81. Luculenter Schol. ad G.
 Nazianz. Steliteut. 2. quicum conferes Suid.
 in h. v. ὁ Πλάτων καὶ οἱ ἄλλοι τοὺς γνησιοὺς
 ἐρασας τῶν λόγων ἘΤΑΙΡΟΤΕ ἐκαλοῦσι, ὀνομα-
 ζοῦντο ΦΙΛΟΤΕ' ὁ δὲ Κυλλιανὸς &c. — Cum autem
 ἑταῖρος discipulum notet in genere, eumque
 qui placita alicujus sectatur, nescio an sa-
 tis certa sit eorum conclusio, qui argumento
 hujus loci Cronium Numenio coævum po-
 nunt. — Cæterum vox ἑταῖρος restituenda
 est Xenoph. 1. Κυρουπαιδ. 2. ineunte, ubi
 in ἕτερος abiit, auctoritate egregii Cod. MS.
 quem in Bibl. L. Bat. contuli, & forte
 etiam

etiam Athenæo Lib. 1. Deipn. pr. ubi simile quid tentabat Salmafius, cujus conjecturas in Athenæum ineditas ex αυτογραφῶ ejus Parisiis descriptas cœl. Ruhnkenius mecum communicavit. Notum est, quoties in MSS. ἕτερος & ἑταῖρος misceantur; & a nobis etiam aubi pluribus exemplis probatum.

Δυο εν ουρανω ακρα] v. Cleomedem Lib. 1. κυκλικῆς θεωρίας p. 335. ed. Basil. & Manil. Astronom. l. 561. 199.

Προσγειοτατος ἡμῖν ὁ κρκ.] Proclus Diadochus in Ptolemæi Tetrabibl. Paraphr. l. 20. ὁ Ϝ και ὁ Ω και βορειοτερα εστι και συνεγγιζοντα προς την κατα κορυφην ἡμων τοπον πλεον των αλλων κ. τ. λ. Cum inter signa duodecim Cancer & Leo magis Borealia sint, & proxima inter alia locum nostri verticis tangant, &c.

Τῆ προσγειοτατῆ σεληνῆ] Timæus de Anima mundi: Ἄ μὲν ὡν Σελανα ποτιγειοτατα εκασα εμμηνην των περιόδων αποδιδωτι. Cleomedes l. c. p. 333. ὑπο τουτον (Ἑρμην) εστιν ἡ σεληνη, προσγειοτατη παντων των αστρων ὑπαρχουσα quæ sequuntur de Saturno, omnium remotissimo, illustrantur his Procli l. c. ὁ μὲν οὖν του ἥ, επειδη ψυκτικος εστι, και της θερμότητος εναντιος, και την ανωτεραν ζωνην και μακροην ὑπαρχουσαν των φωτων εχει, ελαβεν τα διαμετρα ζωδια του Ϝ και του Ω, τουτ' εστι τον ϛ και ἥ. Cujus integrum caput xx. sequenti Porphyrii disputationi intelligendæ egregie infervit: conferri potest cap. xxiv. ejusdem libri, etiam Macrobi. Lib. 1. in somnium Scipionis, præfertim cap. xix. xxi.

Cap. XXII.

Πρωτα μὲν κ. τ. λ.] Discrepat non nihil hæc ordinatio a calculis incerti Auctoris, cujus libellus, sive libelli fragmentum, antea ipsi Cenforino tributum, nunc junctim cum eo solet edi. Is. cap. 3. exeunte hæc habet: „Multum tamen refert cujus quæ-
 „ que stella domus sit, alienæ an ipsius.
 „ Domus Solis est Leo: Lunæ, Cancer:
 „ Mercurii, Virgo & Gemini: Veneris, Li-
 „ bra & Taurus: Martis, Scorpio & Aries:
 „ Jovis, Sagittarius & Pisces: Saturni,
 „ Capricornus & Aquarius.” Junge Procli

Paraphrasin Ptolemæi l. 20. & Cleomed. p. 333.

Λεοντα, οικον ἡλιου] Ælian. xii. Hist. Anim. vii. Επει δε αγαυ πυρωδες εστι, και αυτον (λεοντα) οικον ἡλιου φασιν ειναι. Tum idcirco Solis domicilium Leonem constituunt, quod igneus sit. Junge laudatos auctores.

Πλαταν δε δυο τρομα εφη] Facit huc elegans & docta Martini disputatio, supra ad cap. vi., ubi de ανωδη & καθωδη των ψυχων, adlata: quam releges. Collato in primis Macrobio Lib. 1. in Somn. scip. cap. 10. 199. — Notari autem meretur cl. Walchii observatio in Dissertatione de significatione vocum quarundam & locutionum ex Historia Philoſophica illustranda, quæ Actis Societatis Latine Jenensis vol. 3. inserta legitur, proposita. Censet is, omnes istas formulas, ad astra tolli, ad sidera offerri, sublimi vertice sidera ferire, &c. ab hoc animarum reditu post dissolutionem corporum & diverticulo in cælum per astrorum viam repetendas esse. Dubito equidem, an non subtiliter nimis. Simplificissimæ sunt illæ locutiones, & omnibus linguis communes. Si quid autem in illis fuerit peculiare, cogitandum unice est, opinione veterum beatorum statum, των μακαρων & cœlestium, qui Herôes dicebantur, gloriosissimam fuisse conditionem habitam, supremumque votorum omnium terminum; disputavimus ea de re in Observ. Miscell. cap. 5.

Cap. XXIII.

Αθανατων, ὁ κοινον &c.] Verum est, αθανατους æque animas posse hominum dici, ac Deos: at æque verum est, Philoſophum nostrum causam suam satis perfunctorie hic egisse, cum tamen universa rei cardo in intellectu hujus adjecti moveatur. Equidem arbitrator, jure me contra ejus sententiam conclusisse. Neque enim facile quis exemplum mihi ex auctore Græco vel Poëta adferet, ubi αθανατοι simpliciter de animabus ponuntur, absque ut alia vel præcesserint vel subsequantur, quæ sensum vocabuli eo in loco declarent. Et fatendum est, si animas hic intellexerit Homerus e sententia Porphyrii, ambiguitatem com-

commisisse, quæ vix posset tolerari & ingenio ejus indigna haberetur. Sed vide, quæ in Dissertatione disputavimus.

Παρμενίδην εν τῷ Φυσικῷ] De eo Fabricius lib. 2. Bibl. Græcæ. Fragmenta Parmenidis, quæ restant perpauca, post H. Stephanum in Poësi Philosophica collegit Ill. Scaliger in Collectione MS. de qua supra ad cap. 8. — Cæterum ne in subsequente Φασι lacuna hæreat, vehementer metuo. Mihi suspicio fuit subnata, ne forte Cronii illic & Numenii, aut si non horum certe alius cujuslibet, nomen exciderit: Maxime cum durius sit plures ac diversi generis res subjungere solo rumore nixas: &, quæ de Romanis adduntur ac Græcis, ipse Philosophus scire potuerit. Tu dispice Lector, quid sit constituendum.

Τὰ Κρονία] Copiose de his tum Lucianus in Cronosolone & Saturnalibus Epistolis, tum Macrobius in Saturnalibus.

Αναβιωσκομενοι] v. Zornii Vindicias SS. Patrum, Dallæo & novissimis censoribus oppositas Tom. I. Opuscul. Sacr. p. 724.

Ιανουαριον . . τον θυραιον] Jani nomen a Januis derivabat Macrob. Saturn. I. 9. quibus præsidebat: unde illi etiam claves datæ. De Januario mense familia legere non memini. Et fortasse melius appellationem ejus a Jano accessiverunt post Varronem Macrobius I. Saturn. 13. & Isidor. Orig. V. 33. Plura Docti Viri ad elegantissimum Censorini libellum cap. 22.

Cap. XXIV.

Αρχη ετους] Omnium distinctissime Theon ad Aratum p. 22. Τότε εμβαινει ὁ Νειλος, και ἡ του κινος (hic idem ac Theut, Thoib, vel Soibis) ΕΠΙΤΟΛΗ κατα ενδεκατην ὡραν Φαινεται' και ταυτην αρχην ετους τιθενται, και της Ισιδος ἱερον ειναι τον κινω λεγουσι, και την ΕΠΙΤΟΛΗΝ αυτου' εφ' ἣν και τον ορτυγα θυρασι, τῷ παλμῷ τουτου ζωου σημαινομενοι τον καιρον της ΕΠΙΤΟΛΗΣ του αερου. Quantæ autem lites Marchionem Maffejum inter & perpetuum ejus adversarium Martinum de hoc loco intercesserint, longius nos abduceret. Vide prioris Antiq. Galliæ select. Ep. 8. alterius vero Diss. sur

les differentes années des Egyptiens, quæ Operi ejus sæpe laudato inserta legitur. Difficilis est ea disputatio de Calendario Ægyptiorum, neque Lectori gratum me puto facturum, si omnia quæ huc spectant studiose exsequer. Ceteroquin plures etiam ea de re tractarunt, Petavius, Averanius, Dodwell, Fabricius, Bochart, Marshall, Vignoles & præclarus vir P. E. Jablonski: ne quid de commentatoribus Censorini dicam, aut Lactantii ad lib. 1. cap. 6. — Magis juvabit, ad origines Astronomiæ illustrandas, verbo hic opinionem meam explicuisse de origine Zodiaci. Exstat ea de re dissertatio Neubronneri cujusdam præside cel. Gesnero Gottingæ edita. Sed longe abest, rem illic confici. Videamus num quid certius constituere possimus. Non moror equidem eos, qui inventionis hujus gloriam ad Adamum referunt: non dissimiles illi qui ad Homerum suum recurrebat, licet Homerus parum merecle de Astronomia noverit. Id videtur constare, vel Ægyptios Zodiaci fuisse auctores, vel Chaldæos. Utri tamen ex his duabus nationibus prima debeatur inventio, nemo definivit. Videamus rationes temporum. Thaletis ætate cognitum jam fuisse Zodiacum certum inde est, quod vix probabile imo αδυνατον plane sit, Philosophum hunc absque ulla Zodiaci notitia defectionem illam solis prædicere potuisse, de qua v. D. Laërt. I. Cic. Divin. I. 49. Plin. I. 12. & H. Sloane's Philosophical Transactions Vol. XLVIII. P. 1. p. 221. sqq. Thales autem, ut e Plutarcho de placit. Philos. 1. & D. Laërtio constat, iter per Ægyptum fecit, ibique Ægyptiis sacerdotibus familiariter usus est, a quibus elementa Geometriæ & Astronomiæ fuit edoctus. Ergo probabile est, Ægyptios Græcorum in Astronomia magistros fuisse. At nonne Ægyptii etiam ipsi Chaldæos eo in studio secuti esse possunt. Res dubia videtur, si auctores consulas: nemo enim ex his certo hic sibi constat. Lucianus Æthiopes nominat Astronomiæ inventores, libello de Astrologia. Diodorus vero, a quo omnia expectes, ipse fluctuat & nunc Chaldæis videtur favere,

P

nunc

nunc iterum Ægyptiis. v. lib. 2. Biblioth. Et Plato in Epinomide auctor est, primos siderum spectatores in Ægypto & Syria floruisse: h. e. Babylonia & Chaldaea; compara cum eo Aristot. de Cælo II. 12. Plin. VII. 56. & Clem. Alex. lib. 1. Strom. Imo Tatianus, in Oratione ad Græcos, solos Chaldaeos nominat: *εξευρον αστρονομειν Βαβυλωνισι, γεομετρειν Αιγυπτισι*, &c. Junge Sext. Empir. lib. 5. & Macrob. in Somn. Scip. I. 21. Cum itaque a testimoniis nullum nobis præsidium possit peti, videamus numquid ipsa res adferat lucis. Equidem Chaldaeos diu ante Ægyptios, accuratam sibi Astronomiæ & Zodiaci notitiam comparasse arbitror, & has quidem ob causas. — 1. Chaldaei, quorum regio plana erat & fertilis, insignes jam progressus in scientiis physicis facere potuerunt, ante quam terra Ægyptiorum habitabilis esset ob inundationes Nili; confer omnino quæ Cicero lib. 1. Divin. 1. hanc in rem disputat. — 2. Chaldaei primi fuere Astrologiæ judiciaræ auctores. v. S. Emp. lib. 5. Phavorin. ap. A. Gell. lib. 14. & loca V. T. plura. Primi etiam horologia solaria invenerunt: argum. 2 Chron. xxxii. 31. coll. Reg. xx. 9. 10. Jcf. xxxviii. 3. & Berofus, Astronomus Chaldaeus, primum hemicyclii horologii exemplum in Græciam detulit, teste Vitruvio lib. 9. — 3. Ipsa XII. signorum Zodiaci ratio causam Chaldaeorum conficit. In Ægypto tempus messis incidit in mensem Martium & Aprilem. Testes huius rei præsto sunt non solum Diod. lib. 1. & Plin. lib. 18. sed & recentiores periegetæ Dapper, P. Lucas Pococke, & accuratissimus Maillet. Ergo non potuerunt Ægyptii signum Virginis, quæ spicilega est & messem indicat, in mensem Augusti conferre. Similiter Ægyptiorum hyemem menses aliquot pluviarum efficiunt, per quos fere continuo pluit, ut in Oriente cælum fert: at vero ætas eorum in initium anni incidit, & tum non pluit plane. Ergo non potuerunt signum Zodiaci, quod Februario convenit, Aquarium constituere pluviarum indicium. Demum non aratur in Ægypto mense Aprili, sed messis agitur: neque adeo Tauri signum

huic mense conveniebat, quod agriculturam exprimit, &c. E quibus omnibus facile apparet, inventionem Zodiaci Ægyptiis profus abjudicandam esse. Chaldaeorum diversa est ratio: & notatu dignum est, omnia illa signa, quæ Ægyptiis non conveniunt, in terram Sinchar accurate quadrare. —

4. Pleraque XII. signorum Zodiacalium nomina ab agricultura defumta sunt. Vetusissimorum autem Arabum & Chaldaeorum (qui, ut supra vidimus, primi etiam Astrologiæ Judiciaræ auctores fuere) ea fuit opinio, teste Abulpharagio aliisque, stellarum signorumque cælestium magnam esse vim in terram ejusque cultum, procurare ea imbres & pluvias, causas esse bonæ messis, &c. — Quæ res effecit 5. ut signa hæc cælestia pars religionis evaderent Chaldaeorum, qui lapsu temporis *Sabaite* vel *Sabii* fuere dicti. — Sed sufficiunt hæc, credo, ad opinionem meam stabiliendam. Eandem amplexi sunt Doctissimi Viri Th. Hyde Hist. Relig. Vet. Persarum & Not. ad Olugh-Beighi Tabulas, Mr. Pluche Histoire du Ciel liv. 1. Mr. le Mire Spectacle de la Nature vol. 8. & Wachterus in Concordia Naturæ & Scripturæ: quos conferre cum his Lector poterit. De Physicis Chaldaeorum studiis speciatim copiose agit Fullerus Miscell. Sacr. lib. 1. Ab historia vero Astronomica Weidleri, quod obiter observo, vel Dissertatione Neubronneriana, a quibus omnia exspectes, nihil hic præsidii.

Γενεσεως . . . , της ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ] Non expreflit hunc locum Hostenius, neque mentem Philosophi, cum vertit: *generationis principium in mundo*: Erat enim, ut sæpe antea visum, *δως ανω & κατω, καταβασις και αναβασις*, e sententia Heracliti. Utraque animabus propria, quæ vel descendebant in *generationem*, vel sursum ferebantur in *cælum*. Utrique mutationi *γενεσεως* solemne nomen; priori excellenter, posteriori per quandam quasi *καταχρησιν*. Ita paullo infra *την χθουιν γενεσιν τηθεισ* opponit, *terrenam generationem cælesti*: & supra sæpe. Unde apparet, notanter dici *γενεσιν εις τον κοσμον*, h. e. *desensionem in terram*,

generationem in mundum vel creationem, quæ fit ad vitam in mundo agendam.

Τὰς θύρας ANEΘΗΚΑΝ] attribuerunt; Ægyptii, puta. At vereor equidem, ut hæc mens auctoris fuerit. Potius crediderim, ἀνεθήκεν scripsisse, unitatis numero, adtribuit: Poëta videlicet. Suadet hoc integra ejus argumentatio: in primis illa, ὅτι ψυχῆς καθήρωτο τὸ ANTPON καὶ νυμφαῖς ἰδριζοῖ. Neque enim Ægyptii ideo Austro & Boreæ portas assignarunt, quia Homeri Antrum Nymphis sacrum erat & animabus; sed Poëta ipse portas antri eam ob causam Boream versus & Austrum statuit, non orienti opposuit & occidenti, aut æquinoctiis Arieti ac Libræ.

Οἰκίαι οἱ τ. ποι.] v. Gesneri Diff. Heracliticam p. 155. 156. Qui tamen, si recte ejus mentem capio sat obscure propositam, non undiquaque bene.

Διο κριου μεν Φερεῖ κ. λ.] Nota hæc omnia Mithræ symbola e marmorum monumentis apud Adriensem Præfulem, qui hic amptuat. De γενεσεως δεσποτη supra dictum. Quod vero sequitur ἐν δεξιᾷ καὶ κρισερα, aliis πρὸς δεξιᾷ, vel ἐκ δεξιῶν, solet dici: eadem enim res, ut facile apparet v. cæl. Hemsterh. in præf. Dukeri ad Thucyd.

Τεταγμενου αυτοις] Holstenius ipsi vertit, unitatis numero, ac si αὐτῶ legeretur. Sed nihil mutandum; nam Mithra intelligitur & Taurus simul, qui antea pari loco positi. Forte illi imposuit subjunctum κατ' αὐτον, in quo tamen nullus error.

Cap. XXV.

Κυομενας] Holstenius, nascentes; similiter Gesnerus. Et videtur etiam sensus loci hanc interpretationem postulare. At rarior est is verbi usus. In Orphicis active κυειν pariendi notionem habet Hymno in Tellurem:

Ἡ λοχίαις ᾠδισι κτεισ καρπον πολυειδη.

Et apud Palæphatum cap. 2. est τὴν δε κυησαι παιδα' interpres vertit, conceperisse & peperisse puerum; at MS. Oxon. habuit

κυησαι καὶ τεκεῖν. Magis huc faceret ejusdem κυηθεν eodem capite, sed valde dubia est illa lectio; Codd. MSS., quos quinque contulerat Vossius, & cujus apographo in Biblioth. LBat. usus sum, diversi ab iis quos Galeus habuit, omnes γεννηθεν habent. Communiter activum κυειν & medium κυεσθαι concipiendi usu teruntur. Artemidorus Oneirocr. lib. 5. εδοξε τις γυνη νοσοῦσα κτειν, ἢ τὴν ᾧ δινειν, καὶ ἐγγυς τοῦ τεκειν εἶναι. Visa sibi est mulier ægrota concipere, dein doloribus laborare & jam parituri esse proxima. Hesiodus Theogonia:

Οὐς τεκε ΚΤΣΣΑΜΕΝΗ, ερεβει Φιλοτητι
μυγισα.

inde κυμα, pro κυημα, embryo & fetus. Leonidas in Antholog. MS.

Ἐκ τοκου Εἰλειθυῖα πικραυ ᾠδινα Φυγουσα
Αμβροστη κλειων θηκατο σοι προ ποδων
Δεσμα, κομας, καὶ πεπλον, ἐν ᾧ δεκατῶν ἐνι μηνι
Δισσον ἀπο ζωνης ΚΤΜΑ λοχευσε τεκων.

Hinc restituendus Athenæi locus est lib. 1. Deipnosoph. ubi sic edd. Θεοφρασκος δε ἐν τῇ περὶ φυτων ἱστοριᾷ φησιν, ἐν Ἡραϊᾷ τῆς Ἀρκαδίας γινεσθαι οἶνον, ὃς τοῦς μεν ἀνδρας πινομενος ἐξισησι τὰς δε γυναικας ΤΕΚΝΟΥΣΑΣ ποιει' interpres vertit: . . . . vinum fieri, quod insaniam viris, sterilitatem mulieribus importet; prorsus aliene: debuisset, si constaret hæc lectio, contrario sensu: vinum, quod viri facit ut insaniant, mulieres ut liberos habeant; e sententia Plinii lib. 14. Dicitur in Arcadia vinum fieri, quod FOECUNDITATEM feminis IMPORTET, viris rabiem. Ea enim vis est voci τεκνοῦσα, ut in Sophoclis Trachin. 312. ubi minus recte edd. τεκνοῦσα habent, sed hoc ἐν παροδῳ. Athenæi locus male legitur & sic constitui debet: . . . . τὰς δε γυναικας ΚΤΟΤΣΑΣ ποιει ΕΞΑΜΒΛΩΣΑΙ. Mulieres vero, QUAE CONCEPERVNT, facit ut ABORTIVM habeant. Ita Cod. MS. optimus, cujus collatio servatur in Bibl. Acad. Traject. etiam MSS. Casaub. Ita & Theophrastus, quod maximum est: is quippe un-

unde hæc citantur. Unde miror, illustrem virum If. Casaubonum auctoritatem ejus in dubium vocasse. Ut difficultas tollatur, equidem cogitavi, an non Plinius e Theophrasto & melioribus Athenæi Codd. restitui possit, legendo: *vinum*, ... *quod foETUM ANtE temPVS A feminis AVERTit, viris rabiem portet.* At lubentius nunc quidem arbitrarer, Plinium corrupto Theophrasti Codice in errorem fuisse inductum, quod quoties illi acciderit, Salmastius alique demonstrarunt. — In Porphyrio autem, ut eo revertar una litera mutata, *Φομενας* legendum esse, eleganter monuit cel. Ruhnkenius.

Cap. XXVI.

Ερωτικον δια τουτο &c.] Opportune Leander Ep. ad Heronem:

*Obstitit inceptis tumidum juvenilibus æquor:
Mersit & adversis ora natantis aquis.
At tu, de rapidis inmansuetissime ventis,
Quid mecum sæva prælia mente geris?
In me, si nescis, Borea, non æquora sævis:
Quid faceres, esset ni tibi notus AMOR.
Tam gelidus cum sis, non te tamen, improbe,
quondam
Ignibus Actæis incaluisse neges.*

Confer Metam. lib. 6.

Ωρειθυϊαν] De Orithyia Meurf. de Regn. AA. & Fest. Græc. in *βορεασμοις* junge Hermiæ locum e Comment. MS. ad Platonis Phædrum, quem adduxit cel. Ruhnkenius ad Timæi *λεξεις* p. 191. de Zete & Calai cl. Burmannus in Catalogo Argonautarum, qui præfationi ejus ad Val. Flaccum insertus legitur.

Ἰσαμενης μωσημβριας] Illustrat hanc phrasin elegans Dav. Ruhnkenii V. C. nota ad Timæum p. 168. 169.

Cap. XXVII.

Και δια τουτο &c.] Confer huc disputata ab Ill. Cupero in Harpocrate, qui de Ægyptiis. Quod Pythagoram spectat ejus-

que adfecelas, de eo Noster in vita Philosophi cap. 19. ubi multa Docti Viri, præsertim Rittershusius. Recte autem & religioso cultus convenienter explicari hæc sententia potest, unde adsumsit eam, & refutandis Porphyrii nostri opinionibus bene adhibuit Eusebius Præp. Euang. lib. 3. ubi hæc præclare dicta invenies: *Θεου μεν ουν Φυσις εξω πατης θυητης ὕλης φανταζεται, να διαχυει, και ΣΙΓΗι ψυχαις κεκωλυμεναις επινοουμενη. Natura enim divina ab omni materia semota cogitari debet, atque ejusmodi, quam cum silentio, defecate mentis, & animorum ab omni labe purgatorum intelligentia contempletur.*

Πυλας] Notari amplissimus hujus vocis usus meretur apud Græcos olim receptus: sic *πυλαι ἡλιου και ουρανου* in Homero, de quibus mox; *ολυμπου πυλαι* Iliad. θ'. *πυλαι τροματος* v. Schultens. ad Proverb. p. 181. 182. *πυλαι και θυραι φωτος, νοηματων, λογισμου*, simil. vide D. V. ad Justin. Dial. cum Tryph. p. 26. ed. Jebbii. Et decantatissimæ illæ *αδου πυλαι* de quibus in Diatriba de Cepotaphiis. Tandem *θυραι* etiam *limitum ac terminorum* sensu terebantur, unde *locutio ειναι επι θυραις αλληλων*, de *gentibus sibi vicinis*: v. Lamb. Bos Animadv. cap. 9.

Πυλας ουρανου] Locum Poëtae Barnefius indicavit: *πυλας ουρανου* Ὅμηρος νεφη λεγει, ait Suidas. Ejus forte exemplo Virg. Georg. lib. 3.

. . . . . *quem super ingens*

PORTA tonat COELI &c.

Binæ vulgo statuuntur, unde ejusdem *bi-patentia tecta*, Æn. 10. Docti Viri explicant: *ortum illis & occasum a Poëta innui judicantes.*

Cap. XXVIII.

Γαλαξϊαν] v. Turneb. Adverfar. lib. 13. Scalig. ad Manil. p. 82. De ea obiter restituendus est Germanicus in Arateis Phænomenis v. 451.

HIS (arcubus) *SIMILIS* cunctis li-
quida sub nocte videtur

Sydera cum reddunt *sinceros* *eminus*
ignes,

Lactis ei color est, *mediis* ut *lucet* in
umbris.

Lacteus hic orbis nullo *MINOR* orbe
notatur.

Edd. *diffimilis* habent & *minus*; *minor* legendum esse Grotius jam vidit, sed in illo *diffimilis* interpretes hæserunt; vide editionem Schwarzii inter Carmina familiæ Cæsareæ: Equidem locum hunc restitui e collatione MS. Cod. præstantissimi, quam a Scaligero factam ex adversariis ejus MSS. descripsi in Bibl. LBat. Memini alium Cod. videre, qui v. 452. sic habebat:

Sidera cum *REDEVNT* IN *VE-*
ROS *eminus* *ignes*.

Cæterum spectant huc disputata Martini, ad cap. 6. allata, ubi de ὄψω ἀνω καὶ κάτω actum, & itinere animarum in cælum. Oblitus eo in loco sum observare similem Perfarum opinionem. Sic legitur in libro Sad-der, illustri religionis eorum monumento, porta LXIV. *Anima defuncti videbit computum, & citius percipiet exitum: totum Pbarasbêst pro eo recitabunt, & illas deinde seponet, & postea anima ejus pontem transibit. Et mane quarto, quando a terris versus Tcbtnavar transit, primo veniet ad Ignem Martis, secundo Astra transcendet, tertio juxta Lunam erit gradus, quarto ad solem perueniet & deinde ad locum suum.*

Τους ψυχῶν] Supra de hac voce actum memini ad cap. 8. ubi animadversum Mercurii munus. Eadem de re exstat observatio Docti Viri ad Lucian. I. 276. & Gesneri Corollar. Anim. Hipp. p. 155. Perse similitur illos habuere ψυχῶν. *Et cum aliquis juste præstiterit Eleemosynas & fecerit hujus mundi emtionem, angeli animam ejus ter ferent ad Paradisum, quem us locum ejus ipsi tradent, eique Virgines Paradisiacas largientur.* Liber Magorum Sad-der porta 5. Talis eorum *Afomân*, quasi *Asmânund*, coadjutor *rou Sbabrtvar*, qui mortuis præest: & *Mlbr* seu *Mitbras*, me-

diator inter duo principia *Arimanium* & *Ofomasden*, & mortuorum judex. v. Hyde de Relig. Perfarum. — At hic alia ψυχῶν vis est, & *evocatore* notat *animarum* & *manium*. Quales ψυχῶν apud Max. Tyr. Diff. 14. Hinc ψυχῶν ἀναγαγεῖν πρὸς τὴν μαντείαν, ut loquitur Schol. ad G. Nazianz. Steliteut. 1. Plura Ill. Spanhem. ad Julian. p. 20. 21. Pricæus ad Apuleji Apolog. p. 94. Brouckh. ad Tibull. lib. 1. & DD. VV. ad 1 Sam. 28. Imaginem ejusmodi evocationis Gemma hæc exhibere creditur: quam, quia unica est, gratum credidi me Lectori facturum, si hic recuderem.

Ectypum ejus habetur in F. Ficoronii Gemmis Antiquis literatis (Romæ 1757.) Tab. IX. 4. ubi vide editoris Galeotti observationes. At dubito equidem an recte mentem sculptoris is adsecutus sit, & ipsius Ficoronii observatio ibidem memorata non tam absurda est. Judicet ipse Lector.

Μελι κεκραµενου γαλακτι] v. Gaulmin. ad Pfellum de Operat. Dæm. p. 143. D. Heinl.

Crepund. Silian. p. 124. 125. Communiserat vini usus in his facris. Ovid. Metam. lib. 7.

. . . *statuit aras e cespite binas,
Dexteriore Hecates, at lava parte Juventæ.
Quas ubi verbenis folioque incinxit agresti,
Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
Sacra facit: cultrosque in guttura velletis
atri*

*Conjicit; & patulas perfundit sanguine
fossas.*

*Tum super infundens liquidi carcebesta
BACCHI,*

*Æneaque invergens tepidi carcebesta LACTIS,
Verba simul fundit, terrenaque numina poscit:
Umbrarumque rogat rapta cum conjuge re-
gem,*

Ne properent artus anima fraudare seniles.

Junge Theocriti *Φαρμακευτικῆ*, cum imitatione Virgilii.

Ετι τα μεν νοτια μικροφυη ποιει τρωμακτα] At e contrario Hippocrates auctor est, in septentrionalibus plagis homines nasci parvæ staturæ & ferocis ingenii. Et testimonium ejus confirmatur a M. de Maupertuis *Venus Physique* P. II. qui ipse itineris illius princeps fuit, quod versus Boreales plagas jussu R. Galliarum susceptum est. Solus Physicus ad hæc concilianda aptus est, ait auctor libelli novissime editi, *La Physique de l'Histoire* p. 7. quem vide.

Το γαρ θερμον ισχυρινει αυτα, . . . ετι δεν τοις βορειοις &c.] Legi meretur Vitruv. I. 4. Causæ discriminis e scientia naturali facile explicantur. Observandum autem hic est, sanguinem in plagis Borealis magis esse fervidum quam sub cælo ardenti. Ratio hujus paradoxii inde repetenda est, quod meridionalis terræ habitatores per rarefactionem aëris poros semper habeant apertos, unde sanguinem calorem atmosphæræ sequi necesse est. Quo enim pori magis patent, eo fortius atmosphæra in sanguinem operatur. Unde fit, ut internus meridionalium calor idem sit, qui atmosphæræ. Cum e contrario frigidus Borealis plagæ aër, clausis poris, necessario omne atmosphæræ cum sanguine commercium intercludat. Quo factò calor quasi concentratur, spiritusque vitales per evapo-

rationem non dissoluti arctius comprimuntur colligunturque. Unde motu interno vehementiore factò, sequitur calorem sanguinis qui inde oritur sensim augeri & crescere debere. Hinc audacia, ferocitas, & fortitudo in Borealis; timor, mollicies & languor apud meridionales. Unde faciles alterius etiam populi de altero triumphare, donec belli fortuna viribus magis & magnanimitate quam consilio regebatur. Indee explicandæ Prophetarum sub V. T. minæ, de *populis ab Aquilone venturis*, &c.

— Porro abundantior sanguinis & humorum copia majoris etiam staturæ causâ est in Borealis; & videmus animalia marina, terrestribus longe grandiora esse. &c. quæ copiose omnia disputantur in laudato libello *La Physique de l'Histoire* cap. vi. vii. viii. — Alia vero quæstio est de ingenio hominum, utrum illud pro diverso regionum tractu & aëris vel densitate vel levitate reapse differat: & tantum quidem, ut incola Lapponiæ e. g. aut Samoyeda nunquam ad illum ingenii modulum pervenire possit, quem nostrates v. c. aut Galli attigerunt; an vero univèrsim hoc discrimen tantum a differentia morum, ipsoque ingenii cultu pendeat. Prius tuetur sapientissimus vir & cujus sententiam alioquin magni facio, J. J. Rousseau *Emile* Tom. I. p. 39. tuentur & alii plures. At equidem varias ob causas nondum id persuadere mihi possum. Sed longior est hæc disputatio, quam ut hic possit locum capere; legere Lector poterit les *Oeuvres Philosophiques* de Mr. Hume Tom. VI. p. 233—257. ubi egregie hæc res tractatur.

Κελτοι, Θρακες, Σκυθαι] Eustath. ad *Iliad.* ε'. *Του δε βορευου ενταυθα εοικε μουου μνησθη- ναι, κατα τινα εξοχην, δια το του ανεμου τωτου Φερεσβιον και ζωοφορον &c.* de *Celtis* speciatim Diod. lib. 5. Bibliothecæ; tantum non integro: junge Taciti *Germaniam*.

Απο της βορας] Non latuit hæc originatio Eustathium, quem vide ad *Iliad.* ε'. p. 579. 8. & ι'. p. 732. 12. ed. Romanæ; at infusa vel sic tamen est, unde mireris a Vossio fuisse adoptatam: sed negari non potest virum hunc ubique summum & vere *πολυ- μαθη*, in originibus vocum tantum non semper cœcutisse. Felix ter & quater hoc ævum.

ævum, quod certissima omnis etymologia principia ope trium hominum stabiliri vidit: prodigium posteris, & immortalis patriæ nostræ gloria!

Απο της βορας] Eleganter laudatus auctor cap. vi. de la Phys. de l'Hist. „En hyver n'est „on pas dans la saison de l'appetit? Alors la „digestion des alimens est plus prompte & la „concoction plus parfaite, surtout lorsque „le vent du Nord commence a souffler. Le „vent du Midi se fait il sentir, l'avare peut „rassembler ses amis autour de sa table, parce qu'alors l'indigestion est a craindre. Ce „seroit donc un avis salutaire a donner aux „Allemands qui voyagent en Italie, d'user „de beaucoup de sobriété. Conseiller a „un Espagnol, qui passe en France, de „mener une vie aussi frugale qu'il faisoit „en Castille, ce seroit vouloir l'anéantir.”

Cap. XXIX.

Αρξάμενης γαρ της Φυσικης εξ ετεροτητος] En nobile iterum Philosophiæ Heracliticæ vestigium, cui illa concinunt quæ statim subjunguntur: και δια τουτο παλινοτος η αρμονια &c. Sic Philo Libro de rerum divinarum herede: εν γαρ το εξ αμφοιν των εναντιων ου τμηθεντος γνωριμα τα εναντια ου τουτ' εστιν ο φασιν Έλληνες τον μεγαυ και αιδιμον παρ' αυτοις Ηρακλειτον, κεφαλαιον της αυτου προφησαμενοι Φιλοσοφιας, αυχειν ως ευρεσει ΚΑΙΝΗ. Ita lego, pro edito κενη, quod non videtur tolerandum. Confer omnino, quæ Aristoteles, seu quisquis auctor sit libelli de Mundo, cap. 5. hanc in rem disputat. Plura videbis ab accuratissimo Gesnero congesta de Animab. Hippocr. & Heracliti ζ. 3. 4. Neque dubito, quin eodem in negotio uberius enarrando Olearius occupetur peculiari Dissertatione de principio rerum naturalium ex mente Heracliti Lips. 1697. Fabricio ad Sext. Empiricum aliisque laudata, sed mihi nondum visa.

Και των Θεολογων] Holstenius vertit: sic & Theologi &c. Sed longe melius interpretaberis: Cum & Theologi . . . . . velint, vel statuunt. Quod eleganti absoluti genitivi usui accurate respondet: de voce Θεολογος, quæ in sequentibus plus simpliciter vice recurrit, supra actum: ad rem

ipsam Martini facit disputatio, toties laudata, & ad cap. 6. exhibita.

Δυο πιθοι παρ' Ομηρω] At censuram propterea Poëta incurrit Platonis lib. 2. de Republ. Ουκ αρα αποδεκτεον ουτε Ομηρου, ουτε αλλου ποιητου Ταυτην την αμαρτιαν περι τους Θεους ανοητως αμαρτανοντος, και λεγοντος, ως ΔΟΙΟΙ ΠΙΘΟΙ κατακεισται εν Διος ουδει, Κηρων &c. Unde nata Plutarchi interpretatio cap. 5. libelli de audiendis Poëtis. Junge Riccii, antecessoris Florentini, Dissertationes Homericas.

Cap. XXX.

Και παρα Πλατωνι] Respicit Platonis Gorgiam p. 493. 494. Steph. quo & illa spectant, quæ sequenti capite habentur.

Παρ' Ησιοδω] Locus est Εργ. vs. 80. 89. ubi celebrem Pandoraë & Epimethei fabulam explicat: elegantissimum, quod Philosophi vel Poëtæ veteres unquam excogitarunt, figmentum.

Ελπισιν εαυτην βουκολειν] Lucianus in Amoribus: Σχεδον γαρ εκ της αντιπαιδος ηλικιας εις τους εφηβους κριθεις, αλλαις επ' αλλων ΕΠΙΘΤΜΙΑΙΣ ΒΟΤΚΟΛΟΤΜΑΙ. Nam ab eo ferme inde tempore, quo e puerili ætate ad pubertati proximis transiit, aliis post alias cupiditatibus ludor. Cui simile Babrii Mythographi Jambici apud Suidam v. Αιωρα

‘Ως δ' ουκ εφικνειτ', αλλ' εκαμνε πηδασα, Ουδεν κρεμασθης σχουσα πλειον αιωρας, Παρηλθεν ουτω ΒΟΤΚΟΛΟΤΕΑ την ΛΤΠΗΝ.

Cui in deliciis hanc fuisse dicendi formam, apparet ex alio ejusdem fragmento in v. βουκολησας servato, & eleganter ab acutissimo Toupio restituto. Alia Commelin. ad Heliod. Æthiop. p. 207. Valck. ad Ammon. p. 45. Abresch. lib. 2. ad Æschyl. c. 14. Alberti ad Hefych. v.

Cap. XXXI.

Αθνας μεν γαρ το Φυτον] Notum id vel ex ipso Phædro, ad quem multa Docti Viri. Quod sequitur, Φρονησις δε η Αθνα, Philosophicum respicit Minervæ sensum, cujus rei testimonium tam disertum notari

meretur. Nescio an id Macrobius spectet, qui Saturn. I 17. - - - Minerva, inquit, quam ejus praesidem accipimus, solis virtus sit: sicut & Porphyrius testatur, Minervam esse virtutem solis, quae rebus humanis PRUDENTIAM subministrat. Theodoretus de Provid. Serm. I. την τε Φρονητιν Αθηναν (ωνομασαν). Prudentiam Minervae nomine appellarunt. Artemidorus Oneirocrit. V. 19. και γαρ αειβαιλες το φυτον, και φερρον, και τη Αθηνα ανακειμενον Φρονησις δε εινα νομιζεται η βεση. *Olivea enim semper vivens est planta, & solida, & Minervae sacra: Ipsa autem Dea sapientia putatur.*

Κρατογενης] Nescio an alibi inveniatur hoc compositum, neque mirarer, ιδιοπλαστον forte Philosophi nostri & pro re nata fictum esse vocabulum. Historiam ipsam ejusque allegoriam Macrobius exponit indicato loco, & alii plures: quod sequitur δι' αυτης, sub eo non tam ελαιας, quam quidem κκθιερωσεως intelligendum putem. — Caeterum notari universa hujus disputationis series meretur, qua Philosophus Minervam diferte loco ελαιας nominat. (Pono sana esse verba, de quibus primo intuitu sed injuria dubitaveram.) Ait enim, κρατογενης δουσης ΘΕΟΥ . . . κκθιερωσεως ΑΤΤΗΝ' h. e. Θεου, Deam ipsam, non oliveam ejus, την ελαιαν, quae etiam sequioris itidem sit generis, longius tamen ejus mentio hinc separatur, quam ut commode sub pronomine αυτην intelligi possit. Observandum hoc ideo duxi, quo considerata Porphyrii locutione, facilius mihi ignoscatur in explicatione Antri Homerici; ubi, sicut hoc loco Minerva de olivea cui praesidebat fumitur, ita per Nymphas τας αθανατους vicissim rem, cui illae praerant, aquam puta fluvialem, intellexi. Non ac si deficiant nobis similibus locutionum exempla, quibus Minerva de oleo, Vulcanus de igne, Mars de bello, Venus de amore, Nymphaeque adeo Najades de fluviali fonte apud Poetas praesertim, usu teruntur: sed ut ipso Porphyrii exemplo munita explicatio, cujus placitis nostra sententia rectè opponitur, minorem incurrat censurae notam.

Εξ αυτοματισμου] Rarius est hoc vocabulum, pro quo facili negotio αυτηματου scribe-

re Noster potuisset. Αυτοματον est, quod a se ipso suaque vi existit: quodque, ut Philosophorum illi loqui amant, principium existitiae suae in se habet. Ita de mundo, pariter ut hoc loco, Theodoretus Serm. I. de Providentia: και οι μεν απ' αυτοματου γεγενησθαι (Φασι) τον κοσμον. Generatim αυτοματος χειροποιητω opponitur. Tale σπηλαιον αυτοματων Porphyrii nostri in Fragmento de Styge p. 283. Tales etiam λιμναι αυτοματοι in Dionys. Perieges. v. 933. ubi minus rectè H. Stephanus sibilas vertit. Opinionem ipsam de αυτοματισμω mundi quod adinet, lege Fabric. ad Sext. Empiricum p. 662.

Αλλ' οτι &c.] Longe haec discrepant ab iis, quae supra disputaverat p. 253. ubi vide. Ibi enim αυτοφυη ait mundum esse: hic acerrime eos perstringit, qui αυτοματισμον mundi urgebant. Illic αυτοσυμφυης, ipsi κοσμος est, hic φυσεως κερως και Θεου εργον. Opponuntur haec sibi e regione, quibus nunc adfirmat rem, nunc negat eodem sensu. Quo teneam vultum mutantem Protea nodo? Equidem nullum video reconciliationis medium, nisi priore loco suam ipsius sententiam declarasse, hic Poetae antrum describentis mentem enarrare dixeris.

Cap. XXXIII.

Ανταυγει] Antea αναγευει legebatur, sed e conjectura cl. Ruhnkenii locum restitui-mus: v. VV. LL. ad h. l. Ανταυγειν λεγονται τα αυταν αυγην αποδιδουτα και ανταυγαζοντα' ait Schol. ad Thesmophoriaz. 909. Eurip. in Oreste :

. . . . . δεινον ΑΝΤΑΤΓΕΙ Φουον.

Hinc ανταυγης Aristophanis & Onomacriti non uno in loco: & ανταυγια vel ανταυγια apud Plutarchum & Polybium. De aliis cum αντι compositis diximus ad cap. 3.

Εις το λευκον αυτοις &c.] Novum futile & insulsa hujus Philosophiae exemplum.

Αρωγον ποων] Opportuna est podagrici querela apud auctorem Ocypodis: v. Luciani Opp. T. III. p. 648.

Ωι μοι ΠΟΝΩΝ ΑΡΩΓΟΝ, ω τριτου ποδος Μοιραν λελογχος βακτρον! . . . . . Ηε-

Hesych. ἀργός, βροτός. Suid. ἀργός, βροτός, ὠφελίμος prius Homeri aliorumque, posterior Sophoclis potissimum auctoritate positum. Ergo vertendum hoc loco: *adjuvatore laborum & eos sublevantem lenientemque*. Holst. *fructum laboris operæque* **PRETIUM** reddidit, parum accurate. Sed res non magni est: & præmii etiam propositi cogitatio arcet ipsius periculi timorem & laborum certaminis. Sic fere sub finem capituli: ἀφ' ἧς καὶ τὰ νικητήρια τοῖς ἀθληταῖς τοῦ βίου δίδονται, καὶ τῶν πολλῶν ΠΟΝΩΝ τὸ ΑΚΟΣ, quasi *remedium malorum & medelam*, h. e. *sublevationem* dixeris.

Καὶ τοῖς ἀθληταῖς] Idem tradiderat Schol. ad Comici Plutum, notatus propterea a Paschali in opere de Coronis, qui *κοτῖνῳ* athletas, non *ελαίῳ* coronatos putat. Sed Paschalius compilerator est & rem non intellexit: vide magni Hemsterhusii commentarium ad citatam fabulam.

Καὶ ἀπ' αὐτῆς ἰκετήρια &c.] De *ελαίῳ* ἰκετήρια quædam Jo. Valentinus ad Nostri lib. 2. de abstin. qui dubito tamen an recte hunc locum ceperit.

Cap. XXXIV.

Εἰς τοῦτο] Sensus postulat, ut *εἰς τοῦτο* αὐτῶν jungas, quæ nimis longe separantur; unde credidi antea, legendum forte aliter hunc locum esse, & hoc quidem modo: *εἰς τοῦτο τοῖνυν (hanc itaque ob causam) φησὶν ὁ Ὀμηρὸς ΕΝ Τῶι αὐτῶι ἀπὸ. &c. inprimis cum insolentius etiam sit illud αποθεῖσθαι εἰς*. Sed cum elegantiam dictionis Philosophus noster non magnopere curet ut passim observavimus, non indigemus hac correctione. Quoties *εν* & *εἰς* locum mutant, etiam in optimis, dictum in Præfat. Diatribæ de Cepotaphiis. Addi possunt exempla Heraldii ad Arnob. p. 69. Maittairii ad Miscell. GG. Carm. p. 175. 176. & Abreschii Auc̄t. Diluc. Thuc. p. 339.

Ἐπουλα] Pro vulgato, *ἐπιβουλα*, ex emendatione amicissimi Ruhnkenii. v. Etym. M.

Οὐ γὰρ ἀπο σκοποῦ] *Non absurde*: imo, *e sententia ac mente Homeri*, quomodo illud sæpe teritur. De re hic tradita Columbus ad Anon. de Ulyssæ p. 146. 147. quem sis vide.

Παρα Πλατωνί] An diserte id Plato affirmet, non dixerim: certe locus non succurrit; at in Phædone memini similia de mari & ponto tradi, quæ Noster respicere potuit.

Cap. XXXV.

Εγεναλογησεν] Ejus *genus recensuit, explicuitque*: neque enim Holstenius recte latis, aut e Philosophi sententia verbum reddidit: v. Odyss. α'. 68. sqq. unde hæc derivata. De Phorcynæ disputatum in Dissertatione ad Porphyrium. Quod vero succedit, *ἵνα καὶ ἀρχὴ τῆς πατρίδος*, &c. quo dicatur, aut quo fundamento, equidem non video; neque enim crimini poterat Ulyssæ imputari, Polyphemum oculo privasse: quod hic *ρῶσκατιμ* appellatur. At dici non potest, quantum Noster adsumtæ opinioni inferviat.

Γοητευοντα] Recte *γοητευειν* jungitur τῶ ἀπατῶν. Quorum hoc, *fallere*: illud, *variis artibus ac præstigiis decipere*, glaucamate quasi oculis objecto. Lege Budæi Comment. Ling. Græcæ. Inde *γοητεῖς magi & præstigiatores*, ut Cornarius recte vertit in Artemidori Præf. libri 1. Oneirocr. Confer Reimari V. C. not. ad D. Cass. Tom. II. p. 861.

Ἐξάλλος] Idem in Luciano Tom. II. p. 695. καὶ τὰ μὲν ἘΦΑΛΑ καταγραφα, τὰ δὲ ἘΞΑΛΑ τῆς νεῶς ἀμορφα. Opponuntur ἕφαλα & ἐξάλα ἕφαλα alia sunt, & per *maritima* recte vertuntur in eodem Luciano T. II. p. 405. quomodo Iliad. β'. 538. 584.

Πτυον τὴν κωπὴν] Πτυον e Matth. III. 12. πτυον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, & Hesiodo, notum. Κωπὴ e Luciano Tom. I. p. 424. 620. Quod sequitur *εὐρεσιλογουντων*, de eo operose H. Steph. ad D. Laërt. Tom. I. p. 137.

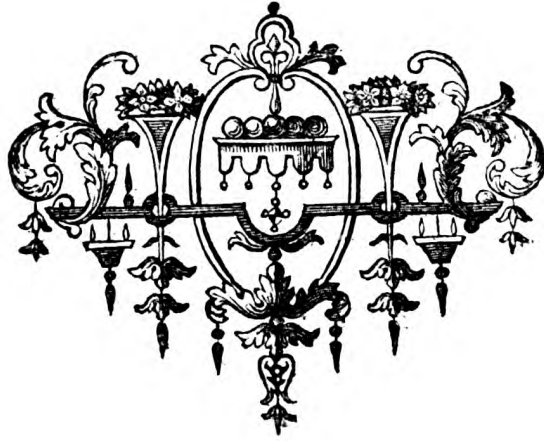
Cap. XXXVI.

Λογίζομ. δε τὴν π. σοφίαν] De verbo actum in Observ. Miscell. p. 59. 60. σοφία proprie de *Roëtis* fumebatur, quibus σοφῶν κατ' ἐξοχὴν tributum nomen. v. Casaub. Animadv. in Athen. I. 12. Menag. ad D. Laërt. Tom. II. p. 9. Cuper. in Apoth. & quos

INDEX CRITICVS.

SALOMON Rex, expl. 49. 79.	SCHVRTSFLEISCHIVS laud. & not.
SCALIGER (IVL. CÆS.) not. xxv.	104.
xxxii. 76.	SCIOPPIVS not. 98.
_____ (IOS.) Ejus <i>Adversaria MSS.</i>	SOPHOCLES emend. 115.
110. 117.	SPONDANVS not xxxi. 1q.
_____ <i>Syntagma MS.</i>	STEPHANVS (HENR.) not. 100.
<i>fragmentorum vett. Philosophorum.</i> 96.	TESTAMENTVM SALOMONIS <i>MS.</i>
113.	96.
SCHOLIASTES DIONYSII PERIEGETÆ <i>MS.</i> 87.	TERTVLLIANVS expl. 97.
_____ GREG. NAZIANZENI	THEODORETVS expl. 95. tent. 102.
not. 111.	THEOPHRASTVS vind. 115.
_____ HOMERI <i>MS.</i> 95. a. b.	TRISTAN (Mr.) not. 87.
102.	VOLTAIRE (Mr. de) vind. xiv.
_____ THEOCRITI <i>MS.</i> xxix.	VOSSII (IS.) <i>Adversaria MSS.</i> 112.
104.	XENOPHON <i>de Cyropædia MS.</i> 112.
	emend. 112.

I N D E X

G R A M M A T I C V S.

- A** Græcorum *ερητικων* non semper negativum. 89.
Αβατος. 86.
Αεναοντα υδατα. xxxii. 9. 13. 57. 69. 101.
Αθανατος. 112.
Αθεος, qui Deum tutorem non habet. 109.
Λισθητος. 97.
Αλιπορφυρος. xxxi.
Αναθημα. 88.
Ανιμæ μελισσαι dictæ. 108.
Αθαναται appelluntur. 112.
Ανταυγειν. 120.
Αντι in compositione. 87.
Αντιβλεπειν. 87.
Αντικρυς & αντικρυ. 102.
Αντριαδες Nymphæ. xxiv.
Απορρωγης. 58. 64.
Appositiones apud Græcos. 107.
Αρετη. 122.
Αρωγος πονων. 120. 121.
Altra. ad astra tolli, ad sidera efferri, &c. 112.
Αυτοματος. 120.
Αφορμη. 87.
Babylonius. 16.
Βομβος arum. 108. — *αυλων.* *ibid.*
Boreas unde dictus. 118.
Βουγενεις apes. 104. 105.
Βουκολειν. 119.
Βουποιητος. 105.
Cereris sacerdotες μελισσαι dictæ. 108.
Εν δεξια, προς δεξιαν, εκ δεξιων. 115.
Δημιουργος, ειν. 93.
Dii v. Numina.
Δοπα, δωρεα, munera Deorum de ipsorum inventis. 102.
Δυναμεις. 94. 96. 97. 104.
Ελειονομοι Nymphæ dictæ. 102.
Εμφερεσθαι & επιφερεσθαι miscentur. 98.
Εν & εις promiscue usurpantur. 121.
Enallage generis. 21.
Εξουσια. 85.
Επερασος. 90.
Επηρατος. xxii.
Επι τιος. 95.
Εργον εσι, de re difficili. 4.
Ερυθρον mel. 105.
Εταιρος. 111. 112. & *ετερος* miscentur. 112.
Etymologiæ ratio qualis ante hoc sæculum. 118. 119.
Εφαλος, εξαλος & υφαλος. 122.
Γαλαξια. 116.
Γεννημα της αμπελου. 102.
Γοηται. 122.
Γοητευειν. 121. 122.
Ηεροειδης. xxii. sqq.
Θαυμα ιδεσθαι. 68.
Θεολογος. 94. sq.
Θεωτερος. 69.
אֲנִי. 98.
אֲנִי. 99.
Janus & Januarius unde. 113.
Induere domum. 103. sq.
Ισαμενης μεσημβριας. 116.
Καθιερειν. 88.
Καθοδος και ανοδος vel εξοδος των ψυχων vide οδος.
Καταγειν. 97.
Καταρρηγνυειν. 95.
Καταβασις και αναβασις ψυχων vide οδος.
Καταβατης. 69. 86.
Κεφαλληνια non κεφαληνια scribendum. 5.
Κοσμος. 88. sq. unde dictus. 90.
Μετογενης. 116.
Κρατος. 64. 68.
Κρηναϊαι Nymphæ. 95. 102.
Κρηναδες Nymphæ. 102.
Κυειν & κισθαι, concipere. 115.
Κυμα, fatius. 115.
Κωπη. 122.
Λαινος χιτων. 15.
אֲנִי. 104.
Λιμναδες Nymphæ. 102.
Λιμνακιδες Nymphæ. 102.
Μελισσαι sacerdotες virgines dictæ. 108.
— nomen propriur feminarum apud Græcos. *ibid.*
Μελιχροος, subfuscus. 107.
אֲנִי. 98.
Μεσημβριας Ισαμενης. 116.

INDEX RERUM.

- Orithyia. 116.
 Pandora & Epimethei fabula. 119.
 Parmenides. 113.
 Phorcyn Deus. xix. 58.
 Platonis sententia de tribus principiis. 89.
 Platonici recentiores notati, in Dissert. passim & Animadv. 89. 101. 108. 120.
 Poëtarum quantus olim honos fuerit. vii. poëtae *sapientes* dicti. vii. 122.
 Poëtices propositum. vi.
 Pori & Peniæ fabula. 107.
 Porphyrii laus & vitia. ix.
 Portæ Templorum Orientem versus structæ. 87. — sepulcrorum apud Græcos. 87. — Pyramidis Ægyptiæ. ibid.
 Ψυχάγωγος, ειν, ια. 117. — Mercurius. 96. — Perfarum. 116.
 Principia (duo) contraria e sententia Empedoclis & Heracliti. 72. tria secundum Platonem. 89.
 Puritas eorum, qui ad sacra admittebantur, quadruplex 105.
 Saturnalia. 113.
 Saturnus Cœlum castrat. 107. ipse castratur. ibid.
 Solem exhalationibus nutriri veteres credebant. 99.
 Spectra. Variæ de illis opiniones. 100. 131. *Spiritum Dei ferri super aquas*: Variæ de his verbis sententiæ. 98.
 Syntagma Empedocleum editor molitur. 96.
 Templorum portæ Orientem spectabant. 87.
 Thales defectionem solis prædixit. 113.
 Zaleuci atas. 89.
 Zetes & Calais. 116.
 Zodiaci inventores Chaldæi. 113. 114. Dum hæc scribo, adfertur mihi liber recens editus: *Recueil d'Antiquités d'Avanches & de Culm par Mr. Schmidt* a Bernæ 1760. 4º. quem dum pervolvo, p. 59. Dissertationem invenio auctoris laudatam, de *Zodiaci nostri origine Ægyptia*. Bernæ 1760. 8º. at cum nunquam antea de ejusmodi opusculo inaudiverim, prorsus ignoro, quas contra opinionem meam difficultates cultissimus hic vir movere potuerit.

ERRATA.

- Arif.* p. XXI. lin. 4. 5. Indices &c.] hæc delenda sunt. Index autorum alio loco exhibitus est: alterum addere opus non videbatur, ob parvam libelli molem.
- Diff.* p. vi. lin. 15. manifest in] *lege*: manifeste in
 viii. *prope antepenult.* παρεσει] *lege*: παρεσει
 xi. 22. scriptus, ut] *lege*: scriptus est, ut
 xiv. *not. b.* a Watkinsono] *lege*: ab Homio
 xix. 5. Echniadas] *lege*: Echinadas
 xx. 4. *a fine.* Despiciamus] *lege*: Dispiciamus
 XXI. ——— mutatoque] *lege*: mutato
 XXX. 10. quibus] *lege*: cui
 XXXII. *penult.* sylvestia] *lege*: sylvestria
 XXXIII. observatum fuit, aquarum scaturigines plerumque in antris oriri: Spectat eo inprimis descriptio Antri Corycii in Cilicia apud Strab. l. 14. quicum Melam conferes lib. i. c. 13. Simile illi antrum itidem Corycium, sed in Parnasso monte positum, & Nymphis sacrum: apud eund. Strab. l. 9. & Pausan. in Phocicis: ab eo *Corycides Nymphæ* in Ovid. Met. I. v. 320.
 XXXVI. *not. a.* Boffuet] *lege*: le P. Boffu
- pag.* 1. *Var. Lect.* 1. lin. 3. nos e libris] *lege*: nos ex ed. Rom. i. & libris
 8. 3. γεννητῶ αἰσθητῶ] *lege*: γ. καὶ α.
 10. *VV. LL.* 7. οὐτως] *lege*: οὕτως
 21. ——— 10. Saturnalibus posuisse] *lege*: Saturnalibus vestes posuisse.
 22. ——— 6. ἀπογενεσιως ο. οἴτ.] *lege*: ἀπογενεσιως (vel simpliciter, vel addito ἀρχομεναις, ελθουσι, simil.) ο. οἴτ.
 23. 11. οἰκουμένη] *lege*: οἰκουμένης
 57. *prope antepenult.* tempestuous] *lege*: tempestuous
 64. *ult.* Agilbæan.] *lege*: Ogilbæan.
 68. 29. ἀλιπόρφυρα] *lege*: ἀλιπόρφυρα
 — *not.* 5. inveniet] *lege*: inveniet
 89. *a.* 18. *Æn.* Gazæum p. 92.] *lege*: *Æn.* Gazæum p. 92. L. Nogarola ad Ocell. Lucan. Cap. II. §. 3.
 93. *a.* 12. πατηρ] *lege*: πατηρ
 98. *a.* 10. Origines] *lege*: Origenes
 ——— 36. PETO· ετανω] *lege*: PETO· ετανω
 ——— 46. Fascic. S.] *lege*: Fascic. 5.
 99. *b.* 29. Ἀσίρ ὀπωρινῶ] *lege*: Ἀσίρ ὀπωρινῶ
 104. *b.* 14. Plin. l. xi.] *lege*: Plin. l. xi. Geoponic. l. xv. c. 2.
 109. *b.* 40. sustina.] *lege*: sustine.
 110. *a.* *prope finem.* Nonni opinionem memoravi: eam Plutarcho tribuit Beröaldus in Symbolis Pythagoricis p. 109. qui hanc in rem meretur conferri.
 ibid. *b.* *sub finem,* vetus dixi fuisse illud placitum de non comedendis fabis; & Amphiraum etiam, ætate Pythagoræ longe priorem, illis abstinuisse, testes sunt Geoponici lib. 2. cap. 35.
 112. *a.* 30. ~~καὶ~~ καὶ Η.] *lege*: καὶ Ψ.
 — *b.* 19. offerri,] *lege*: efferri,
 113. 114. disputatum est de inventoribus Zodiaci, non Ægyptiis, sed Chaldæis. Luculentum pro Chaldæis est testimonium Nic. Damasceni, apud Eusebium: προτης Αβρααμου παρουσίας Αιγυπτιοι τούτων ειχον αμαθως· εκ Χαλδαιων γαρ ταυτ' εφοιτησιν εις Αιγυπτον· οθεν ηλθι και εις τους Έλληνας. Similia Eupolemus & Alexander Polyhistor, apud eundem Eusebium, & quidem πρωτοι τον Ένωχ εὐρηκειαι την αστρολογιαν, εκ Αιγυπτιους. Alia huc spectantia habentur congesta in libello parvæ molis & rarissimo, Gr. & Lat. cura F. Parentii apud Rob. Stephanum A. 1616. 8. Parisiis edito: Τα αποσημειωμένα περι των Αιγυπτίων p. 16. 17.
 114. *b.* 12. Judicariæ] *lege*: Judicariæ

XX

TRAIECTI ad RHENVM

Typis GVLIELMI JOANNIS REERS.

c1010cclxv.

XX

